Professorn och hans skyddslingar. Svenskt original

Bokutgåva

Stockholm. Tryckt hos N. H. Thomson, 1840. Sidorna 161–162 hämtade från Uppsala universitetsbibliotek.
I.
Festen.

Kommerserådet Widens hus var klart upplyst. Från andra våningen skallade en brusande dansmusik, och för de åskådare, som tagit plats på det midtemot belägna värdshusets höga trappa, syntes tydligt de sväfvande gestalterna i françaisens lätta svängningar. Guldsmidda herrar och svartklädda eleganter, fruntimmer med klädningar liknande luft, yppiga rosor på kinder och lockar, flämtande, hviftande med broderade näsdukar, skymtade ömsom förbi dem.

”Jag ville gerna veta,” sade en gapande matrona till sin granne, ”hvarför kommerserådet ställer till bal så här straxt före Jul. De förnäma roa sig jemnt och samt; hade de icke kunnat vänta till helgen?”

”Åh, du vet aldrig något,” svarade hennes granne. ”Har du icke hört, att kommerserådet i dag firar sin dotters förlofning med kapten Ling, den der unge, vackre herrn, som dansar der med henne i blå florsklädningen? Det är hans kusin, fröken Hilda Borgensköld, om hvilken folket pratat, att han varit så fasligt kär i henne. Men när hennes far, den enfaldige narren, lät den galne Brocker öfvertala sig att gå i borgen för honom, då vaknade åter den fordna ovänskapen emellan löjtnant Borgensköld och hans halfbror, den rike professorn, och dermed tog kaptenens kärlek slut; ty fröken var fattig, liksom han sjelf, och inte var det värdt att styra mot vinden; han har alltid berott af professorn. Sorgen var emellertid icke långvarig; ty i samma taget friade han till kommerserådets rika dotter, och det blef ja och förlofning i ett rapp. Ja, ja, det går så underligt till i verlden. Men se nu på fröken Hilda, huru stolt och präktig hon ser ut ändå, ehuru sorgen sitter qvar i hjertat; ty det lärer väl icke vara så roligt heller, att se sig försmådd, för det man icke har mera än sitt fagra ansigte och sina flitiga händer. Tvi sådana unga herrar vi ha nu för tiden! Pengar! pengar! ha de pengar? det är alltid första frågan, när de skola gifta sig. Men ack, mor Brita, se bara så sorgligt han ser på henne! Han måste vara en orm, den kaptenen, det slår mig aldrig felt. Titta hit, huru han slingrar sig ner till andra ändan af salen, och när han svänger om med fästmön, visar hon ett ansigte så gladt som en vårmorgon. Hon är riktigt en Guds engel, den mamsell Rosa. Jag önskar att du kunde se henne; försök, grannmor, att maka dig bättre hitåt.”

Just som detta skulle verkställas, uppstod en rörelse på gatan, folkmassan vaggade åt båda sidor, och lemnade rum för en gammalmodig vagn, hvilken långsamt rullade fram och stannade midtför trappan till kommerserådets hus. En betjent förfogade sig säfligt ned af kuskbocken, och öppnade vagnsdörren, hvarefter han vördnadsfullt hjelpte en gammal, torr, mager herre att stiga ur. Både husbonde och betjent syntes vara ett par exemplar, bibehållna från en längesedan förgången tid, att döma af det yttre, som icke allenast hos dem begge var högst gammalmodigt, utan äfven serdeles eget. Stödjande sig på den åldrige trotjenarens arm, gick herrn uppför trappan, och vid första skymten af hans figur, flög en liten kammarsnärta, som stått på utkik i ett af de nedre fönstren, uppåt öfra våningen. Beskaffenheten af hennes ärende syntes lätteligen deraf, att den sene och aktade gästen redan i tamburen emottogos af den unge kaptenen och hans intagande fästmö, den vackra Rosa Widen.

”Hjertligt välkommen, herr professor!” sade den unga flickan med vänlig, välljudande röst. ”Det är för oss en sann glädje, att herr professorn, hvilken så sällan lemnar sitt hus, velat hedra oss med sin närvaro.”

”Ja, min gode farbror,” försäkrade kaptenen, med lätt och artig ton, i det han bjöd professorn sin arm, för att ledsaga honom till ett sidorum, ”på min ära, är det icke den största lycka, som kunnat vederfaras mig, att farbror bivistar min hedersdag.”

”Hm!” sade professorn, och ett sarkastiskt leende spelade omkring de tunna läpparne, ”hm, jag tycker icke om att höra dig föra ett sådant språk, Ferdinand! Åtminstone i morse var det något, som du hade tyckt mera om.” Kaptenen blef blodröd, och en mörk blixt flammade i hans ögon. Han teg likväl, och vände sig åt sidan, då Rosa, med ett visst uttryck af förundran, betraktade honom.

”Nå, låt oss icke tala derom,” återtog professorn med blidare ton, i det han kysste fästmön på pannan, och räckte sin brorson handen. ”Jag lyckönskar er båda af allt mitt hjerta, eller rättare, jag önskar er båda lycka.” Professorn var på vägen att tillägga något, men tystnade; ty i samma ögonblick inträdde kommerserådet. Det var en högvext, bredaxlad man, med ett utseende af stor sjelfbelåtenhet. Äfven om man ville gjort sig den mödan att granska hvarje drag af hans ansigte, och uppmärksamt betrakta hans stolta eller rättare dryga hållning, hade slutföljden likväl blifvit densamma, som vid första påseendet. Hela hans utseende och väsende stämplade honom till en man, hvars sjelfviskhet låg i öfvertygelsen, att hans namn var en halfguds på börsen, att hans hufvudböcker åtminstone troddes vara i det mest blomstrande tillstånd, och hans ord värdt minst lika mycket, som myntet i de nya privatbankerna. Kommerserådet inträdde.

”Ödmjuka tjenare! välkommen, hjertligt välkommen, herr bror! På min heder, en riktig öfverraskning; ty så här dags på aftonen trodde jag mig icke mera få se någon af de gäster, som uteblifvit, och minst min herr bror.”

”Fägnar mig,” genmälte professorn, och nu syntes ånyo det sarkastiska leende, hvilket tycktes vara en beståndsdel af hans natur, ”fägnar mig att kunna bereda bror en sådan! Jag skulle väl hit, för att gifva de unga tu min välsignelse.”

”Ja, en rik välsignelse behöfva i våra dagar unga personer, som vilja tänka på giftermål,” anmärkte kommerserådet med vigtig uppsyn, hvilken snart öfvergick i ett slags smågrinande. ”En man, hvilken, liksom jag, sitter med stor familj,” tillade han, hviskande i professorns öra, ”har icke alldeles så godt om det slaget, som den gamle, barnlöse, så hjertligt älskade farbrodern.”

”Åh hå, ödmjuka tjenare!” yttrade professorn bugande; ”var det för att pröfva mig i den vägen, jag så enträget anmodades att öfvervara de ungas förlofning, så ...”

”För allt i verlden, min bäste professor,” återtog kommerserådet, ”bror kan väl icke missförstå ett litet skämt; ty här är naturligtvis icke stället att allvarsamt öfverlägga om sådana saker.” Och härvid tog värden sin gäst under armen, och införde honom i salongen, der kommerserådinnan med det huldaste leende emottog den tillkommande fränden, samt nödgade honom förbindligt att taga plats bredvid sin egen person, i det lediga soffhörnet.

Emellertid stannade för några ögonblick de trolofvade ensamme qvar i kabinettet. Kaptenen förde sin fästmö till ett fönster, och tycktes tala lika hjertligt, som han talade sakta med henne. Detta ögonblick få vi begagna, för att göra ett utkast till deras porträtter. Kapten Ferdinand Ling var en man af medelmåttig storlek, kraftfull, välbyggd och med ett sätt att föra sig, hvilket gaf hans figur mera värdighet, än naturen annars förlänat den. Hans ansigte kunde icke egentligen kallas vackert; men det låg något friskt och behagligt deruti, som ersatte den mera lysande egenskapen. På hans välbildade läppar sväfvade vanligen ett småleende; men om man fick tro det mörka, nästan dystra uttrycket, hvilket stundom ljungade ur de svarta, blixtrande ögonen, var det endast läpparne som logo, då själen måhända kämpade med våldsamma lidelser. Under sådana minuter mötte hans blick likväl icke en annans spanande öga; de sänkta ögonlocken dolde det spel, som föregick under dem. Kapten Ling var i öfrigt en man, som gällde för mönster af god ton i stadens

mest valda kretsar, en man med bildning och fint lefnadsvett, just en sådan, som kan anses såsom en välkommen vinst för sällskapslifvet.

Hans fästmö, Rosa Widen, var en hög, smärt blondin, af den mest symmetriska vext, allmänt firad för sin skönhet, hvilken närmade sig typen för qvinlig fullkomlighet. Men detta värde kände hon icke sjelf, eller tycktes åtminstone icke känna det. Det var den obeskrifliga enkelheten, det tjusande och otillgjorda behaget i hennes lugna och ljufva väsende, som gjorde henne så eftersökt och älskad af alla.

”Jag behöfver icke dessa försäkringar, gode Ferdinand,” sade hon mildt, och lade handen öfver sin fästmans läppar, hvilka med något mera än vanlig vältalighet bedyrade vidden af hans kärlek och höjden af hans lycka. ”Hvartill tjena de? Jag vet ju att du håller hjertligt af mig, och hvarföre skulle jag förnya de heliga löften, jag för några dagar sedan, i min mors närvaro, gaf dig? Jag hyser tillräcklig aktning för dig, att med lugn och tillfredsställelse anförtro min framtids lycka i dina händer; och om jag icke är i stånd att dela häftigheten af de känslor, som hos dig snarare likna en förödande stormil, än fläkten af en lugn och stilla kärlek, så tillskrif detta mitt lynne, icke mitt hjerta; detta vill dig hjertligt väl.”

Kaptenens kinder lågade allt starkare, allt flitigare virade han de böjliga mustascherna, och tändernas hårda tryckning mot öfverläppen vittnade, att han kände en stark, om också ej behaglig, sinnesrörelse.

”Min goda, älskade Rosa,” sade han med tvungen fattning, ”förlåt, om min känsla icke uttrycker sig så, som du önskar det! Tro emellertid, att mitt ifrigaste bemödande skall blifva, att genom den strängaste återhållsamhet i ord och blickar närma mig den punkt, der du sjelf ställt dig, och omkring hvilken du uppfört en mur af is, på det att din älskare skall få njuta det nöjet att svalka sig, i fall hans hjerta är alltför varmt.”

Öfverraskad och med en blick, som tydligt uttryckte missnöje, såg Rosa kaptenens häftiga rörelse. Hans ord sårade henne, att döma af purpurn, som glödde på kinden, och af handens omärkliga darrning, då Ferdinand fattade den och med en lätt tryckning tycktes vilja afbedja det opassande i sitt senaste yttrande. Hon teg dock, och han förde henne åter till salongen, in i det brusande, eldiga lifvet.

”Skola vi valsa?” frågade han sakta och vänligt, samt visade på den brokiga raden. ”Söta, goda Rosa,” bad han smickrande, då hon teg ett ögonblick, ”var icke förtörnad på mig!”

”O nej, Ferdinand, det är jag visst icke,” svarade hon hastigt; ”men ...”

”Inga men,” inföll kaptenen lifligt, och ryckte henne med sig i strömmen af de muntra balgästerna.

I en vrå af salen stod, ensam och tyst, lutande sig mot kanten af ett litet marmorbord, en blek, fin yngling, med en reslig, men smärt figur. Hans drag voro ädla och bildsköna; på den höga, hvita pannan thronade allvar och ett sansadt lugn; men i det mörkblå ögat flammade stundom en förtärande glöd, då det riktades på ett visst aflägset föremål inom salongen; annars syntes det endast mildt, godt och bottenärligt. För hvarje gång flamman glödde, lade han handen öfver ögonen, och bortskakade tankfullt de rika, bruna lockarne, hvilka krusade sig omkring hans sköna hufvud. Ynglingens drägt var svart, samt utvisade, genom sitt loslitna utseende och de hvitnade sömmarne, att han tillhörde en af dessa stackars lärde, hvilka genom fattigdomens pröfvo- och förgårdar långsamt arbeta sig in i vetenskapens helgedom. Det var en ung filosofie-kandidat, Frans Mannerstedt; såsom lärare uti musik och språk i det rika grosshandlarhuset, hade han blifvit bevärdigad med en bjudning till den stora festen. Den stackars Mannerstedt sträfvade till uppnåendet af ett mål, som väl för närvarande syntes aflägset, men, vid hans flit och ihärdighet, ej länge kunde förblifva det; detta sköna och ljusa mål var – lagerkransen och, framskymtande bakom denna, antingen någon indrägtig rektorstjenst vid en större skola, eller, hvem vet, något kyrkoherdeboställe i skuggan af höga lindar. Att drömma en smula bör ju alltid vara tillåtet; utom denna lyckliga förmåga, utom ett vänligt hopp för framtiden, skulle det närvarandes sträfvan blifva ganska trög.

Just som Mannerstedt ånyo syntes besvärad utaf ett af de solstyng vi redan omnämnt, och hvilket förmådde honom att åter beskugga sina ögon, gick kommerserådet förbi. Han stannade, klappade ynglingen med vigtig beskyddareuppsyn på axeln, och sade leende: ”Nå, hur är det fatt, min kära kandidat; skall han icke hafva sig en dans. Sådana nöjen erbjudas icke alla dagar. Upp och skaka bokdammet af sig!”

Mannerstedt förebar sin ovana under de senare åren att dansa; men egentliga orsaken var, att han fruktade göra sin drägt, och derigenom sig sjelf, till ett åtlöje för de hjertlösa åskådarne, hvilka troligen skulle hafva känt en viss, oemotståndlig retning i läpparne, vid åsynen af de något korta benkläderna och den snäfva fracken. Men att hafva en annan vilja än kommerserådets, dugde icke, då man hvarje lördag emottag sin trea banko, och dessutom var inbjuden till alla söndagsmiddagar.

”Han skall dansa, min vän,” återtog grossören med sin blidaste ton, ehuru med ett uttryck, som icke tålde invändningar; men då han varseblef, att Mannerstedt hade den oerhörda djerfheten att, med en förnyad höflig bugning och ett icke omärkligt skakande på hufvudet, bereda sig till ett nytt nekande, ropade kommerserådet hastigt på sin dotter, hvilken just nu slutade valsen med kaptenen. Rosa kom vänlig och glad till sin far, då denne yttrade: ”Hvilken dans är du ledig härnäst?”

Rosa besinnade sig litet. ”Femte valsen, pappa lilla,” svarade hon.

”Godt,” yttrade kommerserådet; ”herr Mannerstedt bjuder upp dig till den.” – Och härvid gick den dryge mannen vidare, utan att bevärdiga ynglingens lågande kinder och nedslagna öga med en enda blick. Rosa stod midtemot honom, och väntade att han skulle bekräfta faderns ord; men de känslor, som stridde inom honom, voro så många, att han icke kunde bringa ett ljud öfver sina läppar: sårad stolthet, – den ömtåligaste strängen hos en fattig, beroende yngling – öfver kommerserådets mindre grannlaga inblandning; fruktan att förtörna den, hvilken på visst sätt varit hans beskyddare; den pinande blygseln vid tanken på de blickar, hvarmed sällskapet skulle betrakta honom, och ändtligen en annan känsla, den mäktigaste af alla, men hvilken just derföre motvägde de tre öfriga, nöjet, saligheten att dansa med Rosa, hvars blotta åskådande hittills försonat honom med de många bittra och kränkande stunder, han upplefvat i kommerserådets hus.

Den goda, finkänsliga flickan uppfattade till det väsendtligaste förhållandet. Hon kände sin far, och insåg att det var han, som försatt den stackars Mannerstedt i detta bryderi. Med ljuf ton yttrade hon: ”Pappa vill så gerna se alla glada i afton, och ger derföre kanhända ej akt på sina gästers tycke och smak. Detta sker dock blott af välmening; och om det ej helt och hållet strider emot herr Mannerstedts föresats att dansa, kunna vi ju göra honom detta nöje?”

Den unge mannen kastade på henne en blick, hvilken skulle innebära endast tacksamhet; men dess uttryck jagade blodet till Rosas kinder. Då sänkte sig hans ögonlock hastigt, och med temligen lugn ton yttrade han: ”När mamsell Widen vill hedra mig med lyckan af en dans, vika alla betänkligheter. Jag skall hafva den äran att utfordra min erhållna rättighet, då tiden är inne.”

Han bugade sig djupt. Rosa smålog och gick till en annan sida af rummet. Mannerstedt återtog sin förra ställning, och hans spanande blick upptäckte, att Rosa knappt satt sig, förrän hon omringades af den mängd fjärilar, hvilka, fladdrande omkring henne, täflade att fästa hennes uppmärksamhet. Härunder kunna vi, som opartiskt betrakta denna brokiga tafla, se huru kapten Ling, efter åtskilliga mycket oskyldiga rörelser fram och åter, ändtligen, liksom af en händelse, kommit ned till hörnet, der Hilda Borgensköld befann sig. Någon, som innehade platsen bredvid henne, hade ovetande det ädelmodet att stiga upp, och genast intog Ferdinand den. Den unga, något bleka, men likväl intagande flickan vek förlägen på snörena af sin pirat, och såg åt motsatta sidan af rummet, om ej någon passande utväg till uppbrott kunde upptäckas. Men alla platser voro fyllda, och vid dörrarne hade en mängd herrar slagit sig ned. Hon måste således tåligt foga sig i sitt öde och sitta qvar, ehuru detta var det värsta af allt.

”Dyra, dyra Hilda,” sade kapten Ling i hviskande ton, ”hvarföre skulle du neka mig det samtal jag begärde? Hvarföre, då du ej ville bevilja det, skickade du mitt bref ouppbrutet tillbaka? O, Hilda, Hilda, du var dock hård; annars hade du kunnat bespara oss alla mycken smärta. Ännu i dag på morgonen talade jag med min farbror; men ack, hvad skulle jag säga honom, då jag icke egde något hopp?”

”Ferdinand,” afbröt fröken Borgensköld sin kusin helt kallt, ”du är föga grannlaga, som i ett helt sällskaps närvaro återtager ett så uttömdt ämne, att det icke lönar mödan att förlora ett ord vidare derom. Haf derföre den godheten att lemna mig.”

”Gud, hvad du är bitter, Hilda!” suckade Ferdinand, och hans kinder glödde, hans öga lågade. ”Tror du då, att jag endast behållit rosorna för mig och lemnat törnet ensamt åt dig? Nej, långt derifrån! Dess taggar hafva fasttryckt sig i mitt hjerta, och der ristat djupa sår. Men jag skall icke längre besvära dig. Likväl, Hilda, neka mig icke nästa vals; det skulle väcka förundran och prat, om vi, såsom kusiner, under hela aftonen dansade endast en fattig française med hvarandra.”

”Ingen vals, Ferdinand,” sade fröken Borgensköld bestämdt.

”Nej, jag tror gerna, att du icke unnar mig den glädjen,” svarade kaptenen dystert; ”men en kadrilj kan du väl ändå icke neka mig?”

”Åh nej,” svarade hon likgiltigt, ”det är icke heller nödigt.” – Ling steg upp, gjorde en stum bugning, och gick på en stund in i spelrummen.

Tiden förflög hastigt för de lifvade balgästerna, och ändtligen hade man den omnämnda valsen, hvilken Mannerstedt skulle dansa med Rosa. Med högt klappande hjerta och motsträfvig rörelse nalkades han; men nu skulle man hafva sett, huru dagens eleganter med häpnad drogo sig tre steg tillbaka och lemnade rum, då Rosa steg upp för den unge kandidaten, om hvilken de aldrig drömt, att han ernade blifva deras medtäflare. Han besvarade deras artiga småleende med en stolt blick, och ehuru handen darrade något, då han lätt lade den omkring Rosas lif, – ty armen kom visst icke längre, än att den endast berörde de yttersta vecken af hennes florsklädning, – så gaf likväl hans lediga och behagliga hållning och sätt att föra sin dam åt hans dans ett uttryck, hvilket gjorde att denna grannlaga blyghet icke bemärktes af någon annan än henne, den enda som någonsin kunde komma honom att darra. Vid ett uppehåll i valsen, kastade ynglingen en nästan trotsande blick omkring salongen, för att se om någon läpp krusade sig till ett föraktligt leende. Huru dermed förhöll sig, var dock icke alldeles afgjordt; ty Mannerstedt var närsynt, och kunde dessutom icke höra de medlidsamma hviskningarne från en och annan aflägsen grupp.

”Ack se, min bästa, om icke den stackars kandidaten också är uppe och dansar, och det med sjelfva dagens gudinna! Det är visst, hon är för söt, den mamsell Widen! Man kan ej bemärka det minsta tecken till missnöje på hennes vackra ansigte, ehuru man lätt finner, att det skall i allra högsta grad besvära henne, att dansa med en sådan kavaljer. Jag ville önska, att våra unga damer i allmänhet toge detta exempel till efterdöme; ty, min lilla söta fru T**, är det icke fasligt upprörande att se, huru flickor nu för tiden knipa på munnen, och se ned på sina klädningsgarneringar, då en stackars handelsbetjent, ehuru rätt hygglig, eller någon sådan fattig yngling som den ifrågavarande, bjuder upp dem? Nej, bevars, då hafva de aldrig någon dans ledig; men kommer straxt derpå en officer eller en hofrättsnotarie eller någon kontorist, med utsigt att snart bli sin egen, då äro de genast färdiga, och rodna knappt, om den försmådde sänder dem en missnöjd blick öfver deras uppförande.

”Åh, ja; men nog tycker jag ändå,” svarade ett annat fruntimmer, ”att åtminstone herr Mannerstedt kunnat uppskjuta att blifva dansör, tilldess han af sina lektioner spart ihop till en ny svart klädning.”

”Då fick han säkert vänta för länge,” återtog den förra; ”men han för sig ståtligt, det måste man medgifva.”

”Gerna,” ropade den tredje; ”skada blott, att den lilla snäfva fracken guppar så besatt, vid de lediga svängningarne.”

”Ja, mina fruar, är det icke för olyckligt,” yttrade den fjerde damen i gruppen, ”att fattigdom och högfärd alltid skola följas åt? Hvad tycks väl? Kongl. sekreteraren H * * tillbjöd honom, för någon tid sedan, att, för icke fjerdedelen af värdet, få köpa en vacker svart klädning, den han lagt af; men, i stället att med tacksamhet emottaga anbudet, hvad tror herrskapet att han svarade? Jo, ingenting mindre, den oförskämde pojken, än att kongl. sekreteraren skulle förbinda honom, om han icke inblandade sig hvarken i hans garderob eller öfriga angelägenheter.”

”Det är afskyvärdt, på tro och heder, alldeles fasligt!” försäkrade de öfriga; och härefter hviskades en mängd anekdoter bakom ryggen på den fattige och högmodige kandidaten, hvilken emellertid, liksom förtrollad till en annan varelse, än han nyligen var, ledigt och behagligt svängde sin dam i valsens lätta hvirflar, så att mången fendrik önskat sig kunna göra det så väl. Efter slutad dans förde han Rosa till hennes plats, och vågade kasta ännu en blick på den sköna, älskliga gestalten, hvarefter han åter förfogade sig till sin ensamma vrå, der illusionens rosenslöja snart sönderföll, och han försattes tillbaka inom den kalla verkligheten.

Straxt derpå samlades gästerna omkring de rikt serverade borden. Professorn fick sin plats bredvid värdinnan. Mången lätt anspegling på de unga tu och de svåra tiderna, jemte lyckan för fattiga, unga män att ega goda fränder, då man i närvarande tid endast genom det välsignade myntet kunde vinna befordran, med mycket annat smått och godt, plågade otroligt professorn, hvilken för sitt lif ej kunde tåla några hänsyftningar på sin förmögenhet, minst i sådan afsigt. Han vred och vände sin magra figur hit och dit, samt bjöd kommerserådinnan en pris äkta norrköpingssnus, hvilken hon med mycken vedervilja emottog, för att ställa sig in hos gubben. Men fåfängt nös hon tre à fyra gånger, och torkade de af ett och annat dit förirradt korn plågade ögonen; förgäfves använde hon både finhet, tålamod och försakelse: professorn var orubbligt tyst och otillgänglig för alla hennes söta och intagande anmärkningar, om de ungas bosättning. Det enda ord, hon förmådde afpressa hans läppar, var: ”Prosit, min nådiga fru kommerserådinna!” – Frun var förtviflad, och gaf ändtligen tecken till uppbrott, hvarefter sällskapet åtskiljdes.

II.
Professorn och Hans Brorson.

Kapten Ferdinand följde sin farbror hem i dennes vagn. – ”Min nattro är nu störd,” sade professorn; ”vi kunna således lika gerna sitta uppe och samtala en stund, som att ligga och gäspa hvar för sig.” – Uttrycket i kaptenens ansigte förtäljde ej om mycken håg att antaga förslaget; men någonting deraf förspordes icke i hans röst, då han gladt svarade: ”Gerna, farbror!”

Det var mörkt; professorn kunde endast höra, men icke se, och nu steg man ur vagnen, samt inträdde i ett litet förmak, der hvarje möbel och artikel var så gammalmodig, att man tyckte sig förflyttad tillbaka till det förflutna århundradet. Den gamle trotjenaren Larsson satte ljusen i ordning, och en bedagad madam, professorns mångåriga hushållerska, klädd i verklig halfnegligé, ordnade, halfsofvande, ett litet bord med en butelj svagdricka, ett par glas, en kardus jemte pipor; härefter makade hon sig långsamt ut, och återkom med professorns tofflor och nattrock. Då högtidsrocken var aftagen, jemte de högst besvärliga stöflorna, och den gamla, kära, välbekanta drägten slöt sig varmt, lugnt och trefligt till kroppen, tyckte sig vår gode professor först vara riktigt hemkommen, och vinkade madamen att afträda, medan han tog plats i den beqväma länstolen. Emellertid stod kaptenen vid ett fönster, och blickade bakom rullgardinen ut i den sköna, månljusa natten. Äfven dröjde hans blick länge och med rörelse vid hörnhuset i slutet af gatan, der, i fordna, vänligare dagar, Hilda Borgensköld bott med sina föräldrar. Ferdinand suckade djupt och lade den brännheta pannan mot den isfrusna rutan.

”Hvad, åter suckar!” sade professorn, under det han lagade sig i ordning. ”Låt det förflutna vara, min kära brorson; det duger icke att rifva i såren, om man vill att de skola läkas! Kom hit och sätt dig, så skall jag tala med dig om dina angelägenheter.” – Kaptenen framträdde och tog plats på andra sidan om det lilla bordet; men han förblef tyst, och tycktes med otålighet afvakta hvad hans farbror hade att säga.

Professorn drog det ena djupa taget efter det andra ur sin pipa, smuttade på svagdrickat, och slog de smala spindelbenen i kors fram och tillbaka.

”Nå,” yttrade han ändtligen, ”hon är ju söt, lilla fästmön?”

”Ja, söt, men – kall – kall – liksom hennes hjerta vore sjelfva – fryspunkten.”

”Hm!” sade professorn, ”hvarföre gaf hon dig då ja, förklara mig det?”

”Emedan det lyckats mig att ingifva henne aktning och välvilja för mig, och emedan hon dessutom är öfvertygad, att man icke behöfver något vidare, för att vara lycklig, efter de begrepp hon bildat sig om äktenskaplig sällhet.”

”I så fall,” återtog professorn, ”ger hon icke mera än hon får, och, på mitt sätt att se sakerna, tycker jag det skulle vara en lättnad för ditt samvete; ty med din kärlek är föga bevändt; den har klarligen stannat hos Hilda Borgensköld. Och derföre bör du, såsom hederlig karl, icke heller prata en hop sådant der strunt, som du gjorde då jag kom till kommerserådets hus i afton, hvilket bevisar, att du är i högsta grad dubbel, en serdeles dålig egenskap, samt dessutom för tillfället alldeles opåkallad, emedan ingenting tvang dig att skräfla om känslor, som ligga endast på ytan af läpparne.”

”Det göra de just icke egentligen heller, min bäste farbror,” invände kaptenen; ”hon är för mig ...”

”Åh, tyst!” afbröt professorn förtretad, ”hon är ingenting för dig; för ditt hjerta, menar jag. Att du kan försöka slå puder i ögonen på mig, då du ännu i dag på morgonen tiggde, som en lifdömd fånge, om mitt samtycke till förbindelsen med Hilda, hvarvid det helt enkelt föll af sig sjelf, att jag skulle få det nöjet att sätta bo åt unga herrskapet! Hade jag varit nog flat att säga ja härtill, skulle du stått färdig att, med åsidosättande af all heder och grannlagenhet, genast flyga till kommerserådet, för att återgifva honom sitt löfte. Fy, Ferdinand! sådant förhållande är både omanligt och dåligt. Du gifter dig med flickan, för utsigten till en förmögenhet att rumla bort, sedan farbrors knappa handpenningar och den hittills lika knappa lönen icke vilja räcka till att hålla hästar och hundar, samt att för öfrigt ruckla bort natten vid det förb – spelbordet. Och sedan jag nu känner allt detta, lika väl som du sjelf, så vill du prata för mig om känslor för den innerligt söta flickan, dem du icke hyser. Jag ber dig, kom icke fram med sådant der mera; ty jag känner, att jag kommer att riktigt hålla af Rosa. Gud gifve du så visst vore henne värd, som du icke är det!”

”Men, min gode farbror,” sade kaptenen, ”jag bedyrar, att det ej å min sida är helt och hållet skrymteri. Det har funnits ögonblick, och de hafva icke varit så få, då jag känt att Rosa kunde blifva lika dyrbar för mitt hjerta, som Hilda var och tyvärr ännu är; men hennes orubbliga köld, eller vänliga lugn, hvad jag skall kalla det, afskyler den varmare känslan. Och härtill bidrager äfven det gnagande minnet och förebråelsen, att jag sjelfvilligt öfvergaf hoppet att få ega Hildas hjerta, emedan – o, förlåt min uppriktighet! – ni, min farbror, undandrog mig er hand. Jag fann och bevisade mig sjelf med öfvertygande skäl, att Hilda och jag icke kunde lefva af luft. Jag drog mig då tillbaka från henne, som jag älskade, och närmade mig Rosa, i uppsåt att göra allt möjligt, för att behaga henne. Visserligen är det obestridligt, att bevekelsegrunderna för mitt handlingssätt voro egenyttiga; men hvad skulle jag göra? Egde jag ett annat val, då farbror var obeveklig? Ty att inleda Hilda i ett gränslöst elände, genom föreningen med en man, lika fattig som hon sjelf, det kunde jag icke. Lika litet förmådde jag slita hennes bild ur mitt hjerta, eller min egen varelse från hennes sida, så länge jag var fri. Tro mig, farbror, det var en svår strid mellan mina känslor och mitt förnuft; men vi *måste*

skiljas. Jag friade, fick ja, och gick drömmande, såsom förlofvad man, ifrån Rosa, min fästmö, till Hilda. Hon visste ännu ingenting; endast ryktet talade då och då om mina täta besök i det rika grosshandlarhuset och min hyllning åt den vackra Rosa. Hilda hade icke lyssnat dertill; hon kunde icke tro något sådant. Ack, farbror, det var dock den bittraste stund i mitt lif. Jag sade henne allt, att vi måste skiljas, utan hopp att någonsin blifva förenade, samt att jag var förlofvad med en annan. Mitt hjerta ryser ännu vid erinringen af den föraktliga blick, hvarmed hon betraktade mig; men hon sade icke ett ord, hon var blek, blek som döden. Efter ett par minuters plågsamt afbrott, stod hon upp, tog ett stolt afsked, i det hon med några kalla, formliga ord önskade mig lycka, samt aflägsnade sig. Då, redan då inställde sig den bittra ångern; jag hade velat göra om alltsammans. Jag lät begära ett samtal med henne; hon afslog det. Jag skref; hon skickade brefvet ouppbrutet tillbaka. Jag bönföll hos er, min farbror, om ett försonande ord till den stackars tant Borgensköld. Allt var fåfängt! för mig återstod icke annat, än att med så mycket tålamod som möjligt foga mig i det öde, jag sjelf skapat mig. Om Rosa blott älskade mig så, som jag vet att Hilda gjorde det, och om den hemgift, jag får med henne, blir så lysande, som man bör kunna hoppas af det rika kommerserådet, – så – får jag söka att glömma mina ungdomsdrömmar. De duga i sanning icke heller för en fattig f-n som jag, hvilken behöfver arbeta med både händer och fötter, för att kunna hålla sig uppe och följa med strömmen.”

Professorn yttrade, till svar på denna kaptenens långa utgjutelse, endast sitt vanliga: ”hm,” åtföljdt af ett sakta skakande på hufvudet.

”Farbror tyckes icke gilla mina åsigter?” anmärkte Ferdinand.

”Nej, i sanning, min kära brorson, jag gillar dem icke synnerligen. Dina åsigter, liksom dina grundsatser, äro något elastiska; de sträcka sig alltefter som du vill hafva dem. De hafva utomdess blott en enda stödjepunkt, hvarifrån de både utgå och omkring hvilken de vända sig, nemligen konsten att simma på ytan af det förfinade lifvet, och detta på ett sätt, som icke står i ringaste förhållande mellan debet och credit af dina tillgångar. Bara synas, likagodt sedan huru man vinglar sig fram mellan den mängd blindskär, hvaremot folk annars icke så sällan plägar kantra. Men, så vidt mina gamla ögon icke helt och hållet förlorat sin fordna skarpsynthet, lärer det troligen vara till undvikande af någon anad snar kantring, som du, på ett eller annat sätt, behöfver komma åt mynt; och sedan farbror ej ville förskjuta mera än ackordsumman, blef det nödvändigt att hals öfver hufvud kasta sig in i äktenskapsverlden. Önskar likväl af allt hjerta, att du icke måtte bryta nacken af dig på vägen. Men det har förefallit mig något besynnerligt, att den svåra rike grosshandlaren så snart var färdig att gifva löftet om sin sköna dotters hand åt en fattig kapten, på hvars fullmakt bläcket knappast hunnit torka. – Hm! hm! jag har upplefvat många saker i verlden, har sett ännu förmögnare hus ramla, och de der vinkarne, om de ungas bosättning, m. m., kunde jag icke lida; ty det är alldeles säkert, att du ej får ett runstycke af mig, mer än det jag lagt ut för ackordsumman. Det var min själ rätt artigt, det, menar jag.”

Kaptenen satt mörk och lyssnade på de icke serdeles tröstrika anmärkningar, dem professorn uppdukade. Hans kind lågade och bleknade ömsom; ty farbrodern hade verkligen i flera fall slagit spiken på hufvudet. Det värsta var likväl den framkastade förmodan, eller rättare anmärkningen, om – han vågade knappt inom sig uttala denna möjlighet – kommerserådets fall. Det vore alltför rysligt.

”Har farbror ...” stammade han ändtligen.

”Icke den ringaste egentliga misstanke,” afbröt professorn, hvilken förstod hvart Ferdinand syftade. ”Det förefaller mig blott liksom vore någon storm i annalkande, eller åtminstone icke mycket aflägsen. Kanhända jag bedrager mig; men jag har i all min dar haft starkt väderkorn om sådant. Hade jag varit i huset förr än du, utan att göra mig den äran att fråga mig, lopp åstad och friade till flickan, skulle jag bestämdt, ja, ganska eftertryckligt, hafva afrådt dig. Men det är ej värdt att förlora modet, sedan man väl kommit i fällan. Kanhända blir det honom möjligt att rädda åtminstone sin dotters hemgift. Du får nog se, huru sakerna arta

sig; förlofning är icke bröllop! Var bara försigtig och förhåll dig stilla så länge. Det är ju möjligt, att det onda ligger alltsamman i min inbillning; jag har alltid haft den svagheten att se tingen från deras minst ljusa sida. Men det blir sent, min kära Ferdinand; vi måste nu skiljas åt för i natt.”

Tyst räckte kaptenen sin farbror handen, och bjöd honom ett knappt hörbart godnatt. Inkommen i sina egna rum, kastade han sig på soffan uti en ställning, som icke vittnade om lugna sinnesrörelser. Betjenten inträdde, för att biträda vid afklädningen. Så snart skärp och uniformsfrack voro aftagna och spännhalsduken lossad, samt ett par glas vatten tömda, sade herrn buttert till sin annars ofta förtrogne tjenstande, då denne frågade, om kaptenen befallte något mera: ”Gå för f-n i våld, och lemna mig i fred!” Betjenten tillslöt skyndsamt dörren, och sedan kaptenen gått några hvarf upp och ned i rummet, satte han sig till skrifbordet, vek ett blad, fattade pennan och skref följande bref till en af sina många vänner, en viss auditör G–t.

Heders bror!

Jag grubblar så, att jag kan bli tokig, på den förb– affären, och fruktar med skäl att hafva riktigt snärjt mig, då jag hoppades att genom ett raskt och djerft steg reda mig ur alla svårigheter. Hör, min kära Carl Gustaf! I händelse du vill lyckönska mig, står det dig fritt, ehuru jag tror det föll sig rättare att tänka på sorgbetygelser; men lika mycket, gör som du behagar. I afton har min förlofning med Rosa Widen blifvit offentligen tillkännagifven vid en lysande bal; och jag, med hjertat uppfylldt af Hildas bild, och hufvudet med den olycksaliga natten, med skuldförbindelsen och den der gamle räfven, den judehunden, som icke vill låta tala förnuft med sig, jag – kan du fatta det pinsamma i min belägenhet? – jag spelade kring min sköna fästmö den förtjuste, lycksalige älskaren, och hon, så kall, så iskall, att jag aldrig mera onödigt förslöst mina artigheter! Men icke nog härmed, icke nog att jag läste Hildas afsky och förakt i hvarje blick och rörelse; till råga på alltsamman, måste jag utstå en predikan af min gamle, snåle, tråkige, högtärade farbror, hvarvid jag ömsom svettades och frös. Och slutligen, för att göra mig riktigt rasande, kommer han fram med de mest besatta förutsägelser – tänk dig bara – kommerserådets möjliga bankrutt. Här sitter jag nu och skrifver, för att svalka mig; men mitt hufvud bränner och går rundtomkring. Väl säga mina förtrogna bland kamraterna – men den trösten är klen – att det icke är värre för mig, än för mången annan stackars satan, som varit lika illa i klämman, och sluppit lös ganska helskinnad. Hittills har jag dock haft anseende, åtminstone till det yttre, af en man med obefläckad ära. Att lemna denna ovärderliga klenod utanföre, då min person gör en flyttning till slottet, detta är alldeles förb– obehagligt att tänka sig! Och skammen! skammen! Slipper jag en gång derifrån, kan jag aldrig se folk i ansigtet; och hvad skall farbror, hvad skall min fästmö, mina tillkommande svärföräldrar, och ändtligen Hilda, hvad skola alla dessa tänka och säga? Fördöma mig med en mun; det är det bästa och lättaste; dermed är man ifrån alltsamman. Nej, nej, det får icke ske, det kan icke ske; på något sätt måste det förekommas. Men – hvilka galenskaper har jag ej nu nedskrifvit! Erinrar jag mig icke, att jag ref sönder mitt sista bref till dig, i stället att skicka det på posten, samt att du följaktligen ej vet någonting annat, än hvad du alltid vetat, att jag är en förvägen pojke, en rumlare, som, under en bildad och fin sällskapston, gömt månget drag, hvilket kunnat blifva synligt endast inom den förtroliga kretsen af likstämmiga bröder! Nå, så hör då i korthet, min kära Carl Gustaf, en skildring af de orsaker, som förvandlat mig från en glad och angenäm sällskapsman till en trånsjuk, ängslig, grubblande menniska, hvars glädtighet är en frukt endast af konsten att kunna förställa sig.

För ungefär tvenne månader sedan, emottog jag af min farbror, – Gud fröjde, i parenthes, hans själ, och låte den snart få fröjda sig med englarne i paradiset! – ackordsumman för min kaptensbefordran, jemte en oberäknelig mängd hulda och faderliga förmaningar. Dervid försäkrade jag honom allvarsamt, att jag, så länge han lefde, aldrig mera skulle falla honom besvärlig med något slags anhållan, i smått eller stort; ty nu hade jag en lön, hvilken, med förnuftig hushållning, borde räcka till att småningom afbetala de skulder, jag under mitt fendriks- och löjtnantslif åsamkat mig, samt i öfrigt bestrida alla mina utgifter. Han ville gerna

tro, att jag nu skulle blifva en stadig och ordentlig man, så att han måtte hafva heder af både mig och penningarne. Jag lofvade allt, och tyckte mig också den gången, – ty mitt hjerta var uppfylldt af Hildas bild och huslig lycksalighet med henne, – gerna vilja hålla mitt ord; men med de bästa afsigter är man icke i stånd att kunna bibehålla samma tankar under händelsernas och frestelsernas vexlingar. Jag reste till staden, för att der uppgöra saken med vederbörande. Nu bör du veta, att jag vid afresan hemifrån icke egde en skilling mera, än som gubben oundgängligen beräknat för respenningar fram och tillbaka, jemte ett par dagars ganska knappt underhåll på stället. Samma afton jag hann fram, hade några officerare, mina gamla bekanta, den artigheten att ställa till en liten bacchi-fest på Hyckerska hotelet. Sedan vi först druckit och skrålat ganska grundligt, och blifvit väl upprymda, föreslog man ett parti kille. För den fördömda falska hederskänslans skull tyckte jag mig icke kunna neka att deltaga i spelet, ehuru jag hörde, att man ernade spela högt, och jag egde likväl icke en half skilling att uppoffra. Men huru kunde jag uppgifva ett sådant skäl till afslag? Jag gjorde väl några invändningar, att jag förlorat lusten för detta nöje, m. m.; men derpå hörde ingen och ville icke höra, och den onde fick makt med mig nu som alltid.

Spel, spel, bror! du känner i huru många och stora svårigheter min otur bragt mig, och ärligt lät jag alla dessa rycka förbi mitt andliga öga, medan handen mekaniskt närmade sig bröstfickan, der ackordsumman låg. De fördömda penningarne brände mig som eld, och åtrån efter deltagande i spelet bragte något annat än blod i mina ådror. Jag var liksom förhexad, och dagtingade så i största hast med farbrors advokat, mitt elastiska samvete. Nå, än sen, min bror! Du vet förut, att det kapitulerade, och vår öfverenskommelse blef, att vi skulle uppoffra högst femtio riksdaler. Det var ju ännu långt till andra förmiddagen klockan 12; innandess blef det väl något råd; och härvid vände jag mig försigtigt till sidan, och knep mina femtio riksdaler. Nu satte man sig i ordning. Jag var vid ypperligt lynne; ty nu, såsom alltid, var jag nog svag att föreställa mig, att lyckan en gång skulle blifva mig gynsam. Men min förb– gamla otur höll mig troget sällskap. Den ena tian efter den andra försvann, liksom bortförd af en vindfläkt. Jag höll fingrarne om den sista. ”Stopp, stopp!” ropade högt professorns ombud inom mig. ”Nej, nej!” genmälte jag; ”icke förr, än den bestämda summan är åt fanders, eller den återbragt det förlorade.” – Jag spelade, spelade och tappade; jag svettades och frös. Ändtligen insattes den sista satsen. Jag kunde knappt andas. Slutligen vann jag dock en gång; hela insatsen utgjorde femtio riksdaler. Med yttersta möda dolde jag min glädje under en anständig yta af vanlig höflighet, när jag strök till mig penningarne. Hade jag nu blott egt det förnuftet att sluta; men långt derifrån. Lyckan gjorde mig djerf; jag vågade mig allt längre ut på djupet, och fick dyrt plikta för min galenskap.

Men, min kära Carl Gustaf, hvartill tjenar det att för dig, så väl bevandrad i sådana saker, genomgå alla denna natts fasansfulla känslor och strider? Ibland sällskapet funnos några spelare af profession. Vi stannade, – ty jag tror nästan, att jag åtminstone då icke var bättre än de, – ensamme qvar vid bordet; de andra stodo omkring oss, stumma åskådare med spända blickar. Mitt hufvud var förvirradt af det föregående starka drickandet och af hettan, tobaksröken samt ångorna af punschen. Jag var liksom uti ett rus, ty jag vann oafbrutet; men hastigt vände sig lyckan, och jag förlorade, utom hela vinsten, 200 riksdaler banko. Flera af mina bekanta sökte nu öfvertala mig att sluta. Fåfängt! Ett raseri hade bemäktigat sig min själ. Jag föreslog udda och jemnt, samt höll och förlorade den ena gången efter den andra, tilldess man med våld släpade mig från spelbordet till mitt rum; annars hade hvar styfver gått, ty jag visste icke mera hvad jag gjorde.

Den första timman, jag derefter framlefde, liknade ett slags döfvande dvala, så naturlig efter den öfverspända själsretning jag utstått. Men efterhand började det ljusna i mitt hufvud, och jag uppvaknade till alla verklighetens rysvärda qval. O, hvilket uppvaknande! Du kan icke göra dig en redig föreställning derom. Min förlust utgjorde jemnt 700 riksdaler banko; då jag slutat uppräknandet af den återstående summan, slog klockan 8. Himmel och helvete! klockan 12 skulle jag infinna mig hos vederbörande, för att uppgöra ackordet. Mitt arma hufvud svindlade; derinom hamrade det förfärligt; jag var nära att blifva galen,

men samlade slutligen mina spridda sinnen så mycket, att jag kunde lyda några vänners råd, på hvilkas tystlåtenhet jag vågade lita, och i sällskap med dem begaf jag mig till den döpte judeköpmannen S**, samt föredrog i korthet mitt ärende, att få låna denna summa. Sedan den fördömda menniskan låtit en hel timma af min dyrbara tid förflyta under jeremiader öfver opålitligheten af sådana unga herrars borgen, och den ännu vida större svårigheten att antaga dem som låntagare, ordnades saken ändtligen så, att jag erhöll de 700 riksdalerna banko på fyra månader, mot laglig ränta; och sedan alla upptänkliga formaliteter blifvit iakttagna, jemte afdraget af en liten nätt vedergällning, strök jag ändtligen penningarne i fickan. Då jag redan var i dörren, gaf han mig ytterligare den vänliga afskedsförsäkran, att, om det dröjde endast tre à fyra dagar öfver den bestämda tiden, skulle han taga de mått han funne tjenligast, att antingen försäkra sig om sina penningar eller om min person; ty han hoppades hafva öfvertygat de unga herrar, dem han af välvilja tjenade, att han icke förstod skämt i allvarsamma saker. Ändtligen slapp jag ifrån den satan, och reste samma afton ur staden, med min kaptensfullmakt på fickan, men hufvudet och hjertat fulla af bekymmer.

Hvad var nu att göra? Du vet att jag af all min själ älskade Hilda, min förtjusande kusin; men der stod ej att vinna lugn, för den oro som brände mig, emedan professorn är så högligen förbittrad, så väl på sin halfbror, den gamle narren, som på hans fru, att han bestämdt förbjudit mig, för flera månader tillbaka, att tänka på någon förbindelse med Hilda, så vidt jag dermed förenade hoppet om en utstyrsel för hans brorsdotter; ty deraf blef nu, en gång för alla, ingenting; och då gubben säger, att det icke blir något af, så kan man vara lika säker att han håller ord, som om man erhållit en skriftlig förbindelse derpå i laga form. Allt detta hade under framresan förefallit mig endast såsom lätta skuggor, egnade att visa den aflägsna, skimrande himlen så mycket klarare; men på hemvägen hade saken fått ett annat utseende. Skuggorna voro märkbart förlängda, allt var mörkt och kulet, icke en enda klar fläck på himlen. Hvad var det då värdt att arbeta mot strömmen? Jag lät alla mina luftslott ramla, och uppgjorde i stället en plan, den enda som, efter min tanka, lofvade mig räddning ur detta djup af bryderi, nemligen att fria till den vackra och älskvärda Rosa Widen; ty du bör veta, heders bror, att, sedan mina öfriga kreditorer fått väder om den tilltänkta befordran, är det liksom satan sluppit lös i kroppen på dem allesamman, och anvisningar på min lön är det enda, hvarmed de låta stilla sig. Men hvad vill det förslå, när jag i alla fall måste lefva? Den fattiga lönen utgör, i förhållande till alla som skola dela den, endast en droppa i hafvet. – ”Nej, på min ära,” ropade jag, då jag i kärran öfvertänkte detta, ”jag måste gifta mig, för att kunna ordna allt på ett hederligt sätt. Rosa är en utmärkt söt och behaglig flicka; vill hon hafva mig, så är det ingenting att betänka sig på, emedan jag då är förvissad att få en hemgift svarande mot kommerserådets förmögenhet.” – Sedan jag, i följd af detta beslut, uppvaktat min tillkommande sköna brud i nära sex veckor, och beständigt blifvit emottagen på ett sätt, hvilket, om det icke gaf bestämdt hopp, likväl för ingen del antydde motsatsen, medgaf min tid icke längre uppskof i hufvudsaken. Jag ansåg, i alla händelser, bäst att först känna kommerserådet på pulsen, och, såsom man säger, pejla djupet. Sedan jag en eftermiddag, då vi voro ensamme, manövererat hit och dit, och det tycktes mig, som han väl fattat meningen, ryckte jag ändtligen fram med mitt anbud. Efter en stunds djup tystnad, började kommerserådet sitt svar ”med att hoppas,” – hvilket jag i all stillhet, utan alla motsägelser, lät honom göra, – ”att min värde farbror vore nog ädelmodig och rättänkande, att hjelpa mig på litet stadigare botten, hvartill han i öfrigt tog sig anledning att sluta af den försträckta ackordsumman. – Det var visst icke tänkbart, att en man, med professor Lings ädla tänkesätt, ville göra något endast till hälften. Och då han dessutom länge haft sig bekant, huru djupt och innerligt jag älskade hans dotter, ville han icke neka mig hennes hand, så vidt jag kunde erhålla hennes eget samtycke, hvarom jag när som helst egde frihet att förvissa mig.”

Följande dagen uppvaktade jag Rosa. Himlen vet, hvarifrån jag tog alla de sköna ord jag talade; men hon syntes verkligen litet rörd, och bad mig komma tillbaka nästa afton, då hon ville gifva mig ett afgörande svar.

Vidare, min kära Carl Gustaf, är icke att förtälja om den saken. Jag kom, fick ja, i kommerserådinnans

närvaro, och gick halfdrömmande derifrån. Hvad sedan följde vill jag icke beskrifva; ty, så lättsinnig jag är, älskar jag dock Hilda af hela mitt hjerta; och endast nödvändighetens jernhand förmådde mig att försaka henne. Redan för åtta dagar sedan skref jag till min björn i***, samt underrättade honom om min tillernade rika förbindelse, hvarjemte jag på det bevekligaste anhöll, att han ville, emot en ytterligare liten godtgörelse, tillöka ännu tvenne månader till de två som återstodo, innan förfallotiden var inne, emedan det föll sig något svårt att så hastigt få i ordning både förlofning, bröllop och hemgift. Men en timma förrän jag i afton begaf mig till festen, ingick ett svar, som kunde sätta det lugnaste blod i jäsning. På dagen, aldrig en timma längre, skulle penningarne åter vara i hans händer, eller – ”herr kaptenen får ursäkta, att jag nödgas falla besvärlig.”

Hvad är nu att göra, under en så förtviflad sakernas ställning? En förfärlig kyla genomlöper mina ådror, när jag betänker att professorn får erfara, det jag spelat bort 700 riksdaler banko af ackordsumman. Det vore ingen omöjlighet, att jag genom detta streck ginge miste om hela arfvet; ty gubben är sträng i sina grundsatser, och jag vet, att min lättsinnighet kommer att svårt förtörna honom. Giftermålet är det enda halmstrå, hvarefter jag kan gripa, för att hålla mig uppe; men hvad hopp eger jag att se denna önskan så snart realiserad? I följd af mina böner och min häftiga, varma kärlek, medgaf man artigt och vänligt, att förlofningen blef eklaterad; men med bröllopet kan icke brådstörtas, det har man redan sagt mig. Jag deremot, som vid begge delarne framför allt sett på kärleken till mina kreditorer, måste nödvändigt vara af mycket olika tankar; ty hvad förlofningen beträffar, kan den liknas vid ett litet köttstycke, som man slänger in i högen mellan en hop skällande hundar; bröllopet blir deremot en hel oxe, hvarvid något hvar kan se sig i tillfälle att få stilla sin hunger. – Liknelsen är just icke fin; men jag är, förb– mig, icke i lynne att, bröder emellan, stöpa mina ord i form af sockergryn. Jag har nu lättat hela mitt hjerta, och tror att jag derigenom skall sofva något bättre. Skrif mig till med allra första, min kära Carl Gustaf, och, om du kan, så gif mig ett godt råd, huru man skall bete sig, för att få en svärfar att göra bröllop innan han sjelf vill. Jag behöfver i sanning råd, och pröfva nu din uppfinningsgåfva för din

vänfaste

Ferdinand Ling.

P. S. Vet du, bror, det är så fördjefladt med mig, att jag nödgats i största hemlighet pantsätta mitt bruna sto, för att få litet lappri åt min fästmö i dag; och belöningen för hela min uppoffring blef ett vänligt skakande på det täcka hufvudet och en anmaning att låta bli sådant, emedan hon hade nog. Det skall, min själ, icke öfverflöda i framtiden, tänkte jag.

Densamme.

III.
Kommerserådet och Kommerserådinnan.

Grosshandlaren satt i ena hörnet af en beqväm soffa, med behaglig vårdslöshet gnidande från sin panna de sista svettdropparne efter dagens mödosamma värf, hvarunder han emellanåt sirligt hviftade med den stora silkesnäsduken öfver ansigtets röda och fylliga rundning. Hans fru, klädd i en smakfull nattdrägt, satt i andra hörnet, sysselsatt att nedsvälja en kopp mixtur, hvilket tycktes ske med högsta vedervilja.

”Jag tror det smakar icke,” sade herrn.

”Fy, det är för otäckt,” svarade kommerserådinnan och satte bort koppen.

”Hvad menar du om professorn, min vän?” återtog straxt derefter kommerserådet med en uppsyn, som utgjorde tio frågtecken.

”Att han är en gammal, oborstad björn, som icke har det ringaste lefnadsvett, icke folkvett en gång. Tillåter du i öfrigt, att jag fritt yttrar min tanke?”

”Bevars, bevars, min vän, skulle jag icke det! Du har talang, du har förmåga att uppfatta tingen klart; hvad har du att säga? Tala fritt, kära Brigitt Marie!” yttrade grosshandlaren i den blidaste ton.

”Nå väl, min kära Widen, jag fruktar att du i detta fall gjort en betydlig missräkning; ty, efter allt hvad jag kan finna, – och jag har gjort mig verklig möda att utforska honom, – lär han icke lägga två strån i kors för dem; och att du upptog saken med alltför mycken brådska, nästan med utseende af angelägenhet, det sade jag dig straxt. Du hade först bordt höra professorns tanka, och sedan klart uppgöra, huru stor del af förmögenheten han ville lemna sin brorson, för att tillvägabringa förbindelsen mellan honom och vår dotter. Då hade man varit på rediga fötter, innan man skred till förlofning, åtminstone till den offentliga förlofningen.”

”Ursäkta, min vän,” genmälte grosshandlaren, med vigt på sin ton; ”men sådana saker förstår ni fruntimmer er icke på. Män af professor Lings lynne skall man behandla med öppenhet; då framkallar man deras igen. Jag är säker, att han någon af dagarne kommer till mig, på mitt kontor, och utber sig att få meddela mig den plan han kan hafva uppgjort.”

”Vi få väl se, Widen lilla,” sade frun med ett misstroget småleende, ”hvilken af oss dömer rättast i denna angelägenhet. Jag tror på förhand, att han icke kommer, och vidare påstår jag, att han för hela saken icke lemnar ett runstycke. Men, min egen vän, min söta Widen, deruti måste du finna dig, sedan du icke förut bättre betänkt dig; och, Gud vare lof! du är i tillfälle att gifva din dotter en hemgift, som gör professorns hjelp för närvarande umbärlig. När gubben dör, få de ju ändå alltsammans; således är det i det hela icke så mycket att bekymra sig öfver.”

”Det förstår du icke, min vän,” svarade kommerserådet, och denna gång låg troligen mera sanning till grund för detta hans yttrande, än händelsen annars plägade vara, då han deraf begagnade sig. – ”Du förstår icke sådant, kära Brigitt Marie! Just jag behöfver se på förmögenhet hos min tillkommande måg; förthy allt – allt, kort sagdt – det är nödvändigt ...”

”Och hvarföre nödvändigt, kära Widen? Kunna de icke bo i andra våningen af vårt hus på Södergatan? Och nog tycker jag, att de kunna lefva rätt anständigt med kaptenslönen och räntan af det kapital du vill lemna vår dotter.”

”Af det kapital jag *ville* lemna,” återtog kommerserådet med sänkt röst, ”kunde de visst lefva, men deremot icke af den obetydliga summa jag i verkligheten *kan* aflägga till min stackars Rosas hemgift.”

”Kors, söta Widen lilla, så du förskräcker mig! Ve mig, kan jag icke få nervslag, om du talar så oförsigtigt! Hvarifrån får du sådana mörka tankar, min vän?”

”Från den sannolikaste möjlighet, att förhållandet kanhända inom ett par månader är sådant,” yttrade grosshandlaren tankfull, och lutade sig tillbaka mot soffdynorna, medan handen långsamt drog sig öfver pannan, som nu höljdes af ett olycksbådande moln. Frun satt stum; hon förstod icke riktigt meningen med allt detta. Hon bäfvade att förstå den.

”Kan du väl föreställa dig, Brigitt Marie,” återtog kommerserådet, ”att jag, som afslagit så många förmånliga anbud för vår dotter, skulle antagit detta vida mindre lysande, om jag icke hade insett nödvändigheten att få henne försörjd, medan jag ännu kunde göra något för henne, men hvarvid, jag tillstår det, jag helt och hållet räknat på professorns biträde? Skulle detta emellertid slå felt, hvarom man på något sätt får förvissa sig, då är det bättre att handla efter det gamla ordspråket, och ’stanna i bäcken, innan det

kommer till ån;' ty kaptenen är fattig som en skåpråtta, och sitter, tyvärr, i skuld öfver öronen."

"Men, i Herrans namn, min gode Widen, hvart syftar allt detta? Kan det vara en möjlighet, att det är så illa, eller vill du endast pröfva min ståndaktighet?"

"Beggedera," svarade grosshandlaren med ett leende, midtemellan skämt och allvar. "Om det just icke är så illa, som jag nu yttrat, är det likväl ingen omöjlighet, att det kunde gå för mig, som för mången annan. Detta år har varit svårt; jag har gjort stora förluster, inga spekulationer hafva lyckats, och min kassakista har aldrig varit i så klen ställning. Emellertid står ännu icke olyckan i bestämd form för dörren; ännu kan allt ändra sig; men, det må bära eller brista, blir det likväl en nödvändighet att, så länge det hänger tillsamman, aldrig göra minsta förändring i sin ton, sitt hus eller lefnadssätt, utan hålla hufvudet uppe och draga folket vid näsan så länge man förmår. Den tid kan nog inträffa, då de i sin tur tro sig berättigade att se oss öfver axeln. Du finner, min söta vän, af hvad jag nu anförtrott dig, att den djupaste tystlåtenhet, den yttersta hemlighet, är af nöden. Allt beror derpå, att inga rykten komma i omlopp; ty, skulle vissa hus, hvarmed jag har stora affärer, få en vink om huru aktierna stå, då vore det knall och fall förloradt. Derföre aldrig ett ord öfver dina läppar om hvad jag nu anförtrott dig! Måhända skola de närvarande bekymren skingras, som mörka moln, och solen åter le vänlig och klar, och då är det en dubbel välsignelse, om pratsjuka tungor ingen aning haft, huru nära vi stått vid branten. Med ett ord, ingen aning om föremålen för de samtal, jag endast i någon förtrolig stund vill föra med min hustru, väl vetande, att hennes skarpsinnighet skall finna utväg att leda alla spanande blickar bakom ljuset, samt hennes själsstyrka icke svigta, i fall den någon gång skulle sättas på ett allvarsamt prof."

Nu var den värde grossören slipad, och hvad är icke slugheten för en kostlig ting? Hade han icke sålunda behandlat sin hustru, och så klokt kittlat hennes fåfänga och smickrat hennes egenkärlek, då han talade till hennes känsla på ett sätt, som måste förtjusa en person af kommerserådinnans lynne, hvilket utgjorde en blandning af godhet och svaghet, så hade denna sak icke aflupit utan dåningar, kanhända till och med konvulsioner. Men se, nu var hon gripen på det allra ömmaste, och derföre gret hon några varma och innerligt rörande tårar, en gärd af beundran, den fru kommerserådinnan hembar sig sjelf, för den höga själsstyrka samt den ädla och storartade känsla af försakelse, hvarmed hon afhörde detta meddelande.

"Ack!" hviskade hon, i den ömma, ännu icke helt och hållet förgätna ton, hvaruti hon för tjugu år sedan besvarade en annan förklaring af kommerserådet; "ack, makar böra ju dela ljuft och ledt. Söta Widen, min älskade gubbe, lita på din Brigitt Maries ståndaktighet, om det gäller! Men, kära Widen," tillade hon straxt derefter, då tryckningen af den djupa, högtidliga rörelsen blef alltför plågsam, och hon derföre nödgades hemta litet luft, "bara du ser efter kontoristerna! Du håller icke riktigt tummen på ögonen på dem. Jag anar, att de der herrarne göra dig flera och större spratt, än du tror; ty du är sannerligen, min bäste vän, i flera hänseenden alltför flat."

Kommerserådet smålog åt sin frus ifver. Han visste, att detta var ett af hennes älsklingsämnen; men han visste tillika, att hon kanhända icke hade så alldeles orätt, derföre teg han, och frun fortfor: "Men hvad det beträffar att tiga, så var säker, att jag blir den sista, som medgifver en förändring i vårt lefnadssätt. Icke heller bör Rosa få del häraf; ty hon kunde då lätt falla på det orådet att slå upp med kaptenen, och det, min söta Widen lilla, finner jag nu, sedan jag känner förhållandet, högst narraktigt. Nej, herre Gud, låt dem snarare gifta sig, ju för desto hellre; ty, blir det rätt rasande, får väl professorn hjelpa dem ändå."

"Nej, Brigitt Marie, nu har du orätt," svarade kommerserådet bestämdt. "Vill icke professorn på förhand utfästa någonting, så tjenar det till intet att trassla in dem i äkta ståndet. Han och jag kunna tillsamman utstyra dem; ensam förmår jag det icke. Och förrän vi blottställa vårt barn för alla de vidrigheter och oberäkneliga obehag, som åtfölja ett giftermål med en fattig militär, hvilken skall, vill och måste lysa, om han ock är omgifven endast af idel mörker; hellre än det, låta vi Gud styra för framtiden, och gifva kaptenen

sin frihet tillbaka. Rosa kan nog framdeles, äfven utan förmögenhet, göra ett godt parti. Emellertid bör man icke förhasta sig. Vi få väl se, huru sakerna ställa sig, så i ett som annat afseende.”

”Alldeles rätt, min vän,” genmälte frun och stod upp; ”det är ett ämne, åt hvilket vi måste egna ett djupt och moget begrundande. Partier för fattiga flickor vexa i våra dagar icke på träd. Man bör veta hvad man gör, innan man skrider till att ändra ett steg, som redan är taget. Det der är intet skämt, och kaptenens hjerta får väl också tagas något i betraktande. Hvad Rosas beträffar, förstår jag mig icke på flickan. Jag tror, sannerligen för Gud, att hon icke har något hjerta, – der kärlek kan bo, menar jag; – ty, så långt jag kan erinra mig, har hon aldrig visat minsta tecken till böjelse för någon af alla dem, som fjeskat omkring henne. Således tänker jag, att, hvad henne beträffar, det icke blef så illa; men om den stackars Ferdinand gör det mig riktigt ondt. Hans kärlek för Rosa är alltför rörande; sannerligen är den icke det!”

”Ja, ja, vi få väl se hvad som kan uträttas,” inföll grosshandlaren, och lemnade sin beqväma plats i soffan. ”Nu skola vi sofva på saken, kära Brigitt Marie!”

IV.
En Blick i vår Hjeltinnas inre Verld.

Med läsarens tillåtelse stiga vi en trappa upp, och inträda i ett stort, trefligt rum, hvarest var anbragt allt, hvad prakt och smak förenade kunna åstadkomma, för att bilda ett förtjusande helt. Uti en liten allratäckaste alkov stod den med hvita musslinsgardiner draperade sängen; på sidan deraf ett litet bord med väl inbundna böcker och en vacker glaslampa, hvars inneboende ljus kastade sina matta, men skimrande strålar öfver den unga, hulda Rosas fina, herrliga gestalt. Hon satt på en taburett framför bordet, balklädningen var aftagen, och endast den lätta, hvita underklädningen betäckte nu de sköna, yppiga formerna. Omkring axlarne hade hon ledigt kastat en stor, röd shawl, och de blonda, rika lockarne, befriade från fängslet af band, kammar och hårnålar, hängde i vårdslöst behag omkring hals och skuldror. Innerligt söt och tjusande var hennes bild. Hon lutade sig, stödjande hufvudet mot handen, ned öfver bordet, för att läsa i den bok hon uppslagit; men i hennes ögas tankfulla uttryck, då hon uppslog blicken och fäste den på något annat föremål, låg någonting, hvilket kunnat öfvertyga en hvar, som då hade sett henne, att själen icke följde med, då hon lopp utför den ena sidan efter den andra, samt ånyo återtog dem, för att tvinga sig till bättre uppmärksamhet.

Utröttad vid det fruktlösa bemödandet, lade hon tillsamman boken, lät handen nedsjunka på knät, hufvudet mot ena axeln, och sålunda, försänkt i tysta, djupa betraktelser, bortsmög obemärkt för Rosa en hel timma. Slutligen uppspratt hon häftigt, med en känsla, såsom det tycktes, snarlik den man erfar vid uppvaknandet från någon salig dröm till den kalla, opoetiska verkligheten. Boken hade nedhalkat från hennes knä på mattan; hon böjde sig ned, upptog den och vidrörde den lätt med sina läppar, liksom till afbön för den synd hon tyckte sig hafva begått. Boken innehöll andlig tröst, och Rosas hjerta var ett tempel, der de heliga englar alla dagar gästade; ty det var rent, rent som en daggdroppe. Hon stod långsamt upp, lade boken på bordet, putsade den slocknande lampan, och gick sedan till en byrå, hvarur hon upptog en portfölj, hvilken hon betraktade med djup rörelse. Hon satte sig åter, höll portföljen utsträckt i handen, och var synbarligen obeslutsam, om hon skulle öppna den eller ej.

”Hvarföre icke?” hviskade hon halfhögt. ”Ännu en enda gång vill jag betrakta dem, och sedan må lågan tillintetgöra deras färgprakt, liksom det friska lifvet i tecknarinnans hjerta snart skall förgås. Med dem afslites den första, enda och sista sträng, som dallrande genombäfvade mitt väsende med känslor så heliga, så olika och derföre så litet beslägtade med jordens.” Hon öppnade portföljen, och framtog tre målningar, föreställande uppträden ur det förflutna, aftecknade efter minnet. Hon utvecklade en och höll den mot lampan. Om vi nu skulle våga att, öfver vår hjeltinnas axel, kasta en blick på målningen, torde vi upptäcka något af den idé, som ledt handen vid arbetet. Skada att lampan icke brinner klart, allt synes dunkelt och otydligt; men den tyckes föreställa ett rum, der tvenne figurer framstå. Den ene, midtpå golfvet, stödjande

sig med förnäm vårdslöshet mot ett fint rör, betraktar med nedlåtande vänlighet den andre, som har sin plats ett par steg framför dörren. Denna figur, i sin svarta drägt, med de bildsköna dragen, det ädla, stolta uttrycket, hvilket äfven i den ödmjuka ställningen uttalar sig så tydligt, igenkänna vi genast, såsom vår bekantskap från festen. Man kan här icke misstaga sig, så troget är den lefvande bilden af Frans Mannerstedt återgifven. – Den förra figuren synes icke så redig, eller kanske lampan med flit flyttas af Rosa så, att den blir dunkel. Detta veta vi ej med visshet; således gissa vi blott, af uppsynen och blicken, att vi ännu en gång få taga godnatt af kommerserådet. I bakgrunden af rummet framskymtar, vid ett fönster, till hälften dold af de stora, nedfallande gardinerna, en ungdomlig gestalt, på hvars vänliga, hulda drag det renaste medlidande står att läsa. Detta är synbarligen tecknarinnan sjelf, den blygsamma, älskliga Rosa.

"Ack," suckade det hulda barnet, "så, just så, stod han der vid dörren, och min far hade hjerta att låta honom stå der, medan han i en ton, som jag aldrig förgäter, frågade om herr kommerserådet vore i behof af en lärare för sina barn i språk eller musik. O, ännu låga mina kinder af blygsel, då jag betänker, huru min far emottog hans anbud på ett sätt, som tydligt vittnade, att han gjorde det af barmhertighet, ehuru han önskat finna en skicklig musiklärare för gossarne, och derföre bjöd honom, i utbyte mot sina bemödanden, åtta skillingar banko i timmen. Djupt sårad känsla talade då i hvarje af dessa själfulla och herrliga drag; men behofvets gissel dref honom till en stum bugning."

Hon sänkte målningen ned på sitt knä, och lade den lilla hvita handen öfver ögonen. Hvad de båda andra taflorna föreställde, derom förblifva vi i okunnighet; ty vår hjeltinna återtog nu sin första lutande ställning, och undanskymde härigenom de skatter hon så mycket värderade. Men med godt samvete kunna vi draga en och annan slutsats af Rosas yttranden. "De små krabaterna," sade hon, och ett hjertligt leende drog sig öfver de täcka läpparne; "se så gudsjemmerliga de se ut, med fiolen mot den lilla rödskrubbade hakan. Ack," – och nu fick leendet ett annat uttryck, icke mindre tjusande, men vemodigt, – "ack, det är som jag såg honom, med pannan, den höga, hvita, rynkad af en lätt otålighet, då de små birfilarne obarmhertigt plåga hans öron, foten litet upplyftad, för att stampa takten, och handen utsträckt med stråken, pekande på noterna. Stackars, stackars Mannerstedt!" hviskade hon mycket saktare, än de föregående orden blifvit uttalade; "det är ett tungt, knappt och otacksamt bröd du förvärfvar dig. O, min Gud, om jag vågade göra något för honom; – men – nej, nej – jag vågar det icke. Antingen skulle jag kränka hans stolta själ, eller – – skulle han kasta en blick i den djupaste vrå af mitt hjerta. Begge delarne är omöjligt, och får icke ske."

"Och om hvilken stund erinrar mig denna!" återtog Rosa, efter några ögonblicks tystnad, medan hennes händer långsamt upprullade den sista taflan. I det hon böjde sig öfver densamma, strömmade, henne sjelf ovetande, tårarne ned derpå, och besuddlade teckningen, redan otydlig för hennes blick genom den rörelse, som i denna stund beherrskade hennes själ. Rosas läppar yttrade ej ett ord om orsaken till den djupa känsla, hvilken återspeglades i hennes drag; men då vi likväl gerna vilja veta den, skola vi på annat håll se oss om efter möjliga upplysningar. I den ännu öppna byrålådan ligger öfverst en liten bok i grönt marokinsband. Kanhända, om vi öppna den, skall hon sqvallra om hemligheten. Med läsarens tillåtelse vilja vi försöka, och läsa ur Rosas dagbok:

Den 29 September om aftonen 1826.

O, hvilken dag! Huru mycken smärta och sällhet kan icke inrymmas i ett menniskohjerta! Men dig, min Gud, min Fader, tillhör först min rörda själs varma tackoffer. Ditt allseende öga blickade ned med kärlek, och sände, i den förfärligt afgörande minuten, en räddare för mitt unga lif. Näst dig, Allsmäktige, höge Ledare af våra öden, tillhör mitt hjertas tacksamhet *honom!* Jag måste väl genomgå hela denna på qval och glädje rika stund. – Jag skulle i dag på morgonen resa ut till vårt lilla landtställe, att efterse mina små anläggningar, dem vår nye, skicklige trädgårdsmästare borde anordna och omplantera. Jag hade så ofta gjort denna lilla tur ensam, emedan jag alltid funnit ett barnsligt nöje uti att få styra min fars eldige trafvare. Det blef således icke heller nu fråga om fara. Innerligen glad, packade jag tillsamman mina små förnödenheter

för dagen, steg upp i min trilla, och rullade bort, förnöjd nickande åt mamma, som stod vid fönstret och ropade: ”Akta dig, Rosa! Håll stadigare tömmar!” – Ett par gator igenom gick det ypperligt; men nära hörnet af den tredje blef jag varse Mannerstedt, som, med några böcker under armen, kom hem från en lektion. Jag vet ej, hvarföre jag aldrig så der oförmodadt kunnat träffa honom, utan att få en stark hjertklappning. Jag ernade endast helsa helt lätt på honom, då han gått förbi; men tanken äfven på en sådan småsak, som en helsning, upptog likväl så min besinning, att jag förlorade uppmärksamheten på hästens rörelser, hvilken, då han kände att tyglarne blefvo något lösa, skyggade för ett tillfälligt föremål, och satte af åt en tvärgata, mot hvars hörn jag ovilkorligt blifvit krossad, om icke Mannerstedt, snabbare än blixten, rusat fram och med en styrka, som endast Gud kunde gifva honom, lyckats hålla hästen, medan jag kom ur. Men nu var han ej längre i stånd att hejda det ystra djuret; han fick en stöt, så att han föll sanslös mot andra sidan af gatan, och hästen fortsatte sitt lopp, och stannade icke förrän han, mot hörnet af det nedersta huset på gatan, krossade trillan och derigenom blef insnärjd. Folk strömmade till, och allt kom åter i lugn, utom mitt hjerta, hvilket i dödsångest såg, att de bortburo Mannerstedt liflös. Huru jag sjelf kom hem, vet jag knappt; men djupt skakad och upprörd, – hvilket mamma påstod vara naturligt, efter den förskräckelse jag utstått, – satt jag på soffan, och vågade icke göra någon fråga efter den, hos hvilken mina tankar dröjde; då, – o, hvilken glädje genomströmmade icke hela mitt väsende! – pappa inträdde, och med honom Mannerstedt. Det mest vältaliga leende sväfvade öfver hans läppar, då han, djupt bugande, försäkrade mig, att han icke det ringaste var skadad, utan att endast den starka stöten döfvat hans sinnen. Jag sade icke något, ty rörelsen betog mig målet; en blick af innerlig tacksamhet erhöll han dock, och syntes tillfreds dermed. Pappa berättade, att, då han kom utåt gatan, der olyckan hände, för att se efter spillrorna af sin vackra trilla, hade han erfarit, att hans dotter, genom kandidaten Mannerstedts beslutsamhet och lyckliga mellankomst, undgått att dela samma öde som åkdonet. ”Tacksam för den hjeltemodiga gerning, denne unge man bevisat oss,” tillade min far, med ett nedlåtande, förbindligt leende, ”ville jag sjelf se huru det stod till med honom, och stretade således uppför alla dessa satans trappor, hvarefter jag hade den tillfredsställelsen att finna, det herr Mannerstedt, vid återkomsten till full sansning, befann sig utom all fara. Jag förmodade att Rosa, om hon i den der villervallan egde minne af något som passerat, skulle vara orolig för sin räddare, och derföre tog jag honom med mig, att tillbringa dagen hos oss, så att min dotter, liksom vi, min hustru och jag, måtte kunna få förklara vår tacksamhet.”

Med detta lilla tal ansåg pappa sig till alla delar hafva betalat skulden för sin dotters räddning, och gick på kontoret lika lugn, som hade fråga aldrig varit om någon fara.

Hvilken stilla och skön dag hafva vi icke tillbragt! Det blir väl den enda, så rent, oblandadt glad, som jag får njuta i mitt lif. Då Mannerstedt skulle gå, sade pappa: ”Alla söndagar vet jag herrn är ledig. Om det roar herr Mannerstedt, så står mitt hus och mitt bord öppet alla hvilodagar.” – Ynglingen bugade sig, framstammade något om tacksamhet, och tog afsked. – – – –

– – – – – – – – – – – – –

Här afbryta vi vår läsning, och lyssna på Rosa, som åter börjar tala. – ”O, Mannerstedt! du, så ädel, så högsint, hvarföre blef ditt lif så fattigt och glädjelöst? Hvarföre skulle våra banor löpa så skiljda? De kunna icke förenas; nej, det kunna de icke!” – Hon suckade djupt, tryckte händerna öfver de tårdränkta ögonen, och lemnade fritt rum åt känslor, som för hvarje menskligt öga voro djupt dolda i hennes hjertas innersta helgedom. Ändtligen lade hon tillsamman taflorna, upprörde elden i kakelugnen, och var just färdig att göra ett litet bål af dem, då en rörelse, mäktigare än pligten, drog hennes hand tillbaka.

”Hvarföre skall jag beröfva mig denna enda glädje?” hviskade sakta den bevekande rösten ur hennes inre. ”Hvarföre! Icke är det en synd att ega dem. Har jag ej redan i flera månader, ja ännu längre, kunnat beherrska hvarje blick, ord och rörelse? Har jag icke kunnat se dessa ögon, med ett uttryck af den mest obeskrifliga och innerliga hängifvenhet – när de trott sig obemärkta – fästade på mig, och har jag icke

förmått att vara endast vänlig, lugn, ledig och likgiltig, när så behöfts? Och så skall det förblifva! Ett enda dunkelt anande, att hans känslor funnit ett gensvar i mitt hjerta, och hans strider mellan passion och förnuft måste vexa till en jättekamp, utan att han likväl nådde målet. Men förtäras skulle han, kastad mellan hoppets och fruktans vexlande makter. Nej, må jag spara honom denna strid! Har jag icke, för att beröfva oss båda den uti en obevakad stund möjligen inträffande frestelsen, att förråda våra hjertans hemlighet, och med detsamma beröfva den stackars ynglingen den obetydliga utvägen, att i min fars hus förvärfva en skärf till sitt uppehälle – ty vid den mest aflägsna skymt till en sådan misstanka, skulle min far för evigt skilja honom ifrån sig – har jag icke gjort det svåraste, men också enda offret, att rädda oss båda från denna villfarelse, då jag följt mina föräldrars önskan, och lofvat min hand åt Ferdinand? Jag är nu hans fästmö, blir snart hans hustru, och skall, med Guds bistånd, i min egen själ finna det stöd, den styrka jag behöfver, att uppfylla de pligter jag ikläder mig. Jag tror att Ferdinand är en redlig och bra man; litet flygtig, kanske till och med lättsinnig, men det rättas nog med tiden; och om vi just icke blifva så lyckliga, som endast ett äktenskap bygdt på ömsesidig kärlek kan göra de förenade; så erbjuder dock det samfällda delandet af mången smärta och fröjd i det husliga lifvet, väl ingen ersättning, men likväl ett lugnt, vänskapligt och välvilligt förhållande, hvarvid jag tror mig utan afsmak kunna vänja mig, sedan hoppet om sann, verklig sällhet ändå aldrig, ej ens för ett ögonblick, kunnat slå rot i mitt hjerta.”

Läsaren inser, att vår hjeltinna icke är någon romanhjeltinna; ty då skulle hon ovilkorligen hafva tänkt och handlat på annat sätt. – Medan de tankar och känslor, vi här utkastat, ordnade sig i hennes hufvud och hjerta, hade hon hoprullat målningarne, samt inlagt dem i portföljen. I hennes öga speglade sig en ljuf och stilla frid, då hon högt yttrade: ”Jag kan tryggt behålla dem, utan förebråelse. Det är ju endast några vänliga solblickar från mitt förflutna lif, hvarmed jag någon gång kan fägna mina ögon.”

Sedan hon tillslutit portföljen, och lagt den på sitt ställe, uppslog hon åter sin bok. Det heliga ordet var ej längre en död bokstaf; ju mera hon läste, desto mera ökades hennes själs frid, och ljusets sanna anda inströmmade i det öppnade hjertat. Lugnad, och med en innerlig bön på läpparne för dens välgång, hvars namn hon endast tyst framhviskade, nedlade sig det hulda barnet på den hvita, jungfruliga bädden, och snart hade sömnens vänlige gud tillslutit Rosas sköna ögon.

I fall läsaren emellertid icke ledsnat på de många aftonbesöken, skola vi ännu göra ett, hvilket kanhända icke blir utan interesse.

V.
Vindskammaren.

Vår stackars kandidat, som under supén erhållit sin plats vid hörnet af ett sidobord, smög sig, vid gästernas bullrande återfärd till salongen, obemärkt ut i tamburen, uppsökte sin lilla, blågrå, för andra gången vända och öfverskurna kappa, svepte den omkring sig, samt tryckte mössan på de bruna lockarne nästan ned öfver ögonen; ty vinden blåste skarpt, och Mannerstedts syn hade mycket lidit af träget nattvak. Ännu en half blick kastade han åt salongen, och ilade derefter skyndsamt utför trappan nedåt gatan. Decembernattens bistra köld afkylde något glöden på hans kinder och hettan i hans blod; det blef tystare, lugnare i det upproriska hjertat; det brusande känslosvallet lade sig; han saktade sin gång, och skred långsamt genom de smala gatorna. Slutligen stannade han vid ett hus af temligen godt utseende, gick förbi första och andra våningen, och nu började en lång, krokig, evig trappa till vinden. Ändtligen var målet hunnet. Sedan han en stund famlat omkring i mörkret, fick han reda på dörren, satte nyckeln uti, och efter några fåfänga försök, lyckades det omsider att få den upp, och nu befann sig Mannerstedt i en liten mörk, kall kammare, hvars få föremål månen belyste. Han aftog mössa och kappa, och hängde sina trotjenare på den vanliga spiken vid dörren. Härefter förfogade han sig försigtigt fram till ett gammalt, rankigt nattbord, som hade sin plats vid den torftiga sängen, och snart hade han fått reda på både elddon och svafvelstickor, slog eld, och påtände ett smalt ljus, fästadt med konst i en bristfällig tennstake. Anblicken af Frans Mannerstedts ensliga kammare

var ganska dyster. Den var låg, med hväfdt tak, liksom i en kajuta och ej betydligt större. Möblerna, utom sängen, utgjordes af hans arbetsbord, jemte ett annat mindre, med böcker, målningar och musikalier, en stor reskoffert och tre stycken stolar. Om de kunnat tala, dessa svartgrå väggar, de hade då vetat förtälja, huru den ädle, men fattige ynglingen, under långa dagar och nätter, uti oafbrutet, träget arbete, dvaldes inom deras trånga omkrets, ofta utan att kunna vederqvicka sig med mera än en enda måltid på dagen, högst tvenne; och likväl var han alltid undergifven och innerligt tacksam mot Gud, när han, af den med bitter strid och försakelse vunna lördagspenningen, kunnat aflägga en skärf för sin gamla, i djup fattigdom lefvande mor, sedan han betalt veckans kostpenningar, och insatt den styfver, han hvarje lördag bar åt sparbanken, att bilda den lilla kassa, som utgjorde hans förhoppning för nästa akademiska termin.

Och sedan hade dessa väggar kunnat förtälja om alla de bittra och smärtsamma, djupt in i själen gripande strider, då det menskliga hjertat utkräfver sin gärd af svaghet; ty äfven den starkaste natur dukar stundom under för behofvets och den eviga försakelsens kamp. När nu härtill kommer en annan känsla, smygande sig in i det obevakade hjertat, för att låta det fullkomligt erfara, huru mycket qval kan inrymmas i ett menniskobröst; då är måttet fullt, och sådana stunder, hårda, förstörande, deras verkan på själen är bevittnad endast af Gud och den kämpande, hvilken böjer sig i stoftet, för att kyssa den hand, som pålagt korset. Få voro dock sådana ögonblick i Frans Mannerstedts lif; ty hans vilja för det rätta och goda var stark, hans hjerta rent och hans tro stor. Dessutom var hans förmåga, att bära lidandets och försakelsens börda, strykt genom en högsinthet, som förbjöd honom att klaga, der ett knot skulle förekommit honom endast såsom ett vansinne. Hans lynne utgjorde, så till det inre som yttre, den fullkomligaste harmoni, lugnt, starkt, sjelfbeherrskande.

Men månne ej dessa väggar äfven kunnat sqvallra om andra stunder, då Frans, i den långa, tysta skymningen, sittande framför den sparsamma brasan, med handen öfver ögonen, lät ljusa, glada, gudasköna bilder framstå för sin andliga syn? Han var då gemenligen redan rektor i skolan vid B**, bebodde det stora, vackra, rymliga skolhuset, hade en förtjusande hustru, hvars drag förunderligen liknade Rosa Widens, samt en mängd små bin, som svärmade omkring, så väl inomhus, som i de utanföre trefligt stående kuporna. Likväl hände det icke sällan, att hela den herrliga fantasmagorien bortblåstes i ett ögonblick, då pigan, som tillhörde herrskapet i andra våningen, kom för att bädda, och helt enkelt frågade, hvad kandidaten nu satt och drömde om igen. Då steg Mannerstedt upp, med blossande kinder, och såg ut alldeles som en syndare, gripen på bar gerning. Under nästa skymning drömde han dock åter, eller ock lät han, på musikens vingar, sin själ svärma omkring i högre rymder.

Men vi återgå till det närvarande. Han hade upptändt ljuset, satte det tillrätta i staken, och gick fram till bordet under fönstret, der hans papper, böcker och skriftyg lågo. – ”Sofva kan jag icke, och grubbla vill jag icke,” sade han, under det han aftog den svarta rocken, vände den och hängde honom öfver ryggstödet af stolen, hvarefter han pådrog en gammal, brun frack, med stora, blanka knappar och två alns breda skört, ett arf efter hans salig far, och hvilken klenod numera tjenstgjorde såsom morgonrock, läsrock och nattrock, lika beqväm för alla ändamål, emedan dess ofantliga längd och vidd gjorde den tjenlig att fullkomligt insvepa den smärte ynglingen. – ”Grubbla vill jag icke,” sade Mannerstedt, och drog den brune trotjenaren stadigt omkring sig; ”det duger icke, och mina drömmar, de voro idel irrsken, liksom andra drömmar. – Visserligen,” tillade han, och tonen blef mindre kall, mindre stadig, ”visserligen svider och bränner det här; men svag vill jag icke vara, får jag icke vara. Strid och försakelse hafva många år varit min lösen; men klagan rubbar ej den minsta länk i händelsernas kedja. Jag vill vara stark; aldrig, vid Gud! aldrig skall min känsla förråda sig! Och skulle den någon gång hafva gjort det – så – har hon icke fäst någon uppmärksamhet dervid. Det vore också i sanning alltför obetydligt. Huru skulle hon, så upphöjd öfver tanken på en sådan djerfhet af den fattige kandidaten, kunnat kasta en blick i hans hjerta? Nej, och väl är det; ty uti en sådan punkt kunde jag icke ens fördraga *hennes* medlidande. Men hvad gör jag egentligen nu, annat än grubblar? Jag vill taga fram mina böcker och uppsatser, och grubbla på dem.”

Han satte sig och började bläddra uti åtskilliga verk; men det ville icke gå. – ”Nå väl, så har jag dock min siste vän,” utbrast han, steg åter upp och undansköt det som icke kunnat förströ honom, ”min trogne, ende, sanne vän, som följt mig i både med- och motgång. Vi förstå hvarandra också bäst under alla skiften.” – Härvid nedtog han fiolen, släckte ljuset, såsom öfverflödigt, isynnerhet emedan det var det sista, och i kassan icke fanns mera än en adertonskilling. Så snart stråken berört strängarne, länkade sig äfven hans egen varelse till harmoni med de sköna, kraftfulla toner han frammanade; ty få äro så helt och hållet idel själ för sin gudaburna konst, som Frans Mannerstedt. Mången bitter stund hade den söft honom till ro, till ljus, till frid. Äfven nu, i en af de bittraste, förfelade den icke sin verkan, välgörande, som alltid, på hans sinne och hjerta. Men under dessa ögonblick, då de fylliga, herrliga tonerna brusa genom den lilla kammaren, och bana sig en väg till det kämpande hjertat, vilja vi kasta en flyktig blick tillbaka på Frans Mannerstedts fordna öden.

Hans far hade varit en temligen välmående embetsman i B**, och Frans den ende sonen, och nu äfven det enda barnet; ty systrarne voro döda. Han uppfostrades, ifrån så lång tid han kunde erinra sig, i förhoppning att han skulle blifva en värdig vetenskapernas lärjunge. För det studium, han sedan valde, utvecklade han redan såsom gosse stora anlag samt en brinnande håg och lust, hvilka förvånade hans lärare, och förskaffade honom deras välvilja och stundom passande belöningar för hans flit och ihärdighet. Detta oaktadt, var han icke hatad af sina kamrater; ty redan tidigt förstod han konsten att göra sig afhållen. I deras krigiska lekar eller andra öfningar kunde de icke heller öfvervinna honom, emedan hans skicklighet och vighet ersatte hvad som brast honom i kroppslig styrka; och i öfrigt var han den tjenstaktigaste och vänligaste gosse i hela skolan, ett slags lefvande lexikon, till hvilket en stor del af de andra vände sig, för att få mången upplysning i sina latinska lexor, stilprof och öfversättningar. Aldrig skröt han af sina företräden, utan framgick sin bana trygg och lugn, vänlig, mild och älskad af alla. Vid skolårens slut besökte han gymnasium, och efter ett treårigt vistande derstädes, reste han till fädernehemmet, för att jula. Våren var bestämd att se honom företaga den vigtiga resan till universitetet. Han var då sjutton år, och höll, såsom yngling, allt hvad han lofvat som gosse. Med öppna armar emottogs han af de älskade föräldrarne, hvilkas enda hopp han var. Med djup, innerlig glädje läste fadern de vackra betyg han hemförde från gymnasium; det var så tillfredsställande och lugnande för fadershjertat, att se utsädet börja mogna och lofva en rik skörd. Den gamla modern, hvars afgud sonen var, kunde aldrig se sina ögon förnöjda på den sköne, liflige, artige och tjenstaktige gossen; och huru klappade ej hennes hjerta af förlåtlig stolthet och fägnad, då andra berömde den ståtlige och hygglige ynglingen, hvilken förde sig så väl, så skickligt spelade sin fiol, och sjöng så förtjusande! Dessa talanger, i förening med ett städadt och anspråkslöst väsende, förskaffade honom en mängd bjudningar, och öfverallt, i de kretsar han besökte, var han firad och omtyckt. Under oafbrutna förströelser försvann julhelgen, såsom en enda stor fröjdedag, och äfven de återstående vintermånaderna gledo lätt fram. Snart gick vattnet öppet, skutorna lastades, och på en af de förnämsta inskeppades vår hjelte, att afgå till Malmö och ytterligare derifrån till Lund. Men då skall man tro, att mamma hade alla händer fulla, för att kunna medhinna den utrustning härtill erfordrades. Linne, nattkappor och löskragar i mängd förfärdigades af tvenne symamseller. Skräddaren sträfvade med den nya blå klädningen, som skulle blifva studentuniform, samt med kappa och öfverrock af ett slags vadmal, hvartill den ömma modern med egen hand spunnit garnet, och hvilket just derföre var så fint, att det omöjligen kunnat tagas för annat än kläde. Men allt detta var blott en droppe i hafvet, emot all den ofantliga mängd af tunnt, torrt bröd, medvurst, spickeskinkor, smörbyttor, kryddsill och limpor, som inpackades åt den käre gossen. – ”Ty frukost och aftnar, far,” sade fru Mannerstedt till sin man, ”måste han äta hemma.”

Far hade ingenting att invända emot detta kloka förslag, emedan det kostade nog ändå, att hålla sig i Lund. Men dit måste han, det kunde icke hjelpas; ty till Upsala var alldeles för långt. ”Och der är det för öfrigt icke mindre dyrt,” suckade herr Mannerstedt senior, då han tänkte på de svåra tiderna och den känbara penningbristen.

Slutligen inträffade den vigtiga dagen och den smärtsamma, djupt skakande afskedsstunden. Faderns rörelse var stor; men han förmådde dock beherrska de mörka aningar, som tillhviskade honom, att det var sista gången han tryckte sonen till sitt hjerta. Med lugn och fattning gaf han Frans hulda förmaningar och vänliga, nyttiga råd för sitt framtida lif och sina nya förhållanden. Modern snyftade vid sin älsklings bröst: ”Gud välsigne dig, barn, min kära, älskade gosse! Glöm icke din fars lärdomar, och tänk på din mor, hennes böner och tårar, om du skulle komma i några frestelser, som gudnås icke är brist på i den elaka verlden! Men stå då fast, min egen, snälle Frans, och minns beständigt, att vi lefva icke allenast för denna korta och oroliga tid, utan äfven för den redogörelse, vi skola aflägga i den som kommer efter. Och,” tillade den omtänksamma, goda frun, litet saktare, ”blir du för illa i knipan för penningar, så känn efter på botten i kistan; mellan den tredje medvursten och den stora osten ligger litet sparstyfrar, som jag gömt åt dig. Men blott i nödfall, Frans, kom ihåg det! Och nu farväl! Gud tage dig i sitt beskydd, och hans heliga englar ledsage dig på vägen! Glöm icke din mor, glöm icke hennes råd!”

”Aldrig!” stammade Frans, ”aldrig, dyraste mor!” Han tryckte den älskade handen till sina läppar, till sina våta ögon. ”Aldrig skall jag, det lofvar jag heligt, blifva ovärdig mina älskade föräldrars kärlek och oändliga godhet. Denna stund skall stå med lefvande, ljusa drag fasttryckt i min själ, och blifva engeln som ledsagar mig!”

”Se så, Guds frid!” sade herr Mannerstedt och torkade med afvig hand bort tåren, som stal sig ned öfver hans manliga kind. ”Nu får det vara slut. Vinden blåser god, och allt är klart.” – Han sköt ynglingen framför sig. – ”Så! gå du förut, min gosse, och läs sjelf dörren.”

Det var en sak, som den gamle mannen ansåg högst maktpåliggande för den resandes lycka, att denne sjelf tillslöt dörren efter sig. Derefter följde föräldrarne, och vid bryggan togs ännu ett rörande farväl. Unga Mannerstedt hoppade upp på däck; efter honom följde den oberäkneliga mängden af diverse, som mamma lät langa upp, och nu hissades seglen. Vinden blåste frisk och god, den lilla besättningen sträfvade med tågen, hojtade och skrek, passagerarne ordnade sina saker, och skutan strök förbi udden. Frans stod vid förstäfven, och hviftade med den hvita näsduken ännu det sista lefväl. Föräldrarne besvarade signalen från stranden; men snart undanskymdes de för hvarandras blickar, och en gemensam bön till Allfadern brann i den högtidliga minuten på deras läppar. Afskedets minut, hvem har ej känt dess bitterhet, äfven om *tron* och *hoppet* på återseende, likt vänliga skyddsenglar, stått invid oss!

Många sidor kunde fyllas om de trefliga och interessanta, ehuru obetydliga händelser, som inträffade under resan, och sedan om ankomsten till Malmö och första uppträdandet i Lund, besöken med rekommendationsbref, uppvaktningarne hos professorerna, inträdet i den ädla studentkorpsen, brefven från söta mamma, med så mången välkommen tioriksdaler, från söta pappa, med så många förmaningar samt större remisser; och slutligen kunde äfven förtäljas, huruledes de innerligt goda, nyförvärfvade vännerna artigt och tjenstvilligt hjelpte vår hjelte tillrätta med hans medvurstar, skinkor, ostar och brödfjerdingar. Det var så ljuft för mången hungrig själ, icke att ”draga lott,” utan ”dela som bröder!” Men som allt detta troligen skulle finna föga deltagande hos läsare, som äro obekanta med universitetslifvet, nödgas vi förbigå sådant, och meddela endast det vigtigaste. Mannerstedt hade vistats ungefär ett år i Lund, då hans far dog; och i stället att, enligt allmän förmodan, efterlemna en vacker förmögenhet, fanns det, sedan allting blifvit siktadt och sålladt af gode män och fordringsegare, ”knappt spik i väggen,” såsom ordspråket lyder. Det blef äfven så till vida sämre än ordspråket, att icke ens väggarne återstodo; ty det gamla, kära och trefliga huset, der det fromma äkta paret genomlefvat så många lugna och lyckliga år, såldes med det öfriga, och en liten obetydlig gård, innehållande ett par rum, hvilka herr Mannerstedt, under sin embetsmannatid, begagnat som kontor, ett ringa husgeråd och några hundra riksdaler var allt som lemnades enkan. Det var en svår och hård stöt på gamla dagar, att öfvergifva den boning, som för henne egde så rika och kära minnen; men det bittraste för den goda frun var öfvertygelsen, att denna olycka skulle hindra hennes älsklings fortgång på den

akademiska banan. Icke underligt då, om allt syntes henne mörkt och töcknigt, liksom hennes egen själ, då hon, ifrån det glada, nästan praktfulla boningshuset, inflyttade i det lilla grå kyffe, hvilket skulle se de återstående dagarne af hennes sorgliga lif förflyta. Den första solstråle, som skimrande bröt sig genom nattens dunkel, var ett bref från Frans, uppfylldt af den djupaste smärta för den älskade moderns skull. Hvarje bokstaf uttalade det lefvande uttrycket af hans varma, sonliga kärlek, hans innerliga, omhuldande ömhet. På det enträgnaste bönföll han, att modern måtte använda det lilla som var qvar för sin egen beqvämlighet och sina egna små behofver. Han ville sträfva och arbeta; det skulle nog gå. Med den bästa och frommaste mors välsignelse, hoppades han att Herren skulle gifva framgång åt hans bemödanden; och dubbelt ljuf blefve lönen, då han genom kors och försakelse köpt segern.

Så skref Frans; och ej nog med att han skref det, han tänkte äfven så. Hans ädla och rena sinne, hans lifliga, allt uppoffrande tillgifvenhet väckte till nytt lif den goda fru Mannerstedts domnade själskrafter. Hon började tänka på hvarjehanda utvägar, dels för sin egen bergning och dels för att någon gång kunna bidraga med en skärf åt sin älskling. Flera försök gjordes i åtskilliga vägar; men de kröntes icke af någon framgång. Då erinrade sig fru Mannerstedt, att i fordna dagar, när hennes hus och hennes bord räknades bland de bästa i staden B**, hade gästerna slösat mycket beröm samt af hjertans grund prisat hennes utmärkt ypperliga öl.

”Jag skall brygga öl och sälja det!” utbrast den goda frun med en glädje, fattlig endast för den, som under behofvets gissel *sjelf erfarit*, hvilket öfvermått af sällhet blotta tanken att kunna lyckas skänker åt den, som bjudit farväl åt hopp och glädje. Fru Mannerstedt började med fröjdefullt mod sitt ölbryggeri; och se, det lyckades förträffligt! Sjelf, ty hon hade alltid varit en driftig husmoder, lade hon hand vid allt. Då hon, väl påklädd, de sena vinteraftnarne satt på en pall framför sina rena, snygga ankare, och påtappade sina buteljer, samt med den af kölden stelnade och darrande handen lyste med vaxdanken, och om hvar och en fått nog, och om det syntes klart och friskt, kunde det väl hända, att, vid minnet af salig far och bättre dagar, en tår smög sig nedför den skrynkliga kinden; men den borttorkades genast, vid erinringen att hennes bemödanden kunde i någon mån lätta den älskade sonens bekymmer. Hon hade nemligen från annan hand erhållit underrättelser, och dessa talade väl om hans oafbrutna flit, ja ända till ytterlighet gående arbetsamhet; men de omnämnde äfven, att hans behof blefvo allt mera tryckande, samt att han under det sista halfåret nödgats försälja sitt ur och flera andra saker af värde. Då den goda fru Mannerstedt betänkte allt detta, och såg huru ölet bornerade och fröjdade sig, fröjdades äfven hennes själ, vid hoppet att kunna bispringa Frans; och med lätta steg och lätt hjerta sprang hon så fryntligt och utlemnade för hvar åttaskilling en butelj af sitt goda öl, och kunde sålunda, när det ville sig väl, afyttra hela dussinet om dagen. Hvem var lyckligare än fru Mannerstedt, – *endast en mor* kan uppfatta detta, – då hon hopskrapat den betydliga summan af tjugu riksdaler banko? Det var en högtid utan like, och hon eftersände då sin gamle vän och rådgifvare, rådman Sifver, hvilken med mycket nöje åtog sig att sända penningarne till en gammal bekant i Lund; ty icke var det värdt att skicka dem till Frans sjelf. Han skulle aldrig hafva emottagit de penningar, hans dyra mor, med uppoffrandet af både mången natts ro och mången annan försakelse, sammansparat; hellre hade han föredragit att både svälta och frysa. Men rådman Sifvers ombud visste nog att hjelpa saken tillrätta; genom dess försorg blef en af Mannerstedts mest tryckande räkningar betald, och derefter följde ännu flera; ty den moderliga källan gaf näring så länge den sjelf hade något att nära sig af.

Sålunda framskredo tvenne år. Det vanliga ombudet i Lund hade gifvit Frans en vink, att denna betydliga hjelp, hvilken ofta väckte hans förundran och alltid hans beundran, härflöt från en hans fars gamle vän, hvilken lefde i goda omständigheter, men önskade förblifva okänd, för att undgå alla tacksägelser. Den unge Mannerstedt, sjelf så finkänslig, uppfattade hela ädelheten och grannlagenheten i sin obekante välgörares handlingssätt, och tackade derföre endast i sitt hjertas tysta helgedom och i sina brinnande böner den vän, hvilken sökte lätta bördan af hans bekymmer. Man var nu vid sommarens början, och fru Mannerstedt hade enträget bedt Frans komma hem under ferierna. Hon försäkrade honom heligt, att det alldeles icke skulle vara henne olägligt; han gjorde henne tvärtom en utomordentlig glädje; hon hade redan ställt i ordning för

honom. – Sådant var äfven förhållandet; ty hon hade sålt sin sista dyrbarhet, sin guldsnusdosa, för att förse sitt lilla hushåll till den outsägligt älskade sonens hemkomst. Frans kunde icke emotstå de hjertliga, bevekande bönerna; han packade tillsamman sina böcker, sina papper, sina noter och sin fiol, jemte den betydligt hopsmälta garderoben, reste till Malmö, och kom händelsevis hem på samma skuta, med hvilken han afrest, – ack, under huru olika utsigter! Men sådan är lifvets vanliga gång; i dag fröjd och lugn, i morgon smärta och storm, – en evig vexling!

Huru skildra fru Mannerstedts förtjusning, när den höge, välvexte, tjuguårige ynglingen sprang trappan uppföre i de moderliga armarne, hvilkas häftiga darrning knappt tillät henne sluta dem omkring den återkomne! Ack, det var en fest, der englarne kunnat vara gäster! Det ena lilla rummet, det största och bästa, var upputsadt, för att emottaga Frans; det förnämsta, som ännu fanns qvar, var der hopsamladt, och allt så trefligt, ordningsfullt och snyggt. Stum tryckte Frans den moderliga handen till sina läppar, och himlen bodde i hans själ; ty det utgjorde en salighet, att vara så älskad. Frans visste alltför väl, att de många uppmärksamheter, den lilla kammaren förenade, kostat hans goda mor stora uppoffringar; derföre var honom också allt så heligt och dyrbart. Tre månader, ljufva och lyckliga, förflöto under anspråkslösa njutningar i ett stilla familjelif. Frans arbetade flitigt, som vanligt; men hans tid förflöt likväl angenämt, under lustvandringar i den vänliga, välbekanta trakten, jemte besök hos sina gamla och kära vänner, hvilka, – det måste vi serskildt nämna till deras heder, emedan de deruti skiljde sig från vänner i allmänhet, – icke kände någon skilnad mellan *fordom* och *nu*, utan öfverhopade unga Mannerstedt med täta bjudningar. Frans afböjde likväl de flesta af dessa; ty dels var, hvilket vi redan nämnt, hans kläder, såsom både utnötta och urvuxna, icke egnade att visa sig i sådana kretsar, dels ville han hellre skänka sin mor och de varmare ungdomsvännerna de stunder han hade lediga. Vid terminens början skulle Frans återresa. Ett par dagar före den stora sorge- och afskedsdagen hade fru Mannerstedt, sysselsatt med tillredelserna för matsäcken, mycket att syssla i sitt lilla kök, och Frans att samla tillsamman och ordna sina tillhörigheter. Under detta göromål erinrade han sig, att han glömt någon småsak, som hans mor tagit i förvar åt honom. Han gick således in, för att hemta den; men som fru Mannerstedt sysslade i köket, och han blef varse att en byrålåda stod öppen, der han påminte sig att han sett sin mor gömma den ifrågavarande artikeln, drog han ut lådan och började genomsöka dess innehåll. Händelsevis träffade han en bundt papper, på hvilken stilen liknade de räkningar han fordom emottagit från den person i Lund, hos hvilken han hemtade sina tarfliga middagar. Han kunde icke emotstå sitt begär att öppna bundten; men huru skildra den mängd, på en gång ljufva, men tillika bittra och nedslående känslor, som bestormade ynglingens veka och känsliga hjerta, då han erfor att det var hans gamla mor, som under mer än tvenne år, med den mest uppoffrande sjelfförsakelse, betalat hans månadtliga middagsräkningar? Tvenne stora tårar, för första gången afpressade öfver hans fattigdom, stulo sig fram och hängde dallrande i de långa, mörka ögonhåren. Dyster hvilade blicken på de omkring honom spridda räkningarne, och läppens glöd hade bleknat, under det en märkbar darrning krusade dess yta. I detta ögonblick inträdde fru Mannerstedt, och liksom molnen sjunka för solens glans, så försvann det mörka uttrycket i Frans' ansigte, då han såg *henne*, som icke kände något skönare namn, än det af *mor*.

”O, modershjerta! Skaparens herrligaste verk!” voro de enda ord han förmådde frambringa, då han störtade i de armar, som utbredde sig för att emottaga honom. Några ögonblick, rika på hvad lifvet eger högst att bjuda, en försmak af himmelsk sällhet, försvunno tysta. Då uppreste sig åter Frans. Manligt allvar återspeglade sig i hans drag och gaf styrka åt hans röst, då han långsamt, men fast yttrade: ”Och nu, min mor! min ömma, outsägligt älskade mor! lofva mig, så vidt lugn och frid skola bo i min själ, att icke mera göra så! O, jag begriper alltför väl hvad det kostat, hvad dessa dyra händer arbetat, på det att Frans icke skulle hungra! O, moder! moder! mitt hjerta kunde brista af smärta och salighet, vid anblicken af dessa papper! Nej, de penningarne blifva mig för tunga! Lugna mig med det heliga löftet, att jag får sörja för mig sjelf!”

Fru Mannerstedt var nödsakad att gifva efter, och hon befann sig också nu uti ett så utblottadt tillstånd, att

endast den uppfinningsrikaste kärlek kunde, i förening med den mest vidsträckta omtanka och de största, ehuru tysta uppoffringar af hennes enskilda tillhörigheter, under loppet af de sista fjorton dagarne hålla det lilla hushållet tillsamman. Hon ville med glädje svida derföre, när Frans var rest, endast det lyckades att dölja förhållandet medan han var hemma. Och det lyckades! De sista återstående timmarne tillbragtes i sköna, kärleksrika samtal, och Frans lät, som ett godt barn, söfva sig af den moderliga ömheten. Han reste, icke till hälften anande, huru dyrt denna sedan skulle få betala dessa trenne så ljufva och lycksaliga månader.

För att göra all vidare hjelp umbärlig, antog Frans, vid nästa termins slut, plats såsom informator på ett års tid. Men det blef ett bittert år; ty hans patron, liksom dennes fru, voro ett uppblåst, dumt folk, som inbillade sig att det var förnämt och präktigt samt vittnande om serdeles god ton, att behandla en informator såsom ett slags bättre betjening.

Efter denna skärseld återtog Mannerstedt med lättare och spänstigare sinne sina gamla sysselsättningar och mödor, och framgick stadigt och ihärdigt på den bana han valt. Då tiderna blefvo tryckande, nödgades han åter konditionera, och under dessa vexlande höst- och vinterdagar, – ty en riktig skymt af vår eller sommar ville aldrig inställa sig – framskredo småningom fyra år. Som han nu var helt och hållet utledsen vid lärarebefattningar, och han, med så knappa tillgångar, omöjligen kunde hålla sig längre vid akademien, beslöt han, på tillstyrkan af rådman Sifver, hvars vänskap och råd han alltid värderat, att för ett halft eller kanhända helt år flytta till den stad, der han nu vistades, hvarest rådmannen hade flera bekanta, hvilka försäkrat, att en språk- och musiklärare der skulle blifva en ganska välkommen gäst. – ”Åtminstone,” sade Frans begrundande för sig sjelf, under det han betänkte fördelarne och olägenheterna af förslaget, ”åtminstone förtjenar jag väl så mycket, att jag åter kan resa ned under nästa vårtermin, och sedan, med Guds hjelp, skall jag förblifva der, tilldess jag slutat min kurs.” Han reste. Rådman Sifver hade redan skriftligen uppgjort några aftal för honom, så att han genast fann sysselsättning. Som han måste inrätta allt med strängaste besparing, hyrde han sig den lilla vindskammaren, der han nu bodde, hemtade en tolfskillingsportion hvarje middag, hvilken ofta fick räcka till afton, och studerade för öfrigt den lofliga hushållsvetenskapen i så många grenar, som om han med tiden ernat blifva professor i ekonomien.

Så väl rådman Sifvers rekommendationer, som hans eget hyggliga väsende, i förening med hans höga, vackra figur, hvilken hade något imponerande, förskaffade honom tillträde i många hus, der han erhöll befattning som lärare, antingen i språk, musik eller teckning. Men som dessa timmar likväl icke fyllde det antal han behöfde, för att kunna hafva någon vinst på sitt försök, nödgades han dagtinga med sin stolthet, hvilken gerna ville göra sig upprorisk, och förmådde den att hålla sig tyst, medan han pådrog den svarta, snäfva fracken, för att gå ut i staden, till de förnämsta derstädes, och – *erbjuda* sin tjenst. Detta var likväl, det kände Mannerstedt djupt, den svåraste vandring han någonsin gjort.

Han började hos stadens styresman, borgmästaren B**. Denne hade olyckligtvis stort sällskap hos sig samma afton. Då vår kandidat helt beskedligt gick uppför den stora, breda trappan, och frågade en der honom mötande kammarsnärta efter borgmästaren, trodde antingen denna, att han hörde till det bjudna sällskapet, eller var hon nog elak att vilja sätta den stackars fremmande musikanten, såsom han ibland på spe kallades, i stor förlägenhet; ty hon svarade endast: ”der!” och pekade på salongdörrarne. Som gästerna voro församlade i det inom salongen befintliga stora högtidsförmaket, hörde ingen Mannerstedts knackning. Han vågade således, efter något betänkande, att stiga in. Här syntes ingen lefvande varelse, utom ett par små flickor, fem à sex år gamla, hvilka stodo och betraktade några konstgjorda frukter, under innerlig önskan att de måtte duga att äta. De ljuslockiga englarne vände sig om vid det buller Frans förorsakade, och, alldeles obekanta med hvad som passade eller icke, sprungo de vänligt emot honom, såsom mamma lärt dem emottaga alla gäster, för att förtjusa dem och sedan införa dem till sällskapet.

”Kom, kom och följ oss!” bådo de skälmska ungarne. Mannerstedt, som hörde röster i nästa rum, ville draga

sig tillbaka; men de små Evorna bådo så smekande, att han måtte följa med till pappa och mamma, som annars skulle blifva så ledsna och tro att Bertha och Hulda varit obeskedliga, emedan den fremmande herrn gått bort. Han kunde icke emotstå de oskuldsfulla budbärarinnorna af hopp och tröst. Han inbillade sig för några ögonblick, att han i detta hus kunde finna vänligt emottagande, och följde barnen. Dessa fattade honom en i hvardera handen, och sväfvade, som två ljusalfer, vid hans sida genom salongen. De stötte upp de lätt tillslutna dubbeldörrarne till förmaket, och nu stod han midt i en ofantlig samling af herrar och fruntimmer. De små ville draga honom med sig längre fram; men han gjorde sig hastigt lös, och bugade sig djupt, med en högt flammande rodnad på kinden. Borgmästarinnan vinkade skyndsamt barnen till sig, och hviskade dem någonting i örat, hvartill den ena af flickorna svarade: ”Men du hade ju sagt, att vi skulle göra så med allesamman!” – Mamma skakade med en mycket förtretad uppsyn på hufvudet, och hviskade till sin granne: ”Ack, hvad barn äro enfaldiga! Det erfordras ett öfvermenskligt tålamod, att icke förarga sig sjuk öfver dem. Min lilla, söta fru M**, hvem i Herrans namn är den der menniskan?”

Emellertid hade borgmästaren, en liten, tjock man, med en reputerlig mage och en lika reputerlig peruk, nalkats vår hjelte, hvilken, med hatten i hand, stod några steg ifrån dörren, och afvaktade ankomsten af stadens styresman, som närmade sig långsamt, med glasögonen hoplagda och hållna för ena ögat.

”Hvem är han, min vän?” frågade borgmästaren, som ganska väl visste hvem han var, ”och hvad än hans ärende?”

Mannerstedts hjerta klappade af den häftiga sinnesrörelsen, så att det tycktes vilja spränga bröstet, och kinder och panna lågade som eld, då han yttrade: ”Mitt namn är Frans Mannerstedt, hvilket passet utvisade, som jag hade äran aflemna vid min ankomst. Mitt ärende är att efterfråga, om herr borgmästaren för något af dess barn är i behof af en lärare i språk, musik eller teckning?”

”Ja så, ja så! är det herr Mannerstedt? Jag erinrar mig nu,” sade borgmästaren och vinkade åt en betjent att framsätta en stol åt den fremmande, men hvilken denne höfligt undanbad sig. Att stå vid dörren som supplikant, fick väl gå an; mången hade ju stått så före honom, och millioner varelser skulle ju äfven efter honom känna samma förödmjukelse; men att blifva inbjuden att som gäst der intaga sin plats, det var för mycket. Med en kort, stolt bugning sköt Mannerstedt den erbjudna stolen tillbaka.

”Ja ha,” återtog borgmästaren och satte sig vårdslöst vid fönstret, ”så att detta var herrns ärende? Tiden är just icke läglig för uppgörandet af sådant; men han kan komma tillbaka i morgon klockan presist half tu, så har jag en stunds ledighet före middagen.”

Mannerstedt bugade sig tigande och lemnade rummet.

Hvilka voro väl de känslor, som stormade i hans inre, under hemvägen till den trånga vindskammaren? Hvem vågar undersöka menniskohjertat, detta förunderliga ting, på en gång så litet och så stort, så måttligt och så omätligt oförnöjsamt? Mannerstedt hade egentligen blott ett fel, ehuru förlåtligt i hans ställning: han var ytterst stolt. Han motarbetade detta fel så mycket han förmådde; men det lät icke besegra sig, och denna afton isynnerhet, då han satt ensam, så helt och hållet ensam, med armarne slagna i kors öfver bröstet, samt ögat tankfullt och dystert häftadt mot golfvet, djupt kännande sin öfvergifna belägenhet, talade denna stolthet högt till honom, och framställde oupphörligt för hans andliga öga uppträdet hos borgmästarens, samt de omdömen man der skulle fälla om händelsen.

”Jag går icke dit i morgon; nej, jag går aldrig mera dit,” yttrade stoltheten, hvilken vid sådana frågor alltid förde ordet. ”Men,” invände förnuftet, ”om du på detta sätt låter såra dig af hvarje liten motgång, hvarje getingstyng, kan du icke vinna ändamålet. Den, som är fattig och nödgas söka sin bergning hos andra, bör, måste aflägga alla tecken till de känslor, som nu öfverväldiga dig. Du måste lära dig den första och svåraste af alla egenskaper, den att beherrska dig sjelf. Vägen är törnig och ojemn, och skulle dina bemödanden

krönas med önskad framgång först i landet ofvan stjernorna, så skall dock det rena hjertat alltid glädja sig öfver hvarje uppryckt tistel, som ej mera qväfver den skönare sådden, om än ögat tåras, vid anblicken af dem som ännu stå qvar. Den har hunnit långt, som kan skilja de dugliga vexterna från de odugliga, samt icke afskräckes af de mödor, utrotandet af de senare kostar honom. Vore vägen till fullkomlighetens tempel besådd med rosor, hvad pris förtjente väl då de, som sträfva efter den krans, hvilken är fästad på dess tinnar? Förvånad och modlös gapar mängden på den; blott den ädlare varelsen fattar modigt hoppets synglas, som närmar föremålen till vårt öga, och själskraft utmärker hvarje steg, hvarmed han nalkas det sköna målet. Skulle han också ej hinna dess höjd, hans sträfvande blir likväl alltid aktningsvärdt, då den feges qvarstannande på nedersta trappsteget väcker vårt förakt."

Så argumenterade Mannerstedt, under täta afbrott; han ville besegra sig sjelf, och – han segrade. Följande förmiddag uppgjordes aftalet hos borgmästaren, och han vann härigenom tvenne ändamål, först en icke obetydlig tillökning i den ringa kassan, och för det andra ett dagligt tillfälle att öfva sig i sjelfbeherrskning.

Mannerstedts andra besök var hos kommerserådet Widen; huru detta aflopp, hafva vi redan inhemtat. Äfven i detta hus hade mången stund blifvit nog bitter, om icke Rosas hulda leende och vänliga väsende, i hvil-. ket låg något så lagom och grannlaga, förljufvat den och kommit honom att anse dessa timmar såsom de saligaste i hans lif, framför allt efter den händelse, som omnämndes i Rosas dagbok. Likväl var Mannerstedt långtifrån att ana, det han sjelf var orsaken till olyckan; dertill var han alltför blygsam; något sådant skulle han hafva förvist, såsom den största orimlighet. Emellertid kunde han icke neka för sig sjelf, att, om det endast varit tillständigt att önska det omöjliga, då skulle han af hela sin själ velat söka vinna det dyrbaraste pris han kände, Rosas hjerta. Men han smålog medlidsamt åt sina egna svärmerier, och lyckades besegra dem, utom i de långa skymningarne, då frestaren alltid inställde sig. Emellertid fick han hvarje dag tala med den han tyst tillbad; ty oftast, nästan alltid, satt hon med sitt arbete i rummet, der lektionerna gåfvos, antingen med gossarne och fiolen eller småsystrarne och fransyskan. Mannerstedt dröjde vanligtvis en stund efteråt, och vågade då, än sittande midtemot henne, än stående vid kakelugnen, lätt stödd emot densamma, kläda nästan uti åskådlig form de rika poetiska bilder, som bodde i hans hjerta, antingen föremålen söktes inom naturens eller konstens område. Efter sådana ögonblick, stjernskott på hans mörka himmel, gafs det stunder, då han till och med kände sig rätt lycklig i sin ensliga vindskammare. Den smärta, som djupast tryckte honom, var hans mors sjuklighet och hennes med hvarje år försvårade omständigheter; ty arbeta förmådde hon numera föga eller intet, samt nödgades mången gång, likväl aldrig utan bittra tårar, emottaga den skärf, hvilken Frans, i de mest bevekande uttryck, försäkrade sig väl kunna undvara. *Huru väl* han var i stånd dertill, har läsaren redan inhemtat, och det var förnämligast af denna orsak, han icke kunde hopspara medel till en ny svart klädning. En bonjour, alldeles oumbärlig för hans befattningar i de förnämsta husen, hade han likväl förskaffat sig, och med den och sin vackra, moderna mössa, hvilken så väl klädde honom, var han verkligen så intagande, att ej något fruntimmer, som möttes på gatan eller helsade från ett fönster, kunde afhålla sig ifrån ett vänligt småleende. Hvarje lördag, sedan han emottagit sina lektionspenningar, insatte han en viss liten summa i sparbanken, hvilken skulle, såsom vi redan omnämnt, blifva reskassan för vårterminen; det öfriga skulle räcka till föda och andra små utgifter, samt att lindra den älskade moderns bekymmer.

Sådana voro omständigheterna, då vi träffade Mannerstedt på kommerserådets stora fest. Redan om morgonen hade han erfarit dess betydelse, och djupt in i själen kände han, att förlåten nedfallit för den sista skimrande glanspunkt, hvilken lånade hans dystra, fattiga lif fröjd och hugsvalelse efter dagens vedermödor, och lät honom i rosenfärgade, leende drömmar ana, att framtiden skulle gifva rik skörd för det närvarandes sträfvanden. Men denna salighet kunde icke ega långt bestånd; den måste, i alla möjliga fall, ovilkorligt taga ett slut. Mannerstedt insåg väl, oaktadt alla sina drömmar, – ty han hade ofta gjort sig förtrogen dermed, – att slaget förr eller senare skulle träffa honom; och nu, då det skett, bar han det med den styrka han alltid visat. För att ännu ytterligare pröfva den, och att undvika frågor, antog han nu bjudningen till festen, och,

med pilen ännu djupare intryckt i det blödande hjertat, återvände han hem, och utandades sina qval i harmoniska ackorder, framlockade från hans ende trogne och öfverblifne vän, fiolen.

VI.
Kaptenens Morgonbesök. – Lektionen. – Öfverläggning i Mammas Kabinett.

Några dagar efter förlofningsfesten satt Rosa en förmiddag vid fönstret i det så kallade hvardagsförmaket, och broderade på en krage. Kapten Ling stod i en vårdslöst behaglig ställning bredvid henne, och roade sig att ur en närastående sykorg uppdraga något sitsergarn, vira det omkring fingrarne, och åter uppnysta det, hvarunder han emellanåt betraktade sin tysta, flitiga fästmö, hvars öga lemnade arbetet blott för att hvar femte minut kasta en flyktig blick på pendylen. Kaptenen var ej alldeles säker, om detta kunde betyda en vink att sluta besöket; men som klockan icke slagit 12, och ännu ett par timmar återstodo att döda före middagen, hvilken var bestämd att intagas i sällskap med några muntra kamrater utom staden, satte han sig åter ganska lugn, med den anmärkningen, att det var ett skönt och friskt väder i dag.

”Det är ganska klart, för att vara Decemberluft, och dermed är jag bäst belåten,” yttrade Rosa och visade på sitt fina arbete, bestämdt till julklapp åt mamma.

”Efter du också tycker om vädret,” återtog kaptenen, ”skulle vi ju kunna göra en promenad, antingen till fots eller i släde, hvilketdera du behagar.”

”Nej, tack, bäste Ferdinand! Jag har så ondt i hufvudet. Jag vill ej gå ut i dag; jag har dessutom icke tid.”

”Blommorna vexa desto fortare sedan,” menade kaptenen, ”och som du dessutom icke mår väl, är det så mycket nödvändigare att hemta frisk luft. Låt öfvertala dig, söta Rosa! Det skulle göra mig ett så oändligt stort nöje, att första gången få visa mig ute med min sköna fästmö.”

”Det nöjet,” menade Rosa leende, ”lärer nog framdeles så ofta blifva dig tilldeladt, att det visst icke lönar mödan att fästa så mycken uppmärksamhet dervid. Men förlåt mig, gode Ferdinand, att jag i dag afslår din önskan; jag är alldeles icke böjd att promenera.”

”Det hör jag verkligen,” anmärkte kaptenen uppstigande samt i en ton, hvilken bevisade, att han funnit sig litet stött. Derefter gick han tankfull några slag upp och ned i rummet. Rosa satt tyst, och de hvita fingrarne flögo förtvifladt flitigt öfver arbetet, medan blicken oafbrutet följde urvisaren, och kindens purpur steg, ju närmare den framskred till tolf. Kaptenen bemärkte en viss oro i Rosas rörelser, och, öfvertygad att hon ville vara af med honom, beslöt han att i förtreten stanna qvar, hvarföre han helt makligt kastade sig i ett soffhörn, med en uppsyn som antydde, att han ernade slå sig i ro.

Straxt derpå kommo kommerserådets söner, ett par raska gossar, inrusande; den ene af dem bar en notställare, den andre en bundt noter, jemte fiolerna. – ”Aha, edra krabater,” sade Ferdinand småleende, ”vill ni sträcka våra hörselorganer på pinbänken? Det är väl meningen, kan jag förstå.”

”Vill inte kaptenen släppa till dem, så har han ju frihet att gå sin väg,” svarade näsvist den äldste af ungherrarne, en telning i sina bästa slyngelår.

”Jo, du är mig en artig junker,” menade kaptenen. ”Jag skulle också hafva lust att gifva dig vissa lektioner om dagen, hvarvid jag, i stället för stråken, ville begagna det här instrumentet.”

Han kastade härvid ledigt upp och tog behagligt tillbaka sitt promenadspö. Gossen rodnade starkt och var på vägen att gifva kaptenen ett icke mindre frimodigt svar, än det förra, då en sträng, allvarsam blick af Rosa, hvilken de yngre syskonen älskade mera än mamma sjelf, hejdade hans tunga. Tyst satte han sina noter i ordning, och kapten Ferdinand tillade: ”Är du, Rosa, i stånd att afhöra deras koncert, så måste väl jag också

kunna uthärda med den.”

”För min del,” inföll Rosa leende, ”uthärdar jag den med mycket nöje. Jag har följt gossarnes framsteg från början; och som de begge hafva fallenhet för musiken, godt öra och en skicklig lärare, är den tid redan längesedan förbi, som egentligen kunde anses plågsam för finare musikaliska öron.”

Rosa talade utan alla tecken till den ringaste förlägenhet. Hon hade visserligen önskat, rätt af hjertat önskat, att kaptenen aflägsnat sig före Mannerstedts ankomst; många bevekande skäl förenade sig för en sådan önskan, och gjorde den naturlig; men då hon märkte att Ling för ingen del syntes hågad att dela den, utan tvärtom fann sig föranlåten att stanna qvar så länge öfver vanliga tiden, lyckades hennes bemödanden, att icke visa en skymt af det lilla missnöje hon erfor, vid att se sin förhoppning stranda.

”Det är ju den unge lärde, hvilken valsade med dig på vår förlofningsafton, som är gossarnes Apollo?” frågade kapten Ferdinand.

”Ja, det är kandidaten Mannerstedt,” svarade hon, med den likgiltigaste ton i verlden.

”En rätt hygglig yngling,” anmärkte Ling. ”Ett fördelaktigt utseende, en vext och en hållning, som kunde göra verklig heder åt en af Martis söner; kort sagdt, en verklig Adonis. Men en fattig f-n, förmodar jag, för att döma af den anspråkslösa toiletten. Det gjorde mig riktigt ondt om den stackars gossen. Det var förb – skada på en så vacker figur, att icke hafva en pas...”

”Tyst, Ferdinand, tyst,” afbröt Rosa hastigt hviskande, och for med näsduken öfver det glödande ansigtet. Dörren vid nedra ändan af rummet öppnades, och Frans Mannerstedt, i sin vackra, moderna bonjour och med mössan i hand, stod der bugande. Rosa steg upp och neg artigt; kaptenen gjorde, halfliggande, en vårdslös, ehuru vänlig lyftning på sin elegant sjelfsvåldiga person, och gossarne skrapade och rätade sig. Sedan Mannerstedt bortlagt mössan, och med en sammandragning af ögonbrynen bemärkt kapten Lings sätt att helsa, vred han litet på notställaren, och vände sig så på sidan af de unga grossörerna, att han stod med ryggen emot kaptenen. Hans ställning hindrade likväl icke Rosa att betrakta det mörka uttrycket i hans vackra, manliga drag, samt att tillika finna, det hans vanligen något bleka hy i dag – sedan den purpursky försvunnit, som harmen eller någon annan känsla kastat öfver kinden – var ännu blekare än vanligt.

Lektionen hade tagit sin början. Kaptenen, van att endast i nödfall genera sig, fortfor att tala med sin fästmö om hvarjehanda småsaker; men Rosa svarade så kort, och var så upptagen att afhöra det lilla stycke hennes bröder utförde, att Ferdinand snart fann sig utledsen, och kunde icke begripa huru Rosa, hvars talanger och smak voro så utvecklade, kunde finna nöje uti något så tråkigt. – Som förhållandet emellertid likväl var sådant, ville kaptenen låta henne ostördt njuta af de harmoniska skönheterna i gossarnes musik. Han steg sakta upp, tog sin mössa och hviskade till Rosa: ”Farväl, min engel; jag uthärdar icke längre. Men jag återkommer i afton.” Derefter smög han sig ut, och tänkte vid nedgåendet: ”Rosa har en obegriplig svaghet för de otäcka pojkarne.”

Då kaptenen sakta tillslöt dörren efter sig, förekom det Rosa, som en sten blifvit vältad från hennes hjerta. Hon andades lättare och friare; ty hon kände, och vågade tillstå det för sig sjelf, att ingenting kunde vara henne obehagligare, än att under dessa ögonblick, de enda lycksaliga hon genomlefde, finna kaptenen utgöra femte personen. Hon kände, att han var här icke allenast öfverflödig, utan äfven obehörig, emedan den vårdslösa ledigheten i hans väsende stundom antog ett skick, hvilket uti mera än ett afseende skulle såra Mannerstedt. Vår hjeltinna var nemligen icke det minsta svärmande, utan rätt och slätt en innerligt god och förståndig flicka. Hon fogade sig utan knot uti nödvändigheten att låta tingen hafva sin gång, och hon drömde aldrig om möjligheten af en liten komedi eller tragedi med den unge musikläraren. Deremot framstod ingen förfinad känsla af pligt i form af förebråelse, att beröfva henne den rena, enkla njutningen af de sparsamt utdelade glada stunder, hon kände sig utan rodnad kunna emottaga ännu en så kort tid.

Undervisningen var slutad, och Mannerstedt tog sin mössa från det närastående bordet, innan han ännu vändt sig om. Han trodde att kapten Ling var qvar, och stannade derföre tvärt midtuti den stela bugningen, då han händelsevis kom att se upp och fann soffan tom. En flyktig blick omkring rummet förvissade honom, att den åtminstone icke älskade rivalen var borta.

Hastigt sänktes likväl hans öga åter mot golfvet, och medan han, något förlägen öfver sin egen förlägenhet, vred och vände mössan mellan händerna, buro gossarne ut notställaren, jemte alla öfriga till musiktimman hörande saker. Ännu stod Mannerstedt, sedan de igenslagit dörren, i samma ställning midtpå förmaksgolfvet, obeslutsam om han skulle gå eller, såsom vanligt, stanna qvar några minuter. Rosa kände äfven med sig, att hon aldrig varit så litet ledig i Mannersteds sällskap, som nu. Också blef tonen något tvungen, då hon frågade: ”Har herr Mannerstedt så brådtom i dag?”

”Icke mera än vanligt,” svarade han och nalkades; ”jag fruktade endast att falla besvärlig.”

”För ingen del,” smålog Rosa, åter vid fullkomlig fattning. ”Herr Mannerstedt är hos oss alltid en välkommen gäst.”

Kandidaten bortlade mössan, och tog plats ett litet stycke från den unga värdinnan. Nu inträdde en tystnad, som ej kändes behaglig för någondera, och hvilken öfvertygade Rosa, att det icke mera skulle, icke mera kunde blifva såsom det varit. Emellertid måste detta bemärkas så litet som möjligt, och hon återbragte snart jemnvigt i samtalets vågskål.

”Har herr Mannerstedt icke ännu erhållit bref från sin goda mor?” frågade Rosa, väl vetande, att detta var ett ämne, som skulle förmå Frans att tala.

”Ack nej! mamsell Widen,” suckade den bekymrade sonen. ”Det utgör för mig ett rikt ämne till oro, att detta dröjer så länge öfver tiden. Jag fruktar med skäl, att det står ganska illa till; i annat fall skulle säkerligen icke hon, den ömmaste och bästa bland mödrar, låta mig sakna dessa kära och efterlängtade underrättelser, hvilka utgöra min enda fröjd.”

”Misströsta icke så snart,” bad Rosa mildt och vänligt. ”Hvem vet hvilka orsaker kunnat hindra henne att skrifva? Säkerligen, så vidt hon förmår det, lagar hon dock så, att bref inträffar till Jul. Vi hafva ej mera än tio dagar dit, och då uteblifver det säkert icke.”

”Gifve Gud, att er spådom måtte sannas; ty, hvilka underrättelser som än vänta mig, äro de nästan bättre än den qvalfulla ovissheten,” försäkrade Mannerstedt, och blickade tacksamt på Rosa, för hennes vänliga bemödande att trösta den stackars ensamme, för alla andra så fremmande ynglingen.

Nu inträdde kommerserådinnan, i en frasande sidenrock, och en hatt, skrytande med en half blomsterbutik.

”Rosa, mitt barn, sitter du inne ännu? Kors, på min heder arbetar du dig icke sjuk! Jag har tagit mig en gudomlig promenad, och tillika gjort några visiter. – God morgon, herr Mannerstedt! Herrn skall få hjelpa mig i afton med ett litet bestyr. Kom hit klockan half sex; jag har fått något i hufvudet, hvarom jag vill rådgöra med herrn.”

Mannerstedt bugade sig förbindligt, och tog mössan, väl vetande att det var en signal till afträde, då kommerserådinnan förblef på stående fot. När han var i dörren, ropade fru Widen efter honom: ”Herr Mannerstedt, herr kandidat! kom ihåg, att herrn skall äta Julafton hos oss; men ursäkta att vi nu äro upptagna! God morgon, god morgon!”

Ännu i dörren bugade Mannerstedt, och ilade sedan utför trappan. Nu tog kommerserådinnan sin dotter under armen, och drog henne i största hast med sig in uti den moderliga helgedomen, ett litet kabinett,

hvilket få fingo den äran att beträda, och ingen utan i vigtiga fall, sådana nemligen, som den värda frun ansåg förtjena denna benämning. Sedan de inträdt i rummet, och mamma med egen hand tillslutit dörren, samt dervid sett sig tillbaka, att icke något obehörigt lyssnande öra fanns i närheten, satte hon sig i soffan, och hviskade åt Rosa, att intaga en taburett derbredvid.

”Hör Rosa, min egen, snälla och förnuftiga flicka,” började kommerserådinnan, i sakta och hviskande ton, ”jag vet att du kan vara ganska skarpsinnig, när du vill, och med Guds hjelp har det icke varit förgäfves, som jag användt så mycken möda och huld omsorg på din uppfostran och ...” Men har tystnade kommerserådinnan tvärt, gnuggade sina franska handskar med mycken ifver mellan fingrarne, och tänkte på en lämplig fortsättning af det tal hon inledt.

Högst förundrad öfver denna något besynnerliga och oväntade början, blickade Rosa i moderns kringirrande öga, och begagnade afbrottet för att fråga: ”I hvad fall är det min goda mor önskar, att jag skall visa min skarpsinnighet? Är det i frågan om julklappar, så har jag redan till det mesta tänkt derpå.”

”Ack nej, nej, det är icke en så lumpen småsak heller,” svarade fru Widen, och hviftade otåligt med handskarne fram och tillbaka.

”Nå, men hvad är det då, mamma lilla?”

”Jo, ser du, kära Rosa,” återtog kommerserådinnan, ”att säga det så, att du riktigt kan fatta meningen, erfordras mera förstånd, än ... Men, lika godt, jag skall ändå försöka. Hör derföre väl på hvad jag säger dig. Du vet att din far är rik, eller åtminstone förmögen. Men som en köpmans affärer icke alla år kunna vara lika blomstrande, lika vinstgifvande, menar jag, så händer stundom, att – att – de kunna bära litet emot. Affärerna, mitt barn, sådant förstå vi fruntimmer oss just icke mycket på. – Meningen är likväl, att, då tiderna äro sådana, så behöfver en köpman hela sin förmögenhet i rörelsen, för att kunna bibehålla sin kredit; och något ditåt, mitt barn, är nu, – förstås i allra djupaste tysthet, – händelsen med din far. Denna ledsamma omständighet har till följd, att din hemgift icke blir så betydlig, som det var ämnadt. Professorn, Rosa lilla, är deremot en mycket rik man, men snål, nästan afskyvärdt snål; och derföre har jag tänkt, har jag menat – sedan man i alla fall icke, utan att göra sig någon möda derföre, kan påräkna hjelp af honom – att du, kära Rosa, till vinnande af detta ändamål, helt enkelt, för att tala utan omsvep, söker att ställa dig in hos honom. Med ditt intagande och oemotståndliga sätt att vara, när du vill nemligen, blir det lätt för dig att vinna gubben. Besök honom, kära du, smickra honom, mycket fint förstås, och sök inleda honom på den tanken, att han på gamla dagar har alldeles för liten vård om sin dyrbara person af lejda händer, samt att det skulle vara din förtjusning, din största glädje, att få egna honom de ömmaste omsorger. Vidare, att du icke skulle känna någon högre lycka, än den, om han ville slå sig ned hos sina barn, hos dig och Ferdinand, då ni begge skulle täfla om att visa honom den största uppmärksamhet; med mycket mera, som du kunde finna lämpligt, och hvartill besöket torde gifva anledning. Och på det att hela saken, besöket och ändamålet dermed, måtte synas rätt naturlig, så skall du, å din fars och mina vägnar, på det hjertligaste anhålla, att den gamle björnen ville göra oss den glädjen att tillbringa Julafton i vår krets, hvilken snart blir hans egen.”

I Rosas hufvud tumlade tankarne om hvarandra. Meddelandet var henne vidrigt, isynnerhet derföre, att modern framställde till sin dotter en sådan begäran, och gaf råd, för hvilka hennes stränga rättskänsla och fina grannlagenhet drogo sig tillbaka. Hvad åter det lätta, konstmessiga vidrörandet af hennes fars affärer angick, förmodade Rosa, att detta var blott ett slags besynnerlig lockmat, hvaraf hennes mor begagnade sig, för att bringa dottern dit hon önskade; ty Rosa ansåg det alldeles omöjligt, att, i händelse några verkligen oroande omständigheter inträffat, han och hennes mor skulle visa sig så obekymrade. Rosa kunde icke erinra sig en enda rynka på sin fars panna, eller ett enda tankfullt, olycksbådande uttryck i hans öga. Annorlunda torde hon likväl hafva tänkt och dömt, om hon sett honom sitta framför pulpeten på sitt kontor, räknande och grubblande, mumlande och stundom svärjande. Om hon sedermera följt honom till hans enskilda rum,

hört hans långsamma vandringar fram och tillbaka, sett den blick af raseri, hvarmed han kunde sparka till en hund eller hvad föremål som helst, hvilket, under sådana obevakade ögonblick, kom honom i vägen, och huru ord, våldsamt frampressade från hans själs innersta, smögo sig öfver de hårdt sammantryckta läpparne, hemska, bittra, mörka ord, fattliga endast för honom sjelf, och vid hvilkas uttalande ångestsvetten föll i stora droppar från hans panna; om hon vidare kunnat se, huru uttrycket i hans anletsdrag undergick en sällsam förvandling, då tiden till middagen och återseendet af hans familj nalkades, pannan åter blef slät och jemn, ögonen leende, nästan tanklösa, hållningen dryg, såsom vanligt, samt gången säker och stadig, likt en mans, den der aldrig hört omtalas kinkiga affärer och möjliga bankrutter; – då skulle Rosa fattat en annan mening ur moderns ord. Nu deremot halkade de lätt förbi hennes öra, och hon fäste nästan uteslutande sin uppmärksamhet vid kommerserådinnans förslag, att fånga professorn, öfvertygad, att, om hon nekade, skulle hennes mor sjelf göra försök, för hvilka Rosas finkänslighet skygg bäfvade tillbaka, och derföre beslöt hon att icke visa sig fullkomligt obenägen.

”Men, Rosa, kära Rosa,” afbröt kommerserådinnan den något för långa tystnaden, ”hvad tänker du på? Sitt icke der, stum som en bildstod, utan svara då, i Herrans namn! Tror du dig om att kunna uträtta detta med den fullkomliga takt, som blir nödig för att vinna ändamålet? Genom drömmar sker det åtminstone icke; säg derföre din tanke! Vill du ej gå in på ett förslag, som i din ömma mors hjerta haft blott ditt eget väl till syfte – så – kan jag väl sjelf försöka; ty jag ser på dig, att du finner det motbjudande.”

”Ack nej, min goda mamma,” svarade Rosa hastigt, ”icke just motbjudande, åtminstone icke sjelfva besöket hos professorn, – det vill jag gerna aflägga, och göra mig så behaglig jag förmår; – men att deremot våga det förslaget, att han skall flytta ur sina gamla, kära rum, hvilka han, efter hvad Ferdinand berättat mig, bebott i öfver tjugu år, det tror jag icke vara rätt passande – åtminstone icke vid första besöket,” skyndade hon att tillägga, då hon såg sin mors ögon mulna. Denna lilla nödvändiga list gjorde den bästa verkan på fru mammas lynne.

”Du är ändå ett välsignadt godt och älskvärdt barn,” yttrade kommerserådinnan något lättad. ”Just en söt flicka, som alltid känner fulla värdet af en huld och älskande mors omsorger och bekymmer. Jag lemnar således saken trygg i dina händer, förvissad att du behändigt drillar den till det önskade målet. När vill du gå till professorn, mitt barn?”

”Några dagar före Julafton,” svarade Rosa; ”man får icke brådska härmed.”

”Nå, som du vill! Det må ske! Du är ju redan beredd på någon julklapp åt den gamle herrn?”

”Ack ja, mamma lilla,” svarade Rosa, glad att slippa ifrån det förra plågsamma ämnet; ”jag arbetar på ett par tofflor åt den gode professorn.”

”Tofflorna, mitt barn,” smålog kommerserådinnan skämtande, ”gjorde du bättre att förära din tillkommande man. Toffeltaktiken är ingalunda att förakta. Längre fram skall jag gifva dig några föreläsningar deruti.”

”Nej, för ingen del, min goda mamma,” bad Rosa skrattande. ”Jag hoppas kunna hjelpa mig dem förutan.”

”Det är icke alldeles säkert, åtminstone icke riktigt att lita på,” försäkrade mamma, som nu kommit i riktigt briljant lynne; ”men lika godt, hvad har du åt din fästman? Kan man få veta det?”

”Just ingenting så egentligen åt honom sjelf,” svarade Rosa, ”men i alla fall något, som han ofta önskat ega, nemligen ett nät åt hans vackre trafvare. Och jag tror verkligen, att detta skall bli präktigt. Småflickorna hjelpa mig flera timmar om dagen dermed.”

”Icke så illa,” anmärkte kommerserådinnan, med ett serdeles eget leende. ”Vet du, apropos deraf, hvad jag ernar gifva honom? Det lärer du svårligen kunna gissa.”

”Nej, i sanning, det medgifver jag gerna! Hvad kan mamma hafva tänkt på? Jag är riktigt nyfiken, det bekänner jag.”

”Jo, Rosa lilla,” utbrast kommerserådinnan, med ett just icke alltför grannlaga flatskratt, ”efter du är betänkt på nätet, så skall jag tänka på sjelfva hästen. Men, utan skämt, det är just icke så roligt heller. Jag fick i dag på morgonen, vid ett af mina besök, i allra största förtroende och hemlighet veta, att den stackars kaptenen pantsatt sin häst hos den gamle, rike färgaren Bränner, för att erhålla – hvad menar du, kära barn – en lumpen summa, till inköp af de småsaker han lemnade dig på er förlofningsdag. Sådant går för ingen del an. Jag ernar derföre låta lösa in hästen, och skicka honom den jemte förbindelsen sjelfva Julafton. Förstås likväl innan han inträffar här; ty sådana julklappar få vara undantag från regeln, de kunna icke kastas in.”

”Min Gud, den stackars Ferdinand, så ondt det gör mig om honom!” suckade Rosa. ”Att han för sin oförsigtighet satt sig i sådan förlägenhet! Ack, om han haft förtroende för mig, om han yppat verkliga förhållandet af sin utblottade kassa, huru mycket mera skulle jag ej värderat denna ädla öppenhjertighet, än dessa gåfvor, som jag nu icke kan se, utan att det skär mig ända in i hjertat! O, min goda mamma, jag är hjertligt ledsen, att ej Ferdinand tilltrodde mig nog känsla att välja det förra.”

”Åh, nu är du för orimlig, kära Rosa,” svarade den klokare modern. ”Hur kan du anse sådant tänkbart? Menar du att han, på sjelfva förlofningsdagen, ville stå likt en skolpojke inför sin fästmö, och bekänna att han var fattig som en skåpråtta, och icke ens i tillfälle att bjuda henne de vanliga fästmanspresenterna? Nej, kära du, sådant få vi icke bereda oss på. Det vore väl, om vi finge reda på affärerna, då vi, såsom hustrur, hafva rättighet dertill; förut hör det allsicke till saken.”

Rosa fann, att hennes mor icke förstod hennes tankar i detta ämne mera än Ferdinand, och svarade derföre fogligt:

”Det är väl möjligt, bästa mamma, att det var för mycket begärdt. Likväl hade derigenom mången ledsamhet kunnat undvikas. Men, mamma lilla, huru vill mamma ställa till med denna sak? Det blir sannerligen icke lätt att finna något lämpligt sätt härtill. Månne icke pappa bäst kunde ställa om allt detta?”

”För ingen del,” yttrade kommerserådinnan; ”derom får han icke veta ett ord. Han skulle aldrig gilla, att vi blandade oss i den stackars kaptenens angelägenheter; och likväl vore det både synd och skam af mig, hans blifvande svärmor, att veta hans betryck och icke hjelpa honom. Jag har dessutom några handpenningar, som jag icke bättre kan använda, än att dermed rädda hans heder och tillika hans häst. Vår lille, beskedlige kandidat skall uträtta detta. Jag bad honom komma hit i afton. Sedan jag instruerat honom, skall han gå till gubben Bränner, och efterhöra huru stor summa han lånt på hästen, samt bedja denne tiga med hela saken.”

Rosa rodnade och bleknade ömsom, och flerfaldiga känslor stridde om väldet i hennes hjerta. Väl var hon öfvertygad, att ingen tjenligare person kunde finnas för detta kinkiga uppdrag; men det var ytterst motbjudande, att bedja Mannerstedt åtaga sig ett af denna beskaffenhet, hvilket visade kaptenens angelägenheter ur en synpunkt, som för Rosa måste vara högst sårande att framställa samt förolämpande för Ferdinand, i händelse han framdeles erhölle underrättelse om hvem som dervid varit ombud.

”Min bästa mamma,” svarade Rosa i öfvertalande ton, ”jag fruktar, ja, jag fruktar verkligen, att detta ej blir så lätt att afgöra. Mannerstedt passar, i min tanka, alldeles icke. Visst ...”

”Men han passar fullkomligt efter min,” afbröt kommerserådinnan med afgörande ton. ”Han är en alltför hygglig och tjenstaktig yngling, den Mannerstedt; just en af mina favoriter. Och jag ville väl veta, hvarföre han ej skulle vara nog skicklig att uträtta detta.”

”Visserligen skicklig, mamma lilla, derom är ej minsta fråga, och jag betviflar för ingen del, att han har

tillräcklig ädelhet och tystlåtenhet, för att vara ett sådant förtroende värdig; men jag tycker, att vi ej böra inblanda någon fremmande i denna angelägenhet. Om mamma tillåter, skall jag försöka uttänka någon annan utväg tills i morgon. Lofva mig endast att icke nämna ett ord derom för Mannerstedt, då han kommer hit i afton.”

”I detta fall, min lilla flicka,” svarade kommerserådinnan, med ett uttryck i rösten, midtemellan medgifvande och svårigheten att förneka ofelbarheten af sin egen tanka, ”vet jag icke, om du har rätt.” – Egentligen förtröt det den goda frun att blifva motsagd af Rosa i en sak, der hon väntat att denna skulle utbrista i beundran och loford öfver det moderliga ädelmodet. ”Jag kan icke inse någon brist på grannlagenhet i min plan, och Mannerstedt förstår nog att ställa saken fint.”

”Goda, bästa mamma!” bad Rosa smickrande, och tryckte den moderliga handen till sina läppar, ”låt det blifva vid hvad jag begärt! Kan jag icke tills i morgon uppgöra en plan, hvilken synes oss mera förenlig med den finare skonsamhet, vi böra egna Ferdinand, om den tjenst vi göra honom skall ega fullkomligt värde, låt honom då få del deraf. Endast icke i afton; ty vi behöfva bättre tänka derpå.”

Emedan Rosa bad med en så innerlig ödmjukhet, fann kommerserådinnan sig på det högsta bevekt, och frågade endast: ”Nå, kära barn, hvad vill du då att jag skall säga Mannerstedt, när han kommer, och din envishet vändt upp och ned på mitt förträffliga förslag?”

”Ack, söta mamma,” svarade Rosa, lättad och glad, ”det blir visst icke svårt för mammas skarpsinnighet, att finna någon annan förevändning till denna kallelse. Bryderiet med gossarnes julklappar kunde vara en tillräcklig anledning. Mannerstedt är en vän af barn, och hjelper gerna tillrätta dermed. Men tillåt, mamma lilla, att jag nu går på mitt rum, och arbetar på mitt nät en stund före middagen. Vi hafva ej många dagar qvar. Jag måste arbeta flitigt, för att kunna hinna med allt.”

”Gå du, min engel,” sade kommerserådinnan, och kysste sin dotter på pannan. – ”Mammas skarpsinnighet,” tillade hon, med ett sjelfförnöjdt leende, ”får nu, såsom alltid, ställa saken tillrätta. Nå, jag måste väl se till, huru jag kan blifva fri från vår lille, beskedlige kandidat.”

Lugnad genom detta löfte, skyndade Rosa till sitt rum, och medan hennes händer flitigt flögo öfver arbetet, bildade sig i hennes hufvud en mängd olika förslager, till vinnande af samma mål som hennes mor, men på ett alldeles olika sätt. Han borde aldrig få veta, aldrig ana, att hjelpen kom ifrån kommerserådets hus, det var afgjordt; men huru man skulle ställa till dermed, återstod ännu att lösa. Under denna villrådighet kommo hennes tankar att dröja vid professorn, huruvida hon skulle våga att helt enkelt och i det fördelaktigaste ljus för den gamle mannen framställa saken, bedja om hans råd, eller lemna honom penningarne, och bönfalla att han godtgjorde allt. – Det var en trosartikel, att hos ingen kunde en hemlighet vara bättre förvarad, än hos professor Ling. Hela dagen dröjde Rosas tankar vid den gode professorn; men huru det gick med hennes beslut, eller om det verkligen stadgade sig, få vi se uti ett annat kapitel.

VII.
I Fru Borgenskölds lilla Förmak.

Aftonen samma dag, hvars morgonhändelser vi skildrat i kommerserådets hus, satt fru Borgensköld, en gammal, aktningsvärd matrona, af ett hjertligt, välmenande utseende, i ena hörnet af sin låga, välbekanta soffa, sysselsatt att stoppa den nittionionde bristan på en shawl, hvilken troget följt egarinnan sedan hennes ungdom. Hennes dotter Hilda satt framför ett bord vid fönstret, och skref så flitigt, som trots någon sekreterare på extra stat. Rummet var enkelt, men snyggt och ordningsfullt; likväl röjde det hela påtagligen knappa vilkor. Sedan begge fruntimrens arbete en stund tyst fortgått, uppstod Hilda. Den tilltagande skymningen gjorde det omöjligt för henne att längre fortsätta. Hon gick några slag fram och tillbaka i rummet, hvarunder modern då och då förstulet betraktade henne, och emellanåt i hemlighet borttorkade en

tår ur sitt öga med den dermed förtrogna shawlsnibben.

Hilda Borgensköld var en utmärkt vacker flicka, och förenade dermed äfven ett godt hjerta, ett ljust hufvud och ett odladt förstånd, men äfven en viss icke så obetydlig stolthet, öfver de förmåner naturen tilldelat henne, och hvilka i hennes ögon gällde mera än lyckans, dem hon föraktade, då de icke åtföljdes af de förra, skönheten likväl undantagen; ty hon var af för mycket upphöjda tänkesätt, att göra denna naturens nyckfulla lek till någon hufvudsak. – Sedan flera år tillbaka hade hon vant sig att älska och högakta sin kusin Ferdinand. Hans kärlek hade hon känt så länge hon visste att hon egde ett hjerta; och ehuru han aldrig formligen begärt hennes hand, hade hon dock, hon visste ej hvarföre, uti honom alltid sett den framtida skaparen af sin lycka; ty tusen gånger hade Ferdinand bedyrat, att ingen sällhet på jorden kunde finnas för honom, om den icke delades af henne.

Hilda trodde honom, och höll honom i sitt hjerta räkning för den grannlagenhet, hvarmed han undvek att allvarligt begära hennes löfte om tro, förrän han kunde bjuda henne att dela sitt öde genom äktenskapets band. Det rykte, som talat om hans kärlek och uppvaktningar hos Rosa Widen, föraktade hon, såsom alldeles grundlöst, ej värdt att derpå förspilla en tanke. Borde icke hon känna honom bättre? Det var ju utan all fråga. Men hvad äro väl alla förhoppningar, äfven de som fastvuxit i vårt hjerta? Äro de skyddade för oblida stormar? Nej! De skola uppryckas och förskingras, likt en handfull stoft, och minnets törnen stå ensamma qvar, tills hoppet åter slår nya skott, hvilka i sin ordning blomstra, förtvina och dö. Snart nog inträffade det ögonblick, då Ferdinand sjelf förlägen framstammade för sig nödvändigheten att afstå från hoppet om hennes egande, och omöjligheten att se detta så länge närda hopp förverkligadt, emedan – emedan tvingande, onämnbara omständigheter och svårigheter yppat sig deremot.

Med förundransvärd styrka hörde Hilda honom. Med stolthet bekämpande hjertats sårade känslor, visade hon sig lugn, kall och beslutsam, och önskade honom, högtidligt men artigt, lycka till den ingångna förbindelsen. – Men nu var sjelfbeherrskningens förmåga uttömd, och med ett lätt afsked, allvarligt och kallt, försvann hon genom dörren till sin egen lilla kammare. Der uttog känslan sin rätt, smärtan att se sig gäckad och så skamligt bedragen af den man, vid hvilken hon fästat hela sitt hopp om jordisk lycka. Rik på bitterhet var denna stund, som så obarmhertigt förjagade alla det unga, glada hjertats tjusande drömmar; men så snart hon lugnare kunde betrakta saken, kände hon sig intagen af ett djupt förakt för Ferdinands svaghet och vankelmod samt oädla sjelfviskhet, att, endast för egandet af rikedom, bemöda sig att vinna en qvinna, som han icke älskade.

Dessa föreställningar visade hennes fordne älskare i ett ljus, hvarvid det magiska skimmer, som under de försvunna dagarne omgifvit hans bild, nu helt och hållet flyktade. Han stod der i sitt enkla, naturliga skick, en man af det alldagligaste slag – af sådane nemligen, som väl till en viss grad kunna älska och känna sig lyckliga, då deras kärlek möter ett litet motstånd, men likväl helt beskedligt finna sig uti att inställa eller förnya sin uppmärksamhet för den älskade, alltefter yttre ställningar och förhållanden. Och skulle dessa bjuda försakelse, så, i Guds namn, får man taga sitt förnuft tillfånga, och utkasta metkroken efter lyckan i något annat fiskvatten, hvarvid det naturligtvis gör dem hjertligen ondt, att det stackars föremålet för deras fordna känslor skall komma att lida af den vändning sakerna tagit. Det är i alla fall en lycka, om man icke bestämdt förklarat sig; man kan då med heder draga sig ur spelet.

Att Ferdinand tänkte något sådant, insåg Hilda klart. Under en följd af år hade han väl varit henne så mycket tillgifven, som han kunde vara det; men vid minsta motgång för hans kärlek, vid minsta utsigt till strid derföre, var han beredd att uppoffra den. Ferdinand var således numera, i Hildas tanke, en svag, ja en föraktlig karl, och en sådan kunde omöjligt, sedan den första smärtan var öfverstånden, blifva ett mål för hennes saknad. För intet pris hade hon, efter denna upptäckt, velat förena sitt öde med hans, äfven om han erhållit hela professorns förmögenhet, och dertill hans välsignelse. Men det smärtade och sårade henne djupt, att hon varit ett mål endast för en så lättsinnig böjelse. Snart hade likväl förnuftet och hämdkänslan

segrat hos henne, och med temligt lugn återvände hon till sina vanliga göromål.

Emellertid hade Ferdinand, hvilket vi redan förut omnämnt, icke kunnat förlika sig med den tanken, att se sig föraktad af den enda han verkligen älskade, och djupt ångrande de villor, som föranledt hans sista steg, hade han beslutit att helt och hållet bikta sig för Hilda, samt, om hon ville förlåta honom, på nåd och onåd öfverlemna sig åt henne och ödet; men Hilda afslog bestämdt så väl den muntliga som skriftliga förklaringen. Hon ville aldrig mera höra eller lyssna till ett ord om kärlek från hans läppar, ej ens från hans penna, ville ingenting veta derom, ville glömma och sjelf blifva glömd. Detta önskade hon, och hon hörde till de få qvinliga lynnen, som icke i sin kärlek uppfinna tusende ursäkter, att rättfärdiga sin svaghet. Hilda hade för evigt afsagt sig all förbindelse med Ferdinand, och hon höll ord; ingen tid, inga omständigheter och förhållanden rubbade hennes beslut, förändrade hennes tänkesätt.

Hvar hennes tankar dvaldes, då hon nu, i den tysta skymningen, vandrade upp och ned, långsamt, med händerna korslagda öfver bröstet, det veta vi icke; men vi förmoda, att det icke var hos Ferdinand, ty helt hastigt gick hon fram till soffan, lindade armarne omkring den älskade moderns hals, och utbrast i den gladaste ton: ”Det slår ihop; vi få bestämdt respenningar, och litet derutöfver ändå! Jag ser på förhand, huru glad pappa skall blifva, och jag vill gerna arbeta, sköta hushållet om dagen, samt skrifva aftnar och morgnar.”

”Och alldeles förstöra dig,” afbröt fru Borgensköld, ”för att kunna lindra och hjelpa dina stackars föräldrar! Ack, min Hilda, det smärtar mig djupt, att se din ungdom så glädjelöst förflyta!”

”Säg icke så, min dyra mor!” bad Hilda med lätt missnöje. ”Hvilka njutningar finnas här att sakna? Jag är i alla fall mera med, än våra tillgångar egentligen borde tillåta; och mamma kan tro min försäkran, att det, långtifrån att vara någon uppoffring, att arbeta för anskaffandet af våra respenningar, är mig en outsäglig fägnad, att kunna göra det; ty min själ längtar efter en annan ort att dväljas på. Landet, menar jag,” tillade hon hastigt. ”Jag skulle qväfvas, att tillbringa ännu en sommar i staden; och aldrig kan jag vara nog tacksam för den oförmodade källa, som öppnat sig till förtjenst för oss, genom min kännedom af franska språket. Med öfversättningen af dessa båda arbeten, har jag beräknat, att vi icke allenast betäcka resekostnaderna, utan äfven vid framkomsten hafva en liten summa öfver, till inköp af de oundgängligaste behof.”

”Och du tror dig, min stackars Hilda, kunna fullända allt detta före slutet af Maj?” frågade fru Borgensköld, med en misstrogen skakning på hufvudet.

”Det gör jag bestämdt, mamma!” försäkrade Hilda. ”I medlet af Maj hoppas jag kunna afsända det; och i slutet af samma månad har jag allra sist mitt arfvode. När Juni iklädt sig sin praktfulla, högtidliga skrud, då packa vi tillsamman hela vår lilla återstående egendom, och inskeppa oss, jemte den, på kapten R**s lilla snällseglande slup, hvilken gör så raska turer till Halmstad, och derifrån få vi resa landvägen de 10 à 12 mil som återstå. Rätt ledsamt, att icke den lilla, täcka egendomen ligger närmare någon sjöstad; men detta måste man finna sig uti. Vi komma nog fram på dag och timma, och jag njuter redan på förhand den största lycksalighet, då jag tänker på pappas glädje, att återse oss. O, jag kan så väl föreställa mig, huru han skall se ut som en välbeställd inspektor, stökande omkring med arbetsfolket på ängar och träden. Och huru förträffligt skall icke mamma sedan taga sig ut ibland mjölkbunkarne och smörtjernorna! Mig sjelf icke att förglömma, med nyckelknippan springande i kök och skafferi, sysselsatt med vår tarfliga middag, eller ock slamrande i väfstolen, ’landtlig, röd och varm.’ Men de tidiga morgonstunderna och aftnarne måste jag hafva för mig sjelf. De skola egnas åt mina litterära sysselsättningar; ty denna källa får för ingen del försummas. Genom den skall jag skaffa mig medel att hålla stånd emot grannmamsellernas toilett, och derjemte i kyrkan förtjusa adjunkten, länsmannen, ack nej, kommissarien, n. b. i händelse han är ungkarl; kronobefallningsmannens skrifvare icke att förakta. På landet får man icke taga det så noga, utan nöja sig med de eröfringar, som kunna erhållas. Mamma skall få se, att allt kommer att gå förträffligt.”

”Men, flicka, hvad i Herrans namn kommer åt dig? Jag har aldrig hört dig så munter?” sade fru Borgensköld, hvilken Hildas glädtighet lockade till ett flyktigt småleende. – ”Alla de der utsigterna, kära du, tycker jag just icke äro så förtjusande, att de förtjena skildras med de ljusa, glada färger du begagnar.”

”Just emedan min goda mamma tycker att de alltid äro mörka och dystra,” svarade Hilda med en förändrad ton, full af stilla, lugnt allvar, ”så ämnar jag, det vill säga, så vidt min förmåga sträcker sig, omskapa dem till mera leende bilder. Och när den gode Guden lägger sin rika välsignelse till dessa bemödanden, så hoppas jag att allt skall blifva godt.”

”Jag skulle önska,” suckade fru Borgensköld, ”att jag hade något af ditt lätta och glada sinne. Det ville jag önska, min Hilda; men professorns hårdhet ligger mig jemnt i hågen. Han hade kunnat hjelpa din far, om han velat; men ...”

”Men, söta mamma,” fortsatte Hilda den afbrutna meningen, ”farbror hade ju redan på förhand sagt pappa, att han skulle blifva förstörd på den saken, och tillika yttrat, att, om han, emot farbrors vilja och vetskap, ingick derpå, borde han, i händelse af olycka, aldrig räkna på farbror Lings bistånd, emedan han tydligen visat pappa, att det skulle gå illa. Jag erinrar mig ännu ganska väl, att professorn då svor en dyr och kraftig ed, att, om pappa, medan ännu räddning var möjlig, icke lyssnade till hans ord, så skulle icke heller han framdeles lyssna till hans eller deras som förde det för honom. Hvad kunna vi då förebrå farbror, då pappa, långtifrån att höra hans råd och varningar, mera trodde på sin falske, intalande vän, gick i borgen och förlorade sin lilla förmögenhet? Hvad hade det blifvit af oss, vi hade varit alldeles förlorade, om icke pappa, genom professorns förord, erhållit den der inspektorssyslan på den lilla egendomen Lindfors i Småland? Den är väl icke serdeles indrägtig, det vet Gud; men pappa kan dock lefva deraf, och äfven vi, det försäkrar han i sina bref, om vi vilja inskränka oss och kunna komma dit. Utväg härtill hafva vi nu funnit, och således böra vi ej sörja, min lilla mamma.”

”Ack, du vet icke, min Hilda, hvilken tung sorg hvilar på mitt hjerta,” sade fru Borgensköld sakta, och borttorkade några framsmygande tårar. ”En tung sorg, barn; ty det är jag, som förorsakat din far all den oro och smärta vi gemensamt lida. För min skull grundlades, från längre tid tillbaka, den långvariga ovänskap, som då egde rum emellan bröderna.”

”Huru så, mamma lilla?” frågade Hilda, och satte sig på en pall vid moderns fötter. ”Ack, säg mig allt hvad som trycker er; jag ville så gerna dela och lindra hvarje smärta, åtminstone öfvertyga mamma, att den är lättare att bära delad.”

”Ack, mitt goda barn, dervid kan du ingenting göra,” försäkrade fru Borgensköld med ett sorgligt småleende, i det hon strök dotterns silkeslena lockar från pannan, och tryckte en kyss derpå. – ”Den smärtan är äldre än du sjelf. Det är öfvertygelsen, den bittra öfvertygelsen, som troget, under långa år följt mig, att din far, genom sitt giftermål med mig, en fattig flicka, af ringa stånd, tvingades från en helt annan bana, än den han sedan, till följd af omständigheterna, kom att vandra. Vid den tid, hvarom jag nu talar, var din far en ung fendrik; och professorn, hans halfbror, många år äldre, hade nyligen dragit sig ifrån det offentliga lifvet, och nedsatt sig, jemte sin betydliga förmögenhet, här i vårt goda H**, der han, enligt sin böjelse för enslighet och studier, lefde fullkomligt indraget, utan annat sällskap än din far och sin lille brorson Ferdinand, hvilken han, såsom litet barn, vid föräldrarnes tidiga frånfälle, upptog och uppfostrade. Här lärde pappa känna mig, som då var symamsell i ett af de förnämare husen; och som han icke egde styrka att se mig så tillbakasatt och illa bemött, som jag då blef, beslöt han, i ungdoms oförstånd och dårskap, att taga afsked, gifta sig och lefva på den lilla förmögenhet han ärft efter sin mor. Huru svag, oförlåtligt barnslig och sjelfvisk jag var, – ty allt detta förenade sig här, – det kan du lätt finna, då jag emottog anbudet. Men jag älskade min Herman så innerligt, och föreställde mig, att min kärlek skulle godtgöra honom hvarje offer. Således behöfde han icke länge öfvertala mig, innan jag samtyckte att dela det öde han bjöd mig. Men då

rasade professorn ordentligt; han försökte alla tänkbara utvägar, att förmå Herman att afstå från sin föresats, hvilken han, kanhända riktigt nog, benämnde galenskap. Men fåfängare föredrogos aldrig de bästa skäl. Din far förblef envist vid sitt fattade beslut, och bröderna skiljdes såsom ovänner. Herman erhöll afsked, med titel af löjtnant, och köpte det lilla vackra hörnhuset, som vi sedan nödgades sälja. Vi bosatte oss uti vårt inbillade jordiska paradis, samt lefde lyckliga inom oss sjelfva, ehuru icke fullkomligt lyckliga; jag vill till alla delar vara uppriktig emot dig. Herman suckade i tysthet, och angreps mången gång af ånger öfver sitt förhastade steg, ehuru han ädelmodigt sökte dölja detta för mig. Men huru skulle sådant länge kunna döljas för en älskande makas skarpsynta öga, och derföre blef vår husliga sällhet mera skenbar än verklig. Vi fruktade beständigt att såra hvarandra, och nödgades derföre iakttaga en viss försiktighet i alla våra ord, hvaraf uppkom ett förhållande, som icke var riktigt naturligt, och derföre icke heller kunde vara lyckligt. Dessutom kände vi hvar för sig, att vi handlat illa, och måste genom sjelfförebråelser under långa år plikta derföre.”

”Vid din födelse, min Hilda, gick din far till professorn, för första gången efter vår förening, och bad honom, i den djupa rörelse han då sjelf var, att glömma den ovänskap, som ett helt år egt rum, och nu komma till hans hus och välsigna hans barn. Men professorn var ännu lika förbittrad, nekade alldeles att stå fadder, och ville ej veta af oss. Sårad och djupt förödmjukad återvände min Herman. Han sörjde i tysthet. Men emellertid smögo åren fram, och hans enda nöje och sysselsättning var att pyssla med den lilla stadsjorden, vi den tiden egde. Han nedlade der både svett och möda, tid och penningar. En dag, jag erinrar mig det så väl, som det händt i går, hade vi tagit vår middag med oss, och tidigt begifvit oss ut till vår lilla enkla, men lugna fristad, för att njuta anblicken af Guds sköna natur, och fröjda våra ögon med åsynen af den lofvande skörden. Nästintill vår lilla jordlapp låg en äng, som tillhörde professorn, och Gud vet genom hvilket underverk det fogade sig så, att din farbror, hvilken under hela året nästan aldrig lemnade sin boning, just i dag låtit sin hushållerska och sin gamle betjent inpacka alla de förnödenheter, han räknade till njutning och beqvämlighet, och föra dessa till ängen, dit professorn sjelf, i sällskap med Ferdinand, då en tolfårig gosse, begaf sig, för att äfven njuta en vacker sommardag i fria luften. Under tiden fick madamen hemma hos honom vädra rummen samt företaga en general-rengöring af hela huset, hvilket, så vidt det rörde professorns enskilda rum, kunde ske blott en, högst två gånger om året. Vid denna tid var du, min lilla Hilda, en femårs fjäril, som glad och smekande fladdrade omkring de sköna blommorna, och under bemödandet att fånga dina namnar, hade du allt mera aflägsnat dig från mitt vaksamma öga. Först sedan jag slutat bestyret med mitt kaffekök, saknade jag dig, och i yttersta ångest sprang jag omkring, för att söka upp min älskling. Slutligen, då jag icke på något ställe blef dig varse, vågade jag närma mig gärdsgården, som skiljde vår täppa från professorns. Den var omgifven af en lummig björkhäck på båda sidor; jag blickade försigtigt igenom, och var nära att uppgifva ett högt glädjerop, då jag såg dig sitta på professorns knä, leka med hans långa, grå lockar, och tappert ruska i dem, medan han med ett ganska förnöjdt utseende smuttade på ett glas saft och vatten, och emellanåt betraktade dig med en blick, hvaruti jag tydligt läste ett uttryck af innerlig välvilja. Utan att mycket besinna mig, steg jag sakta öfver den låga gärdsgården, och smög mig fram. Så snart professorn blef mig varse, stod han upp, nedsläppte dig på gräset, och sade, med en mörk blick och en half bugning: ’Ursäkta, min fru! Den lilla var nyfiken, hon som andra Evas döttrar. Hon hade klifvit upp på gärdsgården, men fastnade olyckligtvis, när hon skulle stiga ned, och hade troligen fallit och skadat sig, om icke min brorson varit tillhands och lyftat henne öfver.’”

”Med sänkta ögon stod jag inför den fruktade mannen, medan du flög i min famn, och lindade dina små armar om min hals. Jag kände djupt i min själs innersta, att en sådan stund möjligen aldrig mera skulle erbjuda sig, att tala om försoning. En sakta röst ur mitt inre hviskade: ’försök, det skall lyckas,’ och jag lydde den. Gud allena ingaf mig sådana ord, som kunde röra hans hjerta, och mitt bröst svällde af saliga känslor, då jag såg huru isskorpan, som omgaf hans, smälte vid mina böner och tårar, och han lofvade bjuda Herman handen till frid, försoning och broderlig endrägt. Ferdinand beordrades att i största hast uppsöka din far; och den stunden, min Hilda, då de, med ett enda handslag, redligt och trofast, åter helsade hvarandra

som vänner och bröder, det var för mig den första stund af ren, oblandad lycksalighet i mitt lif. Vi tillbragte en skön och herrlig afton tillsamman, och genomlefde sedermera många, många lyckliga och rika år i endrägt och kärlek med hvarandra.”

”Men nu fick din far det olycksaliga infallet, att ingå i affärer med herr Brocker, och denna menniska lyckades att fullkomligt intaga oss båda. Redan i början varnade professorn för denna förbindelse, samt afstyrkte den på det kraftigaste, och jag måste erkänna, det han tre à fyra gånger hjelpte din far, då han var i svårt betryck; men slutligen kom den olycksaliga borgen i fråga. Du erinrar dig hvad professorn då arbetade med din far, för att förmå honom att skilja sig från denna menniska; men du vet icke, mitt barn, att det var jag, som, i min obegripliga och oförlåtliga blindhet, samt helt och hållet intagen af Brockers olyckliga vältalighet, om de stora och vinstgifvande spekulationer, vi sedan skulle göra tillsamman, öfvertalade din far, nästan emot hans vilja och bättre öfvertygelse, att gå i borgen. Åtminstone är det säkert, att, om jag icke så illa användt det förtroende, han alltid satte till mitt råd, skulle han hafva följt professorns. Min delaktighet i saken gör min smärta dubbelt bitter, ehuru Herman, den ädla själen, aldrig med ett ord förebrått mig det. Han visste nog, att min börda hade sin fulla vigt, genom de sjelfförebråelser, som icke lemnade mig, och den plågsamma vissheten, att åter vara skuld till hans ovänskap med professorn; ty nu är hans vänskap för alltid förverkad, och jag tror, – Gud förlåte om jag har orätt! – att det snarare var för att slippa se din fars afmagrade, af bekymren stämplade drag, än af ren välvilja, som han förskaffade honom den der inspektorsbeställningen nere i Småland.”

”O, min goda mamma, tro icke det!” sade Hilda innerligt. ”Det är att göra honom mycket orätt. Detta har han visst icke förtjent af oss, ty han var förut så vänskapsfull och god; men han är en sträng och allvarsam man, som icke bryter sitt ord. Vi hafva intet att förebrå honom, och då vi lemna H**, måste jag ännu en gång se och taga afsked af honom. Emellertid, min älskade mor,” återtog Hilda, efter ett litet afbrott, ”böra vi innerligen tacka Gud, som låtit oss se en liten skymt af hopp, ljus och kommande lugn. Och om ni hade orätt att öfvertala pappa till detta steg, så har ni också lidit derföre, det begriper jag ganska väl. Men nu skulle det vara orätt att längre sörja deröfver, och sålunda bortslösa de krafter, hvilka så väl behöfvas, för att på nytt börja vårt lif. Endast genom mammas närvaro skall pappa känna sig styrkt och upplifvad, och han och jag skola gemensamt förena våra omsorger, att förmå mamma glömma det förflutna, som nu ligger bakom oss. Stormen är öfverstånden; vi ingå nu i den lugna hamnen, och kunna alla ännu blifva vida lyckligare, än vi någonsin varit det; ty vi hafva vår kärlek, vårt förtroende och vårt innerliga, allvarliga sträfvande, att upprätthålla och förljufva det inbördes husliga lifvet för hvarandra. Jag känner en kraft och en beslutsamhet samt derjemte en förnöjsamhet, ett säkert hopp inom mig, hvilka säga mig, att jag icke bedrages af några drömmar, utan att förhoppningarne skola blifva verkligheter.”

”I Guds namn då, mitt kära barn, så vill också jag försöka att hoppas och se tingen från deras ljusare sida. Men, bevara mig, vi hafva nu alldeles mörkt! Gå, Hilda lilla, och laga att vi få eld på ljus.”

Flickan efterkom den moderliga befallningen, hvarefter bordet framlyftades till midten af golfvet. Hilda ställde sina skrifmaterialier i ordning, och framsatte mammas länstol och pall, hvarefter hon försigtigt samlade i en stor korg saxen, garnet, fingerborgen, glasögonen, snusdosan och sjelfva den gamla, stora shawlen, som utgjorde sömmen. Medan nämnde tillredelser verkställdes, framtog fru Borgensköld, från de längesedan nedkolnade glöden i kakelugnen, några derpå stekta äpplen, upplade dem på en liten tallrik, och kom helt förnöjd och satte den invid Hildas bläckhorn. – ”Se så, vederqvick dig, mitt barn! Det är icke nu som fordom, då vi hade vårt trefliga och inbjudande thébord hvarje afton. Nå, det är det minsta vi sakna. Man får finna sig i det som är vida värre, och tacka Gud så länge vi hafva något.”

”Ack ja, mamma lilla, detta är ju alldeles ypperligt!” svarade Hilda leende, och lät de varma äpplena glida upp och ned mellan de hvita händerna. ”De äro riktigt förträffliga. Och när vi nu stundom, då någon vän eller bekant tittar till oss, uppduka vårt lilla thébord, smakar det vida bättre, tycker jag, än fordom, då

dermed icke var förenad den minsta högtid eller det ringaste behag. Det är behofvet och svårigheten att skaffa sig äfven de minsta njutningar, som gör att de ega värde för oss. I annat fall anse vi dem såsom ett nödvändigt bihang till alla dessa oberäkneliga småsaker, vi införlifvat med vår varelse.”

Nu sköt Hilda sina papper i ordning, och fattade sin penna. Fru Borgensköld tog till sin stoppning, och snart var det lika tyst i rummet, som då vi hade äran att dit införa våra läsare.

VIII.
Rosas Besök hos Professorn.

Julaftonen nalkades, och tillika det ökade bestyret och bråket för den stora familjhögtiden i kommerserådets hus. Värdinnan hade alla händer fulla, och tog vexelvis till rådplägning sin hushållerska, för hvars omdöme hon i vissa fall hyste mycket förtroende, och sin gunstling, kandidaten Mannerstedt, hvilken senare blef benådad med utmärkelsen af inträdet i det allraheligaste kabinettet, hvarest de små mysterierna, om de så kallade angelägna uppdragen, afhandlades. Oberäkneliga voro de göromål, Mannerstedt i och för de unga grossörernas julaftonfröjd hade att förrätta; men han fann sig tåligt i sitt öde, och lät kommerserådinnan förfoga om sin tid alla aftnar. Härigenom erhöll han i utbyte det nöjet att sitta midtemot Rosa vid bordet, samt då och då få tala några ord med henne, hvilket Mannerstedt gerna ville ersätta med ett par timmars längre vakande om natten.

Rosa arbetade också nästan natt och dag, för att få i ordning allt som skulle vara färdigt, och kapten Ling syntes hafva ålagt sig den försakelsen, att under sista veckan lemna henne i fred. Han gjorde endast några minuters besök hvarje förmiddag; men svårligen kunde någon derunder föreställa sig annat, än att han sväfvade i himlens förgårdar, ditförd på kärlekens och hoppets lätta vingar. Såg man honom åter ensam, hemma i sina egna rum, utgjorde den bild, man der träffade, en fullkomlig motsats till den förra. Det var liksom han förenat tvenne väsenden uti ett. Mången ångestfull timma gick den stackars kaptenen upp och ned i sitt stora förmak, bitande på läpparne och sugande på sina mustascher. Skuldförbindelsen, natten i residensstaden, erinran om de hastigt förflygande tvenne månaderna, och slutet på leken! – ”F-n besitta ett sådant slut!” mumlade han för sig sjelf. ”Fria husrum på slottet! Visserligen kan man ha sällskap och sitt parti vira der; men – o, man kan bli alldeles rasande på alla dessa bestar, dessa skamlösa kreditorer – denne isynnerhet! Är det skick, att icke tro en officers hedersord? Jag kan räkna på bröllopet högst om tre eller fyra månader; förr lärer det åtminstone icke ske, så vida jag ej skulle bli lyckligare nästa gång jag ernar anfalla kommerserådets obenägenhet, än jag var i förrgår, då det hette: ’Vi skola tänka på saken, min kära kapten! Har ni talat vid er farbror? Hvad säger han?’ Jo, f-n ock! Min kära farbror säger ingenting af det slag, som min tillkommande svärfar väntar. Nej, det aktar han sig min själ för! Men jag undrar hvad f-n han skall säga, om saken ej kan drillas i behörig ordning, utan herr kaptenen verkligen får göra en liten extra-tur, föranledd af den omständigheten, att han spelat bort en icke obetydlig del af ackordsumman. Jo, han skall röra upp himmel och jord, det är säkert; eller kanhända, – och det blefve, f-n besitta mig! påkostande, – skall han förakta mig så, att han icke säger ett enda ord. Himlen bevare oss från en sådan olycka; ty, tiger han, då kan jag taga godnatt af både arf och välsignelse, och det står jag aldrig ut med. Nej, jag måste anstränga mig, jag nödgas uppfinna något råd, annars går jag till botten.”

Stundom framsmög, bland alla dessa förvirrade tankar, som höllo sin tummelplats i kaptenens hufvud, en bild, den han bemödade sig att bortttränga, Hildas bild, och jemte den minnet af det svaga och ovärdiga i hans handlingssätt emot henne. Det som likväl mest smärtade honom, och under hvarje annan tidpunkt, mindre upptagen af kinkiga affärer, skulle gjort honom alldeles rasande, var den bittra, för hans egenkärlek sårande öfvertygelsen, att Hilda kunde fördraga sin förlust med ett så beundransvärdt tålamod. Det hade han likväl icke förtjent, för den häftiga kärlek han både fordom och nu hyste för henne. ”Men sådana äro qvinnorna, otacksamma, hjertlösa, lättsinniga; sådana hafva de alltid varit, och Hilda utgör ej något undantag.”

Det var en mulen, men temligen mild Decembereftermiddag, då Rosa Widen drog i klocksnöret till professorns yttre rum. Den gamla hushållerskan, madam Brun, öppnade och förde henne till dörren af husbondens enskilda kammare.

”Bara jag icke stör honom, min goda madam Brun?” sade Rosa sakta och fruktande.

”Åh nej, mamsell! professorn har redan tagit sin middagslur, och han är nu vid det allra bästa lynne. Stig in, stig in!” – Vid dessa ord lemnade husets enda värdinna den lilla salongen, och icke utan en häftig hjertklappning knackade Rosa på dörren.

”Hvem der, kom in!” ljöd professorns djupa röst. Raskt öppnade flickan dörren och inträdde. Det var professorns arbetsrum, oförändradt detsamma sedan öfver tjugu år, dystert och dammigt, klädt med mörkblå tapeter, och i hvarje vrå i den grad öfverlastadt med böcker och handskrifter, att knappast en fläck af en stol fanns ledig. Professor Ling satt i en mycket gammalmodig länstol, framför ett stort uppslaget bord, höljdt med dammiga luntor och otaliga spridda papperslappar. Han var klädd i en lång, grå rock, hvilken, begagnad äfven vid dess egares middagslur, derigenom var alldeles öfverhöljd med dun; åtminstone kunde den kallas spräcklig. Professorns fötter voro insvepta i flanell, och ytterligare instuckna i ett par ofantliga, äfvenledes spräckliga tofflor af fordom grönt saffian. På hufvudet bar han en stickad röd och hvit nattmössa, och på näsan ett par väldiga glasögon.

Vid Rosas vridning på låset, hade professorn till hälften vändt på hufvudet, och så snart han blef henne varse, uppstod han så skyndsamt det lät sig göra med så fängslade fötter. Fryntligt räckte han sin unga gäst handen, och sade i en ton, ovanligt vänlig att vara af honom: ”Välkommen, kära barn! Kommer du så ensam? Du har väl Ferdinand med dig? Den slyngeln kunde väl hafva omtalat, att du skulle hedra mig med ditt besök.”

”Förlåt, bäste herr professor, om jag kommer olägligt!” bad Rosa hjertligt. ”Ferdinand är härtill alldeles oskyldig; ty han vet icke att jag ernade mig hit.”

”Godt godt! Du är så mycket mera välkommen, om du besökt mig alldeles för min egen skull. Men gå nu snällt in i det lilla förmaket der, dörren till venster, mitt barn; der är godt och varmt. Roa dig med hvad du kan hitta på så länge; jag kommer straxt efter.” Rosa nickade vänligt åt sin värd, och inträdde i det anvista rummet, hvilket var både större, bättre och trefligare, än det andra. Som det inneslöt en mängd ovanliga vexter, dem professorn roade sig att uppdraga, samt många sällsyntheter af hvarjehanda slag, blef det icke svårt för Rosa att här finna sig road. Emellertid ringde professorn i en silfverklocka, hvilken låg på skrifbordet, och vid dess välkända ljud inträdde madam Brun.

”Drag försorg om extra godt kaffe,” sade husbonden, ”servera det i den förgyllda ostindiska servisen, och låt hemta hem de mest utsökta slag af sådant der kram, som fruntimmer tycka om att söla i kaffet och förstöra det med.”

Hushållerskan vände sig skyndsamt till dörren, för att i största möjliga hast verkställa uppdraget.

”Nå, nå,” ropade professorn efter henne, ”haf då ej så brådtom! Vänta, madam Brun! Madam Brun, hvad f-n ränner hon efter! Ser hon då icke, att jag sitter här i min gamla morgonrock? Tag hit min blå syrtut, och hjelp på mig de der halfstöflorna! – Jaha! – Se så! – F-n i den foten; jag kan knappt stödja på honom! – Gif hit min käpp derborta! – Så! – Och pipan der! – Nej, icke den, den till höger med guldbeslaget! – Godt! – Och tobakspungen! – Se så, det är bra! – Och nycklarne till schatullet der! – Alldeles, alldeles! – Nu är jag i ordning. Skynda sig nu, madam Brun, och när allt är färdigt, så bär hela välfägnaden in i gula förmaket.”

Vid dessa ord satte husföreståndarinnan ut genom ena dörren, och professorn linkade till den andra. Sedan

han kastat ännu ett uppmärksamt öga omkring rummet, för att öfvertyga sig, att inga obehöriga nycklar blifvit lemnade qvar, och då allt befann sig i önskvärdt skick, öppnade han dörren och inträdde till Rosa, som stod vid en vacker bur, och beundrade dess ännu vackrare små bevingade invånare.

”Ännu en gång välkommen, kära barn!” sade professorn och tog plats i soffan, medan han grinande sökte lägga sina i läderfängslet plågade fötter i ett någorlunda beqvämt skick, och dervid med sin ena knotiga hand vinkade flickan att taga det andra soffhörnet i besittning. Rosa hade genast bemärkt den stora, verkligt utmärkta artighet hennes värd visat henne, då han låtit sitt yttre undergå en så förmånlig förändring men hon såg tillika, att, hvad hans fötter beträffade, detta artighetsbevis förorsakade honom en ökad smärta. Innerligt vänligt sade hon derföre: ”Min bäste, gode farbror, icke något krus! Nej, det tillåter jag sannerligen aldrig.” – Och utan att närmare förklara sig, sprang hon hastigt ut i arbetsrummet, samt återkom leende med gubbens gamla, ofantligt vida tofflor. Det hade icke varit rådligt för någon annan, att visa en sådan uppmärksamhet. Professorns af naturen misstrogna lynne skulle i den händelsen dragit en slutsats, som hade satt den tjenstaktige gästens välvilja i en mycket gråaktig dager; men af Rosa fick det passera. Hon gjorde det så enkelt och naturligt, att det var lätt att finna, äfven för det mest granskande öga, att det endast var hennes goda hjerta, och visst ingen egennytta eller något begär att ställa sig in, som föranledde denna uppmärksamhet. Professorn upptog den också, till följd af denna öfvertygelse, med temligen godt lynne. Visserligen sade han, halft motsträfvig: ”Kära barn, det går aldrig an; jag är en riktig grobian!” Men icke desto mindre hjelpte han Rosa, ganska förnöjd, att draga den plågade foten ur skärselden, och stack den, hjertligt belåten, in i toffelns himmelrike. Vidare lät han, utan all motsträfvighet, Rosa lägga ett par af soffkuddarne derunder, och då allt var i behörig ordning, och vår gode professor kände sig så trefligt och angenämt stämd, klappade han Rosa på kinden, och sade: ”Nå, min flicka, du hade väl något ärende till mig ändå?”

”Endast en vänlig bön från mina föräldrar, hvaruti äfven jag af hjertat instämmer, nemligen att få se farbror Ling i vår husliga krets om Julafton.”

”Aj, aj!” svarade professorn; ”du ser det duger icke, mitt barn! Gikten har blifvit alldeles besatt, sedan jag sist var i kommerserådets hus. Några utflygter duga icke mera för gamle Ling. Han får hålla sig hemma, om han vill någorlunda hafva fred med denne sin fiende.”

”Det gör mig oändligen ledsen,” försäkrade Rosa, ”och kommer äfven att mycket smärta mina föräldrar och Ferdinand.”

”Bah!” menade professorn, och det gamla, sarkastiska leendet infann sig åter, samt thronade på hans läppar, ”bah! det betyder ingenting; den saknaden ger jag ej mycket för! Men jag hade ändå icke velat afslå en bön af dig. Kom derföre fram med någon annan, så vill jag se, om jag icke kan uppfylla den.”

”Lofva bara icke mera, än farbror sedan vill hålla,” sade Rosa småleende; ”ty jag är sinnad att taga er på orden.”

”Gör det, min flicka, men raskt och utan preludier; ty sådana hatar jag. Säg utan fruktan, om du har något att bedja om för egen del.”

”Det vill jag, bästa, goda farbror; ty jag har verkligen något att utbedja mig, nemligen hjelp uti uppgörandet af en liten affär.”

”Affär,” sade professorn, och hans ögonbryn rynkades omärkligt. ”Jag tycker ej serdeles om att höra det der ordet gå öfver en ung flickas läppar. Men lika mycket, låt höra, mitt barn, hvarom fråga är!”

”Ack ja, saken är i korthet den, att Ferdinand, som efter vår korta bekantskap omöjligt närmare kunde känna

mitt lynne och mina tankesätt, trodde mig, såsom mången af mitt kön, svag för bevis af detta slags uppmärksamhet, hvilken yttrar sig genom gåfvor, hörande till ett fruntimmers prydnad, och han var nog ädelmodig, för att tillfredsställa denna inbillade böjelse hos mig, att göra en uppoffring, hvilken djupt smärtat mig, icke blott för den förlust han derigenom tillskyndat sig, utan äfven, jag bekänner det, för det bristande förtroende till sin fästmö, som denna handling tillkännager. Hans önskningar stodo nemligen icke i riktigt förhållande med hans tillgångar, hvarföre han var nog sjelfuppoffrande att, hos den rike färgaren Bränner, pantsätta sin vackra, bruna häst, hvilken ännu är i dennes ego. Jag har fått veta detta från säker hand, och min innerliga önskan är, att med en summa, som min mor för detta ändamål lemnat mig, få, genom farbrors bemedling, den vackra hästen inlöst samt tillsänd Ferdinand, utan att han, hvarken nu eller framdeles, anar hvarifrån denna obetydliga tjenst kommer; ty erfar han det, så måste han känna sig mera sårad deraf, än nöjet att återfå hästen kan godtgöra.”

Uppmärksamt hade professorn afhört Rosas enkla framställning. Några ögonblick satt han tyst; derefter fattade han hennes hand, och sade mildt: ”Ditt ädelmod och din grannlagenhet göra dig lika heder, kära barn, och jag skattar min brorson, den narren, lycklig att få en hustru tio gånger för god åt honom. Pantsätta hästen, som jag sjelf i fjol skänkte honom! Och det till färgaren Bränner, den gamle skälmen, den han vet jag icke för mitt lif kan tåla! Nej, han är för lättsinnig, för obetänksam, den pojken! Likväl, när jag bättre tänker på saken, finner jag att han denna gång begick en galenskap af välmening; och efter jag försummade, hvilket dock hade varit min pligt, att gifva honom litet mynt för det der ändamålet, så är det billigt att jag nu ställer om saken, hvilket i alla afseenden passar bäst.”

”Ja, men, gode farbror,” invände Rosa, ”detta var dock icke efter min önskan. Nu tager ni ett nöje, en glädje ifrån mig.”

”Det gör jag visserligen icke, mitt goda barn,” återtog professorn, ”om du rätt betänker saken. Jag vill aldrig tro, att din handling härflyter af fåfänga. I annat fall måste du medgifva, att, i händelse Ferdinand, oaktadt alla försigtighetsmått, finge upplysning om rätta förhållandet, skulle det ovedersägligen blifva ganska bittert för hans manliga stolthet att erfara, det du sjelf fått betala dina brudgåfvor. Nej, lemna du saken i mina händer; det passar bäst och blottställer icke dig för det obehag den kunde medföra, om den blefve ett ämne inom våra sqvallerkonseljer.”

Rosas goda omdöme och fina känsla visade henne, att professorn hade rätt. Hon tryckte tacksamt hans hand, och svarade: ”Jag öfverlåter då denna angelägenhet helt och hållet i min gode farbror Lings händer. Lofva mig blott, att icke göra Ferdinand några förebråelser.”

”Det lofvar jag,” försäkrade professorn. ”Icke ett ord skall jag nämna till honom om saken. Men låt oss nu lemna detta; nu skall du prisa min förträffliga hushållerskas förträffliga kaffe.”

Madam Brun hade inträdt med den öfvermåttan prydliga brickan, och nedsatte den, med ett förnöjdt och stolt leende, på det gammalmodiga, stora, runda bordet, då hon med uppmärksamt öra lyssnade till de vänliga ljuden från husbondens läppar. Professorn var en artig värd, och rätt angenämt förflöto ett par timmar, hvarefter Rosa återvände hem, sedan hon likväl förut erhållit en hjertlig tillåtelse att besöka professorn så ofta det roade henne, och försäkrades att alltid vara välkommen.

Följande morgon, innan kapten Ferdinand ännu uppstigit, inträdde hans betjent, och lemnade honom ett litet tunnt bref, försegladt med munlack. Han bröt det hastigt, ty det tycktes ej vara ett björnbref, samt utdrog, till sin stora, ja, allra största förundran, sin skuldförbindelse till Bränner, behörigen öfverkorsad.

”Hvar f-n har du fått det?” frågade han betjenten, och sträckte sig ganska makligt.

”Af en gosse, som lemnade hästen, hvilken nu åter står på stallet.”

Glad och förvånad klädde sig kapten Ferdinand i största hast. Till all lycka för hans stolthet, föll det honom aldrig i sinnet, att han kunde hafva någon medlem från kommerserådets hus att tacka för denna fröjd. Lika litet föllo hans tankar på professorn. Nej, det var säkert några af hans kamrater, som genom ett gemensamt ädelmod hjelpt honom ur detta betryck. Men sedan Ferdinand tillbragt förmiddagen med att besöka dessa tjensteandar, för att utforska, hvilka af dem deltagit i den ridderliga handlingen, kom han slutligen till den öfvertygelsen, att han misstagit sig, samt att understödet härledde sig från annat håll. Han förfogade sig således direkte till färgaren Bränner, emedan hans heder icke tillät honom att stå i förbindelse till någon, af hvilken han kanhända icke velat emottaga en sådan artighet; men till icke obetydlig lättnad, från den oroande tanken att möjligen hela saken måste återgå i sitt förra skick, erfor han här utan svårighet, att det var hans farbrors gamle betjent, som varit underhandlare. Flat, men tillika rörd, – ty kaptenen saknade icke känslor af tacksamhet, ehuru de snart fördunstade, – ilade han till professorns hus och in i dennes arbetsrum.

”Se så, se så!” ropade farbrodern till sin brorson, då han genast märkte hvarom frågan skulle bli, och kände af gammalt, att Ferdinand vid sådana tillfällen utgöt sig i ett ordsvall af svulstiga tacksägelser. ”Se så, det är bra! Lägg endast på minnet, att, om du ernar begå flera dårskaper, jag likväl icke flera gånger är sinnad att hjelpa dig ur klämman. Handla således hädanefter förståndigt och redligt, och gör dig värdig den verkliga engel till flicka, du har hopp att erhålla till hustru.”

”Ja, det är på min ära just ett skönt hopp,” utbröt kaptenen lättsinnigt, och glömde genast hela morgonaffären, ”ett gudomligt hopp, då ej ett ord omnämnes, hvarmed jag skall bilda det paradis, hvaruti engeln bör insläppas; eller, för att tala mindre figurligt, hvad jag får att underhålla henne och mig sjelf med. För ett par dagar sedan talade jag med kommerserådet, och bad honom utfästa tiden till bröllopet, vid hvilket tillfälle jag hoppades att han skulle hugna mina öron med förnuftigt tal, rörande hemgift, hus, möbler, med mera af samma önskvärda slag; men deraf blef ingenting. Han menade helt enkelt, att det var god tid att bestämma bröllopet, sedan min ädle farbror yttrat sig i saken.”

”Hvad nu!” utropade professorn med hetta. ”Jag, skulle jag yttra mig! Är den menniskan alldeles rasande! Men det är som jag sagt, att hela familjen, med undantag af Rosa, icke är värd ett kopparöre! Listiga, snikna varelser, herrn och frun, begge två! Vilja gerna fånga den gamle björnen; men deraf blir ingenting! Han är dem för klok! Ferdinand, pojke, icke en styfver får du! Nej, så sannt jag lefver, på det sättet skola de icke hafva ett runstycke af min egendom, så länge jag ännu är den, som disponerar derom. Har man väl hört maken till anspråk! Om jag sjelf begärt flickan för junkern, så kunde sådant prat möjligen låta höra sig; men nu, då man hvarken å ena eller andra sidan aktar nödigt att först känna sig före, utan rusar rakt in i förhållanden, dem man ej ser utväg att reda, då är det tid att vänta på mitt yttrande! Nå, ännu i dag vill jag afgifva det; ty jag älskar rent spel, och vill derföre skrifva till kommerserådet, att, om äktenskapsförbindelsen beror på mellankomsten af min förmögenhet, så är denna väntan alldeles förgäfves, emedan jag bestämdt icke är sinnad att göra mera för dig, än jag gjort med ackordsumman.”

Ferdinand bleknade af smärta och harm. Han insåg likväl, att det nu gällde att beherrska sig så mycket som möjligt, och med tilltvunget lugn svarade han: ”Må vara! Tillintetgör då, efter farbror så vill, den enda, den sista skymt, som återstod mig, att upphjelpa mina – jag nekar det icke – i grund förstörda omständigheter! Såra, stöt tillbaka den familj, som med godhet upptagit mig! Farbrors önskan skall otvifelaktigt blifva uppfylld; ty på en så egen och opåkallad förklaring måste bestämdt ett uppslag följa. Och den hulda, finkänsliga Rosa, huru djupt kränkt skall icke hon finna sig af detta uppförande å vår sida! Men jag vill likväl icke bedja farbror afstå från sin föresats. Handla såsom bäst synes; kom blott ihåg, att det var mitt sista hopp!”

”Hopp,” sade professorn försmädligt; men i tonen låg dock något, som gaf tillkänna att han var litet blidkad. ”Det är ett klent, ett olyckligt hopp, min kära Ferdinand, hvarvid jag fruktar, att dina affärer icke komma att vinna något. Älskade du flickan, – hvilket hon sannerligen är värd för sin egen skull, – då vore det en annan

sak; men så förhåller det sig icke. Du har sagt mig rent ut, att du önskar denna förbindelse, för att upphjelpa dina dåliga financer; och i det fallet råder jag dig att icke så mycket hasta med bröllopet. Bäst att dröja till våren; få se då huru tiderna ställa sig. Detta är mitt råd. För öfrigt är det ärligast att öppet säga kommerserådet, att han af mig icke bör vänta något. Väl hade jag tänkt att gifva Rosa på sin bröllopsdag en liten, efter mina omständigheter, lämpad gåfva; men det hade då skett endast för den söta flickans skull. I dina händer skulle det aldrig hafva kommit; ty jag tänker ej kasta något i halsen på dina kreditorer, det kan du fullkomligt lita på. Den ohyran har du skaffat dig sjelf, och skall äfven få sörja för, att dess glupskhet blir stillad. Men Rosa håller jag af, och så länge jag sjelf har en bit bröd, skall hon äta med; men att förmå mig att utfästa något bestämdt, det gör jag aldrig i evighet. Dessutom är det min verkliga önskan, att ej något giftermål blir af emellan dig och henne; ty hon är alldeles för god åt en sådan gök. Det är en perla, hvars värde du icke förstår och aldrig kan uppskatta. Jag ville önska, att du icke vore så lättsinnig, min kära Ferdinand, att du vore henne värd, att du älskade och sjelf vore älskad af henne – – då – men det tjenar till ingenting att tala om hvad som kunde vara, när man alltför väl vet hvad som är!”

Detta professorns tal sved och lisade vexelvis i kapten Ferdinands ekonomiska hjertesår. Det var i alla fall vida utöfver hvad han vågat hoppas. Tacksamt tryckte han sin farbrors hand, och bad bevekande: ”Säg ingenting till kommerserådet, förrän han sjelf väcker denna fråga. Lofva mig det, farbror; låt oss åtminstone hålla julfred och husfred.”

”Må vara,” sade professorn, återkommen till sitt vanliga lugn; ”men vid första vink, från kommerserådets eller hans frus sida, säger jag min mening bestämdt, utan att nämna ett ord af hvad jag förtrott dig om morgongåfvan; ty det är en frivillig gärd af min välvilja för Rosa, hvilken alldeles icke kommer i någon beräkning.”

Med betydligt lättare hjerta, – ty låt bara ett uns hopp komma i vågskålen, lyfter det ett helt skålpund bekymmer i luften, – gick kapten Ferdinand ifrån professorn, för att, i sällskap med några goda, lustiga bröder, dränka alla erinringar i en rykande punschbål, hvilken en af vännerna tappat på vad, och den alla gemensamt skulle hjelpas åt att tömma.

IX.
Julafton. – Brefvet. – Familjhögtiden.

Omkring middagstiden den 24 December, stod Frans Mannerstedt, hvilken nyligen slutat sin tarfliga måltid, framför sitt arbetsbord, och hoplade aktsamt några sångstycken, hvartill han sjelf satt både ord och musik. En gång, då han var ensam med Rosa, hade han spelat dem på gitarren, och sjungit dem med sin sköna tenorstämma. De rika, från hans själ strömmande tonerna hade outsägligt behagat henne, och hon hade bedt honom lemna sig noterna till dem.

”Jag har dem icke,” hade Mannerstedt svarat; ”de finnas endast här;” han lade handen på hjertat.

”Det är skada,” smålog Rosa; ”jag ville gerna ega dem.”

”Om jag är så lycklig, bästa mamsell Widen, att ...” Mannerstedt hann icke längre i sin mening; någon afbröt dem. Men han erinrade sig ofta Rosas önskan och sitt tilltänkta svar, och hade nu prydligt färdigskrifvit både noter och ord, för att i dag på aftonen lemna dem till Rosa. Han vågade det; ty hvarje ord var så rent, så heligt, att icke en skymt af det språk, som kläder sig i önskningar, andades en fläkt deröfver. De uttryckte endast ett stilla, ljuft vemod, hvilket hänförde utan att pläga. Mannerstedt hade hoplagt sitt lilla paket, och var i begrepp att tillknyta det med ett snöre, då någon knackade på dörren. – ”Kom in!” ropade han glädtigt; ty hans själ var upprymd, och endast ljusa, friska bilder bodde i hans hjerta. Han kände sig så lycklig, emedan han en lång tid dagligen fått se och tala med Rosa, höjden af hans önskningar. Att begära mera, skulle varit vanvett, och Mannerstedt var en yngling med sansadt förnuft och goda grundsatser. Dessa

ljusa, saliga dagar, derom var han öfvertygad, skulle komma att utgöra ett vänligt minne, hvilket, under framtida skiften, skulle teckna en gyllne stjerna på hvarje ännu oskrifvet blad, der Skulda ristade mörka runor.

”Kom in!” ropade Mannerstedt, och straxt derpå lät postgossens välkända, lilla, ruskiga gestalt se sig i dörren. Han framträdde och lemnade Mannerstedt ett bref. Frans häpnade; den starke ynglingen darrade lik ett af vinden skakadt löf. Gossen gick; han hade instinkt nog för att begripa, det han nu förgäfves skulle vänta på någon slant. Mannerstedt nedsatte sig, med brefvet i handen, på sängkanten. Hans blick var skum. Utanskriften urskiljde han knappt; men födelseortens poststämpel, det svarta sigillet, de svarta kanterna, sorgens dystra budbärare, dessa tecken märkte han alltför väl. Smärtan och den skakande rörelsen hade nästan betagit honom förmågan att andas. Slutligen bemannade han sig med hela sin själs kraft, och bröt sigillet. Omslaget inneslöt tvenne bref; det ena var af hans mors hand. Frans’ blick ljusnade till ett uttryck af salig fröjd; han uppvecklade brefvet, och sköt det andra, betagen af mörka aningar, åt sidan. Genom den dunkla tårslöja, som skymde hans öga, läste han följande:

Min Frans, min ömt älskade son!

Förlåt din gamla mor, att hon så länge som möjligt velat bespara dig underrättelsen om hennes allt mera försämrade helsotillstånd. Mitt barn, min gode, dyre son, du som under hela ditt lif utgjort min stolthet och mitt hopp, min fröjd i hvarje smärta, min tröst i alla motgångar, mottag min välsignelse, min sista, rika välsignelse, den jag tecknar med svag och darrande hand! Min välsignelse för den outsägliga och varma kärlek du egnat din gamla mor, för all den glädje du gjort henne, derigenom att du alltid vandrat på dygdens väg, aldrig föraktat hennes råd, samt oupphörligt bemödat dig att förljufva hennes lif. Allt detta gör, att min bortgång, långtifrån att förefalla mig bitter, fyller min själ med den högsta frid och salighet. Jag går att förena mig med min evigt saknade make, i det hem der vi båda skola bedja för vår älsklings välgång, bedja att han med samma styrka som hittills bär de stormiga dagarne, liksom de ljusare, – aldrig glömmande att det gifves ett mål, ett herrligt, ljust mål, hvartill det är skönt att sträfva. O, min Frans, om en älskande mors bön blir hörd, – och i denna stund stå trons och hoppets vänliga genier vid mitt läger, och hviska om bönhörelse, – då skall äfven på andra sidan grafven en skimrande stråle genombryta den töckniga slöja, som sänkt sig öfver din ungdomsvår, och mannaårens blomma stå frisk och kraftfull i bördig jordmån.

Likväl, min älskade son, är det icke alltid våra tidigaste önskningars uppfyllande, som stadgar vår lycka. Vi måste ofta lära oss att bekämpa dem, kanhända till vår största nytta; ty utan strid äfven med oss sjelfva, kunna vi icke hinna någon fullkomlighet. Jag har mycket tänkt på den del af ditt lif, då det unga, oförderfvade hjertat skall emottaga sitt första intryck af den lidelse, hvilken lika ofta försämrar, som förädlar det, och jag skulle mycket misstaga mig, om den icke redan inträdt; men jag känner mig äfven i detta hänseende lugn för dig. I en själ sådan som din kunna endast rena känslor bo, och der dessa icke kunna underhållas, utan på bekostnad af heder och pligt eller af ditt lugn, genom ett fruktlöst sträfvande till ett mål, som är för aflägset att upphinnas, då vet jag att du skall uppmana hela din viljas fasta kraft, och fly frestelsen; den skall sedan småningom och lättare besegras. Lita dock ej alltför mycket på din styrka. Ögonblick gifvas, då äfven den starkaste och bästa menniska blifver en lekboll för den allsmäktiga känslan. Fly då hellre frestelsen, i hvad skepnad den än kläder sig, och kom ihåg, att passionens förvillelser sällan bringa fröjd.

Jag har skrifvit detta, mitt kära barn, under flera afbrott, och blir med hvarje dag allt svagare. Outsägligt glädjefullt hade det varit för mitt modershjerta, om jag ännu en gång i detta lif fått fröjda mig åt anblicken af min älskling, och jag vet att du, äfven om du derföre måste göra den största uppoffring, längtande skulle flyga till min sjuksäng, i fall du visste att det led; men, min Frans, jag bör och måste undertrycka denna önskan, ty det som här väntade dig skulle för mycket uppskaka ditt veka hjerta, och för en längre tid göra dig oskicklig för dina pligter. Dina tillgångar äro dertill äfven alldeles för knappa. Nej, icke här, du mitt

hjertas afgud, få vi se hvarandra; men deruppe! – Några år mer eller mindre, kastade i tidens omätliga haf, betyda ej så mycket, då vi dock ega hoppet om ett ovanskligt återseende.

Och nu farväl – farväl – min älskade son; det skymmer för mina ögon, och jag förmår med möda hålla pennan. – Vår vän, rådman Sifver, skall ställa om allt det lilla som behöfves, samt taga om händer och försälja hvad som återstår. Med Guds hjelp skall det räcka till att låta dig fortsätta den bana, du med så mycken heder beträdt och, som jag hoppas, skall fortsätta. Var nu, min kära, kära gosse, förnuftig, som du alltid varit, och bär detta slag så, som det höfves en sann Christi efterföljare! Min tid är förbi; jag längtar till hvila! Snart är allt öfverståndet, och vi, min älskling, mitt jordiska lifs fröjd, förenade hos Allfadern! – All nådens källa utgjute öfver dig sin rikaste välsignelse! Det är den sista bön, mina darrande läppar uppsända.

Din hulda, i döden älskande moder

Beatha Mannerstedt.

Tårarne strömmade öfver Frans' kinder; han tryckte med djup, outsäglig rörelse, med ett slags dödande ångest, den sista panten af en så innerligt älskad och tillbedd mor till sina brinnande läppar. En lång, förfärlig stund gick förbi, innan han egde mod att framdraga det undanskjutna brefvet från rådman Sifver. Han visste ju förut dess innehåll. Det var skrifvet åtta dagar efter det förstnämnda, och underrättade honom, att hans mor nu gått till fridens boningar, dit hon, isynnerhet sedan hon slutat sitt sista värf, brefvet till Frans, af innerligt hjerta längtat. Hvad rådmannen vidare skref om de små affärerna såg Mannerstedt icke. Han hade kastat sig på sängen, med båda brefven tryckta i sina händer. Han hade icke mera tårar. – Allt var ju nu förbi, det sista bandet brustet, stelnadt det hjerta, det enda som på jorden var hans! Ingen varelse mera qvar, som älskade honom, som bad, som fröjdades, som led med honom! Ingen frände, ingen vän; ensam stod han, alldeles ensam på lifvets stora, ödsliga hed. Han kände det lefvande och djupt; hans smärta var oändlig. Emellertid skred den ena timman efter den andra; det var mörkt i rummet; han visste det icke. Tiden att infinna sig hos kommerserådets var redan längesedan inne; han erinrade sig hvarken bjudningen eller tiden. Han kände intet af det yttre lifvet – desto mera af det inre.

I kommerserådets stora förmak stod det festliga thébordet serveradt. Vid dess öfre ända gjorde värdinnan *les honneurs* för tio mer och mindre bedagade fruar, tillhörande aflägsnare grenar af slägten, hvilka alltid höllos af kommerserådinnan på ett passande, underordnadt afstånd. Det var endast vissa högtidsaftnar på året, så kallade familjdagar, då dessa hade den lyckan att vara bjudna till det rika grosshandlarhuset, der de hade den förmånen att svettas af ledsnad, under värdinnans nedlåtande bemödanden att roa dem med beskrifningar på en hop saker, som antingen alldeles icke interesserade dem, eller hvilka de vida bättre kände förut. Härunder stodo en mängd herrar, alla tillhörande familjdagarnes ledamöter, med ena handen på ryggen och den andra mellan vestslagen, i ödmjuk lyssnande ställning framför kommerserådet, hvilken satt i soffans ena hörn, och, under det han behagligt smackade på sin pipa, täcktes i nådig huldhet traktera sina gäster med berättelsen om en och annan anekdot från sina unga dagar, då han ännu, såsom kontorist, satt på kullerstolen framför pulpeten, tänkande på att spela sin snåle patron något litet spratt; eller sedan, då han, som en elegant handelsexpedit, reste i fremmande länder. Alltefter som tonen i dessa äfventyr fordrade, skrattade eller skakade åhörarne förundrade eller beundrande på sina hufvuden. Vid ett fönster sutto Rosa och kapten Ferdinand, talande om den gode professorn och hans smak för ensligheten; men alla dessa serskilda samtal öfverröstades från det brusande lifvet i den innanföre befintliga salongen, der stoj och skrik, i väldig chorus, läto höra sig från den ofantliga familjskara af flaxande barn, som dansade omkring den rika julgranen.

”Rosa, min söta Rosa,” ropade kommerserådinnan och vred litet på hufvudet, så mycket den nystärkta baretten och mängden af lockar ville medgifva, ”detta stoj, kära du, dödar mig alldeles. Du får sannerligen åter gå ut, lilla du, och ställa tillrätta med de små skrikhalsarne. Herre Gud, så ledsamt det är, att icke

Mannerstedt kommer! Jag hade just utsett honom att roa barnen, och tillika tygla deras högljudda glädje. Klockan är öfver åtta," tillade kommerserådinnan, och såg på sitt ur. "Den stackars gossen plär visst aldrig försumma tillfället att få sig en kopp varmt thé, hvilket han ock sannerligen kan behöfva, och det förefaller mig, som det ej stod riktigt till. Rosa, mitt barn, skicka Larsson dit, och låt höra, om icke kandidaten kommer."

Rosa skyndade ut och gaf i största hast den befallning hennes mor lemnat. Derefter flög hon på några minuter upp på sitt rum, att ännu en gång ordna julklapparne. Väl hade äfven hon funnit det underligt och ledsamt, att Mannerstedt dröjde så länge; men först då kommerserådinnan yttrade: "Det förefaller mig, som det ej stod riktigt till," vaknade i hennes hjerta en namnlös oro, en mörk och hemsk aning. Hon erinrade sig äfven, att hon, för att trösta honom, lofvat bref till Julafton. "Tänk, om detta inträffat," fortsatte den tysta tankegången, "om min siareförmåga bedragit honom på glädjen, och lemnat endast smärtan qvar! Det vore rysligt! Arme, beklagansvärde yngling, var måttet ännu icke fullt!"

Rosa stod vid sidan af ett bord under fönstret, som vette åt gatan, och medan hennes fingrar mekaniskt vände på ett litet paket, som innehöll det minne hon bestämt åt honom, lyssnade hon med spänd uppmärksamhet utåt gatan; men intet annat ljud hördes, än af de skrålande stjerngossarne, som under väldig sång tågade förbi, upplysta af den stora, väl oljade pappersstjernan, hvilken isynnerhet bestrålade den moriske konungen, som gick framför dem. Först sedan denna barnfröjdskara försvunnit i huset nästintill kommerserådets, – ty här fingo de icke tillträde, emedan frun fann deras upptåg alltför simpla och gammalmodiga, – kunde Rosa åter höra hvad som föreföll. Men ännu var allt så plågsamt tyst, och hon kunde icke förmå sig att gå ner, förrän hon förnam betjentens välkända, säfliga gång, då hon ville, liksom händelsevis, möta honom i förstugan. Emellertid, "blef den väntan lång," och både minuter och qvart förgingo. Ändtligen hördes Larsson komma tillbaka; men Rosa häpnade och kunde knappt komma utför trappan; ty det var ett elakt förebud, att Larsson – sprang. Då hon stannade på sista trappsteget, stödjande sig emot ledstången, inrusade betjenten ifrån förstugudörren.

"Nå, Larsson," yttrade Rosa med en ton, som hon ansåg vara mycket likgiltig, "hvad gör herr Mannerstedt, som dröjer så länge?"

"Ack, det är för illa med honom," svarade Larsson andtruten, och sökte litet återhemta sig efter det häftiga trafvandet.

"Hvarföre illa?" frågade Rosa, darrande och blek. "Är han sjuk?"

"Ja, Herre Gud, nog är han det, intet annat jag kan begripa," menade Larsson. "När jag kom dit bort, frågade jag i andra våningen, om de visste huruvida kandidaten var hemma; och då svarade jungfrun jag träffade, att hon icke kunde tro det, emedan hon ej hört af honom på flera timmar. Jag stod i väg att springa derifrån med det besked jag fått, då det rann mig i sinnet, att det väl vore bäst att se åt sjelf. Jag trefvade alltså uppför de fördömda, otäcka, krokiga trapporna, och letade rätt på dörren. Nyckeln satt uti, jag knackade på; men ingen svarade. Derföre steg jag in. Men rummet var kolmörkt, så att jag inte kunde se hand för mig. 'Är herr Mannerstedt inne?' sa' jag helt högt. Då hördes ett slags tungt suckande, riktigt ynkligt, från ena hörnet af kammaren. Jag trefvade dit, och sedan jag slagit omkull ett litet bord, som visst innehöll många saker, ty det klang förfärligt, fick jag tag i herr kandidatens hufvud. 'Jag ber om förlåtelse,' sa' jag, 'hur i Guds namn står det till med herrn? Mamsell Rosa skickade mig hit, att höra åt derom; ty herrskapet har länge väntat.' – 'Tack, tack,' sade han sakta, 'det är bra.' – Men inte var det bra; ty han brände som den starkaste eld. – 'Hvarföre kommer herrn då inte, om han ej är sjuk?' frågade jag vidare, – 'Kommer,' sade han, 'hvart skulle jag komma?' – 'Kors, till kommerserådets, vet jag; de andra äro nu der allesamman.' – 'Är det du, Larsson?' yttrade han och reste sig litet. 'Ack, det var sannt, jag kommer nu ihåg alltsamman; men jag kan icke komma. Mitt hufvud värker; jag mår icke väl; jag har haft en bitter Julafton,

den bittraste i mitt lif! Bed herrskapet ursäkta, att jag glömt sända återbud.' – 'Ja, bevars,' sa' jag, 'det skall jag visst göra; men är det ingenting herrn behöfver, ljus eller något annat?' Men härtill svarade han helt kort: 'Jag behöfver ingenting! Farväl, Larsson!'"

Rosa hade haft styrka att afhöra Larssons släpande berättelse, och för att kunna skaffa den arme ynglingen, hvars sorg hon lätt begrep, någon hjelp i sitt svåra, ensamma läge, hade hon äfven styrka att gå in och, ehuru något blek och skakad af en lindrig frossa, – ty till smärtan och oron kom den oförsigtigheten att så länge hafva stått ute på den kalla trappan, omsvept endast af en lätt shawl, – med fullkomlig fattning meddela sin mor det bedröfliga resultatet af Larssons sändning.

"Herre, min Gud, sådant elände!" utbrast kommerserådinnan, och baretten vaggade upp och ned. "Hvem i Herrans namn skall taga sig af den stackars menniskan, om icke jag gör det? Han umgås i så få hus, och, Gudnås, i nödens stund blir kretsen ännu trängre; men, Gud vare lof, vi hafva aldrig tänkt på det sättet. Rosa, hör hvad jag säger, kära du, och stå ej så liknöjd och blicka på julgranen, när frågan är om en medmenniskas nöd. Larsson, säger jag, skall genast gå tillbaka och medtaga ett par ljus. Är der kallt i det lilla kyffet, får han elda der, och i alla händelser är bäst, att han låter kökspojken draga dit någon ved på en kälke. Kanske den stackars Mannerstedt icke har något att låta värma åt sig med. Karin, kära du, får också gå dit och taga med sig thé-tillbehör, hvilket hon skall förmå honom att dricka. Och bed hushållerskan skicka dit en tallrik risgröt och litet kall fogel; lutfisk är icke värdt med, när han är sjuk. Men litet rhenskt vin i en flaska kan Larsson få med sig; det gör honom godt. Se så, kära Rosa, glöm nu icke någonting. Larsson, ljus, ved, Karin, godt, varmt thé, hushållerskan, risgröten, fogeln och vinet. Har du nu hela anordningen i hufvudet, mitt barn, så gå genast och verkställ den."

"Straxt, bästa mamma," svarade Rosa och flög åt köket, för att verkställa alla dessa uppdrag, hvilka hon, under andra förhållanden, icke skulle kunnat afhöra utan ett småleende. Nu sökte hon endast göra begripligt för Larsson och Karin, att de skulle försöka att göra det så trefligt som möjligt omkring den stackars sjuke, och vidare tillsade hon dem, att skiftevis komma hem och berätta huru herr Mannerstedt befann sig, så att man, i händelse hans tillstånd blefve sämre, kunde tillkalla en läkare.

Sedan allt i största hast var ombestyrdt, gick Rosa åter in, emedan mamma ålagt henne att roa och vara förestyre för de små; och ehuru denna sysselsättning, i den sinnesrörelse hon nu var, föreföll henne, för första gången i hennes lif, tråkig och pinande, nödgades hon likväl deltaga i deras glada lekar, för att icke röja höjden af det deltagande, som kom hennes hjerta att klappa af den högsta oro.

Efter en stund, då kommerserådinnan gick förbi de stojande grupperna, klappade hon dottern leende på axeln, och sade: "Han är just en vältänkande och älskvärd ung man, vår gode kapten."

"Huru så?" frågade Rosa oskyldigt.

"Jo, vet du väl, att han sprang rakt från både herrarne och bålen, och gissa hvarföre? Jo, för att söka få rätt på bataljonsläkaren, som är hans vän, och föra denne med sig till vår stackars kandidat. Han hviskade mig sin afsigt i örat, då han lemnade rummet ett par ögonblick sedan du gått ut. Är han icke söt och hygglig, att så taga exempel; jag är just glad åt att hafva gifvit det."

"Ack, goda mamma," utbrast Rosa, angenämt öfverraskad af detta ovanliga drag i kapten Lings lynne, "gjorde han verkligen det? Sannerligen, detta var både ädelmodigt och vänskapsfullt af Ferdinand, och höjer honom mycket i min aktning."

En timma senare inträdde kaptenen röd och varm, och aldrig fann honom Rosa mera intagande och älskvärd. Det var första gången hennes känsla talade för honom. – "Huru är det med herr Mannerstedt, gode, ädelmodige Ferdinand?" sade hon med oförställd öppenhet, och tryckte hjertligt den hand han räckte henne

till helsning.

”I morgon, säger doktorn, då febern lagt sig, blir han åter rask. Det är förlusten af hans gamla mor, hvilken han så innerligt älskat, som så djupt skakat och angripit honom. Han har i afton erhållit sorgeposten, och är ur stånd att för närvarande fatta något annat än sin smärta. En förfärlig feber glöder i hans ådror, och hans hufvud värker och brinner; men han har nu emottagit nödiga läkemedel, och med en natur så stark och härdad som hans, skall det onda, så vidt det rörer kroppen, troligen vara öfverståndet i morgon; åtminstone är han då bättre.”

Sedan Ferdinand aflagt denna rapport, och fröjdat sig åt den känsla af hjertlig välvilja, Rosa i afton tycktes egna honom, slog han sig åter ned hos sin tillkommande svärfar, med föresats att på allt möjligt sätt söka behaga honom. På Mannerstedt tänkte han icke vidare. Han hade gjort hvad han kunde göra för den stackars f-n; nu var derom icke vidare att säga. Kaptenen kunde väl blifva litet upprörd, då han hörde omtalas att någon råkat ut för sorg, bekymmer eller dylikt, synnerligast när berättelsen kom från så vackra läppar, som Rosas; men att djupare tänka på händelsen, eller egna den mera än några flyktiga ögonblick af nyckfullt ädelmod, det hade varit stridande mot hans natur, samt var icke tänkbart. Innan således andra punschglaset blef tömdt, var minnet af Mannerstedt, vindskammarn och allt elände i verlden, med undantag af hans eget, alldeles förgätet.

Slutligen samlades gästerna omkring det långa, rika bordet, der stormande prat, skratt och surrandet af julklapparne, i förening med hela det yngre slägtets bullrande glädjeyttringar, bildade en högst harmonisk samklang, hvilken likväl i Rosas hjerta gaf skärande dissonanser. Framför henne på bordet låg en stor hög af större och mindre julklappar. De dyrbaraste voro synbarligen från professorn, ehuru han icke sjelf tecknat utanskrifterna derpå. Äfven fanns ett stort paket till herr Frans Mannerstedt. Detta kunde icke vara från kommerserådets hus; ty de små presenter, som af dess medlemmar voro bestämda att tillställas kandidaten, blefvo sparade tilldess han åter visade sig hos dem. Detta var således från något fremmande håll, och väckte undran och gissningar, så väl bland värdfolket som gästerna.

”Jag skall taga det i mitt enskilda förvar,” yttrade kommerserådinnan; ”jag vet, att den stackars gossen helst erhåller det af min hand, då han åter vågar sig ut.”

Ingen ville eller tordes bestrida kommerserådinnans litet egenmäktiga handling och serdeles egenkära förmodan. Alla trodde som hon, och dervid blef det. Sedan man uppstigit från bordet, upplöstes samlingen. Herrar och fruntimmer bugade sig, nego och krusade huller om buller, och tackade oändligt för den så angenämt och trefligt tillbragta aftonen. Kommerserådinnan sade: ”Kors bevars, icke så mycket fjesk, mina vänner! För allt i verlden, det är ej något att tacka för; ni har fått roa er sjelfva.”

Grossören utsträckte ett par finger af sin hand, och nickade vördnadsbjudande med hufvudet. Ändtligen voro alla plantorna ombyltade, och hela sällskapet, i slädar och till fots, stadda på hemvägen.

”Gud ske lof,” utbrast fru Widen och drog ett långt, djupt andetag, i det hon kastade sig i soffan, ”Gud ske lof, att man ändtligen kan andas fritt! De äro förfärliga, dessa familjaftnar! Det är en lycka, att vi icke hafva många af det slaget om året, annars skulle man ej stå ut med dem; ty det är i högsta grad tröttande, att le åt höger och venster, då man är färdig att gäspa sig till döds af ledsnad. Men för dig, min kära Ferdinand, var det ändå något nytt. Du har ju aldrig förr haft den lyckan eller olyckan att tillbringa en Julafton så här, inom slägten?”

”Nej, just icke *så här*,” svarade kaptenen småleende; ”men fordom samlades farbror Borgenskölds med de sina hvarje Julafton hos professorn, och dessa voro då verkliga högtidsaftnar. Men de äro förbi, för att aldrig mera återkomma,” tillade han med en lätt suck, vid minnet af de försvunna dagar, då äfven han trodde på verklig sällhet.

”Visserligen, visserligen,” yttrade kommerserådinnan, emedan hon fann nödvändigt och passande att yttra *något.* ”Jag erinrar mig hafva hört, att professorn brutit med sin bror för alltid, och deruti tror jag verkligen, – ehuru det alltid blir svårt att döma i en sådan sak, – att han gjort väl. – Ställ dig nu sjelf bättre, min bäste Ferdinand! Jag tror visst att din farbror, den hedersmannen, har mycken ömhet för dig, eller huru? Hvad tror du sjelf, är det icke så?”

”Åh jo, något, det tror jag säkert,” genmälte kaptenen, ”men icke mycket, tyvärr! Hans ömhet är dock egnad ett värdigare föremål, hvilket jag älskar för högt, för att afundas det. Han försäkrade mig, för ett par dagar sedan, med en hos honom ovanligt upprörd känsla, att han höll oändligt af Rosa, att hon var i hans tanka en verklig ädelsten, samt att, så länge han sjelf egde en bit bröd qvar, – det var hans egna ord – ville han dela den med henne.”

Alltsom kapten Ferdinand utvecklade sina citationer, uppklarnade kommerserådinnans ansigte till fulla glansen af en praktfull solros. Kommerserådet lade pipan på kakelugnen, och lyssnade med spändt interesse.

”Ack, den ädla, högsinta själen,” utbrast fru Widen med hänryckning, ”hvilket skönt men enkelt uttryck! Att så älska lilla Rosa! Nå, nå, hon förtjenar det ock i sanning. Hon är sjelfva godheten och mildheten, så blygsam och likväl så förståndig. Ja, professorn har alltid haft rätt! Han har alltid varit en man med fint omdöme och skarp blick. Hon är, som han säger, en verklig ädelsten. Ja, just en engel är hon, det kära barnet. Ehuru hennes mor, kan jag dock gerna tillstå detta, när hon icke hör det. Se, följer hon icke, som en ung, huld mor, sina små syskon i säng, och bringar dem ofta med sina vänliga sagor till ro, då ingen annan får håll med de små, yra, välsignade ungarne. När jag då ser hennes omsorger för alla de varelser, som omge henne, tänker jag alltid på, huru väl hon skulle passa att vårda den gamle mannens dyrbara dagar; ty hvad oss qvinnor beträffar, är nu en gång för alla kärlek och försakelse beståndsdelarne af vår natur. Och det säkra är, att du får en förträfflig hustru, min kära Ferdinand!”

”Ack, min bästa tant, derpå har jag aldrig tviflat,” försäkrade Ferdinand. ”Jag har blott en önskan, nemligen att denna lycka snart blefve min. Jag bedyrar, att jag längtar mig till trånsjuka efter denna tidpunkt, samt att jag, i följd af mina nya förhållanden, blifvit en helt och hållet förändrad menniska. Alla de nöjen, hvilka hittills egt värde för mig, upplösas nu, då jag vill gripa efter dem, likt toma dunster. Jag känner allt mera, att det hädanefter blir endast under det husliga och äkta lifvets fredliga och skyddande palmer, som min lycka kan blomstra.”

”Ack, sådan skalk!” log kommerserådinnan behagligt, och slog honom på kinden med sin broderade näsduk. ”Men, allvarsamt,” tillade hon, ”jag ser just intet hinder för fullbordandet af din önskan, eller hvad menar du, Widen, min gubbe? Kunde icke bröllopsdagen möjligen utsättas till din födelsedag, den 20 Februari?”

”Jo visserligen,” menade grossören, ”det vore icke någon omöjlighet; men vi måste likväl först veta hvad vi ställa till. Ett bröllop har annat att säga, än en förlofning. Förlofvade kunna unga personer gå i lång tid utan bekymmer; men att gifta sig, är att bjuda bekymren till gäster hos sig, så vida de icke förut äro alldeles undanröjda. Detta är min öfvertygelse, och till följd deraf vill jag i Ferdinands eller min dotters händer först se ett skriftligt intyg af professorns ädla tänkesätt. Icke derföre, att jag betviflar dem, men emedan det är min pligt, som far, att, för alla möjliga händelser, dessförinnan se sådant på rediga fötter. Men så snart detta befinnes i behörig ordning, är jag beredd att taga ut lysningen när du önskar, min kära Ferdinand, och tillägger, att ju förr det kan ske, desto bättre.”

Härvid räckte kommerserådet kaptenen handen. Denne nödgades iakttaga vinken, kysste sin tillkommande svärmoders framräckta fingerspetsar, bad om sin hjertliga helsning till Rosa, och skyndade hem, med hjertat fullt af nya bekymmer, alstrade af kommerserådets envishet, och med hufvudet svindlande af tankar, formade och formlösa. Men alla dessa fingo en ny och dyster riktning, då han på sitt bord blef varse ett litet

paket med Hildas välkända stil. Mörk eld blixtrade i hans öga, då han öppnade det och fann, att hon ouppbrutet återsändt hans eget till henne. Alltsedan de voro barn, hade de bibehållit den vanan att gifva hvarandra små bevis af sin vänliga tillgifvenhet på denna afton, då så månget hjerta lyckats gissa till ett annats önskningar. Hon ville således icke ens såsom kusin emottaga ett obetydligt bevis af hans uppmärksamhet. Det var hårdt; det väckte hos Ferdinand en känsla, liknande djup, oförfalskad bedröfvelse. Han hade icke haft tillräckligt fin urskiljning att finna, det Hilda, efter hvad som förefallit, icke gerna, med sitt lynne, kunde handla annorlunda. Elden brann friskt i kakelugnen, Ferdinand tryckte en lätt kyss på utanskriften af omslaget, och kastade det, jemte sitt eget paket, i lågorna.

X.
Paketet. – Spådomar. – Litet apart i Förmaket. – Samtal emellan de Trolofvade.

Juldagen var stark snöyra, och emedan man i kommerserådets hus icke hade sällskap, icke heller var borta, ökades lynnets otreflighet genom vädrets. Man hade ledsamt och gäspade obarmhertigt. Kaptenen hade ätit middag hos en af sina förmän, och skulle stanna qvar der till aftonen; således var familjen alldeles ensam. Grossören lade patience, och förargade sig öfver att det aldrig ville gå ut, så skarpsinnigt han också begrundade hvarje serskildt kort och dess möjliga betydelse. Kommerserådinnan bläddrade i Magasin för Konst, Nyheter och Moder; Rosa preludierade på sitt piano, och gnolade på en favoritvisa. Gossarne spelade skrapnos vid ett hörnbord, och småflickorna klädde sina dockor vid ett annat.

Nu skrapades litet i tamburen. Rosa tystnade tvärt, och hennes hjerta började klappa med en häftighet, som gjorde vidare sång omöjlig; ty den betog henne nästan andedrägten. En, två, tre eviga sekunder, icke ens bemärkta af det öfriga sällskapet, smögo dödande långsamt fram. Ändtligen öppnades dörren, och Mannerstedts höga figur visade sig på tröskeln; en välkommen vexling i den tråkiga enformigheten.

”Kors, i Guds namn!” ropade kommerserådinnan, och slängde Konst, Nyheter och Moder i soffans andra hörn, ”är det ni, herr kandidat? Så lagom ni kom! Vi äro just utan sällskap i afton, och ni är riktigt välkommen. Men, bevara mig ändå, hur har herr Mannerstedt kunnat våga att gå ut så der, när han ännu i dag på morgonen låg i feber, och, efter hvad vi hörde, var rätt dålig?”

Mannerstedt bugade djupt, och svarade: ”Visserligen har jag icke mått väl; men det var egentligen endast själen som led; och sedan nu, på eftermiddagen, alla tecken af feber försvunnit, ville jag gå ut för att skaffa mig frisk luft, hvilket jag visste skulle vara mig välgörande, och på samma gång uppvakta herrskapet, för att aflägga min lifliga och obegränsade tacksamhet, för den alldeles oförtjenta välvilja jag fått röna.”

”Ingenting, alldeles ingenting, min kära Mannerstedt,” svarade kommerserådinnan förbindligt. ”Vi beklaga af hjertat den förlust herrn lidit. Men det är så lifvets vanliga gång; man måste finna sig deruti; ty att sörja det som är förbi, säger jag alltid, tjenar till ingenting.”

Stum bugade Mannerstedt för de lättvindiga tröstegrunderna, och vände sig, för att ytterligare helsa på kommerserådet, som helt flyktigt såg upp från korten, och nickande yttrade: ”Beklagar herr Mannerstedt, beklagar rätt mycket; men ursäkta, jag är så upptagen med patiencen här! Herrn får hålla sig till fruntimmerna. Jag menar de äro glada att få sig något sällskap i ensligheten.”

Efter dessa ord vände grossören sin uppmärksamhet helt och hållet på korten, och nu kom turen för Mannerstedt att helsa på Rosa.

Frans’ oförmodade ankomst, hvilken hon alldeles icke vågat hoppas, hade uppjagat blodet i friska rosor på hennes kinder; men lyckligtvis fick hon, under moderns långa tal, god tid att samla sig litet, och då Mannerstedt nu nalkades, blek och nedslagen, med djupt och stilla svårmod talande ur ögats dunkla blick, räckte hon honom sin hand och sade sakta: ”Af hela mitt hjerta deltager jag i er sorg, gode Mannerstedt! Jag

vet huru ni älskade den hädangångna; derföre vet jag äfven huru ni sörjer henne. Men er själ är stark; jag tror och hoppas, att den icke omanligt skall duka under, när endast den första så naturliga smärtan uttagit sin gärd.”

I Rosas röst låg ett vida djupare och varmare deltagande, än i sjelfva orden. Den trängde också till djupet af Mannerstedts hjerta, och ett par sekunder vågade han trycka hennes hand i sin, då han svarade: ”O nej, hulda, goda Rosa! Var öfvertygad, att, om striden också är svår, skall jag dock segra.”

”Så, kors! men, Rosa, hvad tänker du på?” ropade kommerserådinnan, som icke kunde höra hvad som talades, men tyckte att det såg för fasligt sensibelt ut. ”Du skall icke upprifva herr Mannerstedts sår. De kunna nog svida ändå. Kom hit, herr kandidat, och sätt sig här hos mig; jag har bättre tröstegrunder att bjuda på. En obekant vän till herr Mannerstedt skickade hit ett paket Julafton, och jag förbehöll mig att sjelf få lemna det i herr Mannerstedts händer. Lilla Caroline, min engel, lägg bort dockan, och gå in i mammas kabinett, och bär hit det stora paketet, som ligger på divanbordet.”

Lilla Carolines motsträfviga fingrar släppte, efter ett par förnyade ”skynda dig, min engel!” den sköna dockan, och efter en liten stunds bortovaro, återkom hon med den begärda artikeln.

”Tack, söta Caroline!” sade mamma och kysste den lilla på pannan. ”Är hon icke ett intagande barn, och så lydig!” vände sig fru Widen frågande till Mannerstedt.

”Jo, oändligen täck och söt,” svarade Frans, och hoppades dermed vara ifrån saken. Men kommerserådinnan återtog, i litet förtroligare ton, och lutade sig dervid framåt, så att det fick utseende af ett vigtigt meddelande: ”Jag har just tänkt, att ni snart skulle börja att lära lilla Caroline sjunga. Hon bör i tid lära noterna; ty har hon icke en förtjusande röst, så böjlig, så ljuf och klangfull?”

Hade Mannerstedt nu svarat ja, skulle han trädt sanningens rätt, som alltid var honom helig, alldeles för nära. Han vågade derföre mycket försigtigt vara af den tanken, att man icke så tidigt med visshet kunde bedöma ett barns anlag. – Vid ett annat tillfälle skulle kommerserådinnan upptagit detta ganska onådigt; men nu, så väl i anseende till Frans’ sorg, hvilken naturligtvis kom honom att emot sin vilja se allting mörkt, som för det ännu oöppnade paketet, måste hon låta det passera, hvarigenom hon på engång fick sin nyfikenhet stillad och tillika gifva ett prof af sina ädla och upphöjda tänkesätt, då hon icke låtsade bemärka, att han i sin smärta varit af en annan tanka än hon. I följd häraf återkom genast det halft försvunna behagliga småleendet, samt var mildare och behagligare än någonsin, då hon yttrade: ”Derom kunna vi tala sedan. Se nu på hvad det här innehåller!” Hon räckte honom paketet.

Mannerstedt skulle, för att säga sanningen, långt hellre hafva väntat härmed, tilldess han kommit hem i sin ensliga kammare; men kommerserådinnan skulle då blifvit på allvar förtörnad, och Frans tyckte sig icke kunna vara så otacksam, att af fri vilja ådraga sig hennes vrede, efter så mycken bevisad nådig huldhet. Medan Mannerstedt tänkte hit och dit på denna kinkiga omständighet, och tankfull vände paketet fram och tillbaka, ropade kommerserådinnan till sin yngsta dotter: ”Lilla Josephine, min docka! tag hit saxen du klipper med!”

Lilla dockan var ett under af lydnad; hon kom på ögonblicket. Mamma tog saxen och sade: ”Se så!” hvarvid snöret sprang sönder, genom en qvick rörelse af hennes egen ädla hand. Härvid faller af sig sjelf, att Mannerstedt pligtskyldigast yttrade: ”Jag tackar ödmjukast, min nådiga fru kommerserådinna!” och papperet upptogs. Derinom funnos ännu ett par omslag; men slutligen var allt motstånd besegradt, och det utsöktaste, allra vackraste svarta kläde framdrogs. Då fru Widen i största hast uppref det, för att öfvertyga sig att det var till en hel klädning, hvilket hon hade den tillfredsställelsen att genast finna, nedföll ett hopviket papper, hvarpå stod skrifvet: ”Håll tillgodo från en vän till flit och redlighet.” I det vikna papperet lågo tvenne bankosedlar, hvardera på femtio riksdaler. Stum höll Mannerstedt papperen i sin hand. En tår af

renaste tacksamhet perlade i hans öga, och vi säga icke mera, än den strängaste sanning, då vi försäkra, att öfvertygelsen, det en menniska med så ädla och oegennyttiga tänkesätt verkligen fanns, samt att han varit så lycklig att fästa en sådan persons uppmärksamhet, uppfyllde Frans' hjerta med långt gladare och ljufvare känslor, än egandet af de förmåner, den obekante välgöraren tillskyndat honom.

”Widen, min vän! Rosa lilla! Min Gud, hvad vår stackars Mannerstedt har orsak att vara glad! Se sådant kläde! Se här! se här!” – Och kommerserådinnan uppryckte klädet, tog papperen ur Mannerstedts hand, och räckte dem till sin man. Men allt detta, ehuru fullkomligen obehörigt, hade dock ett sådant sken af verklig välvilja, hvilket det ock var, på fru Widens sätt, att Frans utan allt motstånd lät det passera. Rosa såg nästan mest på den skrifna raden.

”Hvad menar du, min engel?” frågade kommerserådinnan. ”Du känner väl icke stilen? Det skulle bra mycket roa mig att veta, från hvem det kommit. Har du sett den förr, söta Rosa?”

”Nej, jag kan icke erinra mig den,” svarade hon långsamt. Men Mannerstedt, som noga följt hennes rörelser, tyckte sig finna, att hon endast undvek att säga sin tanke, för att icke vanhelga gifvarens namn, om hon öppet lemnade det till pris åt olika meningar.

”Ja, det må nu vara hvem det vill,” sade fru Widen, ”så är klädet charmant.” – Hon gned det, till yttermera visso, pröfvande mellan fingrarne. ”Just utsökt godt, minst värdt tolf riksdaler alnen.”

”Och en sådan bilaga dertill!” inföll kommerserådet. ”Han har skäl, min kära kandidat, att prisa sin lyckliga stjerna.”

Sedan sällskapet druckit thé, gick grosshandlaren in i sina egna rum, för att läsa tidningarne, hvilkas ankomst, i anseende till det svåra väglaget, pröfvat hans tålamod ända till aftonen. Alla barnen samlades omkring fragmenterna af julgranen, som nu blifvit förflyttad till jungfrukammaren; och sedan kommerserådinnan uttömt sin nästan outtömliga språklåda för den känslolöse, af bara vemod beherrskade Mannerstedt, stod hon upp och nedlät sig att göra ett litet besök i sin hushållerskas, fru Berns rum. Visserligen hade hon, för syns skull, några anordningar att gifva för morgondagen; men egentligen var ändamålet att åt denna sin förtrogna högra hand meddela hvad paketet till Mannerstedt innehöll, samt pröfva huruvida hennes skarpsinnighet kunde upptäcka, hvilken vännen af flit och redlighet var.

Fru Berns kammare var enkel och snygg. Hon satt sjelf i den lilla, gammalmodiga, runda soffan, ett inventarium, som hon, för dess beqvämlighet, uppletat från gammalt skräp på vinden. Framför nämnda soffa stod ett litet fyrkantigt, blåmåladt bord, och på detta låg, i brokiga rader, utbredd egarinnans gamla, trogna kortlek. Vid sidorna voro planterade kaffekoppen, snusdosan, svampdosan, i form af ett hjerta, en öfverlefva sedan anno 68, postillan, psalmboken och näsduken.

Kommerserådinnan, som i vissa fall var ganska nedlåtande, tog plats midtemot, och sedan hon omtalat allt för fru Bern, och denna lofvat göra sitt bästa, att få reda på förhållandet sist till i morgon afton, tillade kommerserådinnan: ”Se åt, fru Bern, huru det ligger för vårt hus i afton. Jag är som vanligt i ruter; tag Rosa i hjerter, och så kan hon för ro skull taga kandidaten i klöfver.”

Fru Bern bortsköt kaffekoppen, tog en pris, luktade på sin svampdosa, blandade och lät kommerserådinnan taga af. Snart var, under allvarsam och betydelsefull tystnad, den stora rutan med alla sina rader utlagd. Sierskan snusade ännu en gång och hostade. Fru Widen sade: ”Nå!”

”Ja ha,” började fru Bern, ”är det icke nu presist på samma sätt, som det legat flera gånger förut, ja hela vintern? Ett förfärligt bråk i huset, kalaser och fremmande utan ända, och alltsamman härrör från en ljuslagd herre, såsom det tyckes, en äldre karl. Det är således klart, att det icke blir i anledning af bröllopet; ty

kaptenen är ännu för ung, han, och mörklagd dertill. Dessutom liknar här sig allsicke till något bröllop, efter allt hvad jag kan se och förstå. Tvärtom synes det, som en stor sorg och tystnad kom att följa på det der bullret. Se här! nådig frun kan räkna sjelf. Der ligger klöfver äss; det är huset. Ett, två, tre, fyra, m. m.; der ha vi nionde och der trettonde kortet. Sannerligen för min Gud, så sannt jag heter Brita Lisa, blir icke här någon slags sorg af, det säger jag; men det tycks mig vara hvarken sjukdom eller dödsfall. Hvaruti det ledsamma består, kan jag icke riktigt utreda; men något af vigt blir det. För nådig frun ligger det riktigt dråpligt, så här närmast omkring. Kaffekalas utan all ända, och någon glad och angenäm nyhet samt en mörk vara. – Mamsell Rosa ligger ljus, glad i tankarne; men, min Gud, så den kaptenen har mörkt omkring sig! Hvad i Herrans namn kan allt detta vara? Jaja, inte vill jag just säga något; men – det här är dock ganska besynnerligt, och inte vill hans och mamsells vägar länka sig till hvarandra. – Den der ljusa herrn – det är dumt att tala om sådant – men det ser ut som han komme i vägen. – Och hvad som åtminstone synes klart, är att ej något bröllop blir af här i huset så brådtom.”

Kommerserådinnan syntes icke vara trakterad af de nyheter, hvarmed fru Bern uppdukade. Hon suckade den ena gången efter den andra, men satt likväl qvar, fängslad af det mystiska behaget i den ädla konsten.

”Herr Mannerstedt,” tog fru Bern åter till ordet, ”ligger till för en stor, fast ännu något aflägsen lycka. Se här!” Och hon började åter räkna. ”Efter sorg komma solskensdagar. – Sannerligen ligger icke den hygglige gossens framtid både ljus och glad; men en liten väg, beströdd med törne och tistel, torde han väl få vandra innan han hinner dit. – Men nu skall jag slå ihop korten, och se om det icke ligger bättre nästa gång.”

Tröstad härmed, satte kommerserådinnan sig bättre i ordning, och med spänd uppmärksamhet följde hennes öga hvarje nytt kort.

Emellertid hade Frans och Rosa blifvit ensamme i förmaket. De sutto några ögonblick tysta, utan att se upp. Slutligen sade han: ”Vågar jag fråga, om icke mamsell Widen kände den hand, som tecknat denna rad?” – Han höll papperet emot henne.

”Jo, nog känner jag den,” svarade Rosa, ”och endast åt er vill jag anförtro den ädle mannens namn. Stilen är professor Lings. Jag såg och betraktade noga hans handstil, då jag, för ett par dagar sedan, befann mig i hans arbetsrum.”

”O! är det möjligt,” utbrast Frans med glad rörelse, ”att den gamle vetenskapsmannen fästat någon uppmärksamhet vid mig? Jag har ofta erinrat mig, att hans öga med välvilja betraktade mig aftonen af – af er förlofningsdag, mamsell Widen; men aldrig vågade jag tro, att jag i honom egde en så verklig vän och välgörare. Tror ni att han skulle illa upptaga uttrycket af min innerliga erkänsla?”

”Jag är ej rätt säker hvad jag i detta fall bör råda till; hans lynne är högst eget, ehuru ganska ädelt. Man kan derföre icke så noga veta, huru han skulle upptaga det. Men likväl tyckes den omständigheten, att han sjelf skrifvit den der raden på omslaget, lemna skäl till den förmodan, att han icke velat göra det omöjligt för herr Mannerstedt, att upptäcka gifvarens namn. Jag tror således, att herrn gör rättast att gå dit.”

”Då skall det ock ske,” svarade Frans lifligt. ”Huru han än må upptaga det, har jag likväl uppfyllt min pligt, att frambära min varma tacksamhet. Visar han sig formlig och kall, skall jag blifva kort. O, jag skall nog finna rätta tonen, det hoppas jag med Guds hjelp! Försöka måste jag åtminstone.”

Sedan Mannerstedt yttrat dessa ord, inträdde åter en tystnad, vida plågsammare än den förra; ty den gången visste man bestämdt hvarom man ville och skulle tala. Nu deremot visste vårt unga, betryckta par just intet af begge delarne; men någonting hade de dock på hjertat, det var klart. Erinran om den korta tid, man kunde räkna på en sådan frihet som den närvarande, väckte emellertid Rosas mod att komma till saken. Hon nalkades pianot, öppnade en låda deruti, och framtog ett paket, vid hvars anblick Mannerstedt kände en

mycket olika rörelse med den han erfor vid åsynen af det förra.

”Det är så oändligen obetydligt,” sade Rosa, i det hon räckte honom det; ”men jag har sjelf sytt hvarje styng derpå.”

Hastigt, med lågande kinder och blixtrande ögon, uppslet Mannerstedt omslaget, och tryckte till sina läppar den portfölj, vi förut sett i Rosas händer. Det innehåll, som då fanns deri, var likväl nu borttaget. Mannerstedt betraktade stycket på ena sidan deraf, och huru svällde ej hans hjerta af saliga känslor, när hans blick träffade händelsen, då han höll hästen, medan Rosa kastade sig ur trillan. Frans vågade ej i detta ögonblick betrakta gifvarinnan; han vände portföljen, och på dess dunkla botten stod endast det enkla ordet: ”Tacksamhet.”

”O, Rosa,” stammade hans läppar, och hans blick sökte hennes, ”tacksamhet emot mig, som har er att tacka för de få ljusa och saliga stunder jag här upplefvat, ja, de ljufvaste i mitt lif! Och detta lif,” tillade han och fattade Rosas hand, ”gåfve jag gerna i utbyte mot dessa ögonblick. O, Rosa, att ni velat göra mig så outsägligt lycklig!”

”Skulle jag icke vilja det, gode Mannerstedt,” svarade hon med det huldaste leende, men drog derunder sakta sin hand tillbaka, ”helst när så litet kan göra er lycklig? Ni vet att jag är och alltid blir er goda, deltagande väninna, ehuru de förhållanden jag ingått kanhända förorsaka, att vi mindre ofta få se hvarandra. Min välvilja och mitt varma deltagande i ert öde blir dock alltid detsamma; lita på det.”

”Hvad kan jag begära mera?” sade Mannerstedt, och en suck smög sig öfver läpparne, oaktadt den lycksalighet, som genomströmmade hans hjerta. ”Jag har aldrig vågat hoppas ens så mycket. O, att i Rosa ega en vän nu, då jag är så alldeles ensam, då mitt hjerta så innerligt trängtar att veta, att på jorden finnes ett väsende, som eger en tanke för mig, en vänlig önskan, en deltagande känsla; det är mycket, och min själ är uppfylld af den renaste tacksamhet för denna lycka.”

Han tystnade; äfven Rosa teg. Deras känslor voro för mäktiga, att tolkas på det enda språk som blef dem tillåtet, och en lycka var det, att ett par af barnen i detsamma infunno sig, för att bedja syster Rosa slita en tvist, som uppstått emellan dem. Något senare infann sig kommerserådinnan. Man kunde se på hennes strålande anlete, att lyckan korten vändt sig, eller ock att fru Bern, af medlidande för nådig fruns bekymmer, skapat om sorgen till glädje. Detta är likväl något som vi icke kunna veta; men kommerserådinnan var vid vanligt älskvärdt lynne. Likväl hade hon gifvit befallning, att servera aftonmåltiden tidigt, för att göra slut på den tråkiga dagen.

Efter Mannerstedts bortgång, och sedan mamma, pappa och småsyskonen begifvit sig till hvila, åtminstone till sina sofrum, satte sig Rosa till pianot, emedan hon ej ville lägga sig före vanlig tid; men innan hennes fingrar ännu vidrört tangenterna, blef hon der varse en bundt papper. Under häftigaste hjertklappning upplöste hon den. Det var de musikalier Mannerstedt ernat henne; men, för mycket blygsam att sjelf våga lemna dem, hade han före sin bortgång instuckit dem på ett ställe, der han visste att den, för hvilken de voro bestämda, snart skulle finna dem. Rosa igenkände med öfverströmmande glädje de små, själfulla och herrliga sånger, som Mannerstedt hemtat ur sitt eget rika hjerta. Hon försökte dem genast, och den fröjd hon dervid erfor var oändlig. Först långt efter midnatten tillslöt hon pianot, samlade ihop sina noter, och tog dem med sig, för att ännu en gång genomläsa orden på sitt rum.

Följande middag, då man satt vid bordet, och både kaptenen och Mannerstedt voro närvarande, sade den förre till kommerserådinnan: ”Hjelp mig, bästa tant, att öfvertala Rosa att bivista balen i afton. Jag blir förtviflad, om hon icke beviljar min önskan.”

”Vill Rosa ej gå på balen?” frågade fru Widen förundrad. ”Hvad är det för en nyck? Du är ju frisk, och då

bör en ung flicka finna nöje i en sådan tillställning, så vida hon icke vill vara olik alla andra.”

”Det vill jag visst icke,” försäkrade Rosa; ”men jag har hela dagen lidit af en svår tandvärk, och plågorna deraf skulle fördubblas, om jag nödgades kläda mig så tunnt, som det erfordras för en bal, och att dansa blefve alldeles olidligt.”

”Tandvärk!” sade kommerserådinnan och rynkade näsan. ”Hade du sagt hufvudvärk, skulle jag hållit det ganska troligt; ty du fantiserade minsann rätt artigt på pianot i natt. Jag höll på att aldrig få somna, och skulle önska, att dylika svärmerier icke oftare ville hemsöka dig; ty då få vi flytta instrumentet.”

Kommerserådinnan var uppenbarligen ganska förtretad, emedan detta var ett af de verkligen sällsynta fall, då Rosa fick uppbära snubbor. Denna satt emellertid tyst, med sänkta ögonlock och glödande röd ända upp till tinningarne.

Mannerstedts blick hade, vid fru Widens första ord om pianot och fantasierna, mött Rosas. En ovanlig eld, aldrig förut förspord, flammade i hans öga, och en häftig rodnad öfvergöt hans kinder, då han såg Rosa, med alla tecken af en djup och ovanlig rörelse, hastigt nedslå sitt sköna öga, i stället att som förr fritt och vänligt möta hans. Namnlösa känslor stormade i denna stund i hans hjerta, och ville med våld bana väg för ett hopp, som hans förnuft och hans blygsamhet i lika grad förkastade, och hvilket han, äfven under den upprörda känsla, hvaruti han nu befann sig, önskade icke vara annat än en illusion. Det var emellertid en lycka, att ingen såg på Mannerstedt. Allas blickar hvilade på Rosa, hvars glödande kinder man naturligtvis tillskref mammas ovanliga hårdhet.

Ändtligen höjde grossören med husfaderlig värdighet sin röst: ”Kära Brigitt Marie, du är för sträng. Du har glömt, huru du sjelf, äfven i dina unga dagar, hade vissa små nycker; sådant är nu en gång för alla flickor eget, och Rosas tandvärk torde nog gifva med sig på aftonen. Vi hafva ännu många timmar till baltiden. Tror du icke sjelf, barn, att pappa har rätt? Låt höra!”

”Jag vet icke, bästa pappa; men blir jag bättre, vill jag gerna visa, att jag icke är nyckfull.”

”Se så, se så,” sade grossören, ”nu är det ju på god väg. Jag visste att Rosa var förnuftig.”

Härvid sköts på stolarne, och man samlades i förmaket omkring kaffebordet. Ferdinand tog plats vid sin fästmös sida, och tycktes hafva fattat den föresatsen att slå sig i ro, tilldess han erhöll hennes löfte att bivista balen. Snart gingo kommerserådet och hans fru, att söka vederqvickelse i en god middagslur, och Mannerstedt tog afsked; ty så vida han icke, liksom många gånger förut vid sådana tillfällen, ville åtaga sig att leka med barnen, måste han nu blifva öfverflödig. Han valde derföre att i sin egen lilla kammares enslighet öfvertänka och sammanlänka den mängd ljufva och sorgliga känslor, som vexelvis kommo hans hjerta att klappa och bäfva; ty de voro dock beslägtade med fara och ny strid. Rosa hade i dag icke vågat be Mannerstedt stanna qvar, och kapten Ferdinand var glad att ändtligen någon gång finna sig ensam med sin fästmö.

”Jag är ledsen,” började han, så snart kandidaten tillslutit dörren, ”jag ångrar på det högsta, söta Rosa, att jag, genom sakens hemställande till din mor, skaffat dig en förebråelse. Kan du förlåta mig det?”

”Gerna,” svarade hon, ”ehuru jag tyckt mera om, att du låtit det bero vid mitt eget utslag. Jag hade då ernat föreslå dig att, i stället för balen, tillsamman göra ett besök, hvilket jag långt för detta bordt aflägga, och hvarvid, som jag tror, du med nöje vill vara mig följaktig.”

”Hvart då, min lilla du?” frågade kaptenen litet nyfiken.

”Hos din tant, fru Borgensköld. Hilda, din kusin, är en bra intagande och bildad flicka, och jag önskar af

hjertat hennes närmare bekantskap och vänskap, i fall jag kunde göra mig förtjent af den senare. I alla händelser är det min afsigt att försöka.”

Kapten Ling for med näsduken öfver ansigtet, hostade förfärligt, begagnade sin stora silkesnäsduk med riktigt eftertryck, men sade sedan temligen likgiltigt: ”Hos tant Borgensköld, lilla du? Hon och professorn lefva icke i bästa förhållande, eller rättare umgås alldeles icke. Jag vet derföre ej om detta vore tjenligt.”

”Tjenligt,” upprepade Rosa. ”Jag kan icke se annat. Din kusin och jag kunna väl gerna helsa på hvarandra, ehuru dina farbröder äro oense. Och det vore högst orätt, att tro det professorn skulle ogilla en så oskyldig sak. Nej, så partisk och egenmäktig är han visst icke; och vet du, jag riktigt längtar att träffa den söta flickan. Plägar icke du, Ferdinand, besöka din tants hus? Jag vill likväl erinra mig hafva hört, att du förr vistades der mycket ofta.”

”Ja, fordom,” svarade kaptenen, icke utan rörelse, ”fordom var det så, men nu icke mera; och vill du nödvändigt gå dit, söta Rosa, så får du ursäkta mig, att jag ej kan göra dig sällskap.”

”Jag vet icke, om jag går in på att ursäkta en sådan försummelse,” svarade Rosa småleende. ”Detta är ju endast en nyck af dig, bäste Ferdinand, och sådana kläda er män för ingen del.”

”Det är ingen nyck, goda Rosa,” försäkrade kaptenen, hvilken såg sig tvungen att vara litet uppriktig, för att komma ifrån saken. ”Ingen nyck, jag svär dig det vid min heder; utan vissa förhållanden, för mycket grannlaga att beröra, göra det till en pligt för mig, att tills vidare afsäga mig umgänget i min tants hus.”

Undrande och öfverraskad blickade Rosa sin fästman i ögat. Der flammade hastigt en dyster eld, och det allvar, som talade ur hvarje hans drag, bevisade, att han i denna stund var vida skiljd från all lättsinnighet, och att således hans yttranden inneburo sanning.

”Är det så, gode Ferdinand,” sade hon långsamt, ”vill jag ej längre vara envis. Jag beklagar dock af allt mitt hjerta, att ett sådant förhållande eger rum. Emellertid kan jag icke heller deruti se något, som bör afhålla mig att söka vinna Hildas vänskap. Förlåt derföre, att jag vidblifver min föresats, att i afton besöka henne, i stället för balen. Jag har låtit underrätta mig, att icke heller hon är der.”

”Men hvarföre,” invände kaptenen, ”skall det just ske i afton? Vill du icke göra det ringaste afseende på mina böner? Jag kan ju ej hafva något nöje, om icke din närvaro förhöjer festens värde för mig; och såsom en af direktörerna, kan jag ej uteblifva. Säg, min Rosa, hvarföre skall hvarje önskan af mig alltid möta motstånd, då du annars är så mild, god och kärleksfull mot alla?”

”Kära, bästa Ferdinand!” yttrade Rosa och räckte honom med en vänlig blick handen, ”du skall icke få skäl att klaga öfver mig framdeles; men hvad denna bal beträffar, måste jag bedja om ditt öfverseende. Tro mig, att jag gerna, i allt hvad som är mig möjligt, skall med glädje möta dina önskningar; men för denna gång blir det ett men. Jag vill till och med tillstå för dig, att en serskild omständighet förorsaker min motvilja, hvilken jag likväl icke kan meddela; ty,” tillade hon och såg honom betydelsefullt i ögat, ”äfven jag kan ju hafva en liten hemlighet. Men, min gode Ferdinand, du får likväl icke vara missnöjd med mig, lofva mig det! Jag är verkligen ej vid lynne att kunna uthärda en bal i afton.”

Kaptenen kysste sin fästmös hand och stod upp. – ”Jag vill hoppas,” yttrade han, ”att vi framdeles blifva af mera harmonierande tankar och åsigter. Din hemlighet har jag ingen rätt att begära; men då jag icke kan öfvertala dig, måste jag bort, ty min verksamhet erfordras i rådstugusalen.”

Han bugade lätt och försvann. Sorgsen såg Rosa efter honom, och suckade: ”Jag betviflar att denna tid kommer; ty med hvarje dag öfvertygar jag mig allt mera, att våra lynnen, åsigter och känslor äro af den största skiljaktighet. Men jag skall uppbjuda all min förmåga att vinna hans tillgifvenhet, då jag en gång blir

hans hustru, och om det lyckas, hoppas jag sedan kunna, genom tid och försigtighet, så mycket som möjligt länka våra tycken och vår smak till ett gemensamt mål. Om jag endast lyckas ingifva honom förtroende till min mening och mitt omdöme, samt någon afsmak för de ofta dåliga sällskaper han nu besöker, så kan jag måhända lyckas att göra vårt husliga lif åtminstone till ett vänligt och trefligt hem. – – Mycket förnuft, mycket bemödande behöfves dock å min sida, då den känsla, som lättar alla pligter, fattas oss. – O, Mannerstedt!” hviskade hennes läppar knappt hörbart, och hon stödde den brännande kinden mot handen, ”skulle jag kunna dansa, när din själ är så nedtryckt af sorg! Nej, ack nej, det hade varit för mycket, det hade öfverstigit mina krafter.”

Rosa ville icke tillåta sina tankar att dröja längre hos det föremål, dit de så gerna vände åter. Hon sökte med våld lösrycka sig från den allsmäktiga känslan. – ”Mitt besök!” ropade hon hastigt och sprang upp. Toiletten bestyrdes i största hast, och efter en knapp timma inträdde Rosa i fru Borgenskölds oss lika välbekanta förmak. Allt derinom hade ett trefligt och inbjudande utseende. Gumman ljus och fryntlig, vid anblicken af den kära, länge påräknade gästen, steg skyndsamt upp från sin stol vid kakelugnen, och välkomnade Rosa med alla tecken af hjertlighet och nöje. Hilda bortlade gitarren och stod väntande bakom, tilldess mammas omfamning och lyckönskningar voro slutade. Då räckte hon Rosa de friska läpparne till en systerlig kyss, och bad henne vänligt, ja innerligt, vara välkommen. Snart var Rosa hemmastadd i den lilla angenäma kretsen. Mamma gick att ombestyra thébordet, Hilda visade sina arbeten, berättade om förhoppningarne för sin resa, om Lindfors, som pappa beskrifvit vara så vackert, och grannarne deromkring så vänliga och goda. Rosa hörde allt med största nöje, och lyckönskade Hilda af hjertat, att få göra en så angenäm resa; visserligen besvärlig för den ledsamma sjövägen, men likväl i det hela af rikt interesse, emedan derunder tillfälle icke skulle saknas att göra nya bekantskaper, framför allt vid framkomsten till den nya vistelseorten. De båda flickorna tillbragte en högst angenäm afton tillsamman, och lofvade, med lika ifver, att ofta helsa på hvarandra. Om Ferdinand talades icke ett ord; båda kände, att det ämnet var kontraband.

XI.
Nyårsmorgonen i H**.

Den stora stadsklockan hade nyss ringt första gången till gudstjensten, då den långa, svarta raden af herrar rådmän tågade uppför den breda trappan till högloflige magistratens öfverhufvud, borgmästaren B–s hus. Alldeles vid samma tid sågos flera grupper af välklädda herrar i blåa kappor, elegant fodrade med rödt eller grönt boj, alla, herrarne som kapporna, tillhörande den ärade handelssocieteten, svänga om vid hörnet af kommerserådet Widens lilla palats, och icke stanna förrän de kommo i skuggan af grossörens egen höga, strålande person. Något senare på förmiddagen trippade de täckaste klasar af hofrättsnotarier, brokigt blandade med Martis raska, tappra söner, arm i arm, hus ur hus, der värdfolket kunde ega anspråk på en sådan utmärkelse; det vill säga i sådana hus, der det fanns antingen sköna döttrar, en ung, intagande fru eller – goda förlager af rhenskt och champagne. På andra ställen lemnades endast kort. Men först efter gudstjenstens slut skrapade en och annan individ, tillhörande adjunkturens magra stat, i förstugan af sina förmäns och gynnares hus.

I kommerserådets matsal stod dukadt ett långt, rikt frukostbord, der alla, eho det vara månde, hade frihet att på nyårsmorgonen förnöja sina ögon och sin matlust. Det var stor kurdag, och frihet till företräde sträckte sig ända ned till handelsbetjenter, tullskrifvare, förste vaktmästare, m. fl. Grossören sjelf, klädd i en omätlig morgonrock af grönt siden, satt i en stor mahognylänstol vid bordets öfra ända, och satt der riktigt från klockan nio på morgonen till klockan ett, vid hvilken tid den uttröttade mannen ändtligen egde frihet att söka tröst i en vederqvickande middagslur på sin beqväma soffa.

Under denna långa mellantid vankade kommerserådinnan af och an, från förmaket till matsalen. I det förra serverades med vin och konfektyrer, och här fladdrade om hvartannat allt hvad staden egde högst att bjuda på, af ungdom, glans, smak och behag. Här återfinna vi de rika klasarne af alla dessa oöfversvinneligt

förträffliga, ädla, stolta, manhaftiga löjtnanter, kornetter, ryttmästare, &c, enkom skapade att förtjusas och förtjusa, äfvensom diverse v. häradshöfdingar, Eskulapii lärjungar, prima kontorister, m. fl. af samma slag, jemte ett stort förlag af gracer, grupperade vid fönstren på taburetter, eller i hörnen af rummet, hviskande om aftonens gudahögtid, den stora, förtjusande maskraden. Rosa stod vid det yttersta fönstret. Hennes öron och ögon voro vid gatan; men ännu ett annat sinne eller instinkten ledde de svar hon lemnade tre à fyra unga herrar, hvilka plågade henne med de mest likgiltiga frågor, om orsaken hvarföre man icke fått det nöjet att se mamsell Widen på annandagsbalen. Det kunde icke gerna vara efter kapten Ferdinand, som Rosa blickade; ty han hade redan varit der för ett par timmar sedan, och då med tusende ömma fraser försäkrat henne, att han var så upptagen för hela förmiddagen, och sedermera, efter alla dessa bestyr, sus och dus, troligen så trött, att det icke var värdt att vänta honom förrän på eftermiddagen.

Men se, Mannerstedt hade ännu icke infunnit sig, och han hade ej varit i kommerserådets hus sedan annandagen. Rosas hjerta hade under denna vecka undergått en verklig tortyr. Hon hade nödsakats följa sin mor från det ena nöjet till det andra, måste spela, sjunga, dansa i små, förtjusande hemsocieteter, då hon qvaldes af den mest olidliga ångest; ty Mannerstedt hade åter insjuknat, väl icke farligt, men likväl nog, för att ej på flera dagar våga lemna sitt rum. De starka sinnesrörelser af så olika slag, för hvilka han varit ett rof, i förening med hans oförsigtighet att, så snart efter den häftiga febern, lemna sängen och söka fria luften, allt detta hade åsamkat honom ett nytt illamående, kanhända värre än det förra, ehuru han gick uppe och med långsamma steg mätte sin ensliga kammare. Alla dessa omständigheter, så vidt de rörde det yttre, kände Rosa ganska väl; ty kommerserådinnan hade hvarje dag ett bud för att efterhöra, huru hennes skyddsling befann sig. Hon hade fått i sitt hufvud, att lektionen i sången skulle börja med lilla Caroline, så fort kandidaten slapp ifrån den välsignade sorgen och den välsignade förkylningen han dessutom ådragit sig. Hvad den sista omständigheten beträffade, hade Larsson, som varit tidigt på morgonen hos Mannerstedt, hemfört den underrättelsen, att han nu var bra, och hade sagt, att han ernade sig ut i dag. Icke underligt då, att Rosas ögon hade fönstret jemnt i sigte; men hon var också tvungen att ofta vända sig till sina gäster, och således kunde de icke gerna vara der i hvar minut. Just som det glädtiga samtalet nått höjden af sitt friska lif inom förmaket, och man för stoj och högljudt prat knappt kunde höra en knackning på dörren, uppfattade Rosas uppmärksamt lyssnande öra likväl en sådan. I samma ögonblick vreds i låset, och Mannerstedt inträdde, klädd i sin nya, fina, svarta klädning, modernt sydd och sittande utmärkt väl. Med hatten i handen, bugade han ledigt och behagligt för sällskapet, hvarefter han framträdde till Rosa, – kommerserådinnan var stadd på en af sina vandringar, – samt önskade henne, med några enkla, men valda uttryck, så mycken lycka under det kommande året, som kunde sträcka sig på en menniskas lott.

De i förmaket församlade gästerna funno sig i hög grad förvånade så väl öfver kandidatens nya drägt, som hans utseende, hvilket nu röjde en viss likhet med hans hållning under valsen på förlofningsbalen. Man hviskade hvarandra i örat: ”Nå bevars, hvad må detta betyda?” – Gracerna drogo litet aldra som täckast på öfverläppen, och herrarne hade alldeles glömt, att de hade ännu minst tio visiter att aflägga. Mannerstedt förblef emellertid icke sittande i tre minuter, förrän han uppstod och med en förnyad bugning lemnade rummet. Uppvaktningen hos kommerserådets fordrade tid, och han hade dessutom flera skyldighetsbesök att göra. Under de få ögonblick Frans blifvit sittande, hade han lagt sina handskar och sin hatt på ett bredvidstående bord, och i sin tankspriddhet glömde han de förra, och tog endast den senare, då han tog afsked, för att begifva sig till audiencen och matsalen. Här nödgades han låta behaga sig att, vid en nådig vink af grossören, taga plats vid frukostbordet. Medan denna akt försiggick, hade sällskapet i förmaket efterhand troppat af, och ensam stod Rosa, i begrepp att sätta på sig undermössan och bahytten, för att sjelf gå ut, då Mannerstedt åter inträdde, för att hemta de qvarlemnade handskarne. I största hast kastades bahytt, slöja och pirat på bordet.

”Mamsell Widen ernar sig kanhända åt kyrkan?” frågade Mannerstedt och nalkades bordet, der Rosa helt oskyldigt begrafvit handskarne under allt det öfriga.

”Ja, jag tror, – det kan väl hända,” svarade Rosa, ytterst förlägen, att nu, första gången efter uppträdet vid annandagsbordet, befinna sig ensam med den, hvilken hon numera fann blef allt farligare för hennes lugn.

”Ursäkta, att jag då kanhända uppehåller er,” stammade Frans, nästan i lika grad brydd; ”jag ville endast söka mina handskar.” Och nu började begge leta med den största skyndsamhet. Ändtligen vände Rosa upp och ned på alla sina saker, fick se det förkomna godset, och räckte det till egaren, med ett blygsamt: ”Jag ber om ursäkt.” Mannerstedt tog handen tillika med innehållet, och djerfdes för första gången låta sina läppar bränna på dess snö; men hastigt beherrskande känslornas storm med kraften af sin vilja, sansade han sig, släppte den och yttrade sakta, men med säker ton: ”Kapten Ling besökte mig i min smärtas första, nästan af mig sjelf omedvetna ögonblick, och hellre vill jag dö, än vara otacksam.” – Han stannade och tycktes kämpa med sig sjelf; men straxt derefter återtog han: ”Min varmaste bön skall alltid vara för hans och Rosas sällhet. Denna sällhet måste vara sammanflätad; ty helgden af ett sådant förbund är helig, helig för dem sjelfva, helig för hvarje otillåten önskan, som under ormens skepnad kunde insmyga sig i fridens och oskuldens paradis, och der, genom sin blotta andedrägt, förgifta dess friska, yppiga lif. Nej, sådana önskningar få icke der insmyga sig. De tystna och hvila; ty rosen är dem helig, och endast på afstånd och i minnets rika verld få de fröjdas åt dess herrlighet.”

Mannerstedts blick vågade söka Rosas; men den var sänkt. Han såg likväl en tår perla i de långa, silkeslena ögonhåren. Han hade velat gifva sitt lif för att få kyssa bort den; men han skulle sedan hafva föraktat sig sjelf, kanhända äfven henne. Han tänkte på sin mors sista testamente, brefvet – och flydde.

En timma senare vandrade tvenne unga, välbepelsade och beslöjade tärnor arm i arm nedåt Hamngatan. De stannade vid professor Lings hus, och inträdde der. – ”Kom, kom, söta Hilda!” sade Rosa Widen, och drog fröken Borgensköld med sig genom den lilla salongen. ”Jag måste nödvändigt uppvakta farbror Ling, och du skall följa med mig. Jag vet, jag ansvarar, att du blir välkommen!”

”Så får det bli på ditt samvete,” svarade Hilda med ett svagt leende, ”om han visar mig vintervägen. Jag har dock icke hjerta att göra dig emot, om jag ock sjelf får lida derföre; och var säker, min goda Rosa, att jag kommer att lida mycket, i händelse professorn fäster sin skarpa, dödande blick på mig, med detta uttryck han har i sin makt att frambringa när han vill.”

”Nej, nej!” försäkrade Rosa, ”han kan icke vara i stånd dertill. Kom nu bara, och lita på mig.”

Flickorna gingo in i arbetsrummet. Det var tomt; men Rosa öppnade dristigt dörren till det lilla, gula förmaket. Hon höll Hilda, som stod bakom henne, i handen, stack in hufvudet, och, frågande: ”Få vi lof, farbror?” stannade hon på halfva vägen, och tusende förrädiska, elaka purpurskyar gjöto sitt skimmer öfver kinder och panna, då hennes öga, utom professorns figur, på soffan midtemot dörren upptäckte en annan, som – huru kunde hon väl tänka på att träffa honom här? Men det var likväl han, det var Mannerstedt, hvilken gått till professor Ling, för att aflägga sin varma tacksägelse för den rika hjelp denne räckt honom.

”Nå, hvad står på, barn? Kom in, kom in!” ropade professorn, och från Rosas blossande kinder vändes hans skarpa blick på den unge kandidaten; men Mannerstedt hade stigit upp och, genom en hastig vändning, råkat i den djupaste, ja, den allra djupaste beundran af – en skön vas. Professor Ling förstod sig något på en sådan beundran, och om just icke rätta förhållandet blef klart för honom, styrktes dock en misstanke, hvars första gnista blifvit tänd på förlofningsfesten. Professorns öga hade då med deltagande följt Mannerstedt, hvilken han aldrig förut sett, men hvars arbetsamhet och fattigdom han hört omtalas; och han hade under denna mönstring tydligen blifvit varse elden, som uppflammade i ynglingens öga, hvar gång Rosas hvita klädning skymtade förbi. Professorns tysta slutsatser uttalade sig nu som vanligt i ett långt: ”hm!” hvarefter han, med tillhjelp af sin käpp, uppstod för att helsa flickorna.

”Välkommen, mitt barn!” han kysste Rosa på pannan; ”och du också, Hilda – hm!”

”Goda, bästa farbror,” bad Rosa smekande och klappade professorns skrynkliga kinder, ”jag har vågat försäkra Hilda, att hon skulle bli riktigt välkommen, och jag dör af sorg, om hon icke blir det.”

”Du lilla toka,” sade professorn, ”jag kan väl icke taga på mitt samvete att låta dig dö af en sådan åkomma. Kom hit, Hilda! Se så, är det nu bra?” – Äfven hon fick sin kyss på pannan. – ”Nå, ni är begge välkomna; sätt er nu. Men hvad f-n, herr Mannerstedt, står han der och gapar på blommorna i vasen, då vi hafva lefvande blommor att se på? Se så; vänd sig om vackert, och låt damerna se, att herrn icke läst bort hela sitt förråd af artighet eller god ton, såsom Ferdinand gerna sladdrar om.”

Ferdinands namn, i förening med allt det öfriga, verkade just ingen hastig ordning i det unga sällskapets spridda och oordnade tankegång. Småningom kom man sig dock före, och Mannerstedt vann tillräckligt fattning, för att bringa ett sammanhängande och trefligt samtal i gång, hvartill dock professorns i dag serdeles angenäma lynne lemnade månget bidrag.

”Vi skulle hafva oss litet vin, bakelser och sådant der strunt,” sade professorn, något otålig att icke se till madam Brun. Alla tre gästerna voro visserligen öfvermätta af sådana saker; men värdens vilja var lag, och Hilda, hvilken, från fordna dagar, var så godt som hemma i huset, stod genast upp, och med ett: ”Tillåter farbror?” var hon ute och återkom snart, bärande en bricka med den begärda trakteringen.

”Hvar f-n håller madam Brun till?” frågade professorn, hvilken fann sig liksom litet förlägen att se Hilda åter hemmastadd.

”Hon är upptagen i köket, bästa farbror, emedan hon nyss kommit ur kyrkan,” svarade flickan, och började dervid lugnt och obesväradt bjuda omkring och föreställa värdinna. Man lät sig väl smaka af professorns gamla, förträffliga muskatvin, då dörren bullrande öppnades, och kapten Ferdinand slamrade in, med sporrar och värja.

”Hvad, i Herrans namn, står på, farbror?” ropade han förundrad, vid anblicken af glas, buteljer, bakelse och gäster, omkring professorns stora, runda bord, der vanligtvis annars ett glas vatten eller svagdricka ensamt thronade. Men vid anblicken af Hilda Borgensköld bleknade han, och hans glädtighet förvandlade sig i en tillkonstlad och tvungen ton, hvilken, han kände det väl, var på orätt ställe använd; men han var likväl ur stånd att återvinna den vanliga.

Detta verkade en förstämning på alla sidor, och endast Hilda Borgensklölds stolta sinne fick ögonblickets makt icke qväfva. Med den likgiltigaste ton, men likväl icke ovänligt, frågade hon: ”Nå, Ferdinand, i huru många serskilda roler ernar du uppträda i afton?”

”Jag ernar icke uppträda i någon annan rol än min egen,” svarade kaptenen sårad och stött. Han trodde att Hilda ville rikta mot honom några stickord, och derföre fört samtalet på maskradbalen. Ferdinands bristande urskiljning och nästan ohöfliga svar dref blodet i litet friskare omlopp i Hildas ådror, och hastigt svarade hon: ”Det blir omvexling nog, tror jag.”

Kaptenen glödde af harm, smärta och vin. Han kände att den förenade hvirfveln derutaf steg åt hans hufvud, och hade nog besinning qvar att stiga upp, göra en stum bugning och lemna rummet. Rosa, liksom professorn och Mannerstedt, hade uppmärksamt följt denna lilla mellanscen. Efter Ferdinands bortgång var det trefliga, angenäma förhållandet ännu mera stördt, än vid hans uppträde, hvarföre flickorna kort derpå togo afsked, och Mannerstedt ensam blef qvar hos värden.

Länge tego begge. Ändtligen sade professor Ling: ”Hm, hm, verlden är och blir galen. Veta väl menniskorna hvad de sjelfva vilja? Nej, min själ de veta det!”

”Väl,” invände Frans blygsamt, ”torde de veta hvad de vilja; men då vilja och önskningar ligga i strid med

nödvändighetens jernkraft, så blir pligten att vika en nödtvungen dygd.”

”Menar han det, min kära kandidat?” svarade professorn med ett godt leende. ”Ja ja, det torde väl vara så; emellertid sätta menniskorna, genom sina oeftertänksamma handlingar, sig sjelfva i en hop nödvändigheter och pligter, som de kunnat vara ifrån, och hvilka sedan i sin tur medföra oberäkneliga elaka följder.”

Mannerstedt, som helt och hållet var obekant med de inre slägtförhållanderna, visste icke hvart professorn syftade, och ansåg derföre bäst att tiga; men den gamle herrn återtog genast, medan han höll sin skarpa blick stadigt riktad på Frans: ”Min brorson och hans fästmö till exempel?” Han gjorde ett litet uppehåll.

”Hvad då?” frågade Mannerstedt med temligen lugn ton, ehuru den något obetydligt darrade.

”Dessa, menar jag, hafva just inträdt i förhållanden och iklädt sig pligter, hvilka, den ena så väl som den andra, fruktar jag, komma att falla dem något svåra; ty de passa icke mera tillsamman, än jag och flickan skulle göra.”

”Jag har icke den äran att närmare känna kapten Ling,” svarade Mannerstedt, bekymrad öfver sin värds mörka tal; ”om honom kan jag således icke döma. Men mamsell Widen har jag länge känt och värderat, och jag vet icke, huru den man skulle vara beskaffad, som icke hon skulle kunna göra lycklig med sina älskvärda och sannt qvinliga egenskaper.”

”Han skulle just nätt upp,” yttrade professorn, ”vara så qvalificerad som min kära brorson. Jag känner den saken, och måste beklaga dem begge för sin missräkning; jag till och med önskar hjertligen, att hela förlofningen gick om ända. Men hvad säger herr Mannerstedt? Då man inser, att det bär åt fanders, eller, finare uttryckt, då man finner, att man tagit ett steg, som man önskade ogjordt, då man känner, att man icke passar för hvarandra, med ett ord, är det icke då bättre att i tid bjuda hvarandra farväl?”

Professorns ton hade, under senare delen af hans framställning, fått en anstrykning af den bitterhet, som ofta låg deri, och det var omöjligt att bestämma, om hans yttrande var allvar eller skämt eller blott ett försök, att framlocka Mannerstedts åsigt om saken. Hvad afsigten nu ock må hafva varit, så väckte den hos Frans en högst vidrig känsla, alstrad af de grundsatser han tidigt inhemtat, och hvilka ej vacklade ett ögonblick, oaktadt tanken på den fördel, ett helt lifs salighet, han sjelf möjligen kunde draga af en sådan händelse. Med fasthet och allvar svarade han: ”För min del anser jag en förlofning, i anseende till dess bestånd, af lika helgd med äktenskapet; det löfte man gifver, om också blott i den Allvetandes åsyn, månne det bör vara mindre heligt än det, som gifves inför menniskor? Båda dessa löften kunna brytas; men om det är rätt, lemnar jag, åtminstone vågar jag icke bedöma det.”

En viss hjertlig välvilja återspeglades i den blick, hvarmed professorn betraktade Mannerstedt, och godhetsfullt var det leende, som krusade hans läpp, då han kort derpå yttrade: ”Det der låter icke så rasande, min kära kandidat; är till och med rätt vackra grundsatser, dem jag, med sina slutföljder, skulle önska i allmänhet stadgade; men de äro dock för ingen del användbara i hvarje sådant förhållande. Jag skall, för att bevisa detta, afhandla ett kapital för herr Mannerstedt, som möjligen torde gifva herrn en ny åsigt af ämnet. Äktenskap äro, omvexlingarne oberäknade, – hvilka befinnas lika mångfaldiga, som färgskiftningen emellan svart och hvitt, – hufvudsakligen af tre slag. I första rummet *de lyckliga.* De alstras af likstämmighet i ett godt lynne. Uti dem behöfves icke ett ord, hvilket annars är af så mycken vigt inom äktenskapet – förlåtelse; ty ingenting behöfver glömmas. Ett och annat öfverseende erfordras måhända; men det ömsesidiga öfverseendet är glömdt i samma stund det gafs. Det var hjertats handling, icke förståndets eller minnets. Dessa äktenskap äro få. De flesta äro *medelsortens;* hvarken aktning eller förakt kommer här i fråga. *Vana*, fysiska behof, af föda, kläder m. m., sammanhålla ett band, som ofta knöts af liknöjdhet eller ännu sämre bevekelsegrunder; och dessa skulle, om en möjlig utväg gafs till bättre vilkor, upplösa sig sjelfva lika lätt,

som tvenne resande, hvilka första gången träffas på en gästgifvaregård, räcka hvarandra handen, för att åtskiljda vandra hvar sin väg. – Efter dem följa *olyckliga äktenskap.* I dessa behöfves en ständig förlåtelse, hvilken icke glömmes; ty det tillfrisknande såret upprifves alltid ånyo. Dessa blefvo icke genast hvad de slutade med att vara. De bevisa, huru svårt det är att glömma. Härtill erfordras dessutom tillintetgörande af hela vår varelse, eller åtminstone, att ett förbättradt förhållande småningom aflägsnar tanken på det förflutna; men om ett sådant aldrig inträffar, åtminstone aldrig blir af varaktighet, då skola minnets giftiga ormar suga sig allt fastare in i vårt hjerta, och fridens och den husliga sällhetens genier fly oss, sörjande, för att aldrig mera återkomma. – Vi kunna med säkerhet antaga, att Ferdinands och Rosas äktenskap, i händelse det någonsin fullbordas, aldrig kommer att tillhöra första klassen, emedan deras lynnen äro i hög grad skiljaktiga. Till den andra skola de icke nedsjunka, det tror jag med visshet; men till den tredje fruktar jag att vi få föra dem. Och i den händelse frågar jag ännu en gång, är det billigt, är det klokt, att uppoffra sig sjelf och hela sitt framtida väl, för att blindt vara slaf af ett förhastadt löfte?”

Mannerstedt var djupt skakad och upprörd. Professorn hade med sin vidlyftiga och besynnerliga afhandling bragt honom i strid med sin egen öfvertygelse af det rätta.

”Jag kan, jag vågar icke yttra mig i detta fall,” sade han långsamt; ”jag törs ej lita på mitt eget omdöme. Jag är ung och har ännu icke hunnit samla många skördar af erfarenhet; jag kan således hafva misstagit mig. Men med säkerhet vet jag, att jag varmt och innerligt önskar, att, om så skulle hända, att detta förbund upplöstes, mitt öra alldrig måtte träffas af den underrättelsen, att det var Rosa som *bröt* det; ty djupt skulle jag bedröfvas, att finna en lättsinnig handling hos detta sköna och älskliga sinne.”

Med ett vänskapsfullt uttryck räckte professorn Mannerstedt handen. – ”Jag tror alldrig, att det sker från hennes sida,” yttrade han; ”men låt oss ombyta samtalsämne. När hoppas kandidaten kunna taga graden?”

”Sist om ett år. Examen återstår mig, för att hinna det mål jag länge eftersträfvat, och hvilket endast genom mina täta konditioner blifvit fördröjdt; men jag läser också nu af alla krafter till den.”

”Godt! Hvad har herr Mannerstedt sedan för utsigter till sin framtida bergning?”

”Efter hvad just en min gamle vän, rådman Sifver, i dessa dagar skrifver till mig, skall jag hafva bestämdt löfte, att, så snart jag fulländat min kurs, erhålla vikariatet såsom rektor vid skolan i min födelsebygd. Och när nuvarande rektorn, som är en ålderstigen man, erhåller pastorat, hvilket icke bör kunna dröja länge, så har jag hopp om hans tjenst.”

”Det der låter ju godt,” sade professorn; ”och som jag alltid tyckt om ynglingar, hvilka genom arbetsamhet, sparsamhet och flit sträfvat sig fram, skall det vara mig ett nöje, om jag kan bidraga dertill, att herr Mannerstedts resa härifrån sker ju förr desto hellre.”

Stum af tacksam rörelse, bugade Mannerstedt djupt. – ”Jag önskar ingenting högre,” sade han; ”jag vill och måste härifrån.” – Brydd öfver den betydelse, som möjligen professor Lings skarpsynthet kunde draga af detta *måste*, uppstod han för att taga afsked; men den gästfrie värden svarade, afböjande hans hand: ”Jag tillsade madam Brun i dag på morgonen, att duka för två, i händelse jag skulle uppsnappa någon gäst till middagssällskap.”

Mannerstedt tackade hjertligt och satte sig ånyo, hvarefter samtalet tog en mera allmän och ledig vändning. Sedan kandidaten om aftonen bortgått, mumlade professorn: ”En förb – bra pojke; just en kärnpojke, hvilken det vore synd att icke hjelpa! Hm! hm! lilla fästmön förstår jag mig icke på; hvarföre f-n kunde hon icke hafva väntat? Hon kunde alltid lita på, att den ärliga själen icke sprungit ifrån henne! Men hon fruktade väl, att grossören och grossörskan aldrig lemnat sitt bifall dertill. Unga flickor gifva sig dessutom aldrig tid att begrunda möjligheter och vändningar. Den dag torde komma, då kommerserådet tacksamt emottager en

rektor såsom måg! Hm! hm! ty med Ferdinand ser jag det bär åt fanders, hm! hm!”

XII.
Fremlingen. – Kommerserådinnans Bryderi. – Förslager, m. m.

Julen, med dess nöjen, var förbi, och ett stillastånd hade inträdt, hvilket alstrade en tomhet och slapphet, som kändes isynnerhet under den alldagliga enformigheten. Kapten Ling hade under hela den bullrande helgen, med sina eviga baler och kalaser, liksom förlorat minnet af de bekymmer, hvilka annars troget utgjorde hans sällskap. Men när tjugonde- och knutsbalen var utdansad, och han, efter ett par dagars hvila, åter kände sig hemsökt deraf, då vexte hans oro och harm i samma mån, som dagarne för terminen minskades. Kommerserådet var obeveklig, i frågan om utsättandet af bröllopet, förrän kaptenen kunde förete något skriftligt intyg på sin farbrors omsorg. Detta visste Ferdinand, att han aldrig skulle erhålla, och stundom steg hans rådlöshet, i denna sakernas svåra ställning, ända till förtviflan. Slutligen, efter otroliga begrundanden och förslager hit och dit, alla lika omöjliga att verkställa, föll det honom in att öppna sitt betryckta hjerta för Rosa, samt att anropa hennes ädla och qvinliga känsla, att blifva hans förespråkerska hos professorn. Med tanken på en sådan medlarinna förenade kaptenen den på en fullständig förlåtelse, det vill säga, betalandet af den betydande skulden.

En morgon, nära slutet af Januari, begaf han sig med denna lofvärda föresats till kommerserådets hus. Äfven Rosa var nedtryckt af åtskilliga bekymmer. I flera dagar hade en fullkomligt ovanlig och derföre så mycket mera märkbar dysterhet herrskat i kommerserådets väsende. Man insåg lätt, att det endast var genom den yttersta ansträngning, han förmådde bibehålla ett sken af sin fordna dryga och bekymmerslösa hållning. Under obevakade ögonblick, då rolen glömdes, syntes han i den grad jemmerlig och betryckt, att det skar Rosa, som följde hans rörelser, djupt i hjertat. Erinringen af de ord, hennes mor för några veckor sedan yttrat, vaknade nu på nytt, likväl i ett helt annat ljus, än hon då sett dem. Hon anade ett samband och en verklighet, hvilken, isynnerhet för hennes föräldrars skull, kom henne att darra och bäfva.

Men om detta qvalde henne å ena sidan, fanns det äfven, å den andra, känslor, mäktiga och djupa, som bestormade den arma Rosas hjerta. Mannerstedt hade, straxt efter den märkliga Nyårsmorgonen, förklarat, att, som han numera såg sig i tillfälle att företaga resan till Lund, ville han ej längre uppskjuta med fulländandet af sin akademiska bana, hvarföre han bestämt den 1 Februari till sin afresa från H**. Under denna mellantid afslöt han alla sina lektioner och öfriga små affärer. Äfven i kommerserådets hus hade han upphört att infinna sig. Såsom orsak härtill uppgaf han, att den djupa sorg, hvilken tryckte hans hjerta, gjorde honom oskicklig för allt sällskap; han var dessutom nödsakad att för sina studier återtaga den tid han hittills försummat. Rosa anade, att Mannerstedt upptäckt, det de begge sväfvade vid randen af en afgrund, samt att hans starka själ, med hela dess manliga kraft, arbetat att hålla både sig och henne uppe. Dubbelt värderade honom Rosa, och det sårade icke mera hennes qvinliga finkänslighet, att han anat, huru innerligt tillgifven hon var honom. Mannerstedt kunde icke missbruka en sådan visshet, derom var hon fast öfvertygad; ty huru manligt och ädelt hade han icke handlat, just i den vändpunkt, då hvarje yngling, med lika varma känslor, men mindre klart hufvud och mindre verklig hederskänsla, skulle gripit det gynnande ögonblicket, och begagnat sig af sin fördel.

Mannerstedt handlade annorlunda. Den nästan tydliga blick, han vågat kasta i Rosas hjerta, det till säkerhet gränsande hopp, att han var henne dyrbar, att hans känslor funnit hos den han tillbad ett återsvar, uppfyllde honom med en salighet, om hvilken han aldrig anat, att den kunde inrymmas i ett menniskobröst. Men fast öfvertygad, att omöjligheten af en förening stadgat Rosas beslut, att gifva kapten Ling sin hand, fann Mannerstedt, att hans pligt nu, såsom alltid, bjöd försakelse. Icke en gång för att ega henne ville han begå en låg eller mindre rättsinnig handling, hvilken kunde sänka honom i hennes eller sin egen aktning. Denna känsla ledde de svar han gifvit professorn, i fråga om brytandet af Rosas och kapten Lings förbindelse. Mannerstedt tänkte: skedde det af henne, så vore det åtminstone en möjlighet, att de känslor hon egnade

honom hade en del i hennes brutna löfte af tro; och vore icke detta hos henne ett prof af svaghet, hvilket han ej ville finna hos den han egnat sitt hjertas tysta dyrkan, och den han minst kunde gilla, emedan han var orsaken till denna svaghet. Kanhända skulle han icke varit så sträng i sina åsigter, om han ej inverkat på förhållandet. Nu deremot kunde han icke se det från en annan synpunkt, och hans beslut stod fast, att icke besöka kommerserådets hus, icke återse Rosa, förrän dagen till afresan var inne.

Ensam och försänkt i tanken på Mannerstedts höga efterdöme, satt Rosa med arbetet hvilande på sitt knä, då kapten Ling inträdde.

Han var blek, och den smärta och det bekymmer, som talade ur hans blick och skuggade hans panna, den annars så stolta pannan, förskräckte henne.

”Hvad är det, gode Ferdinand?” frågade hon deltagande. ”Har något händt?”

”Icke just nu,” svarade han; ”men jag fruktar att något obehagligt kommer att hända. O, Rosa, om jag vågade tala uppriktigt med dig!”

Flickans tankar föllo genast på fadern, och bäfvande yttrade hon: ”Tala, Ferdinand! jag är beredd på det värsta. Redan flera dagar har jag funnit, att någonting måste vara å färde. Men huru har du kunnat erfara det, som icke varit här under denna tid?”

Kaptenen syntes förundrad och bedröfvad; ty detta liknade sig till ett nytt bekymmer. – ”Jag förstår ej din mening, min goda Rosa,” sade han; ”men den sak, hvarom jag ville inhemta ditt råd, rör endast mig enskildt.”

”Ack, jag trodde det angick pappa,” svarade Rosa. ”Han har varit så tankfull och orolig ett par dagar, att jag fruktade du hört någon ledsam orsak dertill. Rätt väl, att det icke var så! Låt mig derföre höra hvad du ville anförtro mig, och jag behöfver väl ej försäkra dig, att du hos mig skall finna deltagande och en innerlig önskan att kunna lindra den oro, som plågar dig. Sätt dig här hos mig, och begagna den stund vi äro ensamme.”

Uppmuntrad af sin fästmös mildhet och hjertlighet, började kaptenen en framställning först af sina yngre år och sin olycksaliga böjelse för spel, hvilken intrasslat honom i så månget ledsamt och kinkigt äfventyr. Härefter följde resan till residensstaden, det muntra kalaset, kamraternas stickord, då han nekade att deltaga i spelet, derefter det brinnande begäret att försöka blott en enda gång, och sedan, steg för steg, den olycksaliga nattens strider, svaghet och olyckliga följder, med undantag likväl af det, som stod i samband med Hilda Borgensköld, hvilket han försigtigt uteslöt.

Tyst och blek satt Rosa sedan han slutat. Det var henne nu klart, hvarföre Ferdinand, som aldrig förut visat henne mer än vanlig uppmärksamhet, vid samma tid, han erhöll sin kaptensfullmakt, blifvit så häftigt kär, friat med lika skyndsamhet, samt, efter en brådstörtande förlofning, önskade ett lika brådstörtande bröllop. Orsaken till allt detta var numera icke underkastad något tvifvel. När Rosa sedan i tankarne genomgick hans besynnerliga förhållande till sin tants hus, isynnerhet till Hilda, samt erinrade sig hans eget erkännande, att dermed förenade sig omständigheter, som han ej vågade yppa, blef hela kaptenens, lindrigast sagdt, skamlösa plan alldeles ljus i hennes hufvud. Under första ögonblicket var förtrytelsen den mest rådande känslan hos Rosa; men då hon betänkte lättsinnigheten i hans lynne, jemte den stora frihet i åsigter, hvilken större delen af militären i allmänhet hyllar, fann hon honom väl mycket felaktig, men likväl mera en lekboll för sin egen svaghet och sammanstötande tillfälligheter, än verkligt elak. Nu höjdes dock Rosas bröst af en tacksam suck till den höge Ledaren af våra öden; ty kaptenens obetänksamma förtroende räddade henne från föreningen med en man så utan allt hjerta och all finare grannlagenhet. Men det gjorde henne ondt om honom i hans närvarande betryck; ty att han nu led, både af ånger och sårad stolthet, kanske också af

sjelfförebråelser, det var tydligt. Rosa ville således för intet pris välja detta ögonblick, att för Ling upptäcka den nödvändighet hon insåg, att upplösa ett band, knutet på sådana skäl å hans sida, å hennes i förlitande på redligheten och fastheten af hans lynne, hvilka egenskaper hon numera icke kunde tillerkänna honom. Nej, det måste uppskjutas; men hon föresatte sig att med allra första söka tillfälle dertill. Och var förhållandet med hennes far sådant, som hon fruktade, skulle kaptenen säkerligen icke göra många svårigheter att låta öfvertyga sig, det de gjorde klokast att upplösa en förbindelse, som lofvade båda en så liten lycka. Med verklig sjelfbeherrskning, och utan tecken till ovilja, bröt hon den tystnad, som ingått sedan kaptenen upphörde att tala, och hvilken han icke med någon fråga eller anmärkning vågat störa.

”Stackars Ferdinand,” sade Rosa, ”det gör mig ondt att se dig så djupt betryckt och nedslagen af bekymmer. Visserligen kan jag icke frikalla dig från fel och svaghet; men din ånger och ditt heliga löfte, att aldrig spela, borde dock kunna försona din farbror. Jag skall åtminstone för detta ändamål göra allt hvad jag förmår; men något säkert hopp vågar jag ej lofva dig af utgången. Jag vill icke dölja, att jag tror den blir tvifvelaktig; men är det möjligt, Ferdinand, att beveka hans hjerta till mildhet, så lita derpå, att din sak icke kan vara förtrodd åt ett ifrigare nit för dess lyckliga slut.

”Tack, goda, bästa Rosa!” sade Ling med en lätt suck, och kysste sin fästmös hand. ”När vill du gå till professorn?”

”I morgon,” svarade Rosa; ”och var åtminstone säker,” tillade hon med ett uppmuntrande småleende, ”att jag skall pröfva kraften af min vältalighet.”

Nu inträdde kommerserådinnan, och som kaptenen icke var vid lynne att inlåta sig i samtal öfver likgiltiga ämnen, föregaf han göromål i tjensten, samt aflägsnade sig, ehuru hans tillernade svärmor på det enträgnaste bad honom stanna qvar. – ”Han är difficil och litet ledsam; icke så obetydligt ändå,” sade kommerserådinnan, sedan Ferdinand tillslutit dörren, hvarpå hon tog sitt arbete och satte sig vid fönstret.

Skymningen hade ännu icke fullt inträdt, då det långsamma, men starka bullret af hjul tillkännagaf ankomsten af en större vagn.

”Hvem kan det vara?” ropade kommerserådinnan nyfiken, då hon såg ett litet fyrkantigt hus, snarare än en vagn, stanna framför stadens största värdshus, midtemot grosshandlaren Widens hus. ”Hvad menar du, kära Rosa! Se huru traktören sjelf, kyparen och husets halfva personal skyndar ut på trappan.”

Medan kommerserådinnan talade, öppnades vagnsdörren, och derifrån utsteg en mycket lång och smal herre, i medelålderns middagshöjd, samt gick med stadig och, såsom fru Widen uttryckte sig, ”förbåldt förnäm hållning” uppför trappan. – ”Jag ville just veta hvad detta är för en person,” återtog kommerserådinnan, efter ett par sekunders tystnad, ”det ville jag veta. Få nu se, på hvilken sida ljusen bli tända. Blir det åt denna sida, då är det säkert någon man af betydenhet; ty det är just sjelfva statrummen.”

Rosa skänkte den resande, hans vagn, hållning och förnämhet knappt en enda tanke; hon hade så oändligen mycket annat att tänka på. Men nu skrek kommerserådinnan hastigt: ”Sade jag icke det! Var det ej presist som jag tänkte! Sjelfva praktrummen upplysas! Se bara, kära du, sådant spring af jungfrur samt ett par fremmande betjenter; och nu kommer herrn sjelf, företrädd af värden, som bär tvenne ljus. Hvem, i Himlens namn, kan det vara, med hvilken de göra så mycket fjäs! Men se så förtretligt! den näpna snärtan släpper ned rullgardinen! Hm! jag kan icke begripa det! Men det var sannt, jag hade så när, för det skräpet, glömt att jag har några anordningar att meddela fru Bern.”

Och skyndsamt begaf sig kommerserådinnan ut. – ”Fru Bern! fru Bern! Hvar är hon?”

”Här! här! Hvad befaller nådig frun?” svarade hushållerskan, som hastigt kom utsättande ur handkammaren,

med en spilkum grädda i ena handen, och en skumslef i den andra.

”Har fru Bern låtit röka kalfbringorna?” frågade kommerserådinnan, som genom sin hastiga rörelse samlat tjenstfolkets nyfikna blickar på sig, och derföre först önskade aflägsna dem genom en naturlig och vanlig fråga.

”Ja, bevars, det förstås!” yttrade hushållerskan; ”men kanhända nådig frun vill vara god och smaka på äppelgeléet?”

Fru Bern var, genom öfning vid dylika saker, skarpsinnig nog att begripa, det hennes matmor hade något enskildt uppdrag att lemna henne, och derföre inflöt så listigt frågan om äppelgeléet.

”Ja men, det var inte så galet. Hon har den vanligen för söt,” genmälte kommerserådinnan, inträdde i handkammaren, och tillslöt dörren.

”Min välsignade fru Bern,” tog hon nu, i en ganska nedlåtande hvardagston, till ordet, ”just nu stannade en vagn vid värdshuset, och en lång, mycket förnäm och ljuslagd herre steg ur, för hvilken der nu krusas och alarmeras förfärligt. Huru skola vi nu ställa till att få reda på alltsamman? Jag vet att fru Bern förstår sig förträffligt på sådana saker. Finns ej något tjenligt och passande bud till fru Svanstedt, hvilket, så der alldeles af en händelse, kunde få veta ett och annat?”

”Lita på mig, nådig fru, vi skola, så sannt jag lefver, hafva alltsamman utredt och klart! Ser man på bara; ljuslagd, säger nådig frun. Ja, ja, hvad har jag sagt? Det har icke legat så i korten för ro skull; nu få vi väl se huru det går! Emellertid skall jag skicka Lovisa upp, och få ner den stora puddingformen, som Svanstedtskan lånade i förrgårs. Lovisa förstår sig just riktigt på tocke. Och om nådig frun nu går in, skall jag ställa om alltsamman. Då jag kommer i dörren och frågar, om det skall vara pannkakor till afton, vet nådig frun hvad klockan är slagen.”

En lång, pinsam halftimma tillbragte kommerserådinnan att vagga fram och tillbaka på soffan. Nyfikenhet var väl i allmänhet en af hennes älsklingssvagheter; men då härmed förenade sig likheten med hjelten i fru Berns spådomar, blef saken utomordentligen interessant, helst de föregående dagarne varit så ledsamma, att en diversion verkligen var af nöden. Ändtligen gick det i dörren, och fru Berns röst lät höra den aftalade signalen: ”Befaller nådig frun pannkakor eller plättar till afton?”

”Jag vet icke rätt hvad jag vill ha,” yttrade kommerserådinnan med tillkonstlad likgiltighet. ”Jag skall komma ut om en stund, och gifva befallning derom.”

Men denna lilla stund, som hon för syn skull pinades och satt qvar, blef alldeles odräglig. – ”Hvad de hushållsbekymren äro tröttande,” sade hon och steg upp med låtsad motvilja, då hon icke längre förmådde sitta qvar på soffan, som i bokstaflig mening brände under den plågade frun. Hon gick till fru Berns rum, kastade sig på en stol, och ropade ifrigt: ”Nå, hvad har Lovisa inhemtat?”

”Jo, vi hafva erfarit följande,” sade fru Bern och ställde sig i en rapporterande ställning framför kommerserådinnan. ”Först att herrn är från Danmark; för det andra att han ernar sig till Stockholm; för det tredje att han lärer vara alldeles ofantligt, ja riktigt bottenrik; för det fjerde att han är enkling, och för det femte, sista och vigtigaste, att han frågat, om kommerserådet Widen bodde långt derifrån; och då man svarat, att huset midtöfver tillhörde honom, hade han sagt: ’Det var bra,’ sett på sitt ur och tillagt: ’Det blir för sent i afton.’ Hans namn kunde Lovisa icke riktigt fatta; hon glömde det också i brådskan vid uppspaningen af allt det andra. Men hvad säger nådig frun?”

”Det är sannerligen för besynnerligt,” yttrade kommerserådinnan fundersamt. ”Och tänkte jag icke, från första ögonblicket jag fick se den karlen, att det var densamme fru Bern så länge förespått i korten! Herre

Gud, så underligt! Rik, förnäm, enkling! Hm, hm! – Frågat efter kommerserådet Widen! – Ja, ja, det blir något vigtigt! Och i morgon kommer han säkert. – Vet fru Bern, att den kaptenen börjar misshaga mig; jag tror icke att den karlen är bra. Det sade jag också Widen från första stunden; men när låta männerna säga sig? Kort sagdt, Ling och Rosa passa icke rätt bra för hvarandra. Men hvar i Herrans namn skola vi så hals öfver hufvud få ostron och hummer? Det värsta är, att jag icke gerna kan ge Widen någon vink, att jag erhållit kunskap om det tilltänkta besöket; ty då gissar han huru det tillgått, och det vill jag icke. – Men det är icke heller nödigt, att han får kunskap derom. – Låt mig se, vi ha ju både hare och orre. Det var för ledsamt, att vi skulle taga den sista tjädern i söndags. Och så får fru Bern lägga skinka och bringa i vatten, i händelse han kommer att dröja här något. I morgon kan det icke begagnas; men vi få hitta på något annat; ty det är säkert, att, om han gör förmiddagsvisit, bjuder gubben honom till middag.”

Det vigtiga ämne, som nu afhandlades emellan kommerserådinnan och hennes hushållerska, upptog nära tvenne timmar, innan det kom till ett lyckligt slut, och derpå gick fru Bern att sätta alla sina tjenstandar och mindre krafter i rörelse. Kommerserådinnan satte sig till det länge väntande thébordet; men hennes inbillning var helt och hållet upptagen af de luftslott hon uppförde, och nästan för första gången i hennes lif hade ett ämne så uteslutande fästat hennes uppmärksamhet, att hon glömde alla yttre omständigheter, och slog i förvirringen ut på bordet både vattnet och gräddan, så menlöst som en sjutton års flicka, vid begrundandet af sin första kurtis eller sin förste friare.

När familjen följande morgon var samlad vid kaffebordet, omkring klockan half nio, inträdde Larsson med ett kort, hvarjemte han bifogade den frågan, om herrn, hvars namn stod derpå, kunde erhålla svar, hvilken timma på förmiddagen han fick äran uppvakta kommerserådet. Betjenten lade kortet på bordet, och drog sig tillbaka, för att inhemta sin husbondes utlåtande. Kommerserådet upptog det och ansträngde sina svaga ögon, för att, vid den ännu icke fullkomligt ljusa dagen, läsa de fina bokstäfverna. Hastigt blef hans kind alldeles askgrå, läpparne skälfde och hela hans stolta varelse sjönk tillsamman till en mans af den yttersta obetydlighet. Likväl tycktes medvetandet af betjentens närvaro snart återgifva honom något af den gamla förmågan att dölja sina känslor. Han upplyftade hufvudet, och med en ansträngd värdighet, hvilken starkt afstack mot den föregående sinnesskakningen, yttrade han: ”Hvilken timma som behagas, är jag med största nöje hemma för grosshandlaren Garben.”

Så snart Larsson tillslutit dörren, uppstod kommerserådet och vinkade sin fru att följa sig. Då de redan voro i dörren, vände han sig till Rosa med de orden: ”Kläd dig, mitt barn, öppna praktrummen, och sätt dig i blåa förmaket.” – Rosa böjde stum sitt hufvud, till tecken af lydnad; men med smärta tänkte hon på den stackars Ferdinand, som i dödlig ångest gick hemma och afvaktade hennes beskickning till professorn. I största hast skref hon ett par ord till honom, samt underrättade, att ankomsten af en fremmande hindrade henne att komma ut på förmiddagen; men, så vidt ingen oförutsedd händelse inträffade, ville hon på aftonen besöka professorn, och göra allt hvad hon förmådde. Sedan hon afsändt sin biljett, gick hon på sitt rum, att, enligt tonen i den faderliga befallningen, göra en utmärkt förmiddagsklädsel.

Emellertid hade kommerserådinnan med hårdt bultande hjerta följt sin bleke, förstörde make till dennes enskilda rum. Sedan de båda inträdt, och grosshandlaren omvridit nyckeln i låset, utbrast han i en nästan döende ton: ”Brigitt Marie, jag är ruinerad – jag är förlorad – det är alldeles förbi med mig! – Himmel och helvete! jag ser huru det är, – han har fått vinkar! – förb – öfver alla vinkar! – Jag var icke illa nog i klämman förut! Det enda halmstrå, som höll mig uppe, var min kredit hos detta hus. Men nu är allt förbi. Denne Garben har ofantliga skuldförbindelser af mig; ty under de senare tio åren hafva vi haft vidlyftiga affärer med hvarandra. Och är hans afsigt nu, hvilket jag ej betviflar, att vilja hafva en uppgörelse, kanhända förbindelserna infriade, då är det så helt och hållet slut med mig, att jag aldrig mera kan upplyfta mitt hufvud, utan blir till spott och skam för hela denna skara, hvilken så länge i mig hyllat och vördat den maktegande. O, jag olycklige, ruinerade man!” Den stolte grossören vred händerna och nedsjönk jemrande

på soffan.

”I Himlens namn, kära Widen, gif dig tillfreds!” bad kommerserådinnan bevekligt. ”Låt oss hellre uppfinna något medel att afböja den första stormen; ty icke en skymt af rätta förhållandet bör bli synlig. Erinra dig, min gubbe, de föreskrifter du sjelf gaf mig, aftonen af Rosas förlofningsdag, då du första gången anförtrodde mig dina affärers kinkiga ställning. Haf nu makt öfver dina anletsdrag, var artig, fri och obekymrad i ditt väsende, och låt oss så insöfva honom med smicker, kalaser och hvarjehanda tillställningar, att han icke för hastigt får tillfälle att tänka på verkliga ändamålet med sin ankomst hit. Hvarjehanda faller mig in. Jag har hört att han lärer vara enkling. Ack, söta Widen, om du ändå lyssnat till mina ord! Jag var aldrig för partiet med kapten Ling, det minns du. Hvem vet huru det kunnat foga sig? Rosa är intagande; få karlar hafva sett henne, utan att finna detta. Tänk om ...”

”Ja tänk, om vårt verldssystem i morgon blef
förstördt,
Tänk om vi rycktes bort af pesten!”

afbröt kommerserådet förtretad. ”Ni qvinnor ären alltid färdiga att uppgöra planer.”

”Ja, är icke detta vår pligt, söta Widen?” svarade hans hustru fogligt; ty till hennes heder få vi nämna, att hon var en rätt god och förståndig hustru. ”Är det icke vår pligt, då vi tro oss dermed kunna tjena våra män? Men om du sjelf vet någon bättre plan, så – Dessutom har jag hört, att grosshandlaren Garben lärer vara stadd på en resa till hufvudstaden.”

”Hm, hm!” sade kommerserådet, och började, såsom ett tecken till nytt lif, vandra fram och åter i rummet. – ”Brigitt Marie, min vän, du menar väl, det vet jag, och när jag närmare eftersinnar hvad du yttrat, var åtminstone det förstnämnda icke så rasande. Gud gifve så visst, att vi kunde finna medel att låta den första stormen gå öfver under vackert solsken! Är det endast säkert, att han, som du säger, skall resa härifrån till Stockholm, och jag lyckas drilla saken derhän, att vi uppskjuta affärerna till hans återkomst, så äro tvenne veckor en skatt af oberäkneligt värde vid sådana vändpunkter. Min mening är, att han sedan skall få se sig om, hvar han kan åtkomma någon säkerhet för sina penningar, emedan jag blir tvungen att på ett sätt, just icke behagligt, men *det enda* som återstår, ordna samtliga mina fordringsegares anspråk, så att de få en samfälld kassa.”

”Widen, min söta vän,” sade kommerserådinnan med darrande röst och en icke omärklig skakning på hufvudet, ”du skrämmer mig. Vore icke detta lika illa, jag kunde nästan säga lika ärerörigt, som något annat?”

”Bah, min lilla vän, det förstår du icke!” inföll grosshandlaren med mera stadig ton. ”Lemna det åt mig; sådant är hvardagssaker. Efter någon tid är det glömdt, och man är lika hederlig karl för det, så vida man förstår att behandla saken riktigt, och träffar lyckliga ackord med sina värsta björnar. Men förstås,” tillade han, då han såg huru litet tröstad frun syntes af hans skäl, ”att, om han visar någon uppmärksamhet för Rosa, hvaraf vi kunna taga oss anledning att förmoda, det sakerna kunde ordnas på annat sätt, vore det naturligtvis bäst; ty, som vi numera kunna taga för afgjordt, att professorn förblifver sin envisa föresats trogen, tänker jag i alla fall göra slut på partiet. Men vi få icke prata bort tiden, min engel! Sedan jag fått litet rådrum att andas, känner jag min vanliga kraft återkomma. Det var endast de första ögonblicken, som förmådde göra mig rådlös och oredig. Jag skall nu desto mera tänka på den plan jag framkastat. Din eller min skall gå igenom. Kläd dig nu, kära Brigitt Marie, och begif dig till förmaket, der jag sjelf snart skall inträffa; ty vare långtifrån mig att emottaga honom i mina enskilda rum, der samtalet nödvändigt skulle drifvas omkring en enda punkt, affärer, enskilda eller allmänna. Nej, detta måste isynnerhet undvikas, och deruti blir ni fruntimmer det bästa biträdet. Gif Rosa en vink, min vän, att hon med serdeles artighet emottager en man,

till hvilken hennes far står i stora och mångfaldiga förbindelser.”

”Ja, ja, nog lärer jag väl göra hvad på mig ankommer,” svarade kommerserådinnan; ”och jag hoppas, vi skola så upptaga honom, att han icke skall få mycken tid öfrig. Men huru är det, skola många fremmande bjudas till middagen?”

”För i dag endast några karlar, min gumma! Men stannar han öfver, skola vi i morgon hafva ett riktigt storkalas.”

”Som du vill,” sade frun och gick ut, för att öppna en ny öfverläggning med hushållerskan, emedan hennes hufvud svindlade af den mängd tankar, som tagit det till tummelplats. Sedan hon tillslutit dörren, stod grosshandlaren ett par sekunder stum, med korslagda armar. Derefter började han mekaniskt sin klädsel, och kastade emellanåt en blick i spegeln, för att se om det lyckades honom att återtaga sin vanliga dryga hållning, likväl nu med en tillsats af förekommande artighet.

XIII.
Presentationen. – Middagen. – Följden af Kommerserådets Morgonbesök.

I det stora, praktfulla, endast vid högtidligheter öppnade blå förmaket sutto kommerserådinnan och Rosa med hvar sitt broderi; den förra i hörnet af en grann soffa, den senare på en taburett vid ett fönster. Kommerserådet stod vid ett bord, och roade sig helt obesväradt att retas med en papegoja, hvilken i sitt förgyllda fängelse hackade efter sockerstycket i sin herrskares hand. Detta hade ej fortgått många minuter, förrän dubbeldörrarne upprycktes af Larssons klumpiga händer, och just som namnet: ”Grosshandlaren Garben!” gått öfver hans läppar, inträdde den väntade och fruktade gästen i egen person.

Det var en blek och mager herre, af något mer än vanlig längd. Hans temligen vackra drag skuggades af några tunna, ljusa lockar, sirligt kammade öfver den fårade pannan, och de små, dunkelblå ögonen uttryckte allvar, blandadt med godhet; men omkring läpparne hvilade ett drag af kraft och bestämdhet, som stannade der, äfven då de öppnades till ett leende, eller, om det syntes försvinna vid ett sådant, fann man straxt, att detta leende flög förbi som en lätt fläkt, endast krusande ytan. Likväl tycktes han icke vara någon stel, tråkig pulpet-karl, utan en allvarsam, men städad verldsman. Fremlingen var modernt och rikt klädd. Med ledigt behag bugade han sig för fruntimren, och räckte sin hand åt kommerserådet, hvilken med den blidaste och mest artiga uppsyn gick emot den aktade gästen, och bjöd honom, under hjertliga vänskapsbetygelser, vara välkommen.

”Se här min hustru och min dotter, hvilka verkligen längtat att få göra herr Garbens bekantskap. Och här, kära Brigitt Marie, och du, mitt barn, ser ni den man, jag så ofta och med så mycken aktning omtalat. Vi skola hoppas, att han icke försmår att som gäst och vän inträda i vår krets.”

Under denna kommerserådets knapphändiga presentation neg kommerserådinnan gång efter gång. Rosa gjorde en djup böjning på sitt vackra hufvud, men höll sedermera af förundran på att släppa alla sina sysaker i golfvet vid sin fars yttrande; ty, så vidt hon kunde erinra sig, hade hon aldrig hört den ifrågavarande, så mycket aktade mannens namn upprepas, utan i sammanhang med någon salt- eller spannmålslast. Den danske grosshandlaren syntes äfven sjelf litet förundrad öfver detta utomordentligt vänskapsfulla och förtroliga emottagande, och hans allvarsamma, forskande blick öfverflög de närvarande med ett stadigt uttryck, hvarefter han med en höflig bugning emottog den stol värden framsatte. Kommerserådinnan började genast framställningen af en mängd frågor, rörande resans besvärligheter och det dåliga väglaget; men som den fremmande icke synnerligen vidlyftigt besvarade dem, fann hon lämpligast att byta om samtalsämne.

”Huru länge få vi det nöjet att se grosshandlaren Garben hos oss?”

Den danske herrn såg på sin värd, och svarade artigt: ”Om det icke faller herr kommerserådet besvärligt, kunde vi möjligen i dag se på våra affärer. I morgon, i händelse vi hunnit sluta göromålen, ernar jag anträda min resa till Stockholm.”

Herr Widen sände sin hustru en mörk blick, hvilken genast öfvertygade henne, att hon behandlat saken oskickligt, och medan hon i sitt hjertas stora ångest tänkte på någon utväg att hjelpa sitt misstag, svarade kommerserådet lugnt, i en förut väl inöfvad ton: ”Derom kunna vi samtala enskildt i eftermiddag, om herr Garben så åstundar.”

Säkerheten i den röst, hvarmed dessa ord yttrades, och det icke omärkliga stolta missnöje de inneburo, att se gästen, i fruntimrens närvaro, vidröra ett sådant ämne, öfvertygade Garben, mera än alla försäkringar skulle hafva gjort det, att hans första obehagliga misstanka endast varit en följd af de mörka hviskningar, som hunnit hans öra; ty denna säkerhet, ledighet och stolthet kunde en man icke gerna antaga, som visste, att han efter några timmar skulle stå vid branten af en afgrund. Nej, tvärtom vittnade hela uttrycket i kommerserådets ansigte om en ädel ovilja, vid denna halfva skymt af misstanka till hans vilja och förmåga att ingå i den äskade redogörelsen.

Herr Garben trodde sig således, genom den brådska hvarmed han önskat komma till hufvudsaken, hafva sårat den familj, hvaruti han blifvit så vänligt emottagen, samt yttrade derföre med en ton af hjertlighet, hvilken hugsvalande trängde kommerserådet genom märg och ben: ”I eftermiddag, eller i morgon på förmiddagen, huru det behagas. Jag finner mig nog väl, för att icke längta efter den sysselsättning, hvarmed vi Merkurii söner ständigt bråka.” – Derpå vände sig herr Garbens blick och uppmärksamhet till Rosa, och sedan han temligen vänligt börjat att beundra hennes konstfärdighet, i förmågan att jemnt skapa nya blommor på duken, inledde han lätt och behagligt de ämnen, som kunna företrädesvis blifva föremål för en artig, obekant karls samtal med ett bildadt fruntimmer: konst, litteratur, poesi, m. m. Ett par timmar förflögo hastigt, hvarvid herr Garben syntes allt mera road af Rosas fina anmärkningar, hvilka han sjelf fintligt framkallade. Hennes riktiga takt och angenäma, okonstlade sällskapston förfelade icke att nu, såsom alltid, behaga den som samtalade med henne.

”Vi få ju den äran att återse herr Garben till middagen?” sade kommerserådinnan i ljufvaste ton, då gästen uppstod och dervid såg på sitt ur. Grosshandlaren tackade förbindligt, och gick, för att göra ännu ett par förmiddagsbesök. Familjen höll sig stilla på sina platser, tilldess sista skymten af herr Garbens fina, blå pelsfodrade kappa försvunnit bakom hörnet till nästa hus. Men då sade kommerserådet till sin fru, i det han drog djupt efter andan: ”Kors, sådan gås du är, Brigitt Marie! Var det en fråga att komma fram med? Om jag icke egt en så utomordentlig sjelfbeherrskning, skulle du dermed ställt till en rätt vacker revolution; men lyckligtvis fann jag mig på ett sätt, som gjorde en högst fördelaktig verkan; det syntes tydligt. Men ögonblicken äro dyrbara och måste klokt användas. Hvad skola vi göra med kaptenen? Har du låtit bjuda honom till middag?”

”Var i den vägen alldeles obekymrad, söta Widen! Rosa har fått en biljett, som underrättar henne, att Ferdinand i dag reser åt landet, för att bli borta ett par dagar.”

”Ja så! Nå, det var bra! Jag hade annars tänkt på någon annan utväg; men detta var allra bäst, just förträffligt. Och hör nu, Rosa, mitt barn,” vände sig fadern till den af undran förstummade flickan, ”hör nu väl på hvad jag vill säga dig, och lägg det på minnet. Denne man, som du sett mig emottaga med en så ovanlig grad af artighet, han är min störste fordringsegare, hvilken, förstår du, kan bysätta mig när det behagar honom, och göra oss alla, i bokstaflig mening, till tiggare. Jag har, i anledning af dessa ledsamma omständigheter, ansett bäst att sjelf säga dig hvad slutet kan blifva, i fall vi icke, å vår sida, uppbjuda allt, att förekomma eller åtminstone fördröja det onda. På dig, barn, beror det mycket. Grosshandlaren Garben är synbart road af ditt samtal. Uppbjud hela din förmåga att behaga honom. Du gör det ju endast för din fars

skull,” tillade han och klappade dotterns kind, hvilken glödde af ovilja vid detta tvetydiga uppdrag. ”Ja, Rosa, för din fars skull,” upprepade han än en gång med oförställd rörelse. ”Hvem vet, kanhända håller du i dina späda händer den tråd, som är tillräckligt stark, att slå en knut om alla de öfriga, hvilka nu äro nära att brista, samt ovilkorligen måste brista, om de icke snart kunna fastare tillknytas.”

Rosa stod tyst, hon vågade icke se upp; men kommerserådet läste, äfven i den nedslagna blicken, svaret, samt tillade derföre hastigt: ”När allt detta är öfverståndet, och det gamla Widenska huset sönderstyckas, liksom ur en kedja ring lossas från ring, – då, Rosa, har du kanhända icke mera någon far, som du kan vägra att lyda.”

Kommerserådet hade väl beräknat, huru långt han kunde gå, till att befrämja den plan, som i början syntes honom orimlig, men nu, – det måste han tillstå, – hade en aflägsen skymt af sannolikhet, om den riktigt behandlades; ty utmärkt, ja mer än vanligt uppmärksam och förekommande, hade herr Garben visat sig mot flickan. Det var klart, att hon behagade honom, och i samma mån fann kommerserådet behagligt att sysselsätta sig med den möjliga tanken om en förening af båda husen. Derföre måste Rosas känslor anlitas till ytterlighet. Hennes tårar strömmade på den faderliga handen, hvilken smekande borttorkade dem, och när kommerserådet kommit så långt, tillade han endast: ”Jag ser att du förstår mig, mitt barn, och du behöfver, under inga omständigheter, göra dig några samvetsförebråelser; ty, våra angelägenheter må utfalla huru som helst, så blir aldrig något parti af med kaptenen. Han får finna sig deri, att jag återtager mitt löfte; ty jag ser klarligen, att ditt giftermål med honom skulle blifva er gemensamma olycka. Han är en högst lättsinnig, om just icke dålig menniska, och från en vän i residensstaden har jag fått veta åtskilligt; men det hör icke hit. Allt nog, så snart kaptenen kommer hem, skickar jag honom sitt afsked. Men borttorka nu tårarne, mitt barn, och du, Brigitt Marie, låt det bli din omsorg, att ställa middagen så, att den räcker till aftonen. Sedan skall Rosa spela och sjunga, och spelborden upptaga den öfriga tiden. I dag, om f-n icke är lös, måste således fråga ej uppstå om affärer, och i morgon ha vi stor middag.”

Vid dessa ord skickade kommerserådet sin fru och dotter ännu en uppmuntrande blick, samt lemnade dem sedan, för att innesluta sig i sina rum och ostörd egna tankarne åt den öfverhängande faran.

Kommerserådinnan gick äfven till sina vigtiga bestyr, och när Rosa såg sig ensam, utbrast hon ännu en gång i tårar, och framsuckade djupt de orden: ”Så förnedrande! Jag skulle söka fånga en mans hjerta, för att – – för att – o, så afskyvärdt! Huru skulle icke Mannerstedt förakta mig, om han trodde det möjligt, att jag kunde emottaga ett dylikt uppdrag! – Likväl låg i min fars ord ett olycksbådande allvar, och han begärde att jag skulle blifva en usel, koketterande varelse, för att, om möjligt, rädda hans jordiska goda! Om mitt hjertas bästa och renaste skatter, oskuld och aktning för det rätta och goda, dervid gingo förlorade, derom blef ej fråga. Jag kan icke lyda! Artig och vänlig, nu såsom på morgonen, vill jag vara; men att utkasta några nät för att behaga honom, det är ogörligt. – O, huru mörk och molnomtöcknad står icke framtiden! – Mannerstedt, du herrliga, strålande stjerna! våra banor löpa väl aldrig tillsamman!” Rosas tankegång stannade här, liksom af sig sjelf. Hon lutade hufvudet mot kanten af soffan, och förföll i ett slags dvallikt tillstånd; men med en våldsam ansträngning lösryckte hon sig ur detta slags slummer, och fäste med kraften af sin vilja tankarne vid Ferdinand. – ”Hvad var det han skref?” sade hon; ”jag vill ännu en gång genomläsa det.” – Härvid upptog hon kaptenens biljett, svaret på hennes egen, och genomögnade följande:

Dyraste Rosa!

Jag är i den mest dystra och hopplösa sinnesstämning, och denne fremling du omnämner ökar min oro. Jag fruktar, att detta blir ett farligt besök för din far. Här hviskas redan ett och annat, som gör mig på det högsta förfärad. Som du omöjligen i dag, och kanhända icke heller i morgon, blir i tillfälle att använda en timma för mina angelägenheter hos farbror, så föredrager jag att under dessa pinsamma dagar vistas på landet, öfvertygad att du, englagoda Rosa, så snart du ser dig ega ett ledigt ögonblick, hastar till professorn och

försöker hela kraften af din älskvärda vältalighet på hans just icke ännu stelnade hjerta. Men förmår någon mensklig varelse upplena det, så är det endast du! – I dödlig ångest tillbringar jag tre dagar borta. Onsdagsaftonen är jag tillbaka och hemtar lifvet eller döden från dina läppar.

Ferdinand.

”Hvad det gör mig ondt om honom!” suckade Rosa, i det hon hoplade biljetten och åter stack den hos sig. ”Lifvet från mina läppar, stackars Ferdinand, lär blifva nog svagt. Gud vet hvad jag har att förkunna dig; men jag vågar ej fästa mig vid hoppet. Kunde jag blott komma till professorn, innan pappa hann att sätta sitt nya förslag i verkställighet. Detta förslag uppfyller mig likväl med en känsla, som jag icke kan gifva något namn. Hade icke dessa i dag tillstötande mörka händelser samlat, liksom i en brännpunkt, alla mina bekymmer för framtiden, skulle jag ansett denna känsla för en salighet; ty sedan vi blifva fattiga, kan mycket förändra sig. Nu åter, hvad kan det gagna? – För Ferdinand hade jag åtminstone vänskap, deltagande, hjertlig välvilja; jag hade kanske kunnat göra honom lycklig, kanske kunnat förändra hans lynne och inverka på hans bättre känslor. – Men denne fremling är mig alldeles likgiltig. – O, du arma hjerta, skall du evigt tiga! Likväl, hvem vet hvilka hinder kunna möta pappas senare plan! Garben synes mig vara en man af klart förstånd. Jag både fruktar och hoppas, att hans skarpa blick skall genomtränga den skimrande slöja, min far kastat öfver det mörka djupet; och då, jag ryser när jag tänker derpå! Gifve Gud att han egde nog mod att, i stället för allt detta tillernade falska prål, visa honom rätta förhållandet enkelt och sannt, och vädja till hans heder och ädelmod vid uppgörelsen! Säkert skulle mannen icke blifva obeveklig; ty han eger både känsla och bildning. Och huru gerna ville jag icke bedjande tillägga ett godt ord! Det vore en dotter värdigt, men icke den rol man ålagt mig att spela. – Ack, om jag tordes gå upp till honom och helt öppet säga mina tankar; men han hör mig icke, det vet jag förut. Likväl vill jag icke låta afskräcka mig; i afton, då allt blir tyst, skall jag på mina knän bönfalla, att han väljer denna utväg.”

”Rosa! Rosa!” ropade nu lilla Carolines röst från den halföppnade dörren. ”Mamma frågar, hvarföre du icke kommer ut och hjelper henne. Skynda dig, skynda dig, Rosa! Du skall ordna bordet, sade mamma.”

”Jag kommer, lilla du,” svarade den äldre systern, och, rodnande öfver sin overksamhet, då alla andra hade händerna fulla, hastade hon till matsalen.

När grosshandlaren Garben, några minuter efter klockan tre, åter visade sig i kommerserådets salong, var en samling herrar redan spridda i flera grupper. Vid bordet politiserades, och sedan kaffet var drucket, satte sig Rosa till pianot, på en vink af fadern. Hon var så van att låta höra sin talang för fremmande, att det nu som alltid gick förträffligt. Garben nalkades med den en musikälskare egna tysta försigtighet, och ställde sig bakom hennes stol. Här blef han så helt och hållet öra, att han lemnade alldeles obesvarade ett par frågor af borgmästaren, hvilken, långtifrån att dela den fremmandes smak, ifrigt önskade att fortsätta det samtal, han funnit på ett så interessant och nytt sätt afhandladt af den danske köpmannen, men hvilket denne helt och hållet syntes hafva glömt, till kommerserådets och hans frus otroliga förtjusning, som nu i tysthet bemärkte framgången af sin plan, och förstulet smålogo åt hvarandra. Sedan de sista tonerna dallrande bortdödt, under det högljudda: ”Tackar ödmjukast!” som borgmästaren, jemte några af de öfriga herrarne framförde, lutade sig herr Garben ned och sade artigt: ”En sådan njutning anser jag ohelgad af platta tacksägelser; men jag ser här noter för sång, och skulle skatta mig outsägligt lycklig, om jag finge höra en af de skära toner, som hafva sitt hem i hjertat af en nordens näktergal.”

Rosa rodnade öfver det fina smickret, böjde lätt på hufvudet, och svarade, vänligt leende: ”Gerna; men herr Garben får skylla sig sjelf, om näktergalen bedrager sin lofsjungares väntan.”

”Det finner jag mig uti,” yttrade grosshandlaren förbindligt, och drog sig tillbaka till andra ändan af rummet, dit de öfriga herrarne följde efter. Rosa preludierade icke länge, ty tillgjordhet var hennes afsky,

och snart lät hon höra ackompanjemanget till *Vikingen*, af Geijer. Det herrliga slutet deraf bäfvade liksom en andefläkt genom rymden, och anslog mången mildare sträng hos de tysta åhörarnes mer och mindre musikaliska själar. Den förste, som upphof sin röst, sedan Rosa slutat och i detsamma uppstigit, var borgmästaren B**. ”På min ära,” sade han, ”sjunger icke mamsell Rosa Vikingen bättre än min hustru! Ni bör riktigt öfva er tillsamman; ty Auroras piano är i alla fall vida bättre. Det kostade mig också artigt; 600 riksdaler banko. Hvad gaf bror för det här?”

”Icke mycket mindre,” svarade kommerserådet litet stött, och kommerserådinnan bedyrade högljudt, att kandidaten Mannerstedt, hvilken hvar och en visste var så skicklig att behandla flera instrumenter, och allmänt stämde alla stadens pianos, hade flera gånger försäkrat, att Rosas piano var dubbelt, ja tredubbelt så godt, som borgmästarinnans.

”Huru har han kunnat yttra något sådant!” genmälte borgmästaren, blossande röd. ”Han har dömt om saker, som han icke förstår. Men der ser man följden af att emottaga i sina hus uppblåsta, egenkära pojkar, som tro sig förstå allt, utan att ens begripa hvad de nödvändigast borde veta, att styra sin tunga.”

”Nå, bevars, det var ju ej något majestätsbrott,” skämtade kommerserådinnan skadeglad. ”Herr Mannerstedt vet alltid skäl för hvad han säger, och är dessutom,” tillade hon i vigtigare beskyddareton, ”en af mina favoriter; just en hygglig yngling, lärd, förståndig och blygsam; en riktigt ovanlig ung man.”

”En egenkär, inbillsk narr är han!” svarade borgmästaren, ännu mera förbittrad af berömmet, som värdinnan slösade på honom. ”Och hade han icke sjelf i dessa dagar uppsagt sin lektion i mitt hus, så skulle jag hafva afskedat honom; ty en sådan musiklärare förstör, genom sin oskicklighet, barnens anlag, i stället att utbilda dem. Jag gissar, att junkern hade aning om mina tankar, hvarföre han fann sin uträkning att förekomma, i stället att förekommas.”

”Nej, det är ett rent misstag,” försäkrade kommerserådinnan; ”jag tror aldrig, att han kommit att tänka på den saken. Men han står nu på resan till Lund, och har derföre uppsagt alla sina lektioner. För vår del äro vi högst ledsna deröfver, icke allenast derföre, att det var en oersättlig förlust för barnen, utan emedan vi äfven i den stackars, beskedlige ynglingen förlora ett trefligt och godt sällskap.”

Borgmästaren drog med ett försmädligt: ”Jag beklagar,” på axlarne, och medan den lilla tvisten fortsattes, hade grosshandlaren Garben nalkats Rosa, hvilken, under det hon upptog och ordnade sitt arbete, med högsta uppmärksamhet lyssnade på sin mors försvar af hennes hjertas afgud.

”Jag prisar min djerfhet och min aningsförmåga,” sade den danske herrn, och tog plats vid flickans sida; ”mamsell Widen har utbildat sin talang till en sällsynt grad för den, som endast öfvar den för sitt nöje.” – Han såg henne vänligt och tacksamt i ögat.

”Herr Garben är högst artig,” smålog Rosa; ”man kan dessutom aldrig veta, hvartill talanger kunna blifva nyttiga; med ett ord, om man ej någon gång behöfver dem till annat, än sitt nöje.”

Garben ernade svara något härpå, då kommerserådet infann sig och tillkännagaf, att spelborden väntade. Den danske köpmannen uppstod och lemnade med en förbindlig bugning husets vackra gudinna.

Klockan var öfver två på natten, då sällskapet åtskiljdes, och gästen syntes glad och tillfreds, då han tog afsked, synnerligast då kommerserådet grep i flykten en fråga, som sväfvade på hans läppar, i det han liksom till svar yttrade: ”I morgon bittida skall jag hafva det nöjet att uppvakta herr Garben, och hemta herrn till frukosten,” tillade han, då grossören redan var nere på gatan.

Då alla voro borta, och husfadern, hvilken i sanning behöfde hvila efter så många timmars ansträngning, tog ljuset för att begifva sig till sängkammaren, fattade Rosa hans hand, och emedan de voro ensamme, ty

kommerserådinnan var ute, och småsyskonen hade gått till sängs, begagnade hon tillfället, och bad sin fader ödmjukt och bevekligt, att, huru än tillståndet af hans affärer måtte vara, hellre anförtro sig åt fremlingens redlighet, än – än – hon tystnade, hon vågade ej uttala sin tanke; men det bedjande, tårdränkta, på fadern fästade ögat uttryckte mera än ord.

”Än genom ett falskt sken blända och bedraga honom,” slöt kommerserådet den ofullbordade meningen. ”Men tro mig, min dotter, allt detta förstår du platt icke, och bör aldrig försöka att lära känna sådant; ty det anstår ej qvinnan, allra minst dottern, att blanda sig i mannens värf. I allt annat hör jag gerna din mening, emedan jag vet, att du är en förståndig flicka; men i detta fall dömer du som den blinde om färgen. Gör derföre endast helt enkelt hvad jag sagt, och allt kan ännu slutas väl, ja riktigt väl, mitt barn.”

”O, pappa, bästa pappa,” bad Rosa, och skakade sorgsen och misstrogen sitt sköna hufvud, ”denna gång är det mig omöjligt att lyda; efter beräkning kan jag visst icke – och vill icke behaga någon man.”

”Med eller utan beräkning,” svarade kommerserådet otåligt, i det han lade handen på låset, ”det är detsamma. Alltnog att det sker, samt att du i öfrigt uppför dig så, som jag kan och bör vänta af en flicka, hvilken har tillräcklig klokhet att inse, det hon, i annan händelse, störtar både sig sjelf, sin far och hela sin slägt i olycka. Men vi skola icke tala om den saken; jag har bekymmer nog ändå. Godnatt, mitt barn!” Han kysste dotterns panna och tillslöt dörren.

Grosshandlaren Garben satt följande morgon vid pipan och kaffekoppen, då man till hans synnerliga förnöjelse anmälte kommerserådet Widen. Efter några förelöpande grannlåter å herr Garbens sida, rörande gårdagens nöje, frågade han efter damernas helsa. Kommerserådet tackade förbindligast, och bad honom sjelf komma och se åt.

”Jag fruktar att jag icke törs det,” yttrade den danske herrn; ”det torde annars icke heller i dag blifva något af med våra affärer.”

”Bevars, vi hafva ju hela dagen på oss,” yttrade kommerserådet; ”ty jag hoppas herr Garben icke tänker på resan förrän i morgon?”

”Det faller sig litet kinkigt,” menade den förre. ”Jag hade bordt vara ute i afton; ty jag måste ovilkorligen vara framme en viss dag; men jag hoppas det skall gå, om jag reser tidigt i morgon.”

”Huru länge ernar herr Garben stanna qvar i Stockholm?” frågade kommerserådet.

”Omkring åtta dagar högst, och vid min återkomst kunna vi se igenom hvad vi i dag icke medhinna; men jag önskar att få börja ju förr desto heldre. Derföre anhåller jag, såsom den största artighet, att herr kommerserådet icke täcktes besvära sig med sällskap, emedan detta hindrar allvarsammare göromål; och emedan min resa omöjligen kan uppskjutas längre, utber jag mig att klockan half 11 få besöka kommerserådet på dess enskilda rum.”

”Som herr Garben befaller. Jag hade visserligen tänkt hafva några vänner till middag; men vi kunna uppskjuta dermed till återkomsten; ty ’affärer först och nöjen sen,’ sade alltid min salig far, och deruti hade han rätt. Således klockan half 11! Mycket välkommen då; allt skall vara i ordning. Herr Garben tar väl en liten frukost först med min familj; sedan blifva vi ostörda.”

Herr Garben ville undanbedja sig frukosten; men kommerserådet erhöll slutligen hans samtycke, bugade sig och tog afsked.

Då den betryckte mannen kom hem, blinkade han med ögonen åt sin fru, att följa sig i nästa rum. Kommerserådinnan anade ingenting godt, ty hon såg att hans knän darrade, och sedan begge under djup

tystnad satt sig, sade kommerserådet med dof ton: ”Tänk icke på någon middag; det blir ej af. Han kommer klockan half 11 på slaget, och invändningar, undanflykter, bjudningar, om vi än drogo tillsamman hela staden, tjena till intet. Allt detta för också ej närmare målet för vår sträfvan; han är bestämd, och jag tog derföre det bästa möjliga beslut, nemligen att så lugnt och stadigt jag förmådde bedja honom vara välkommen till våra göromål. Med högsta svårighet aftvang jag honom löftet att frukostera med oss, och på detta löfte bygger jag mitt sista hopp om uppskof intill hans återkomst.”

”Nå, men hvad, i Himlens namn, söta Widen, kan din plan vara?” frågade kommerserådinnan darrande, och smög sig oroligt intill den qvalde mannen. ”Tala, min gubbe, låt höra?”

Kommerserådet drog sig i en lutande ställning tillbaka, kommerserådinnan böjde sitt öra emot hans läppar, och nu följde långa, tysta hviskningar och sakta utrop af frun, hvilka likväl tycktes uttrycka tillfredsställelse. Slutligen uppreste hon sig och sade halft fruktande, halft leende: ”Bara det icke är farligt, söta Widen!”

”Icke det ringaste,” försäkrade kommerserådet; ”jag tror tvärtom, att det skall göra mig rätt godt. Gå bara nu och var försigtig, och kom genast tillbaka!”

Frun gick ut, inträdde i sängkammaren, riglade dörren och nedfällde rullgardinerna, hvarefter hon tyst och brådskande öppnade ett litet schatull, hvaruti förvarades hvarjehanda. Hon besåg åtskilliga små bundtar, i form af pulver; utanskrifterna undersöktes med mycken noggrannhet, och nu utdrogos hastigt tvenne, hvilka blefvo behändigt stuckna emellan vecken i rocklifvet, och sedan allt åter var satt i behörig ordning, återvände fru Widen till sin väntande make. Här sänktes äfven rullgardinen, hon framdrog det gömda godset, och sade i nästan halfgråtande ton: ”Det är för rasande, kära Widen; tror du ej att annat råd finnes?”

”Nej, har jag sagt,” svarade kommerserådet otåligt; ”med flickan kan alldeles ingenting uträttas, förrän han kommer tillbaka. Det enda, vi kunna sträfva till, är att vinna tid. Förspill den således icke onödigt, Brigitt Marie, utan skynda dig!”

Kommerserådinnan slog, utan någon invändning, de båda pulvren i ett glas, fyllde litet vatten deruppå, skakade om och räckte åt sin man. Kommerserådet sväljde och grinade, spottade och sade: ”F-n så gement! Men hjelper det bara, så får det gå. – Fort nu, Brigitt Marie! Allting i ordning, försigtighet och klokhet!” – Det äkta paret gick ut åt olika sidor.

Slut på Förra Delen.

I.
Frukosten. – Ett Uppträde hos Professor Ling.

Då grosshandlaren Garben, vid utsatt tid, anlände, emottogs han af familjen i matsalen, der ett litet trefligt frukostbord var uppdukadt. Med lättadt hjerta såg herr Garben, att ej flera fremmande voro påräknade, samt att allt syntes lofva, det han skulle hinna det önskade ändamålet.

Hela frukosten hade ett affärsmessigt utseende: kall mat, uppassningen ordentlig och skyndsam, liksom man hade brådtom. – ”Vi skola bjuda till att hafva middagen litet trefligare,” smålog kommerserådinnan, under det hon artigt trugade gästen att taga litet mera *à la daube;* ”men jag skall ha den äran att säga, min man älskar icke långsamhet, då göromål äro i fråga. Derföre ville jag låta vår aktade gäst se, huru de svenska fruarne gå sina mäns önskningar till mötes, och frukosten blef således litet på hafs för omaket.”

”Den synes mig utsökt,” försäkrade herr Garben, samt visade i bokstaflig mening, att han talat efter bästa öfvertygelse. – ”Men,” tillade han, ”hvad de svenska damernas vänliga och hulda lynne beträffar, anser jag mig pligtig att försäkra, ehuru fullkomligt öfvertygad om dessa deras älskvärda egenskaper, det de danska icke gifva sina grannsystrar efter i dessa dygder; och såsom snart åter blifvande äkta man, ser jag mig desto

mera föranlåten att förfäkta detta påstående.”

Kommerserådinnan släppte, vid denna oförmodade nyhet, en karafin ättika öfver den nya, gredelina tibetsrocken, och kommerserådet sade: ”Vi få den äran att gratulera,” men nedstörtade i samma andetag ett glas portvin, liksom det gällt lif eller död, hvilken som först hann att svälja det. Emellertid hade frun sansat sig tillräckligen, för att, under det hon med serveten aftorkade ättikfläckarne på sin rock, i den sötaste ton yttra: ”Ack, så angenämt, att höra en så interessant nyhet! Nu kunna vi hoppas att få se herr Garben med sin fru, då ni härnäst besöker Sverige.”

Sedan mamma slutat, höjde Rosa sitt glas ledigt och behagligt, reste sig litet, och sade med oförställd, hjertlig glädje: ”Lycka och välgång och en vänlig helsning till herr Garbens fästmö!”

”Jag tackar, jag tackar på det förbindligaste,” sade den danske grosshandlaren, och höjde glaset till sina läppar. ”Min fästmö har den äran att vara mycket lik mamsell Widen, och jag har derföre funnit mig så hemmastadd och behagligt stämd i hennes afbilds sällskap.”

”Mycket förbunden,” smålog Rosa. ”Jag trodde icke att herr Garben valt en så ung fästmö.”

”Jo, ehuru sjelf i medelåldern, älskar jag likväl ännu det ungdomliga, serdeles hos fästmör. Min Rika är icke mycket öfver nitton år.”

”Är allting i ordning?” sade kommerserådet, i brådskande och otålig ton, till förste bokhållaren, hvilken af alla krafter sträfvade att slita sönder en orrvinge, som tycktes vara något seg.

”Allt, herr patron!” Bokhållaren talade och åt med lika skyndsamhet; ty han såg ögonblicket nalkas, då stolarne skulle skjutas från bordet, och han kände, att han icke intagit nog last ännu, för att kunna berga sig tills det blef fråga om att härnäst sätta sig till bords, hvilket han fruktade skulle dröja till långt fram på dagen.

”Huru snart få vi vänta herrarne tillbaka?” frågade kommerserådinnan ledigt, och sköt på stolen.

”Klockan tre, som vanligt, Brigitt Marie,” sade kommerserådet och såg på sitt ur. ”Men nu är det tid, om herr Garben befaller.” – Denne nickade bifallande; men i detsamma kommerserådet skulle resa sig, vägde han litet fram och tillbaka på sin stol, några häftiga ryckningar, liksom af en dödande inre smärta, förvredo hans anletsdrag, och han tycktes vara nära att falla. Frun skrek till med sönderslitande ton: ”Widen, min söta vän, hur i Guds namn står det till? Hur är det med dig?”

Nu kom sällskapet, hals öfver hufvud, från bordet, och förste och andre bokhållaren sprungo fram och understödde sin patron, hvilken mera släpades än gick till soffan, der han, under häftiga ryckningar och liksom med våld dämpade skrik, nedsjönk utmattad af så mycken ansträngning. Rosa lopp till med vatten, kommerserådinnan med droppar, allt blef larm och rörelse. Förste bokhållaren sändes efter läkaren, och herr Garben sökte vänligt och medlidsamt att trösta fruntimren; men, så vidt det rörde den bekymrade makan, var all tröst fåfäng, alla ord förspillda. Under dödlig ångest flög hon fram och åter, gret och vred händerna med en förtviflan, hvilken syntes högst rörande och naturlig. Nu visade sig symptomer till våldsamma kräkningar hos den sjuke, och fru Widen lugnades.

”Fru Bern! fru Bern!” ropade hon af alla krafter. ”Kom och hjelp! Hvar är Larsson – och Stina – och Lovisa; vi måste hafva min stackars gubbe i säng, innan doktorn kommer!”

Med yttersta svårighet förflyttades kommerserådets jordiska hydda till sängkammaren, der den hamnade i lagom tid; ty Rosa och grosshandlaren Garben, hvilka stannat i yttre rummet, hörde ganska tydligt, genom den halföppna dörren, att symptomerna icke ljugit. Der var ett oerhördt skrik och slammer; och när den

sjuke nu, i bokstaflig mening utmattad och kraftlös, nedsjönk mot sängkuddarne, snyftade kommerserådinnan högljudt, knäböjde vid sängen, och hviskade sakta i sin mans öra: ”Söta Widen, du är så blek, du skrämmer mig riktigt! – Se upp! – Jag dör af skrämsel!” Men kommerserådet såg icke upp, utan låg der blek, med slutna ögon, och nu afgick ett nytt bud efter läkaren.

Ändtligen stod denne vid den sjukes säng, och förklarade att kommerserådet fått sig en häftig förkylning, hvarjemte han troligen förtärt något rörigt dagen förut. Sedan doktorn förordnat svettdrifvande medel och stillhet, förklarade han ytterligare, att saken icke var af någon betydenhet, utan att kommerserådet troligen om några dagar vore alldeles rask, så vida ingen feber tillstötte.

Herr Garben och Rosa hörde hvarje ord.

”Gud ske lof!” sade flickan, ”doktorn ger godt hopp! I fall herr grosshandlaren kunde stanna qvar öfver morgondagen, vore det kanske möjligt, att han då blefve så rask, att de nu så olyckligt uppskjutna göromålen kunde företagas.”

”Nej, det är mig beklagligen omöjligt att dröja. Jag måste tvärtom resa ännu i dag; ty sedan ingenting nu kan uträttas här, blir vid resan åtminstone den vinsten, att jag så mycket snarare kan vara tillbaka, och hoppas då med Guds hjelp finna kommerserådet fullkomligt återställd.”

Som den sjuke nu skulle försöka taga någon hvila, kommo doktorn och kommerserådinnan ut i förmaket.

”Ack, så ledsamt, min bäste herr Garben,” suckade fru Widen och skakade sorgsen sitt hufvud; ”huru litet vi arma menniskor veta den ena minuten, hvad den andra innebär. Jag hade tänkt på en så treflig och angenämt huslig afton, efter herrarnes mödor; men nu är det förbi med den glädjen för denna gång. Men vi få ju snart det angenäma nöjet att återse herr Garben?”

”Om fjorton dagar hoppas jag vara tillbaka; men vill i den oro, som råder inom herrskapets hus, icke längre falla besvärlig.” – Herr Garben tog afsked, kysste artigt damernas hand, och ledsagades, under kommerserådinnans ideliga beklaganden, ända ut på nedersta trappsteget.

Tvenne timmar senare, då fru Widen satt ensam i sin mans sjukrum, körde den stora resvagnen fram till Svanstedtska porten. Värdshuspersonalen fjeskade kring lika beställsamt, som vid den resandes ankomst. Ändtligen var allt klart, kusken slog med piskan, grosshandlaren Garben lyftade artigt på resmössan, värden bugade sig med hatten i hand, vagnen rullade utför gatan, och kommerserådinnan sade, djupt hemtande andan: ”Gud ske pris och lof, nu är han borta, min gubbe!”

Kommerserådet reste sig upp i sängen, och sade med ett leende midtemellan sött och surt: ”Det var f-n till pers; men så tog det ändå. Nu blir här annat att tänka på. Det var en Himlens nåd, att han omnämnde sin förbindelse; i annat fall hade jag, med de förhoppningar vi stödde på Rosa, endast vunnit fjorton dagars rådrum. Nu deremot, sedan ingenting kan blifva af med flickan, måste jag följa min första plan; det blir dervid.”

Då kommerserådet såg sin fru beredd att göra några invändningar, tillade han i en ton, den han sällan begagnade, och mot hvilken hon derföre ej vågade några inkast: ”Brigitt Marie, min gumma, sätt dig i andra rummet; jag behöfver samla mina tankar på egen hand.”

Dagen derpå insvepte sig Rosa i sin kappa, och gick i skymningen till professorns hus, för att fullgöra det ömtåliga uppdrag hon åtagit sig för Ferdinand. Professor Ling satt framför sin goda brasa, i den beqväma länstolen, med pipan i munnen; och medan han smackade på den, ljöd det vanliga: ”hm! hm!” från hans läppar.

Tyst smög Rosa fram på den mjuka mattan, och klappade honom på axeln. ”God afton, bäste farbror! Huru står det till?”

”Kors, är det du, kära barn?” Professorn vände sig vänligt om. ”Kommer du ändå och tittar på mig? Det hade jag knappt väntat, efter hvad som nu egt rum; men du är en hjertans söt och bra flicka och innerligen välkommen, nu som alltid.”

”Jag förstår ej farbrors mening,” sade Rosa undrande; ”hvarföre skulle jag ej komma hit?”

”Åh, jag tänkte så bara! Sedan din far skref mig till, det der brefvet i går morgon, hvilket han förmodligen jemte mitt svar omnämnt för dig, kunde du hafva funnit dig föranlåten att göra såsom flickor i sådana fall pläga, och draga dig tillbaka.”

”Aldrig ett ord,” bedyrade Rosa, ”har han nämnt om sitt eget bref eller farbrors svar. Pappa har varit mycket sjuk alltsedan i går förmiddag, och jag trodde honom upptagen endast af de affärer, som ögonblickligen lågo för handen.”

”Nå, så sätt dig, kära barn,” återtog professorn, ”så kan du läsa den biljett, din far skref mig till i går morgon. Se der! han ligger på bordet; det öfriga skall jag berätta dig sedan.”

Med en icke obetydlig darrning, tog Rosa papperet, påtände vaxstapeln, och läste vid dess dunkla sken följande rader af kommerserådets hand:

Högtärade kära vän och bror!

Redan länge har det varit min afsigt att göra min herr bror den vänskapsfulla frågan, om bror är sinnad utfästa antingen någon större summa i kontanta penningar, eller lägga dem i någon fastighet för sin brorson, hvilket bror torde finna blir en nödvändighet, om han skall kunna träda i giftermål med min dotter; ty ehuru jag hoppas kunna gifva Rosa en passande hemgift, lärer den dock icke mycket förslå, helst kaptenen har vida betydligare skulder, än bror förmodligen anar, men hvilka naturligtvis böra vara uppgjorda, innan man tänker på annat. Det är långtifrån mig, att yrka detta såsom någon fordran. Bror förfogar naturligtvis efter eget godtycke öfver sin förmögenhet. Jag vill endast hafva sagdt, att, i händelse bror finner detta förslag obilligt, och icke vill gå in derpå, jag härmedelst är nödsakad, – så kärt det varit mig komma i slägtskap med en gammal vän, – att uppsäga kaptenens förbindelse med min dotter; ty bror inser lätt, att man skulle grundlägga båda de ungas olycka, om man förenade dem, utan att lemna dem utsigter till bergning. Jag har rätt fram velat vända mig till bror sjelf i denna kinkiga fråga, emedan jag flera gånger utan framgång yttrat mig till kapten Ferdinand derom, hvilken troligen icke lärer åtaga sig att framföra den. Derföre blir det min pligt att göra det, och tillägger att förlofningen aldrig blifvit offentliggjord, eller rättare att den aldrig kommit att ega rum, om jag någonsin tviflat derpå, att min herr bror icke med nöje skulle bidraga till de ungas bosättning.

Afvaktande svar, har jag äran vara brors ödmjukaste tjenare.

Petter Widen.

Djupt rodnande och förlägen, hopvek Rosa bladet.

”Visste du ej det ringaste derom, barn?” frågade professorn, och hans skarpa blick tycktes genomtränga hennes själs dunklaste gömma.

”Icke ett ord om brefvet, bäste farbror,” försäkrade Rosa; ”men pappa sade mig redan i förrgår om aftonen, det han var sinnad att återtaga sitt löfte, af de orsaker han här uppgifvit. Huru det skulle ske, eller att han

ernade vända sig till farbror, derom nämnde han aldrig ett ord.”

”Nej, det kan nog vara; men säg mig nu uppriktigt, mitt barn, hvad känslor du dervid erfor. Men du måste vara fullkomligt uppriktig.”

”Skall jag våga det, bäste farbror?” frågade Rosa bedjande, och strök smekande de grå lockarne från den skrynklade pannan.

”Visserligen, min flicka,” återtog professorn; ”alldeles så, som du stode inför en högre domare, än en fattig, syndig menniska. Tala, mitt barn!”

”Nå väl,” sade Rosa, ”jag vill tala sanning. Min känsla vid dessa min fars ord var väl något oredig; ty dertill blandade sig en mängd andra, hvilka gjorde den stridig. Men likväl var det en lättnad att känna sig fri; ty under den tid vi varit förlofvade, har jag noga bemärkt Ferdinands lynne, och funnit, att vi ingalunda ega den öfverensstämmelse i åsigter och tänkesätt, som är nödvändig, för att, med hopp om någorlunda lycka, vandra ett helt lif tillsamman. Men om jag äfven antog, hvilket jag ofta gjorde, att dessa kunnat med tiden jemkas, så var det likväl något, som förbjöd tanken på all sällhet; ty nyligen har jag erfarit, att det var en känsla vida skiljd från kärlek, som föranledde Ferdinand att begära min hand.”

”Hm!” sade professorn; ”du har erhållit mycken upplysning i den saken. Vill du nu äfven vara så uppriktig och säga mig, om det var kärlek som förmådde dig att säga ja, då det stod i ditt fria val att säga nej?”

Rosa glödde, som den yppigaste af sina namnsystrar. – ”Bäste farbror! var icke så sträng,” bad hon. ”En flickas hjerta är ju fridlyst för hvarje fremmande blick! Är det icke så?”

”Ingalunda,” sade professorn allvarsamt. ”Förlofning och giftermål äro just icke lekverk heller. Hvarföre gaf du honom löftet om din tro, då, efter all min förmodan, ditt hjerta förblef kallt?”

”Söta, bästa farbror, jag vill erkänna, att jag icke älskade Ferdinand; men jag trodde att han älskade mig, och när jag dermed förenade den aktning och välvilja han ingaf mig, vågade jag tro, att dessa känslor voro en tillräcklig borgen för vår framtida lycka. I samma stund, jag lofvade att tillhöra honom, visste jag äfven, att min pligt var att lefva för befordrandet af hans sällhet. Men jag har funnit, att hans lycka aldrig blifvit stadgad genom egandet af min hand, om äfven mitt hjerta hade följt med; hvaremot, om han verkligen varit mig sannt tillgifven, om hans jordiska bättre sällhet berott af mig, då, min bäste farbror, hade jag mött dessa pligter, ehuru icke förenade med kärlek, med innerlig önskan och fast föresats att göra mig värdig det heliga namn af maka, han då gifvit mig.”

”Det är väl möjligt,” sade professorn; ”men orätt var det i alla fall af dig, mitt barn, att, så ung du var, vilja bortskänka din hand, utan ditt hjerta. Förr eller senare hade troligen den mäktigaste af menskliga känslor vaknat i ditt bröst, och huru gränslöst olyckliga kunde ni ej då hafva blifvit; ty mäktig är frestelsen, och äfven i den starkaste själ besegras den icke utan qval och strider.”

Rosa förblef tyst; men hon lutade sitt hufvud mot professorns axel, och då hans åldriga arm omslöt hennes späda gestalt, kände han den skakas af en våldsam rörelse. Professorn vände hennes ansigte mot sitt; det var öfversköljdt af tårar. ”Se så,” sade han mildt och godt, ”låt det nu vara! Jag ser hur det står till, och visste det förut; men lita derpå, att du i mig har en vän, som under alla skiften blir dig trogen, och, så länge han förmår hålla hufvudet uppe, skall arbeta på din sällhet. Jag ville önska, flicka,” tillade han djupt rörd, ”att Ferdinand varit dig värdig, samt att du älskat honom så – som du älskar Mannerstedt. Jag hade så gerna velat kalla dig dotter; men i mitt hjerta skall du likväl alltid bära detta namn.”

Han tystnade, och tvenne stora tårar, heliga insegel på det heliga löftet, smögo sig nedför hans kind, och blandades med hennes, som var stum af häpnad och rörelse.

Under djup tystnad förgingo några ögonblick; slutligen hemtade båda nog fattning, för att fortsätta det afbrutna ämnet. – ”Hvad svar gaf min gode farbror åt min far?” frågade Rosa, sträfvande att vinna någon säkerhet i sin ton.

”Jo, barn! jag svarade, på mitt vanliga korta och bestämda sätt, mitt hjertas mening: att jag för min brorsons bosättning icke ville släppa till ett runstycke, emedan han min själ kostat mig nog förut; vidare tillade jag något smått om lämpligheten att hafva förvissat sig härom, innan man skred till förlofning, m. m. Jag behöfver väl icke nämna, att mitt svar aldrig blifvit så stiliseradt, om jag icke från första ögonblicket insett, att ni skulle hafva blifvit olyckliga med hvarandra; men nu var det min önskan, och har varit det ända från början, att intet giftermål måtte bli af, och, efter det svar din far erhöll från mig, är er förbindelse att anse såsom fullkomligt upplöst. Så snart Ferdinand kommer hem, skall jag kungöra honom kommerserådets beslut, äfvensom mitt, och för er återstår ej vidare att fullborda, upplösningen, än att lemna ringarne tillbaka.”

”Ja, det skall icke göra honom någon sorg, såsom min fars affärer nu stå,” menade Rosa. ”Min stackars Ferdinand, han har nog bekymmer ändå.”

”Åh! det ger sig väl,” svarade professorn, som tänkte på Hilda och Ferdinands elastiska hjerta. ”Det är minsta bekymret.”

”Det är visst icke det minsta bekymret, bäste farbror; tvärtom, det är väl det allra värsta han någonsin haft, och det kan ej öfvervinnas utan en kraftig hjelp. Men om den djupaste ånger, förenad med den uppriktigaste föresatts af bättring, kunde blidka den faderlige vän, han förolämpat genom svaghet, förenad med häftiga lidelser, då skulle törhända den stackars, djupt bedröfvade Ferdinand vinna tillgift.”

”Hvad f-n är det då?” frågade professorn förundrad. ”Jag trodde du menade hans kärlek till Hilda! – En galenskap, liksom allt det han får i hufvudet! – Men när det icke är den, hvad kan det då vara för en ny tokighet, han anförtrott dig, mitt barn? Tala utan fruktan,” tillade han vänligare, då han märkte ett tvekande uttryck i Rosas drag. ”Han har åtminstone haft den klokheten att välja den bästa förespråkerska han kunde vinna för sin sak.”

”Gifve Gud det vore så väl, bäste farbror!” började Rosa med vek och darrande röst, ”samt att min bön förmådde att verka för Ferdinand hans gode farbrors förlåtelse, och derjemte en ersättning för förlusten af den lefnadsplan, som nu gått i qvaf för honom, den han i sin stora nöd omfattade! Ja, det var endast en sådan, som föranledde honom att anse min hand såsom något önskvärdt. Men jag har gerna förlåtit honom, så vidt hans lättsinnighet rörde mig; ty mitt hjerta lider af hans närvarande bekymmer, det jag delar såsom en systerlig vän.”

Nu skildrade Rosa, med liflig och eldig vältalighet, alla de farliga och lockande frestelser spel hade för Ferdinand, isynnerhet under den der förhatliga natten, jemte hans strid, då han tillgrep ackordsumman, hans ångest och ånger den förfärliga morgonen, då han såg sig hjelplös och olycklig, ett mål för sitt eget förakt, och förföljd af den föreställningen, att genom denna ytterst lättsinniga handling hafva förlorat sin farbrors sista goda tanka om sig, i händelse han fick veta denna olyckliga svaghet. Detta allt erhöll af Rosas läppar ett lif och en färg, som borttog en oändligt stor del af det tadelvärda deruti. Hon slutade med dessa ord: ”Bäste, käraste farbror, om farbror håller det ringaste af mig, så var icke döf för mina böner och för Ferdinands ånger. Förlåt honom; jag kan annars aldrig få en lugn stund, om jag vet honom blottställd för alla de vidrigheter, som vänta honom, och med det allra bittraste belastad med sin farbrors förebråelser, kanske förakt.”

Hon tystnade och tryckte, med en blick så innerlig och bedjande, att den kunnat beveka en tiger, den gamles skrynklade hand till sina varma läppar, och öfversköljde den med sina tårar. Professorn satt stum.

”Låt vara, barn,” sade han och drog handen tillbaka med en rörelse midtemellan harm och djup smärta. ”Sjuhundra banko af ackordsumman, hm! hm! – Och alla de förmaningar, jag gaf honom med sig på vägen, förströdda likt agnar för vinden! Store Gud! den pojken icke allenast ruinerar mig, han förstör mina sista dagars lugn med sina galenskaper. Likväl, min flicka, borde jag vara hårdare än jag är, för att kunna motstå dina böner, tårar och milda, bedjande blickar. Du har gjort mig så vek, att jag nästan blyges derför. Men för din skull, och derföre att han ännu egde nog hederskänsla qvar, att icke vingla upp flera utvägar att bedraga mig, utan lägger sin dåliga sak under min dom, vill jag förlåta honom och betala. Blir han icke, efter den stunden, en redlig och bra karl, så förtjenade han icke ditt förord och icke heller min svaghet. Men vi böra hoppas, att detta medel skall verka mera på hans moraliska känsla, än den yttersta stränghet. Jag vill åtminstone hysa detta hopp; ty pojken har ändå fastvext vid mitt hjerta, och bysättas får han icke, ehuru han väl förtjent det för sin lättsinnighets skull.”

Rosa lindade med glad och tacksam rörelse, ja med en känsla af salig fröjd, sina armar omkring professorns hals, och en af dessa heliga, djupt i hjertat gripande minuter inträdde, af hvilka det icke gifves många i lifvet. Nu knarrade det i dörren, och i samma ögonblick inträdde Ferdinand, med bleka, af ångstens olidliga qval tecknade drag. Han hade nyligen hemkommit, och då ingen biljett från Rosa underrättade honom, hvad hon utverkat för hans bästa hos professorn, tog han för gifvet, att hon icke kunnat komma dit, och den upprörda sinnesstämning, hvari han då befann sig, ingaf honom det mod, han vid lugnare besinning aldrig hade egt. Han gick att upptäcka sin nöd för sin farbror, och öfverlemna domen öfver sin framtid åt hans förlåtelse eller förakt och förvisning. Der stod han nu, ett par steg från dörren. En enda blick på den grupp, som mötte hans öga, sade honom hvad Rosa utverkat. Han störtade fram, och utan att yttra ett ord, böjde han sitt knä, och tryckte, med en sällsam, genomgripande, aldrig förspord rörelse, sin farbrors hand till sina läppar och sitt våldsamt klappande hjerta.

”Så, stig upp, din galning!” yttrade professorn, bemödande sig att under ett konstladt leende dölja sin egen djupa känsla, hvilken nästan blef honom öfvermäktig. ”Stig upp, och tacka Gud, att du hade förnuft nog qvar, att vända dig till din gamle farbror genom denna engel.”

”Min gode, min dyre, älskade farbror,” stammade Ferdinand, ”er godhet förkrossar mig långt mera, och låter mig djupare känna min egen ovärdighet, än er rättvisa vrede skulle hafva gjort. Men detta faderliga ädelmod skall icke förspillas. Det skall, så sannt mig Gud hjelper, bära frukt i mitt hittills lättsinniga hjerta. Heligt och högtidligt svär jag vid denna stund, som aldrig ur mitt minne kan utplånas, att under hela mitt lif icke mera spela.”

”Nå, låt se du nu håller ord som en hederskarl, min gosse!” sade professorn i huld, faderlig ton. ”Du skall då alltid vara mitt hjerta så nära, som i denna stund. Men ett måste jag säga dig. Din förespråkarinna har du för alltid förlorat såsom brud. Kommerserådet har ändrat tankar, och upplöst förbindelsen genom ett bref till mig. Dessutom har din för detta fästmö genom ditt stora förtroende erfarit, att det ej var stort bevändt med din lifliga kärlek, och icke heller med hennes egen. Derföre finner hon sig otvunget i sin fars beslut. Är det icke så, mitt barn? Har jag ej talat rätt?”

”Alldeles enligt med sanningen, bäste farbror! Ferdinand inser detta sjelf. Neka icke, gode Ferdinand, att så är! Men vi kunna, det oaktadt, vara vänner. Upplösningen af vår förbindelse skall icke betaga oss förtroendet till hvarandra; tvärtom kunna vi nu, utan alla betänkligheter, yttra våra tankar. Du vill ju alltid anse mig som en vän, bäste Ferdinand?”

”O, Rosa,” svarade kaptenen med blygsel, ty han insåg hela sammanhanget, så vidt det rörde honom, ”kan du förlåta mig, och vill du dessutom göra mig lycklig genom din vänskap, så är du en engel i godhet; och jag skulle vara denna stund ovärdig, om jag sökte hyckla en känsla, den jag längesedan egnat en annan.”

”Se så, se så!” ropade professorn afbrytande; ”det är att gå för långt i förklaringar. Låt det nu vara nog med den platoniska vänskapen, och tänk endast på att aflägga tecknen. – Så så! inga högtidligheter! Lägg dem vackert der på mitt skrifbord. Ferdinands skall jag i stället behålla, såsom ett tecken till hans förlofning med redlighet och fast sinne. Någon annan brud är det ej värdt att han tänker på tills vidare. Jag skall besörja, att Rosas ring blir i morgon tillställd kommerserådet.”

Tysta och med vida djupare rörelse, än de kände när ringarne påsattes, afdrogo de det vårdtecken, hvars betydelse de båda erkände sig hafva på visst sätt missbrukat, och de lediga händerna förenade sig nu i en varmare och mera trofast tryckning, än de någonsin gåfvo hvarandra under de förflutna dagarne.

”Det blir sent, barn,” afbröt professorn, som fruktade, att flera böner kunde framkomma, hvilka han för ingen del kände sig hågad att bevilja. ”Kom ihåg, att jag är gammal, och kan icke följa med flykten af edra känslor. – God natt, barn! Gud välsigne er! Du kan gerna följa Rosa hem, Ferdinand; och du, Rosa lilla, titta till gamle farbror, hädanefter såsom hittills. Du är alltid lika välkommen, mitt barn.”

Under professorns lilla afskedstal hade Rosa pelsat på sig. Hon var så van vid gubbens små egenheter, att hon aldrig misstyckte dem. – ”Farväl, bäste farbror! Gud välsigne farbror, för all sin godhet och välvilja! Jag dröjer icke länge innan jag kommer åter.”

Rosa fick en kyss på pannan, som vanligt, och Ferdinand ett kraftfullt och vänligt handslag, med inbjudning att infinna sig följande morgon till frukosten. Madam Brun, som blifvit tillkallad af professorns klocka, lyste de unga genom den lilla salongen, och utkomna på gatan, bjöd kapten Ling sin arm åt Rosa, så hjertligt och vänskapsfullt, som det varit i afton han fått *ja*, i stället för en korg.

”Ack,” sade Ferdinand, då de gingo förbi fru Borgenskölds fönster, der ett ensligt ljus så sparsamt lyste, ”ack, Rosa, en önskan fullbordad till, och jag vore den lyckligaste menniska på jorden.”

”Vi få ej begära för mycket på en gång,” menade Rosa. ”Var nu nöjd så länge med hvad du vunnit, och lemna något åt framtiden.” – De voro vid ingången till kommerserådets hus, och åtskiljdes med en lätt handtryckning.

II.
Den 1 Februari.

Klockan slog half till 11 den 1 Februari förmiddagen, då borgmästaren B** tog plats i den väldiga domarestolen på rådstugan. Herrar rådmän hade äfven intagit sina säten, och en stor del hviskande åhörare samlat sig i grupper här och der, då grosshandlaren Widen, med sänkt blick och hopsjunken, osäker hållning, närmade sig bordet, vid hvilket stadens styresman presiderade. Grosshandlaren bugade sig och nedlade en rätt artig bundt papper, den han förut hållit under armen. Och hvad innehöllo dessa papper? Jo, kommerserådet Widens cessionsansökning, med dertill hörande bilagor. Så nyckfullt och föränderligt är lyckans skimmer, framför allt på handelshorisonten. När grosshandlaren Widen, den stolte, ståtlige mannen, för hvilken hela H** nyss bugat sig med hatten i hand, nu återvände från rådstugan, att söka sitt hem, fanns knappt en och annan bland handelsbetjenterna, som visade honom denna höflighet. Så upprörd han än var, bemärkte han likväl denna bristande uppmärksamhet, och den bidrog att öka de obehagliga känslor, med hvilka han inträdde i sin boning. Sin familj ville han icke se, utan inneslöt sig i sina rum, der hans långsamma och jerntunga gång gaf ett hemskt genljud genom det i dag så tysta och på besökande toma huset.

Men vi vilja titta in i kommerserådinnans sängkammare. Der var mörkt och ödsligt, rullgardinerna nedfällda, så att icke någon blick från nyfikna grannar eller förbigående bekanta skulle bespeja hvad som föreföll derinne. Fru Widens vanliga inbillade styrka var till sista skymten försvunnen, då olyckan i hela sin

nakenhet framstod för henne, och oupphörligt, emellan de långa dåningar, som döfvade hennes bittra känslor, ljödo de olyckliga orden i hennes öron: ”Kors! har herrskapet hört att kommerserådet Widen gjort cession?” – Besynnerligt, att tanken på de små styng, hvassa som synålsuddar, hvilka illviljan och skadeglädjen skulle rikta mot henne och hennes hus, sårade djupare och smärtsammare, än sjelfva saken. Fru Widen hade ännu icke hunnit så långt, att hon kunnat ordna i sina tankar följderna af denna morgons uppträden. Hennes mans möjliga insättande af kreditorerna, en framtid full af tryckande bekymmer, till och med af daglig brist, dessa så vanliga saker, lågo helt och hållet utom den synkrets fru Widen förmådde omfatta. Var det icke en mer än tillräcklig börda för hennes styrka, att bära hvad som redan inträffat? Fru Widen var en hjertans god och förståndig fru, under medgångens dagar; men hon egde en af dessa små själar, som ej kunna höja sig öfver det alldagligas småaktighet, samt icke ens vilja försöka det.

Kommerserådinnan låg på en soffa, klädseln var i oordning, håret upplöst och pannan genomvåt, liksom de bleka kinderna, af den mängd kompresser, doppade i vatten och en de cologne, hvarmed hon återkallades till lif och medvetande. De små barnen stodo gråtande omkring mammas läger, emedan de tyckte att hon, som så många gånger inom en timma dödt för deras blickar, slutligen skulle dö så, att hon icke mera vaknade, hvarken af vatten eller droppar; men till deras innerliga fröjd, hjelpte likväl detta för hvarje gång. Tysta och undrande slöto de sig fast till hvarandra, och betraktade mamma på afstånd, samt gåfvo hviskande sin förundran tillkänna deröfver, att det var så konstigt i dag. Ingen fremmande syntes till, och pappa var borta; Rosa gret, och mamma höll på att dö.

Slutligen inkom fru Bern, och sade, med litet mera myndig och afgörande ton än vanligt: ”Hvad stå barnen här och gapa på? Gå in i jungfrukammaren och ät; der är dukadt åt er! Sedan bege sig gossarne vackert åt skolan, och Caroline och Josephine skola få taga fram dockorna och leka med dem. Men fort nu! Gör som jag säger! Mamma behöfver sofva, och gossarne förlora skoltimman, om de icke skynda sig.”

”Söta fru Bern,” sade en af de små flickorna, ”säg oss bara, hvarföre vi skola äta middag i jungfrukammaren, i stället för matsalen? Och hvar är pappa och Rosa, och kontorsherrarne och allesamman?”

”Allesamman ha göromål,” svarade fru Bern afgörande. ”Kom derföre och skynda er!”

”Men fru Bern kan ju tala om för oss hvar pappa är?” frågade den äldste af gossarne.

”Pappa är på sina rum, och han har befallt att både Linus och ni andra skola vara lydiga och göra hvad jag säger. Se så, Linus, tag småsyskonen med sig, och gå in och få er litet mat; det är längesedan frukostdags. Och på det att barnen skola vara riktigt snälla och lydiga, har jag lagat till blåbärskräm, och bakat pannkakor åt dem.”

”Ack, söta, snälla fru Bern!” jublade alla fyra; ”blåbärskräm och pannkakor! Vi skola gå på stund! – Hvad fru Bern är god! Tack tack, min söta fru Bern! Gif också mamma, då hon vaknar, och Rosa, då hon kommer tillbaka, af vår välfägnad!” – Och nu, med all sorg och smärta försvunna från de runda, fylliga dragen, hoppade den lätta skaran till jungfrukammaren.

Emellertid stod Rosa lyssnande, i dödlig ångest, vid sin fars kammardörr. Nyckeln var uttagen, och kommerserådets steg hade upphört att låta höra sig. Derinne var tyst som i grafven. Hårdt klappade Rosas hjerta; slagen tycktes vilja spränga hennes bröst; ty deras häftighet ökades med hvarje sekund, som skred fram. – ”Vågar jag klappa på?” hviskade hon till sig sjelf. ”O, Gud, om icke svar följer! Jag vet icke hvilken ryslig ångest, som bemäktigar sig min själ. Mitt blod tyckes stelna till is. – Jag måste hafva visshet; jag uthärdar icke längre.”

Och nu lät hon tre lätta slag ljuda mot dörren; hon förmådde icke ens uttala det enda ordet: ”Pappa!” – Men

hastigt röt en barsk röst inifrån: ”Hvem der; hvem stör mig?”

Rosa for tillsamman på en gång af glädje och förskräckelse; men snart återhemtade hon sig, för att med innerligt bevekande ton yttra: ”Min bäste far, det är jag! Släpp mig in; jag får icke ro, icke lugn, förrän jag får se er.”

”Är det du, mitt barn!” svarade kommerserådet, med ett förändradt uttryck i rösten. Rosa var hans älskling; han hade icke hjerta att affärda henne, ehuru smärtsamt det var för honom, att nu visa sig för någon af de sina. Kommerserådet hade lutat sig mot soffhörnet, för att, efter den föregående nattens sömnlöshet, njuta ett par ögonblicks döfning. Han uppstod och öppnade dörren.

”O, min far! min älskade, vördade far!” Mera förmådde icke Rosa; men aldrig kysstes den faderliga handen med djupare och innerligare rörelse. Aldrig hade det synts henne så ljuft, att vara dotter, som nu, då hennes kärlek och ömhet aftvungo den bekymrade och betryckte fadern ett mildt, ehuru sorgligt småleende. Han strök de gyllne lockarne från hennes panna, och bortkysste hennes tårar, ehuru de brände hans läppar.

”Huru är det med din mor, mitt barn?” frågade han, efter någon tystnad.

”Bättre än jag vågade tro,” svarade Rosa, hvilken icke kunde förmå sig att bedröfva sin djupt nog skakade far, med uppgift om rätta förhållandet; ”och dessutom hoppas jag, att, då mamma hunnit tillräckligt sansa sig, skall hon blifva fullkomligt bra.”

”Nej, kära du,” svarade kommerserådet, ”jag känner henne bättre,” tillade han långsamt. ”Då hon hunnit riktigt sansa sig, blir det först riktigt illa, framför allt om vi, genom någon lätt inträffande händelse, skulle komma att skiljas, och min stackars Brigitt Marie (hvarpå hon får bereda sig) kommer att utbyta det hus, der hon lefvat så många år i ära och glans, mot någon ringa, obemärkt våning, der hon, afskiljd från det umgänge, som blifvit henne lika nödvändigt som luften, nödgas tyst och ensligt framdraga sitt lif. Då, min lilla Rosa, fruktar jag med skäl, att hennes mod skall sjunka!”

”Gud, som allt förmår,” svarade Rosa, med ansträngning bekämpande sin egen smärta, vid den mörka tafla fadern uppdrog, ”skall äfven gifva henne styrka att bära detta, såsom det höfves en hustru att dela sin makes bekymmer, den onda dagen som den goda, och såsom det höfves en kristen, med sann tro och undergifvenhet, vid hvarje lidande. Var säker härom, min bäste far, och lägg åtminstone icke detta qval till de öfriga.”

Kommerserådet klappade sin dotters kinder. ”Du har alltid varit en förståndig och god flicka, min Rosa; du skall också blifva min tröst under bedröfvelsens dagar. Men gå nu, barn; jag väntar några herrar, hvilka skola försegla mina papper, samt iakttaga alla vid sådana tillfällen öfliga formaliteter. Försök, om möjligt, att trösta din mor, icke med något falskt hopp, det tjenar till intet, utan med din egen styrka och undergifvenhet, hvilken skall gifva dig mod att bära de försakelser, som Gudnå’s icke lära uteblifva, och äfven ingifva dig sådana ord, som kunna intränga i hennes hjerta, om icke tröstande, åtminstone lugnande. Mitt öde kommer till det väsendtligaste att bero på grosshandlaren Garben, jemte ett par andra fordringsegare, och jag har skäl att frukta det värsta, men fruktar likväl mest för den skara varelser utan skydd, som jag lemnar qvar.”

”De äro icke utan skydd, min dyraste far,” inföll Rosa med en ton af innerlig öfvertygelse; ”vi skola icke misströsta. Men jag måste gå. Törs jag likväl först fråga, om jag icke får bära in litet middag innan herrarne komma?”

”Nej, mitt barn, icke det ringaste! Få se om jag till aftonen kan göra dig till viljes; nu förmår jag ej äta.”

Rosa ville göra en vänlig invändning emot detta beslut; men fadern kysste henne hastigt på pannan, och gaf

henne ett nytt, ehuru mildt tecken att lemna sig ensam, hvilket flickan hörsammade, med en stum böjning på hufvudet.

I professor Lings lilla salong sutto tre personer omkring det enkelt ordnade bordet. Det var värden, med tvenne sina gäster, kapten Ferdinand Ling och kandidaten Mannerstedt, hvilken skulle äta sin sista middag i H** hos sin gamle gynnare. Klockan 6 på aftonen skulle Mannerstedt resa. Det var månljust, och således menade professorn, att, ehuru resan blifvit uppskjuten från morgon till afton, det likväl alltid var bättre att, fastän sent, vara på vägen några håll, än afbida en ny morgon, emedan dagarne ändå voro så korta, att man fick tillöka dem med aftnarne. Vår gode professor ensam förde ordet. Den i staden hastigt kringspridda underrättelsen om kommerserådet Widens cession var redan afhandlad, och ett stillestånd hade nu inträdt i samtalets gång, hvilket föranledde värden att börja ett nytt ämne.

”Hvad f-n är det herr Mannerstedt så noga betraktar? Ferdinands venstra hand, tror jag? Aha, nu begriper jag! Herrns öga saknar det tecken, som icke längesedan prydde ett finger deraf. Men sådant är vanskligt, har jag ej alltid sagt det, och händelserna hafva, i dessa sista dagar, så hastigt undanträngt hvarandra, att herrn, som varit inmurad i sin ensliga kammare, väl icke känner hälften deraf. Jag vill derföre i få ord göra herr Mannerstedt bekant dermed. Kommerserådet Widen fick i förra veckan besök utaf en af sina värsta björnar, grosshandlaren Garben från Danmark. Denne, rik och enkling, ansågs af den spekulerande kommerserådinnan, och äfven af kommerserådet sjelf, blifva en god pris för Rosa, hvilken, i parenthes sagdt, likväl troligen icke låtit beveka sig att tjena som lockmat. Emellertid var det omöjligt att riktigt planera för saken, utan att först hafva befriat sig ifrån den pretendent, som redan fanns till flickans hand; och som Ferdinand var på landet, begagnade kommerserådet tillfället och vände sig till mig, för att uppgöra denna angelägenhet. Det förstås, att han fick rent besked, och saken slutades för de unga dermed, att de beskedligt lemnade sina ringar tillbaka. För kommerserådet och hans fru tog den en oberäknad vändning, då herr Garben gjorde dem bekant med den lilla omständigheten, att han redan var förlofvad, samt att hans uppmärksamhet för Rosa härledde sig ifrån hennes likhet med hans fästmö. Nu var allt hopp förbi; en verklig eller tillställd sjukdom, det må Gud allena afgöra, befriade kommerserådet från den redogörelse, herr Garben äskat före sin afresa, men nu såg sig tvungen att uppskjuta till sin återkomst. Emellertid har kommerserådet enligt bästa öfvertygelse begagnat tiden. Önskligt vore för hans familjs skull, att herr Garben icke för hårdt klämde åt honom. – Men drick då ut glaset, herr Mannerstedt, och sitt icke der och dröm. Sedan herrn kommit ut i verlden, och varit med en tid, lär herrn snart den erfarenheten, att den ena nyheten lika väl som den andra äro hvardagssaker. Se så! skål, gutår till Rosas ära! Den flickan är min ögonsten, och skall aldrig lida nöd, så länge gamle Ling lefver.”

Herrarne klingade. Alla känslor ömmade för henne, som var skålens lösen; men Mannerstedts bröst var nära att sprängas. Blodet forsade i glödheta strömmar genom de svällande ådrorna, och han förmådde endast med den största ansträngning sitta qvar på sin plats. Han hade velat ut, lika godt hvart, endast han fått vara ensam med den omätliga salighet, som genombäfvade hans själ. Rosa var fri, fri genom sin fars vilja, utan att sjelf hafva brutit sitt löfte. Dessutom var hon nu fattig, ingen medtäflare till hands, och Rosas hjerta, hennes varmaste känslor, hade de ej länge tillhört honom? Alla dessa sköna erinringar upplyste, likt blixtar, klara och strålande, den mörka midnatt, som kastat sin slöja öfver Mannerstedts hjerta. Hans hufvud förvirrades; det susade förbi hans öron; allt gick upp och ned; rummet, bordet, buteljer och glas, allt var ett oredigt virrvarr; han visste knappt sjelf hvar han var.

”Herr Mannerstedt,” sade professorn, sedan han en stund betraktat sin gäst, ”hur f-n är det fatt? Är herrn på sin himmelsfärd eller på väg att ramla under bordet? Hm! Jag kan min själ icke riktigt urskilja hvilket som blir fallet; men herrn ser mig just ut att snart göra något språng, antingen uppåt eller nedåt.”

Mannerstedt fattade sig genom en af dessa starka ansträngningar, hvaraf hans själ var mäktig, då nödvändigheten böd honom att lägga band på sina känslor. ”Förlåt mig,” bad han sakta, nästan blygt, ”jag

blef så förvånad. Jag har icke varit ute på flera dagar; jag hade ingenting hört.”

”Nej, det syns nog,” menade professorn med ett betydelsefullt småleende. ”Herr Mannerstedt har således ännu icke gjort sitt afskedsbesök i Widenska huset?”

”Ack nej! Jag hade sparat detta till sist; men nu lärer jag väl icke kunna hoppas att träffa någon af familjen, hvilket sannerligen blir ganska bittert för mig, som i detta hus rönt så många prof af välvilja och godhet.”

”Fruntimren, åtminstone Rosa, träffas nog,” yttrade professorn likgiltigt. ”Jag skulle hafva bedragit mig på henne, om hon dukade under, eller ens svigtade, vid ett sådant slag som det ifrågavarande. Nej, jag tror, att hon är temligen lugn; ty hon har ett mildt och jemnt lynne, just ett sådant, som jag innerligt önskar till Gud, att alla qvinnor måtte hafva. Då skulle de icke plåga sina männer, under motgångens dagar, med pip och jemmer, öfver hvad som ändå icke kan hjelpas. Hennes fru mor deremot hör just till det allra vanligaste slaget, och jag gissar, att hon nu som bäst är i strid med dåningar, konvulsioner och annat satanstyg; ty den nöten var ändå för hård att bita på, sedan hon så länge vant sig endast vid sötsaker.”

Kaptenen och Mannerstedt sutto tysta; den förre, emedan han, oaktadt sitt medlidande med kommerserådets fruntimmer, likväl hade alla sina tankar hos Hilda Borgensköld, hvilken obarmhertigt gäckat alla hans bemödanden att få träffa henne ensam; Mannerstedt, emedan hans hjerta inneslöt en sådan rikedom af känslor, att han fruktade gifva dem luft genom ett enda ord om den, hvars blotta namn var honom omöjligt att höra, utan en uppskakande rörelse under venstra knappraden.

Då intet samtal ville komma i gång, sköt professorn på stolen, och man återvände till gula förmaket, der pipor och kaffe stodo färdiga. Kaptenen aflägsnade sig snart, under föregifvande af göromål i tjensten, och Mannerstedt tog plats i andra hörnet af soffan, på en vink af professorn. Sedan denne låtit det vanliga ”hm, hm!” och ett par väldiga dragningar ur pipan, såsom inledning, förelöpa samtalet, yttrade han ändtligen helt hastigt: ”Nå, min kära kandidat, erinrar han sig ännu vårt samtal nyårsmorgonen? Jag menar att jag då sade, det jag vore glad och skulle tacka Gud, om intet parti blef af mellan min brorson och Rosa; och när det nu verkligen är slut, säger jag det så mycket hellre; har herrn mod att yttra detsamma?”

Detta var en alltför direkt fråga; men professorn var icke någon älskare af omvägar, och begagnade dem aldrig. Mannerstedt kände väl detta, men blef dock i hög grad brydd; ty han var icke allenast blygsam, utan äfven i detta fall blyg. Ett ja syntes honom innebära för mycken djerfhet; ett nej skulle hafva vanhelgat hans läppar med en osanning, och en längre tystnad stämplade honom till ett sådant mellanting, som professorn plägade benämna ”en kruka.” I hvarje händelse skulle han således hafva sjunkit i sin gamle väns och gynnares aktning. Bäfvande för denna olycka, tog Mannerstedt mod till sig, och med blossande kinder och en ton, som darrade af stridiga rörelser, svarade han: ”Ja, jag tackar Gud, att det icke blef af, emedan det ej var Rosa som bröt sitt löfte, och emedan” – Men här stammade han och tystnade, efter ett par osammanhängande försök att fortsätta.

”Nå, hvarför emedan?” upptog professorn den afbrutna meningen. ”Litet mera i texten.”

”Bäste herr professor, jag – i sanning – nej – ”

”Bäste herr Mannerstedt, det är i sanning för ömkligt, att se en ung man så tafatt. ’Emedan,’ sade herrn.”

”Emedan – sedan Rosa är fullkomligt fri, och hennes känslor ändå aldrig tillhörde kapten Ferdinand så fullkomligt, som de borde hafva gjort det, vid afslutandet af ett så vigtigt förbund, – jag möjligen i en framtid – Men nej! herr professorn skrattar åt mig. En ynglings drömmar kunna väl vara förmätna; men att kläda dem i ord, förtjenar en förståndig mans leende.”

”Jag ler icke åt herrns drömmar, icke heller åt de ord, hvaruti de kläda sig,” sade professorn vänskapsfullt,

och sträckte sin hand åt Mannerstedt. ”Jag har ju sjelf en gång varit ung, och dessutom sjelf nu gjort mig den mödan att framlocka dessa drömmar, för att se, huru de skulle taga sig ut, då de kläddes i ord. Och om ett leende af gammal vana sväfvade öfver mina läppar, så var detta visst icke ett löje öfver sjelfva saken, utan öfver herr Mannerstedts svårighet och blyghet att framställa den. Enligt min tanke ligger ingen förmätenhet till grund för ett sådant hopp. Märk, jag säger hopp, ingenting vidare. En karl bör aldrig binda sig, ej heller söka vinna en flickas hand, förrän han eger ett stycke bröd att bjuda på, hvilket räcker till åt dem begge. Res derföre med gladt och godt mod, sträfva och arbeta; ett litet understöd skall icke felas; och när herrn en gång erhållit rektorssysslan i B**, och tagit det vackra, trefliga skolhuset i besittning, då är tid att tänka på dess förnämsta prydnad, en ung, vacker husmor. All närmare förklaring *nu* skulle i hög grad vara olämplig. Åtminstone all bindande förklaring,” tillade professorn, efter ett litet uppehåll, emedan han kände det menskliga hjertats svaghet, och ej ville lägga alltför strängt tvång på Mannerstedt. – ”Icke bindande, min kära kandidat, kom ihåg det, och låt Gud sörja för utgången. Edra hjertan äro båda goda och trogna; de skola hålla profvet!”

Mannerstedt andades djupt; han vågade icke se upp; men hans rörelse var oändlig. Då sade professorn: ”Och här lemnar du en far, min gosse, som vill skydda den späda rankan, hvilken en gång skall utgöra kronan på din lefnadsfröjd, belöningen för alla dina försakelser, din möda och din sträfvan. Res med Gud och var lugn! Min och hennes välsignelse följe dig!”

Djupt inom den innersta förlåten af Mannerstedts själ återklingade det veka och ljufva uttrycket i den annars så sträfve mannens ton. Han störtade upp, betagen af mäktiga, heliga känslor, och skyndade i de armar, som utsträckte sig för att omfamna honom. – ”Fader!” var det enda ord hans läppar förmådde framföra; men i detta enda ord, som han på så lång tid icke uttalat, och som nu ljöd så välbekant, så vänligt, så skönt, i detta ord låg för Mannerstedts hjerta en omätlig fröjd.

”Vi blifva båda för mycket upprörda, min kära gosse,” sade professorn och bemödade sig att återtaga sin vanliga och jemna fattning. ”Jag håller af dig, som du vore min egen son; men gå nu hem, och sök att hemta dig litet, innan du besöker henne. Klockan sex väntar jag dig tillbaka. Farväl!”

Utan att veta huru det gick till, kom Mannerstedt hem till sin ensliga vindskammare, der allt stod inpackadt och färdigt för resan. Han kastade sig på en stol, och lät sin blick hvila på hvarje föremål, så välbekant och förtroget med hans eget jag. Detta rum, i hvilket han genomlefvat så många stunder, rika på smärtor och strider, hade blifvit dyrbart för honom, och nu fick det ändtligen bevittna, att en glänsande stråle af hopp och fröjd genombröt den långa, mörka natt, som omtöcknat den enslige invånarens hjerta. Mannerstedt uppstod och öppnade mekaniskt fiollådan, och då han nu kände sig ensam med sin smärtas och sin glädjes äldste förtrogne, saktade sig hans känslor och försmälte med tonerna, stilla, heligt och fridfullt.

Det blef skymning. Mannerstedt svepte kappan omkring sig, och tog med högt klappande hjerta vägen till kommerserådets hus. Alla fönstren, som vände åt gatan, voro mörka; endast från kommerserådinnans sängkammare lyste ett ensligt ljus. Med en känsla, nästan liknande hemskhet, steg Mannerstedt uppför trappan. Den stora förstugan var icke som vanligt upplyst, utan mörker, tystnad och dysterhet rådde öfverallt, och väckte hos gästen ett obehagligt intryck. Han knackade på dörren till förmaket; intet vänligt: ”stig in!” hördes inifrån. Han vred på låset, och fann, till sin förskräckelse, att dörren var reglad. – ”Store Gud!” suckade han sakta, ”skall jag nödgas resa, utan att få taga afsked af henne! Det vore dock för hårdt!” – Efter att ett par minuter hafva öfverlagt hvad han borde göra, för att vinna sin önskan, gick han till andra sidan af bygningen, in i köket. Här träffade han endast en pojke, som af hushållerskan, fru Bern, begagnades såsom handtlangare och stekvändare. Betjenterna voro ute på språng för egen räkning; fru Bern var inne hos kommerserådinnan, och jungfrurna hade fått uppdrag att roa barnen tyst och stilla i deras rum.

”God afton, Sven!” sade Mannerstedt till gossen, som ifrigt var sysselsatt att blåsa upp elden under en

thépanna. ”Är herrskapet hemma?”

”Ja, nog ä’ di hemma alltid,” svarade gossen; ”men frun är fasligt sjuk, och herrn får ingen störa. Derföre är det detsamma, som de inte var hemma.”

”Nå, men hvar är mamsell Rosa? Får man ej träffa henne heller?”

”Ja, det kan jag inte så noga säga herrn; men hon är på sitt rum, det vet jag; ty hon gick nyss härigenom och tände ljuset. Och då sa’ hon, att hon gick dit, i fall fru Bern ville henne något.”

”Gå då dit upp, min snälle Sven, och helsa från kandidaten Mannerstedt, och fråga om han får taga afsked af mamsell. Du skall nämna, att jag reser om en timma. Skynda dig, min gosse; jag har brådtom!”

”Jaha! det skall jag säga,” försäkrade Sven, och fattade den ensliga, i spiselkanten fästade danken, för att lysa sig uppför trappan.

De minuter, gossen var borta, syntes Mannerstedt evigt långa. O, hvad hans hjerta klappade af ångest, fruktan och oro! Skulle hon emottaga honom; ty kunde hon vägra att se honom nu, då han för en så lång, ja, en omätlig tid skulle bjuda henne farväl? Nej, nej, hon kunde icke vara så hård! Men Sven var den långsammaste slyngel, som någonsin blifvit ombetrodd ett ärende i Amors tjenst. – Ändtligen kom han lunkande tillbaka.

”Nå, hvad sade hon?” ropade Mannerstedt och drog djupt efter andan.

”Hon sa’, att herrn kan komma upp, sa’ hon! Skall jag lysa herrn?”

Sven påtände, vid detta sitt välmenta förslag, den af luftdraget utblåsta danken, men släppte den af ren förtjusning, då Mannerstedt stack den omätliga skatten af en hel adertonskilling i hans hand. ”Gud bevars, sådan hederlig herre!” utbrast Sven och tände sitt ljus för tredje gången. – ”Kom nu! Jag skall gå före; men gå sakta, för här ska vara så töst, så töst.”

Och dermed begaf sig Sven uppför trappan, och Mannerstedt hoppade lätt och sakta efter. Man gick öfver en lång, vacker gång och förbi flera lästa dörrar, och nu stannade Sven, och sade: ”Se så, här är det.” Men i blinken var han utför trapporna och vid köksspiseln, emedan han fruktade för sina öron i händelse fru Bern kommit ut under tiden, och funnit att thépannan afstannat i kokningen.

Emellertid stod nu vår hjelte der i mörkret, med handen på låset af Rosas kammardörr. Han bemödade sig att litet hämma den flämtande andedrägten; men det var honom liksom det oroliga, ostyriga hjertat velat hoppa ur bröstet, då han skulle intränga i den helgedom, dit han icke ens i sina djerfvaste drömmar vågat kasta en blick. Att skåda den i verkligheten, föreföll den blyge, obeskrifligt finkänslige ynglingen nästan som ett helgerån; men att icke se henne, det var mera än han förmådde. Han vred litet i låset, och vid denna rörelse vore det svårt att afgöra, hvilket hjerta som klappade hårdast, det som slog inom eller utom dörren. Ändtligen sprang det stackars låset upp, och Mannerstedt trädde öfver tröskeln.

Han befann sig nu i Rosas rum, hvaraf han såg nättupp ingenting; ty vid kakelugnen satt den hulda, älskliga gestalt, hvilken uteslutande upptog alla hans tankar och känslor. Han bugade sig djupt, men stum. Det stora, trefliga rummet upplystes endast från ljuset i glaslampan; men för Mannerstedt syntes både rummet och egarinnan i en oredig strålglans, hvilken bländade hans ögon till den grad, att han måste skydda dem med handen, för att icke blifva ännu mera yr i hufvudet.

”Välkommen, herr Mannerstedt!” ljöd den milda, sköna rösten, och Rosa steg upp och bjöd honom en stol. Mannerstedt tyckte sig sitta i paradiset, och han önskade att slippa tala, för att så mycket längre kunna

fasthålla sin irrbild, och endast skåda, hvilket han äfven gjorde, med både lekamliga och andliga ögon. Rosa kände visserligen också något sådant; men hon fann likväl, ty hon var qvinna, att det icke gick an att så öfverlemna sig åt sina känslor. Man måste hitta på något att tala om.

”Herr Mannerstedt får icke träffa mina föräldrar! Ack, hvad det är ledsamt; men ställningen inom vårt hus tillåter det icke i dag.” – Hon tystnade. Nu var det Mannerstedts tur att rycka sig ur den vakna, ljufva drömmen. Han böjde sig något emot Rosa.

”Min goda mamsell Widen, jag har hört detta med djupt och innerligt deltagande. O! jag har hört så mycket!”

Rosas rodnad ville uppbränna kinden; hon fläktade svalka med sin näsduk. Svar kom naturligtvis icke i fråga.

”Jag ernar resa klockan sex,” återtog Mannerstedt, efter några ögonblicks tystnad, ”och jag medtager från detta hus minnet af mina skönaste och sällaste stunder i H**. Dessa minnen skola förljufva de dagar och år, som kunna förflyta, innan jag åter blir så outsägligt lycklig att – dock – jag får kanhända aldrig mera återse mamsell Widen.”

Den oändligt djupa smärta, denna tanke väckte, gaf Mannerstedt mod att rycka sin stol tre steg närmare Rosas. I flickans ögon tindrade klara tårar. Det var ju redan så bittert att skiljas ifrån honom; att tänka sig detta ögonblick såsom det sista, då hon såg honom – honom, som var henne allt, – den tanken inneslöt en afgrund af qval.

De sutto tysta.

”Skall Rosa sakna mig?” frågade han sakta; och när hennes blick mötte hans, och gaf honom det svar, läpparne icke kunde framföra, fattade han hennes hand, betraktade noga det finger, hvilket ännu bar ett lätt spår af den något trånga förlofningsringen, och framsuckade med dämpad rörelse: ”Då jag en gång återkommer, torde denna redan vara prydd med en ny symbol af svuren tro?”

”Nej, visst icke,” svarade hon bestämdt, och purpurskyar jagade öfver både rosor och liljor.

Mannerstedt såg henne djupt in i ögat, in i själen, och hans hjerta svällde af namnlös salighet. Godnatt med fruktan, oro och misstroende! Under vissa ögonblick af lifvet afskakas alla fjättrar. Ovilkorligt smög sig Mannerstedts arm omkring Rosas lif, och hennes hufvud hvilade mot hans axel, då han tillade: ”O, måtte det vara så, och med en utomordentlig kraft vill jag arbeta, för att desto snarare återkomma och förvissa mig om denna lycka. Och då, Rosa, min själs afgud, mitt hjertas tillbedda – Jag vill icke begära din tro; men ...”

”Det behöfs också ej,” hviskade Rosa, och log genom tårarne; ”den kommer aldrig att egnas någon annan än dig.”

Och nu stod himlen öppen, och då Mannerstedt tryckte den första kyssen på Rosas läppar, voro tid och rum försvunna. Det första, som väckte dem till erinring af afsked, smärta och verklighet, var Svens röst utanför: ”Professor Lings gamle Larsson är här, för att säga ifrån, att professorn väntar på kandidaten. Klockan är slagen sju, sa’ han.”

”Jag kommer straxt,” ropade Mannerstedt och sprang upp. ”O, hvart har tiden tagit vägen! – Lef väl, min Rosa! *min!* o hvilken salighet i detta ord! Jag vågar icke dröja ett ögonblick längre; ty glädjens känsla är dock den mäktigaste af alla och svårast att beherrska. Jag måste ut!”

”Ja, det måste du,” suckade Rosa; ”men äfven i skiljsmessan ligger en sällhet; ty, åtskiljda eller förenade,

lefva vi dock af samma lif, vår kärleks.”

Mannerstedts läppar upphemtade slutet af de sista orden; och nu var han ute, nedför trapporna, utför gatan, och stannade icke förr, än han med lågande kinder, blixtrande ögon och häftigt klappande hjerta stod midtemot professorn, hvilken satt i sin stora länstol, och hotande upplyftade fingret mot ynglingen.

”Icke en half linje öfver tillåtelsen,” sade Mannerstedt upprymd, och åtnöjde sig nu att kyssa professorns magra hand.

”Jo jo! du ser mig just ut att hafva tänkt på linjer och tillåtelser,” menade denne. ”Det glömde du väl, kan jag tänka?”

”Nej, jag bedyrar, min faderlige vän!” försäkrade Mannerstedt allvarsamt. ”Kunde jag vara så ovärdig er godhet? Och kunde jag glömma edra förmaningar? Nej, visst icke! Men sade ni icke sjelf: ’åtminstone ingen *bindande* förklaring?’”

”Visserligen sade jag något ditåt, och du har gjort väl att lägga det på minnet; men förklaringen af edra ömsesidiga känslor lärer väl icke hafva uteblifvit, om ej alla gamla tecken slå fel. Du vill väl icke neka det, min kära Mannerstedt?”

”Himlen bevare mig att förneka för er, min andre far, den lycksaligaste stund i mitt lif! Jag har likväl icke begärt hennes tro; men jag hoppas på den, och jag kan icke dölja, att hon frivilligt gaf mig detta löfte.”

”Nå, flickorna hafva alltid godt om löften,” menade professorn småleende; ”likväl tror jag, att hon denna gång håller ord. Men nu skall du ut, min gosse! Se här har du, efter löfte, litet att hjelpa dig fram med. Det behöfs ej att uppmana dig till flit, då målet redan är i sigte. Gud vare med dig! Inga tacksägelser! det vet du jag icke kan med. Dem skall du visa mig i handling, derom är jag öfvertygad. Skrif ofta, och vill du, någon gång i månaden, skicka en liten lapp till Rosa, så kan du lägga in den i brefvet till mig, och gubben skall då på gamla dagar blifva kärleksapostel, och stundom låta ett par rader följa med tillbaka.”

Med djup rörelse af tacksamhet omfamnade Mannerstedt professorn, skickade den sista helsningen till Rosa, och en half timma senare satt han i släden och skyndade ut genom södra tullen. Föret var godt, och raskt gled det lätta åkdonet, draget af den väntande skjutskampen, framåt vägen. Den sköna, månljusa aftonen fröjdade den resande; ty hvarje tindrande stjerna på fästet syntes honom återspegla sin strålglans i hans egen själ. Mannerstedt hade hela himlen derinom.

III.
De Resande. – Det nya Hemmet.

En plågsamt het Junidag samma år färdades en tom, gammaldags kalesch, fordom grönmålad, nu afnött och försliten, så till det yttre som inre, uppför den evigt långa och tröttsamma Gylticke lid, belägen ett par mil från Halmstad åt Småländska gränsen. Kaleschen åtföljdes af ett par väldiga packlass, dragna af de oxar, som der finnas att tillgå, för att framhjelpa resande. För denna gång stodo dessa ännu i synbar obeslutsamhet qvar vid stugan nere i dalen, och syntes djupsinnigt begrunda den oundvikliga plågan, att på bästa sätt komma uppför alla dessa sammanhängande små kyrktorn. Att sitta uti åkdonet, var ingen möjlighet; att gå upp, blef förfärligt tröttsamt; ty Gylticke lid är ingen vanlig backe. Det kunna alla intyga, som färdals denna väg.

De resande voro tvenne oss välbekanta damer, fru Borgensköld och Hilda, som nu stodo på resan till Lindfors, den egendom, på hvilken löjtnant Borgensköld erhållit inspektors-befattningen. Sjöresan hade gått lyckligt, och med glada och rörda känslor emotsågo de den annalkande stunden af makens och faderns återseende; men nu upptogs deras uppmärksamhet helt och hållet af den omätliga höjd, som låg framför

dem, och hvilken de, för att komma fram, ovilkorligt måste passera. Så väl Hilda som hennes mor voro föga vana vid resor och dess besvärligheter; således icke underligt, att samtalet helt och hållet vände sig omkring närmaste föremålet för desamma. ”Min söta Hilda,” sade fru Borgensköld, hvilken nyligen kommit ut från stugan, der hon svalkat sig med ett glas mjölk, ”huru menar du, att jag någonsin skall komma upp här? Det var icke rätt, att vi ej följde med på samma gång som sakerna. Om jag nu skulle digna på vägen af trötthet, och få svindel vid åsynen af de ofantliga djupa sidorna, hvem skall då hjelpa dig? Jag är riktigt bekymrad; det går aldrig väl.”

”Mamma gör mig helt hjertängslig,” svarade Hilda; ”det blir väl icke så farligt heller. Vi skola ofta hvila oss; men då får mamma för all del icke se ned i djupet, utan stödja sig väl och stadigt på min arm. Jag är stark, lita på det.” – Då Hilda uttalade de sista orden, hördes ett friskt körande på vägen bakom dem.

”Stilla, ptr! Stanna, Polle!” ljöd en välklingande, manlig röst. Litet nyfikna vände fruntimren sig om, och fingo se en rätt vacker och välstoppad trilla, ur hvilken i samma ögonblick en ung man hoppade ned. Med resmössan i ena handen, gjorde han för damerna en bugning, hvilken vittnade om en närmare bekantskap med det finare sällskapslifvet, under det han med näsduken borttorkade de heta dropparne från sin panna, och litet jemkade på polissongerna och kragen. Efter detta lilla koketteri, vände han, till utseendet, sin uppmärksamhet från fruntimren till den vackra, eldiga hästen, hvilken otåligt gnäggade i trillans fängsel. Sedan den blifvit frånspänd och af egaren åtskilliga gånger med flata handen struken öfver den stolta halsen, och slutligen tilldelad ett godt foder, var icke vidare att göra med honom. Den resande vände sig nu åter till fruntimren, och fru Borgensköld tog sig mod vid åsynen af halfsamarian, då fremlingen ledigt kastade af sig en vid blus, som han burit deröfver, att, med den rådighet äldre damer ega i brydsamma fall, fråga herr pastorn, om han möjligen ernade färdas samma väg, uppför denna afskyvärda backe, i hvilken händelse det vore alltför lyckligt att få sällskap, emedan både skjutsbönderna och vagnen voro förut.

”Det är just min väg,” sade den unge andlige, med en förnyad bugning, så ledig och behaglig, som trots en verldslig elegants. ”Kan jag vara till tjenst,” tillade han vänligt småleende, ”så sker det med utmärkt nöje.”

Härunder hade hans svarta, blixtrande ögon halkat emellan de ofantliga skyggena på fru Borgenskölds stora reshatt och sidan af Hildas parasol, och slagit rakt ned på den sköna, förlägna flickans ansigte. Rodnande och brydd öfver mammas behändiga sätt att göra bekantskaper på landsvägen, stod Hilda der och lät parasolen skugga hvad den behagade; men ansigtet blef det icke, förrän hon upplyftade ögonen och varseblef pastorns blickar fästade på sig, med ett uttryck, hvilket tydligen vittnade om interesse för det unga resande fruntimret.

”Ack, min herre,” återtog fru Borgensköld, ”det skulle vara att visa oss den största tjenst, att göra oss sällskap här uppföre. Men törs jag fråga, med hvem jag har den äran att tala?” – Gamla fruar glömma icke ens i ångsten öfver en sådan backe, som Gylticke lid, att vara nyfikna.

”Rätt gerna, min fru,” svarade fremlingen småleende. ”Mitt namn är Wallinder, vice pastor i B–by pastorat, beläget i Småland.”

”Åh, kors, är det så lyckligt! Gud vare lof derför!” utbrast fru Borgensköld fryntligt och belåten. ”Herr pastorn är då bekant med löjtnant Borgensköld, inspektoren på Lindfors? Jag vet att egendomen ligger i B–by pastorat.”

”Ja, jag har den äran att ofta röka en pipa hos löjtnanten, och tager mig nu friheten att gissa, det jag har den lyckan att se hans fru och dotter, hvilka han väntade till sig i slutet af denna månad.”

”Ja, Herre Gud,” utbrast fru Borgensköld, ”det är alldeles rätt gissadt! Ack, så roligt och trefligt detta var; jag kan riktigt säga, att det var en Försynens skickelse, att vi så skulle råkas här. Det är min dotter! Så

angenämt, Hilda lilla, att få sällskap för hela resan! Jag erinrar mig nu, att pappa flera gånger i sina bref omnämnt pastor Wallinder; men aldrig trodde jag, att vi i vår andlige lärare skulle tillika lära känna en så ung och artig man.”

Ändtligen stannade forsen af mammas vältalighet. Hilda neg för pastor Wallinder, och denne försäkrade, i den mest öfvertygande ton, att han ansåg sig serdeles smickrad, att blifva damernas beskyddare på den återstående delen af resan. Sedan man ytterligare utbytt några vänskaps- och lyckönskningsfraser, spände pastor Wallinder före, och nödgade fru Borgensköld att stiga upp i hans trilla, under artiga försäkringar, att han skulle stanna så snart det var omöjligt att åka längre, och nu gick det så smått uppåt. Hilda spatserade förut, och pastorn gick bredvid trillan, vexelvis delande sin uppmärksamhet mellan fru Borgensköld och Polle; men blickade han framåt, så egnades den åt Hildas utmärkt behagliga vext och lilla förtjusande rock, så lätt och fin af blommigt moll. Pastor Wallinder hade en synnerlig smak för välklädda flickor. Sedan han kommit till det något ensligt belägna B–by, njöt han mera sällan denna anblick, ehuru han såsom kännare medgaf, att moderna i W**, hvilka fruntimren i den trakten troget följde, icke voro att förakta; men de klädde sig sällan till parad, utom vid högtidliga tillfällen; i hvardagslag voro de belåtna med sina egna landtliga moder.

”Nej, nej, min söta herr pastor,” afbröt fru Borgensköld Wallinders tysta betraktelser öfver Hilda, hennes vext, rock och hatt, ”min söta herr pastor, för Gud, om det går längre an! Låt mig komma ur, jag ber; jag dör af förskräckelse!”

Pastorn höll artigt stilla, och ropade uppåt höjden, till en af skjutsbönderna, som der stod och gapade: ”Kom ned och tag emot hästen!” Då kallelsen blifvit hörsammad, bjöd Wallinder fru Borgensköld armen, och efter otaliga mödor hann sällskapet slutet af den besvärliga, aldrig af fru Borgensköld, Hilda eller Wallinder glömda Gylticke lid. Sedan fruntimren, med pastorns tillhjelp, lyckligen blifvit instufvade i den gamla kaleschen, hoppade den unge mannen upp i sitt eget vackra åkdon, och så gick det raskt hela dagen. Man rastade endast som hastigast på ett par ställen, för att intaga litet förfriskning, förnämligast kaffe, tillagadt af Hildas egen hand. Klockan 9 om aftonen ankom sällskapet till Skens gästgifvaregård, der man skulle taga nattqvarter. Här jemrade sig fru Borgensköld förfärligt, att hon icke skulle få sofva en blund, för strömmens fasliga buller, men sof det oaktadt förträffligt, och hade ännu icke vaknat, då Hilda, tidigt på morgonen, smög sig ned, emedan hettan i det qvafva rummet plågade henne, och hon längtade efter frisk luft. I förstugudörren mötte hon pastor Wallinder, som röd och varm återkom från en vandring i den sköna trakten.

”Ämnar fröken Borgensköld sig ut?” frågade han artigt, då han såg henne klädd i hatt och shawl.

”Ja, jag skulle verkligen vara road af att se mig litet omkring. Utsigten är icke utan interesse, och de små holmarne i ån synas förtjusande.”

”Så låt oss då njuta deraf,” sade Wallinder okonstladt. ”Denna trakt liknar fröken Borgenskölds tillkommande hem. Lindfors har en oändligt vacker belägenhet, men innan vi hinna dit, få vi passera många fula trakter, och inom ett par timmar äfven Ljungbys ofantliga, flacka hedar. Det är derföre så godt att passa på det sköna vi nu ha för ögat.”

Wallinder bjöd Hilda armen, hvilken hon utan all tillgjordhet emottog, och nu vandrade de uppåt Skens vackra herrgård. Morgonen var herrlig; allt var så lugnt, stilla och fridfullt i naturen. Några slag gingo de tysta upp och ned; då kom ett bud, med underrättelse att frun var vaken och väntade på fröken och kaffet. De unga återvände skyndsamt.

Klockan 10 var sällskapet på Ljungby, der de skulle frukostera; men, med en liten orolig hjertklappning för kassan, gjorde fru Borgensköld den anmärkningen inom sig – ty hon fick ej tillfälle att hviska till Hilda – att det icke passade sig att taga fram matsäcken på en gästgifvaregård, som kunde skryta med så många i

ögonen fallande herrligheter, som Ljungby. Suckande kastade fru Borgensköld, liksom tillfälligtvis, kappan öfver den af skjutsbonden uppburna matsäcken, och begärde frukost för tre personer; men då vår goda fru erhöll räkningen, var hon nära att dåna af förskräckelse, så ytterligt skamlig var den tilltagen. Men det gick ej an att pruta, och med tungt hjerta beredde hon sig att, i frånvänd ställning, uppdraga den väl gömda, lilla plånboken, för att liqvidera sin skuld. Innan hon hann verkställa det, anlände ett bud med helsning från frun, att räkningen redan var betald af pastor Wallinder. Med känslor midtemellan glädje och lindrig förödmjukelse, stack fru Borgensköld den lilla reskassan tillbaka på sitt ställe, hvarefter man packade in och afreste.

Följande middag var ändtligen målet för den långa resan hunnet. ”Här går min väg,” sade pastor Wallinder, och tog, efter en artig helsning och vänliga tacksägelser för godt och angenämt ressällskap, vägen till venster. ”Damerna hafva nu icke mera än en fjerdedels mil fram; och om det är mig tillåtet, vill jag i morgon afton komma och se åt, huru herrskapet befinner sig efter resan.”

Fru Borgensköld tackade hjertligt och förbindligt, och bad herr pastorn tusen gånger vara välkommen. Hilda blef väl icke så ordrik som mamma; men hon sade enkelt, att det skulle vara ett nöje att återse deras treflige och muntre reskamrat.

”Ödmjukaste tjenare, mina damer!” ljöd det från pastorns läppar, och i ett nu hade trillan svängt om krökningen, och Wallinders höga, ståtliga figur försvann i ett moln af damm. Länge blickade Hilda efter honom, och mamma sade: ”Herre Gud, sådan hygglig karl! Det är visst, jag hade aldrig kunnat föreställa mig, att man på landet hade en så behaglig prest. Jag kan just undra, om han är gift; det kom jag mig aldrig till att fråga honom. Prestgården skulle då blifva ett ganska hyggligt grannskap.” – Inom sig sjelf önskade likväl fru Borgensköld hjertligt, att pastorn ännu vore ungkarl.

”Åh, han är icke gift,” menade Hilda; ”han är så ung!” – Men fru Borgensköld ville veta bättre besked. – ”Hör, far lille,” och härvid knackade hon skjutsbonden i ryggen, ”är pastorn i B–by gift?”

”Åh, ja kors, han har varit gift i många Herrans år.”

”I många Herransår?” afbröt fru Borgensköld förundrad. ”Han är ju icke så gammal, tycker jag.”

”Icke så gammal?” återtog bonden. ”Jo men, han är ingen dufunge.”

”Nå, hur gammal kan han vara då, kära far?”

”Ja, inte vet jag så noga; men jag tänker han är väl bortåt mellan 50 och 60 år. Ja så bortåt.”

Fru Borgensköld och Hilda utbröto i ett hjertligt skratt, och, något förtretad öfver detta afbrott, återtog skjutsbonden: ”Det må väl jag veta, som känt honom sen han vexte upp; och det skall inte skilja mycke på, att äldsta sonen är så gammal som magistern.”

”Hvilken magister?” frågade Hilda hastigt, emedan hon började ana meningen af misstaget.

”Kors, magistern, vet jag, som nu reste; honom känner väl herrskapet, efter de hade honom med sig?”

”Nå men, far lille,” yttrade fru Borgensköld blidkande, ”var icke det pastorn? Han förestår ju B–by pastorat?”

”Ja, nog gör han det,” förklarade bonden; ”men han är magistern likväl. Det är så, att prosten är gammal och blind; derför skickade konstorium, för tre år sedan, hitned den här Wallinder, som rätt är en dråplig predikant, och omtyckt af både höga och låga. Men pastorn här i B–by, det är förste kommanistern,”

Hilda smålog, och fru Borgensköld var nöjd med misstaget; men samtalet med bonden roade henne, och hon frågade vidare: ”Nå, prosten har väl många vackra döttrar?”

”Ja bevars, fyra stycken, vackra som en dag.”

Fru Borgensköld fann detta säkert mindre interessant än det föregående; åtminstone skulle en uppmärksam åhörare funnit en icke obetydlig tillsats af oro i hennes ton, då hon ytterligare gjorde den frågan, om någon af dem var förlofvad.

”Ja, det är längesedan de blefvo förlofvade,” menade skjutsbonden skrattande; ”den sista af dem hade bröllop för två år sedan.”

”Så, kors, äro de redan försörjda alla fyra?” smålog fru Borgensköld så fryntligt. ”Men det är kanhända Lindfors, kära far, som skymtar derborta mellan löfdungarne?”

”Åh nej, det biar lite än; den der herrgården tillhör befallningsman. Lindfors ser nu just inte så ut heller. Det är gammalt och förfallet; nu på sista åren alldeles för illa.”

Fru Borgensköld suckade, och som skjutsbonden förmodade detta vara en följd af vägens längd, tröstade han fruntimren dermed, att det skulle ”stå öfver i rappet.” – Nu klatschade piskan, hästarne trafvade på, och man for fram mellan vackra gärden och ängar. Då ropade Hilda hastigt: ”Håll, håll, kära far, i Himlens namn! Kör icke så fort; jag ser pappa derborta på gärdet! Stanna, att jag får komma ur!”

Vagnen höll stilla, och med ett lätt språng stod Hilda på backen, och flög sedan, lik en liten ande, snabbt öfver åkrar och ängar till en äldre herre, af medelmåttig längd, med ett långlagdt och solbrändt ansigte, der han stod och talade med arbetsfolket. Han var insvept i en lång, grå lärftsrock, serdeles beqvämlig för sommarpromenader, och hela hans utseende bevittnade, att han tillhörde en af dessa icke sällsynta små själar, om hvilka ej är vidare att säga, än att de vegetera nästan på samma sätt, som deras materiella hälft; menniskor, hvilkas hela ståndaktighet och fasthet beror derpå, om deras envishet kommer med i striden, i hvilket fall de kunna vara lika fasta, som annat folk af öfvertygelse. Vidare hörde löjtnant Borgensköld till det slag af karlar, som äro endast ofullständiga exemplar, då deras hustrur såsom bihang ej finnas vid deras sida, tillreds med råd och dåd, förutseende och efterseende, en kalender, der de kunna slå upp hvarje omständighet, som deras klena minne eller slöhet hindrar dem att sjelf erinra sig.

Så utrustad af den stundom stjufmoderliga naturen, kan läsaren lätt föreställa sig, huru angenäm ankomsten af hans efterlängtade hustru och innerligt älskade dotter måste vara för löjtnant Borgensköld. Då han fick ögonen på den gamla kaleschen, ett fragment från

sällare, från bättre dar,
då man ännu på baler var,

störtade han, med den grå lärftsrocken fladdrande omkring sig och med utbredda armar, emot sin afgud, sin lilla, kära Hilda; ty fadershjertat klappar lika varmt, antingen det bröst, som omsluter det, höjer sig stolt och kraftfullt, eller ock allenast är ett skyddsvärn för den ädlare delen. En lång och innerlig omfamning slöt fader och dotter intill hvarandra. Den skäggiga hakan hade skrapat Hildas fina kinder, och halft leende och halft gråtande under återseendets glädje och fröjd, sade hon: ”Pappa får ej vara så oordentlig med rakningen, ehuru vi bo på landet.” – Hon höll handen mot den vanligen bleka, men nu högröda kinden.

”Ack, det hade jag glömt!” svarade pappa, och drog flatsidan af sin egen hand öfver hakan. ”Aj aj, min flicka, det var en stygg kyss: men bara du erinrar mig, skall jag ej underlåta att snygga upp mig. Men hvar ha vi mamma, mitt barn? Det var hög tid att hon kom.”

Och vid dessa ord sattes den grå rocken åter i fladdrande rörelse, och löjtnant Borgensköld hade snart uppnått slutet af det lilla mellanrum, som skiljde honom från sitt andra jag. Hans ansigte strålade af glädje, då han återsåg sin egen, kära Elisabeth, och äfven fru Borgensköld kände sig så glad och säll, då hon hvilade vid sin mans hjerta, som det varit på sjelfva bröllopsdagen.

Arm i arm gick det äkta paret nu fram till sjelfva gården, hjertligt och förtroligt pratande under vägen om trefnaden på landet, gödning af svin och nötkreatur, potates' rifning till mjöl, samt det parti spannmål, som var bestämdt till stat för inspektoren. Öfver alla dessa ämnen och minst ett hundrade andra, skulle löjtnant Borgensköld inhemta sin hustrus tanke, och glad och hjertligt förnöjd, att se de älskade föräldrarne åter utbyta sina tankar och meningar i ett lifligt samtal, hoppade Hilda bredvid, och böjde sig som oftast ned till dikeskanten, att plocka någon af de vackra blommor, Wallinder visat henne under resan. Hon skickade då äfven ett vänligt minne tillbaka åt sin treflige reskamrat, och önskade att det redan vore den följande aftonen, på hvilken han skulle återkomma. Men nu blef Hilda indragen i samtalet; ty ifrån hushållning, drängar, pigor och statfolk, hade pappa och mamma öfvergått till en mönstring af grannarne, och då skulle Hilda höra på och fröjda sig åt pappas sinnrika beskrifningar.

Åsynen af den rödmålade grinden afbröt likväl alla meddelanden. Nu var man åter, med ett lätt språng, inne uti sin egen verld. Löjtnant Borgensköld släppte sin hustrus arm, och öppnade ingången till det nya hemmet, hvilket tog sin början med en några famnars lång allé, vid hvars slut ett par grå, hvälfda portar förde in på gården, der boningshuset stod. Den del, som fordom kallades mangården, var till hälften nedramlad och så förvittrad, att ingen vågade sig dit; den ena flygeln begagnades af tjenstfolket samt till skafferi, väfkammare och förvaringsrum af all spannmål, redskap, m. m; den andra utgjorde löjtnant Borgenskölds boning. Det var således dit våra resande ställde kosan. Denna flygelbyggnad hade fordom, liksom det öfriga, varit hvitmenad, men af ålder antagit samma grå färg, som sina kamrater. Förstugudörrarne stodo öppna, och öfver de små bivägarne, på den med en hög gräsmatta betäckta gården, förde löjtnant Borgensköld sin hustru och dotter in i den så kallade salen. Det var ett långt, men mycket smalt, likväl temligen ljust rum, ehuru fönstren voro små. Väggarne befunnos hvitmenade och prydligt bestänkta med rödkrita och blåfärg, hvilken lyckliga tillställning af den ömme maken, för sin Elisabeths trefnad, likväl hade den olägenheten, att äfven golfvet fått sin del af bestänkningen. Detta skyldes dock temligen af det friska björklöf, som var strödt deröfver. Fönstren hade två rutor i höjden; men glaset var något grönaktigt, och gardinerna efter tid och lägenhet "för en gräsenkling", såsom löjtnanten förnöjd anmärkte. Vid andra sidan af salen hade man en väldig spisel, prydd med en frisk gran, och på den öfversta kanten af spiselmuren var uppställd en tafla, som i kroppsstorlek föreställde en af Lindfors' fordna egare. Möblerna utgjordes samtligen af simpla, ostoppade soffor och dito stolar.

"Hvad menar du, min vän? Tror du att du kan finna dig här?" frågade löjtnant Borgensköld, och såg vänligt frågande på sin hustru.

Frun hostade och nös, begagnande näsduken för att dölja den smärta, som blandade sig med återseendets fröjd. Hon höll likväl alltför mycket af sin man, för att såra honom med anblicken af det missnöje hon erfor. Sedan hon derför hemtat sig litet, svarade hon vänligt och godt: "Visst skall jag finna mig, kära Herman; der du är, trifs jag alltid; det skall nog bli bra."

"Ja, min Elisabeth, det är just hvad jag också tror. Vi behöfva åtminstone ej sörja för dagligt bröd, och med det öfriga får man berga sig som man kan. Men hvad säger du, Hilda lilla?"

"Åh, pappa, jag tycker det är landtligt och friskt hvart jag kommer, samt finner det hela vida bättre, än jag efter pappas beskrifningar vågat föreställa mig. Jag tänker redan på, huru jag, med de saker våra packlass innehålla, skall gifva vår salong ett bättre utseende, och jag hoppas det skall lyckas. Sedan skola vi nog efter hand upphjelpa det öfriga."

”Nå, Gud vare lof, min flicka, du är rådig och förståndig, nu som alltid! Men vi skola väl vandra vidare.” Och sedan man tillräckligt sett sig om i salen, öppnade löjtnant Borgensköld dörren till ett litet, fyrkantigt rum, hvilket under fordna dagar varit gulmåladt och troligen passerat som förmak. Detta rum hade klara fönster och en gudomligt skön utsigt. ”Häraf skall blifva något,” tänkte Hilda, och såg sig redan i andanom stående på en ställning, med målarekruka och borste. Härifrån ledde en dörr till sängkammaren, hvilken var mörk och otreflig, och slutligen inkom man i köket, der man ytterligare stannade vid nya öfverläggningar, och löjtnanten sade: ”Nu har ni sett hela herrligheten, på tvenne små vindskamrar när.”

”Jag finner det icke så rasande, kära Herrman,” försäkrade hans hustru. ”När jag nu gått igenom alltsamman, inser jag, att det med litet arbete och möda kan bli rätt bra. Var viss, min gubbe, att innan kort skall du icke känna igen det gamla rucklet.”

”Det tror jag visst, kära Elisabeth,” försäkrade löjtnanten, hjertligt förnöjd. ”När din hand får styra och ställa, vore det väl f-n om jag sedan skulle känna igen det här skräpet. Nej, jag är öfvertygad, det jag kommer att se allt med andra ögon hädanefter; och så vet jag ju, att vår lilla Hilda kan göra trefligt hvart hon kommer.”

Och häruti hade den gode mannen rätt; ty följande aftonen, då man väntade pastor eller magister Wallinder, såsom han allmänt kallades, stod salen så skurad, fejad, blomsterprydd och ren, som en midsommarsbrud. De från staden medförda gardinerna, så hvita och nystärkta, voro smakfullt uppsatta, och framför soffan, med brunt bombasinsöfverdrag, mammas egen gamla, kära soffa, stod det välkända thébordet, med de äkta kopparne, som varit med sedan Hildas födelse, och, vid den stora auktionen på det öfriga lösöreboet, inropades af professorn för Hildas räkning. Från midten af bordet lyste så inbjudande en fin videkorg med färska kringlor, bakade af Hildas egna vackra händer; ty, långtifrån att hvila ut efter resans besvärligheter, hade hon varit uppe redan klockan tre på morgonen, och styrt och ställt om allt; men också hade hon den tillfredsställelsen att se allting i någorlunda ordentligt och trefligt skick.

Klockan var redan sex på aftonen; Hilda satt vid det ena fönstret och sydde på löskragar åt pappa; men vid hvart tredje styng blickade hon utåt vägen. Denna väntan började blifva lång. Fru Borgensköld, fryntlig och nöjd, hade slagit sig ned i ena soffhörnet, sysselsatt att rensa spenat för aftonen, och pappa sjelf vandrade, med händerna på ryggen, upp och ned på golfvet, berättande små stumpar ur en afhandling om landthushållningen, den han nyligen fått låna af länsmannen, och hvilken var serdeles interessant och nyttig för den, som endast var praktikus.

Midtunder den starkaste forsen af löjtnantens framställningar, läto fasta, manliga steg höra sig i förstugan, till Hildas stora förtjusning, som obarmhertigt gäspade vid pappas vältalighet öfver kål, potates och rofvor. Dörren till den löfvade förstugan var öppen, och i ett nu stod vår magister från resan, klädd i en lätt, vacker jagtrock, med bössa och skjutväska öfver axeln, och en fin rund halmhatt i handen, bugande midt i rummet.

”Jag tror att någon fé på ett enda dygn förvandlat Lindfors’ gamla ruckle till ett palats åt gudarne,” sade magister Wallinder småleende, och kysste, så gammalmodigt det också var, mammas hand, för att sedan kunna kyssa dotterns.

”Ja, är jag inte en lycklig man?” inföll löjtnant Borgensköld ifrigt, glömmande alla de nya rön, för hvilka han nyligen ifrat. ”Allt detta hafva mamma och Hilda åstadkommit sedan i går. Men låt mig ej förgäta att på det allra högsta tacka magistern, för den vård han godhetsfullt behagat lemna mina fruntimmer under resan!”

Artigt försäkrade Wallinder, att detta sammanträffande var en af de lyckligaste och interessantaste tillfälligheter, som någonsin mött honom; och då Hilda nu bortlade sömmen, och steg upp för att intaga théet, aftog magistern sin väl försedda skjutväska, och skyndade efter.

”Fröken Hilda! om förlåtelse, dröj ett ögonblick!” – Man hade redan under slutet af resan blifvit så bekanta, att fröken Borgensköld föreföll Wallinder alltför sträft. – ”Om förlåtelse, tillåt mig öfverlemna detta lilla prof af min skicklighet i den ädla jagtvetenskapen!” – Han öppnade väskan och framtog tvenne orrar. Hilda neg midtpå tröskeln, med en orre i hvardera handen. – ”Tack, hjertligt tack!” sade hon småleende; ”magister Wallinder skall, till belöning för sin artighet, få en af dem till afton.”

”Blir det min belöning hvarje gång?” frågade Wallinder, och såg Hilda dristigt och skalkaktigt i ögat.

”Ja, jag tror väl icke den är för stor,” svarade hon lätt rodnande, och kastade en blick på mamma.

”Nej, det tror jag verkligen också,” log fru Borgensköld ganska behagligt. ”Det minsta, skytten kan hafva för sin möda, är väl att få smaka på vildbrådet.”

”Så är också min tanke,” inföll pappa, som fann att han, såsom värd, också borde säga något, helst utslaget redan var gifvet, då hans hustru yttrat sig.

”Godt att veta jägarens belöning för hans lätta möda,” återtog Wallinder med glädtig ton. ”Jag besitter ännu en annan konstfärdighet, hvaruti jag är mästare.”

”Hvilken då, om man får vara nyfiken?” frågade fru Borgensköld. – Hilda hade redan tillslutit dörren.

”Om min värdinna tillåter det, skall jag spara svaret till något annat tillfälle,” inföll Wallinder, och satte sig helt obesväradt bredvid fru Borgensköld i soffan, hvarefter han med all behändighet hjelpte henne att rensa spenat.

Efter några minuter återkom Hilda med thébrickan. ”Jag tror vi flytta bordet ut på gården under den stora linden,” sade hon frågande, och höll brickan, väntande på sällskapets utslag.

”Ack ja, det vore trefligt, alldeles ypperligt,” försäkrade magistern, och var genast färdig att hjelpa till vid flyttningen.

Mamma tog alla sina grönsaker i förklädet, jemte snusdosan och sockerkoppen i hvar sin hand. Löjtnant Borgensköld aflyftade kopparne, och nu tog Wallinder bordet, med korgen derpå, och bar alltsamman med stadig arm ut på gården, under linden, hvilken redan var Hildas favoritplats, och der pappa låtit uppslå en liten trädbänk. Men hvar magistern hade ögonen, då han skulle nedsätta bordet, är osäkert; men troligen voro de icke fästade der de borde; ty bordsfoten stötte emot bänken, hvarvid korgen med alla kringlorna foro ned i det höga, mjuka gräset.

”Ack! alla mina sköna kringlor!” ropade Hilda hjertligt skrattande, och föll jemte magistern på knä, för att åter hopsamla dem.

”Jag ber tusen gånger om förlåtelse, fröken Hilda!” bad Wallinder uppstigande, och satte korgen åter på bordet, i det han i hviskande ton tillade, under det de tillsamman ordnade kopparne: ”Om det icke vore så platt och gammalmodigt, att använda alla fraser, som föranledas af korgar, så skulle jag säga, att det var ett godt tecken, att den föll ifrån mig.”

Hilda rodnade lätt, men bad magistern muntert taga plats, så att hon fick tillfälle att slå uti. Aftonen förflöt ledigt, fort och angenämt, och då Wallinder sent steg uppför den breda trappan till prestgården, tänkte han för sig sjelf, att det väl var den sällaste qväll, han visste sig hafva genomlefvat. När Hilda tillredt sin tarfliga bädd på den lilla soffan i det fordom gula förmaket, sade hon sakta, under det hon upprullade lockarne: ”Wallinder är verkligen en bra treflig och hygglig karl. Hvilken lycka här på landet, att finna ett sådant sällskap! Han är också bra vacker och intagande. Hvad jag längtar efter Söndagen, att få höra honom

predika; ty en andlig man, så framt jag skall kunna värdera honom, bör dock vara något mera, än blott och bart en treflig och bildad sällskapskarl. Han bör kunna verka på min själ, lika väl som på min inbillning och mitt tycke.” – Hilda ville icke tala om hjertat; hon uteslöt det helt oskyldigt, samt tillade blott: ”Ack att det vore Söndag!” hvarvid hon godt och lugnt insomnade, med tankarne på Wallinder och hans predikan.

IV.
Kyrkan. – Utfarten på Eftermiddagen. – Samtal emellan Fru Borgensköld och hennes beskedlige Man.

Fredagen och Lördagen hade under åtskilliga nyttiga, husliga göromål temligen fort framskridit; likväl hade Hilda aldrig i sitt lif så ofta sett på klockan, eller önskat att gifva tiden vingar. Ändtligen var det då Söndags morgon, och Hilda hade varit tidigt uppe, för att ensam njuta af dess första sköna timmar; ty det var en Söndagsmorgon så herrlig, lugn och klar, att englarne kunnat fröjdas deråt. Sedan Hilda återkommit från en spatserfärd, under hvilken hon riktigt njutit af en gudaskön morgon på landet, bar hon in kaffe till sina föräldrar, och gick derefter till toiletten, hvilken besörjdes med något mer än vanlig sorgfällighet. Pappa och Hilda skulle gå till kyrkan, emedan ena hästen skadat foten, och man således icke kunde begagna kaleschen. Mamma åkte i den gamla, ensitsiga schäsen, ett inventarium tillhörande gården. Då tåget nu ändtligen var färdigt, och långsamt satte sig i rörelse, kunde Hilda icke afhålla sig ifrån att tänka på landtpresten i Wakefield och dess familjs tåg till marknaden. Hon smålog, då hon såg huru äfven hästen, som drog mamma i schäsen, haltade och pustade.

”Han har qvarka, min vän,” sade löjtnant Borgensköld till sin fru, under det han gick bredvid, och höll emot i backen. ”Vet du ingen råd derför, kära Elisabeth?”

”Jo, jag tror jag hört, att man kokar persilja och ger hästar för den åkomman; vattnet nemligen, som kokas derpå.”

”Åh, det blir förträffligt, min vän! Vi ha ju en hel hop persilja, eller huru? Jag har annars hört, att det var för en annan sjukdom, det botemedlet begagnades; men det skadar icke att försöka, min lilla du. Hjelper det icke för det ena, så måste det väl hjelpa för det andra, om icke f-n ...”

”Tyst, kära Borgensköld, det passar icke att bekräfta någon sats med en ed på Söndagsmorgonen. Det är en ful osed, den du får vänja dig af med. Det låter illa och ostädadt.”

Man var nu uppför backen, och just då den fromma äkta mannen försäkrat, att han skulle bjuda till att taga sig tillvara för denna ovana, lät fru Borgensköld piskan svänga på Bruntes rygg, tilldess han satte sig i lunk och guppade af, förbi den ena gruppen med bugande kyrkfolk efter den andra.

Då löjtnant Borgensköld icke mera kunde få njuta af sin hustrus sällskap, inväntade han Hilda, som kom efter, nätt hoppande på gräskanten vid diket, för att slippa dammet från landsvägen. – ”Jag kan just undra, mitt barn,” sade pappa och lade käppen betänksamt vid näsan, ”om vi ha magister Wallinder i dag eller den gamle Stenberg i vår kyrka?”

”Gamle Stenberg?” utbrast Hilda förvånad, och var nära att klifva ned i en stor vattenpöl. ”Predikar då icke magistern här hvarje Söndag?”

”Nej, visst icke, mitt barn; endast hvar tredje. Här finnas tre kyrkor och tre prester; de byta om hvarje Söndag.”

”Nå, men då kan ju pappa veta, hvems tur det är, att predika i dag uti B–by.”

”Jag har icke varit vid kyrkan på ett par Söndagar, kära du, och derföre har jag glömt ordningen.”

Hilda teg, men tänkte för sig sjelf: ”Hvilken förtret, att gå i hetta och damm en hel fjerdingsväg, endast för det nöjet att gäspa vid gamle Stenbergs långsläpiga predikan! Att jag också ej kunde fråga någon af folket, förrän jag gaf mig ut. Det var för tråkigt!”

Nu kom en bonde lunkande på en annan Rosinant. – ”God dag, fader Ola i Ringstad,” sade löjtnant Borgensköld och lyftade på den grå kaschetten. ”Vet fader Ola, hvilken af presterna vi hafva i B–by i dag, och hur står det till med helsan?”

”Tackar som frågar, herr spektor,” svarade Rosinant-ryttaren. ”Det är nu så der! Inte annat jag vet, ha vi komminister Dahlstedt i dag;” och härvid linkade fader Ola i Ringstad vidare.

”Hilda, mitt barn, nu hörde du, att vi icke hafva vår hygglige magister, utan Dahlstedt, som är alldeles förskräckligt långsam och tråkig, mycket värre än Stenberg. Jag fruktar det vi ej få middag före aftonen. Det här var alldeles för ledsamt; eller hvad menar du, Hilda?”

”Jag menar presist detsamma som pappa, och dessutom är jag redan så trött, att jag nästan tror jag vänder om.”

”Ja, det vore ej så rasande, kära du; jag hade god lust att göra så med. Men värst blir det med mamma; hon skulle undra förskräckligt hvart vi tagit vägen, och Brunte kunde slå sig på tvären för henne; det händer ibland med honom. Nej, kära du, jag törs ej vända om; jag skulle då plågas lika illa af oro, som jag nu gör af värmen och tanken på Dahlstedts långa predikan.”

”Nå, så låt oss gå då,” sade Hilda med en ton af äkta försakelse.

Snart låg kyrkan, på en utskjutande udde, omgifven af höga björkar, så inbjudande i morgonglans för hennes öga, och åsynen af templet, de blomstersmyckade grafvarne och klockornas stilla, högtidliga ljud trängde välgörande in i hennes själ, der den bättre, heligare gudstjensten tog sin början. Det bedragna hoppet på predikanten glömdes för det höga intrycket af den store Lärarens närvaro i hjertats tempel; det jordiska bortfläktade vid ett lätt vidrörande af fridsengelns gudaburna vinge.

Nu ljöd sammanringningen, och man inträdde i kyrkan. Bänken, som tillhörde Lindfors, låg uti koret. Fruntimren hade satt sig i ordning, första psalmen var afsjungen, och nu öppnades dörren till sakristian. Hilda såg icke upp; men då den första tonen af lärarens röst nådde hennes öra, så djup och melodisk, att hon bäfvade dervid, upplyfte hon ögonen; och se – framför altaret stod, i presterlig skrud, Wallinders höga, imponerande gestalt. Lugnt och mildt, men fullt af allvar, föll hans öga på Hilda. I hans blick låg ett hopp om frid och salighet, så litet beslägtadt med det jordiska, att flickan kände den liksom genombäfva hela hennes väsende, och uppfylla hennes hjerta med känslor så ljufva och sällsynta, så ofattliga och likväl så heliga. Hon kunde icke slita sitt öga från Wallinder. Var läraren, som nu knäböjde och med kraftfull och likväl så vek röst uppläste syndabekännelsen, var det samme unge, lefnadsglade man, hvilken syntes henne då så intagande, nu så stor och helig, att hon kände sig ett intet invid honom? Medan den andra psalmen afsjöngs, stodo Hildas ögon nästan beständigt riktade på honom; men då de sista tonerna af orgeln bortdogo, och Wallinder vände sig mot församlingen, samt lät sin djupa, starka röst, så herrlig och böjlig, genomdallra rymden, då tyckte Hilda, att hennes bröst ville sprängas af mäktiga känslor; hon nedböjde sitt hufvud, och ljufva, sälla tårar öfversköljde hennes kinder. Aldrig hade hon bivistat en gudstjenst, som gjort ett sådant intryck på henne.

Från predikstolen talade Wallinder med denna hållning och säkerhet, som väl många kunna ega, men derjemte med en eld och en känsla, som är mera sällsynt. Det var den lyckliga medelvägen, som lika mycket talar till känslan som förståndet, och hvilken gör predikanten begriplig för hvarje stånd, för hvarje hjerta. Han hvarken nedsjönk till hvardagsspråket, eller prålade med alla rhetorikens ordnade och oordnade

blommor. Hans ord voro en krans af tro, hopp och frid, som hugsvalande lindade sig omkring hvarje hjerta, hvilket suckade efter tröst, och uppfyllde hvarje åhörares själ med heliga och milda känslor.

Sedan gudstjensten var slutad, och församlingen kommit ut på kyrkogården, gick Hilda tyst vid mammas sida. Fru Borgensköld borttorkade just de sista tårarne, i det hon lätt stötte Hilda på armen, och frågade: ”Mitt barn, kan du erinra dig att någonsin i H** hafva hört en så vacker predikan?”

Hilda svarade endast med det korta ordet: ”Aldrig.” Och härefter fortsatte de tysta sin väg, tilldess de fingo höra rösten af pappa, som kom kilande efter dem: ”Elisabeth, min gumma lilla, skall du icke helsa på magistern? Jag har honom med mig här.”

Fruntimren vände sig om och sågo pappa komma emot sig, med Wallinder under armen. På den unge predikantens sköna, manliga drag låg ännu det heliga och lugna allvaret. Fru Borgensköld helsade hjertligt, och tackade enkelt och djupt rörd för den uppbyggliga predikan. Wallinder bugade tyst; men då han straxt derefter vände sig till Hilda, som förblifvit tyst, och underrättade sig, huru hon befunnit sig efter den sista trefliga aftonen han tillbragte på Lindfors, tog löjtnanten tillfället i akt, och hviskade den förfrågan till sin fru, om det icke lät göra sig, att bjuda magistern till middag. Fru Borgensköld nickade bifallande åt sin man, och vände sig genast till Wallinder med den vänliga inbjudningen, att göra dem sällskap till Lindfors, och der tillbringa det öfriga af dagen.

Wallinder krusade väl litet, och försäkrade att han kom att besvära alltför ofta; men de små, icke just allvarliga invändningarne öfverändakastades snart af fru Borgensködls lilla vältalighet och löjtnantens försäkran, att ju längre man krusade på kyrkogården, desto längre fick man vänta på middagen, hvilket skäl han för sin del fann mest bevekande. Saken var således snart uppgjord. Nu körde den gamla, ensitsiga schäsen fram, och då Wallinder ej såg plats för mer än en, frågade han, vänd till Hilda, huru fröken färdades.

”Jag går med pappa.”

”Ja; men nu är ju fröken Hilda så god och åker med mig? Det är verkligen en tillräckligt lång promenad, att gå till kyrkan, utan att äfven gå tillbaka, och jag vågar hoppas, att fröken icke afslår min bön.”

”Men,” invände Hilda, ”det blir alltför tråkigt för pappa, att gå ensam. Nej, jag kan icke tillåta mig detta.”

”Nå, då ställa vi till på annat sätt,” inföll Wallinder uppfinningsrikt. ”Löjtnant Borgensköld åker i min trilla, efter vi icke kunna få åka alla tre, och så gör jag fröken Hilda sällskap. Går icke detta an, herr löjtnant?” frågade han den återvändande äkta mannen, som nu tillknäppt den sista remmen på fotsacken, och sett Brunte begifva sig på hemvägen med hans kära hälft.

”Åh nej, bevars, det behöfs icke! Hilda kan gerna åka i trillan; ty jag får plats hos nämdeman i Bro, hvars väg går förbi Lindfors’ grind. För mig behöfver du således icke sörja, mitt barn.”

”Nå, då är allt bra,” smålog Hilda, och Wallinder hjelpte henne upp i sin beqväma, vackra trilla. Sedan han sjelf hoppat upp och satt sig i ordning vid hennes sida, började färden; men den gick ej synnerligen fort; ty Wallinder tyckte att det dammade så fasligt för fröken Hilda, hvarföre han höll åt sidan och lät hela bondpersonalen passera förbi med ett: ”Kör på, kör på, godt folk!” Härunder hölls Polle stilla, ehuru med någon möda, och man vände sig småleende emot hvarandra, för att undvika dammskyarne, hvilka Hilda påstod nu voro långt värre, än om man genast kört på och låtit de andra komma efter.

”Ja, se hur det går, när man menar väl,” inföll Wallinder, halft skämtande, halft förebrående. ”Ser fröken Hilda utåt vägen, så finner ni lätt, att vi gjort rätt att dröja litet; nu finnes icke mer ett enda dammoln, utan luften är fri och ren. Är det icke så?”

”Visserligen; men vi komma också litet senare hem, än de andra.”

”Vi skola taga igen vår skada,” försäkrade Wallinder; och raskt trafvade Polle den lilla fjerdingsvägen till Lindfors. Fru Borgensköld hade redan varit hemma en god stund, hvarföre bordet stod dukadt, och den enkla anrättningen redan nätt och prydligt ordnad. Då man satte sig, yttrade löjtnant Borgensköld, i det han började söka i sina omätliga fickor: ”Jag fick posten på vägen, och jag vill minnas, att der voro två bref till dig, Hilda.”

Sedan pappa uppdragit och lagt bredvid sig på bordet tidningsbundten, glasögonen, plånboken, näsduken jemte diverse små, nätta rullar, hvaraf pappa var stor älskare, kommo ändtligen äfven brefven upp.

”Ack, från Rosa!” sade Hilda med glad rörelse, och lade det första ifrån sig. ”Hon höll då ord, min goda, älskade Rosa, att fröjda mig med ett bref i mitt nya hem, genast efter min ankomst! Men jag har ännu ett; ifrån hvem kan det vara?” Hon kastade en blick på utanskriften, och blodet rusade hastigt till kinderna; så mäktigt kan äfven en försvunnen kärlek verka. Det var kapten Ferdinands handstil.

Wallinder såg hennes rörelse, och bleknade. Han hade ej tänkt på möjligheten, att Hildas hjerta redan kunde tillhöra en annan. Denna tanke for nu, likt en blixt, genom hans själ, och kastade ditin ett obehagligt ljus. Hilda såg upp och läste utan svårighet i Wallinders blick en fruktan, som på nytt, ehuru af en annan orsak, kom henne att rodna. – ”Detta bref är ifrån min kusin, kapten Ling,” sade hon med temlig fattning. ”Han var någon tid förlofvad med min bästa vän, Rosa Widen; men vissa ledsamma familjförhållanden upphäfde partiet.”

Wallinder bugade sig litet, som folk i allmänhet pläga göra, när de tro, att man berättar dem något, som äfven kunde förklaras på annat sätt. Middagen var icke serdeles lifvad, och sedan man druckit kaffe, sade Hilda, i det hon höll brefven emot Wallinder: ”Magistern vet ju, att vår arfsynd är nyfikenhet; tillåt mig derföre att tillfredsställa den.” – När nu Hilda var utgången, och löjtnanten, som han trodde, helt oförmärkt smugit sig in i sin kammare, för att taga middagsluren på maten, vinkade fru Borgensköld magistern att taga plats bredvid sig i soffan. Himlen må veta, af hvilken orsak hon fann det nödigt att förekomma alla missförstånd. Således berättades från början till slut, för den uppmärksamt lyssnande Wallinder, kapten Ferdinands förhållanden till Hilda, med alla dess större och mindre omständigheter, äfvensom kaptenens närvarande sträfvande, att åter få allt på gamla foten, samt Hildas bestämda motvilja i detta hänseende, ”hvilken alltid blir densamma,” slöt fru Borgensköld sitt förtroliga meddelande, ”ty Hilda föraktar honom, och aldrig gifter hon sig med en man, som en gång gjort sig ovärdig hennes aktning. Nej, han får henne aldrig, derom är jag säker, kunde han än lägga sin rike farbrors hela förmögenhet för hennes fötter.”

”Ja; men kärleken har väl gjort större underverk, min bästa fru,” invände Wallinder, säkerligen för det nöjet att blifva vederlagd.

”Kärleken, ja, det vore en annan sak, min gode magister Wallinder; men jag har ju sagt, att det redan länge varit förbi med Hildas kärlek, och jag tänker, att, då Ferdinand icke förmådde upplifva den, under den tid som förflöt emellan uppslaget med mamsell Widen och vår afresa från H**, så är visst intet hopp för honom att kunna göra det nu, då hon befinner sig långt derifrån. Nej, dermed är för alltid helt och hållet förbi.”

Då Hilda, efter en god timmas frånvaro, återkom, sväfvade ett tankfullt, smärtsamt drag omkring de annars leende läpparne. Hon fann sina föräldrar och Wallinder sittande på förstuguqvisten, upptagna med ett samtal om den lofvande skörden och det yppiga linet, hvilket så innerligt fröjdade mamma.

”Nå, var det goda nyheter, Hilda lilla?” frågade pappa, och stoppade en ny pipa.

”Så der,” svarade Hilda undvikande; ”bekymren fortfara i kommerserådet Widens hus.”

”Åh ja, bekymmer är alltid godt om,” menade pappa. ”Apropos om bekymmer, så kommer jag ihåg våra i dag på morgonen, Hilda, och får nu fråga magister Wallinder, af hvad orsak vi fingo höra honom i dag i vår kyrka? De sade oss på vägen, att det skulle bli Dahlstedt.”

”Turen var verkligen hans,” svarade Wallinder; ”men han befann sig så illamående i går afton, att han skickade mig ett bud, med anhållan att få göra tjenstebyte. Kyrkan, der jag skulle predika, ligger nära intill hans boställe.”

”Det var vår lycka,” sade Hilda och upplyfte sitt öga till Wallinder med ett uttryck mera vältaligt, än det rikaste loftal öfver hans predikoförmåga kunnat innebära.

Wallinder rodnade lätt och svarade blygsamt: ”Fröken Hilda är för mycket artig. Jag vågar icke tro, att meningen innebär öfvertygelse.”

”Jo, det kan magistern gerna tro,” försäkrade löjtnanten; ”ty är det icke sannt, Hilda, att du höll på att vända om på vägen, då vi fingo höra, att Dahlstedt skulle predika?”

”Icke derföre,” svarade Hilda, bepurprad som den ros hon inflätat i sina lockar. ”Minns pappa ej, att jag klagade öfver trötthet? Och då jag dessutom haft tillfälle att höra hvarken magister Wallinder eller pastor Dahlstedt, kunde jag naturligtvis icke bedöma, hvilken som borde ega företräde.”

”Ja så, mitt barn, var det endast tröttheten, hvilken så hastigt förorsakade din lust att vända om?” sade pappa skrattande, hjertligt förnöjd att en gång, den första han kunde minnas, hafva bragt Hilda i trångmål. Men Wallinders blick hade ljusnat, och i det han uppstod, yttrade han, för att ombyta ett ämne, som blef plågsamt för Hilda: ”Skulle vi icke taga en promenad, för att njuta af den behagliga aftonen? Trakten eger många skönheter.”

Fru Borgensköld ursäktade sig med sina liktornar, hvilka blifvit så svåra, efter den besvärliga resan, och löjtnanten sade sig vänta nämdeman i Bro, med hvilken han skulle uppgöra en sak för sin patrons räkning.

”Törs då fröken Hilda ensam anförtro sig åt min vård?” frågade Wallinder, lätt skämtande. ”Jag får likväl på förhand nämna, att här finnes en berggrotta i trakten, hvilken, enligt sägen, ännu är bebodd af småtroll.”

”Jag vågar det likväl,” svarade Hilda glädtigt, och hoppade in efter hatt, parasol och handskar. Wallinder bjöd henne armen, och lätt sväfvade hon vid hans sida ut genom porten, nedåt den lilla allén, vänligt nickande åt mamma och pappa, hvilka sutto qvar på förstuguqvisten, och leende blickade efter det unga, vackra paret, som snart försvann bakom vägens krökning.

”Han är för hygglig, den magistern,” sade fru Borgensköld till sin man. ”Vet du, om han tagit pastoralexamen, min vän; ty jag anser för afgjordt, att en man med hans bildning och kunskaper icke vill gräfva sig ned som komminister?”

”Som du säger, min vän, han vill visst icke bli komminister; och hvad pastoralexamen beträffar, så tog han den i vintras, och det tros allmänt, att han får kallelse till B–by pastorat, när pastorn dör; ty Wallinder har icke allenast alla ståndspersonerna på sin sida, utan äfven hela allmogen.”

”Ja, det är icke underligt,” menade fru Borgensköld. ”Han har ett så intagande sätt med alla, att han nödvändigt måste vara omtyckt. Men är prosten mycket gammal? Han torde kanhända lefva i många år ännu?”

”Det är visst möjligt, min gumma,” svarade löjtnant Borgensköld, som icke alltid kunde följa sin hustrus tankegång. ”Det är visst möjligt; men han är mycket gammal, och dertill sjuklig och blind. Men hvarföre

interesserar du dig så mycket derföre, kära Elisabeth? Jag menar du frågade mig om detsamma i går?”

”Åh nej, det var något helt annat jag då talade om. Såsom grannar kan det ju vara roligt att fråga efter ett och annat. Har du hört, om magister Wallinder är förlofvad? Men det kan du väl icke känna.”

”Jo, min vän, jag känner ganska väl, att han icke är det; ty jag vet, att patron S** på Skallerbo har, såsom ordspråket säger, arbetat med både händer och fötter, för att få honom till måg; men deraf blef ingenting, ty Wallinder är i vissa fall så styf och stel som en häst. Man får honom icke dit han ej sjelf vill gå.”

”Nå, kära Herman, bestämda böra alltid män vara i sina handlingar; de böra alltid sjelfva någorlunda veta, hvad de vilja eller icke. Men hvarföre hade ej Wallinder någon lust att fria på Skallerbo?”

”Ja, min söta gumma, ta mig hin, om jag lägger på minnet mera än jag vet. Förmodligen af orsak att flickan är ful och äfven dum, säga de som känna henne; men rik är hon, och det med besked.”

”Det ökar min aktning för Wallinder,” inföll frun, ”att han icke, i likhet med vår tids unga män, uppoffrar allt för rikedomen. Det är ett riktigt nöje att höra, det någon äfven tänker på att det fordras mera än penningar, för att blifva lycklig i äktenskap.”

”Åh, de likna väl icke alla Ferdinand, min gumma. För min del har jag alltid tänkt, att – men se här ha vi nämdeman i Bro. Menar du, min vän, att jag kan gå in på att låta honom få bräderna till det priset, förrän jag hinner få svar från patron? Det torde icke vara så bra.”

”Det bör du bäst förstå sjelf, min kära Herman; men när det är ortens gångbara pris, går det väl an.”

”Ja, så tänker jag med. Se, god afton, fader nämdeman! Huru står det till med säden i Bro? Står den icke vacker här på Lindfors? Ack, min söta vän,” tillade han, vänd till sin hustru, ”vill du icke laga att vi få litet till bästa åt nämdeman i min kammare?”

Fru Borgensköld fattade nyckelknippan, och aflägsnade sig under en tyst suck öfver de oskick, som egde rum på landet, hvaribland det värsta var, att bjuda mat och dricka åt alla som kommo och gingo.

Under tiden gingo Hilda och Wallinder arm i arm nedåt den sköna strandbrädden vid ån. Längre ned låg en liten farkost. Då de hunno dit, sade Wallinder: ”Är icke den lilla holmen, midtpå den klara, blå ytan, herrlig och inbjudande? Får jag ro fröken Hilda dit?”

”Är det der, som trollen hafva sin bostad?” frågade hon skämtande.

”Nej, men kanske Necken. Skola vi icke se huru han har det i sitt lilla residens?”

”Må göra,” inföll Hilda och steg i den lilla båten, som Wallinder skyddande klädde med löf och täckte med mossa i botten, på det Hilda icke skulle blifva våt om fötterna af de fuktiga bräderna. Nu fattade Wallinder årorna, och lätt gled farkosten fram på den spegelblanka vågen. De sutto midtemot hvarandra, och betraktade vexelvis de svällande böljorna, som buro dem bort till Neckens borg, och de herrliga stränderna, hvilkas lummiga träd sakta susade en helsning vid deras förbifart. På hvarandra sågo de icke.

”Detta var rätt roligt, rätt behagligt,” sade Hilda och såg tacksamt på sin följeslagare.

”Huru lyckligt, att fröken Hilda tycker det!” svarade Wallinder och lät den ena åran hvila, under det han böjde sig ned och tryckte en lätt kyss på Hildas hand, som stödde sig mot kanten af båten. Litet förlägen drog hon den undan, och utan att hafva vexlat ett enda ord vidare, kommo de fram till holmen. Wallinder hoppade ur, fastgjorde farkosten och hjelpte sedan sin följeslagarinna att stiga i land på den lilla förtjusande platsen, värdig att tjena Necken till bostad.

Holmen var nästan cirkelrund och bekransad af små löfdungar, hvilka skuggade dess stränder. På dess högsta punkt funnos ett par nya torfbänkar, der utsigten var skönast öfver den kringliggande nejden. Hit förde Wallinder Hilda, och bjöd henne sitta.

”Hvem vårdar denna lilla, täcka, tjusande holme?” frågade hon och tog plats på den af frisk grönska svällande torfbänken; ”den synes vara helt ny, och är icke den lilla planen här framföre beströdd med blommor!”

”Förmodligen har Necken haft en aning om det besök han skulle erhålla, och derföre sökt pryda sin boning,” svarade Wallinder, under det han med ett spö ristade runor i sanden, hvilka Hilda icke tordes beskåda, emedan, vid den flyktiga blick hon kastade på hans arbete, då hon ville betrakta blommorna, ett H kom henne att ana, att det var hennes eget namn hon fått läsa.

”Necken är en ganska artig värd,” yttrade Hilda slutligen, då tystnaden blef för lång, och högt rodnande tillade hon: ”Jag ville önska, att han visste huru tacksam jag är för den glädje han beredt mig.”

”Tala bara sanning,” inföll Wallinder, och i böjningen af hans röst låg något vemodigt hänförande. ”Neckens skarpa öga tränger genom fröken Hildas hjerta, och smärtsamma blifva de toner, i hvilka han utgjuter sin klagan, om han finner att ni blott velat säga honom en artighet.”

”Necken skall icke få skäl till en sådan klagan,” svarade hon hastigt, och lät Wallinder blicka in i de klara, mörka ögonen. ”Denna dag, hela denna dag, har, med undantag af det bekymmer brefvet från min väninna tillförde mig, varit en af de skönaste i mitt lif.”

”Många sådana sköna dagar hoppas jag då kunna bereda er,” svarade Wallinder med rörelse; ”och emedan jag redan sent i går afton, då jag var här, hoppades få föra fröken Hilda hit i dag, lemnade jag qvar något, som jag trodde möjligen kunde behaga och roa min följeslagerska.”

Wallinder gick bort till en urholkning, som fanns i stammen af ett gammalt träd, och framdrog derur en flöjt. Han satte sig på den till hälften nedfallna stammen, och framlockade från instrumentet rika, sköna toner, hvilka upprepades af det aflägsna genljudet. Hilda var alldeles förtjust. En herrligare afton hade hon aldrig upplefvat; en sådan sällhet hade aldrig genomströmmat hennes själ. ”O, så illa, att icke mamma är med!” suckade hon, då Wallinder bortlade flöjten. ”Hon har förlorat en stor glädje; men vi skola snart göra om det.”

Solen speglade redan sitt sista gyllne skimmer på den blå, böljande ytan, då vårt unga, lyckliga par åter gungade mot Lindfors-stranden, hvars höga, lummiga träd lutade sig, likt väldiga jätteskepnader, öfver kanten af ån. Sakta sköt båten mot stranden, och lätta och glada vandrade de uppför den lilla allén, och inträdde på gården. Pappa satt åter rökande sin pipa på förstuguqvisten, och mamma ropade emot dem från det öppna fönstret: ”Hvar i Herrans namn har ni varit så länge? Jag började riktigt frukta, min kära Hilda, att trollen tagit dig.”

”Nej, det är allt jag,” ursäktade Wallinder, i det de båda inträdde i salen, och han, flämtande efter rodden, torkade svettdropparne från sin höga panna, ”det är allt jag, min bästa fru Borgensköld, som denna gång bortfört fröken. Vi hafva en liten så oändligt skön och treflig holme derborta i ån. Dit förde jag henne, på det hon skulle riktigt få njuta af de förtjusande utsigter vi hafva att bjuda på.”

”Nå, det var ingenting ondt deri,” sade mamma småleende; ”men nu lär ni väl vara bra hungriga, efter ni försummat thétiden?”

”Man måste vara vid fru Borgensködls ålder, för att göra en sådan fråga,” hviskade Wallinder hastigt till Hilda, men sade högt, med en förbindlig bugning: ”Ack nej, icke jag åtminstone.”

”Men du är säkert hungrig, Hilda? Det vet jag visst,” återtog mamma. ”Jag vet huru gerna du äter din hafregrynsgröt om aftonen.”

”Vi åto middag så sent,” svarade Hilda undvikande; ”men nog skola vi ändå göra heder åt mammas gröt, magister Wallinder.”

Hon gaf honom handen och förde honom till bordet, som landtligt och trefligt väntade dem. Vid afskedet sade Wallinder: ”Jag kommer snart åter,” och Lindfors’ tre invånare yttrade ett: ”Hjertligt välkommen, alltid välkommen!” Uppfylld af glada, lycksaliga känslor, rullade Wallinder den vackra vägen till prestgården, och hvad han derunder tänkte torde läsaren gissa, utan att vi behöfva meddela det. Vi vända hellre tillbaka, och blicka in i Hildas jungfrubur. Länge satt hon tyst, med händerna öfver hvarandra på knät, ömsom suckande och leende. Vid hennes tankar och känslor vilja vi icke uppehålla oss. De mötte troligen Wallinders vid samma mål, ehuru vi för ingen del påstå, att Hilda då blickade så långt in i framtiden. Nej, hon lyftade blott helt litet på den förlåt, som undanskymde den; men redan det lilla hon då skådade var nog att bringa hjertat i hastigare lopp. Hon ville skingra dessa tankar, hon ville förjaga Wallinders bild, emedan den undanskymde Rosas, hvilken likväl, efter det bref hon erhållit, ensamt bordt sysselsätta henne. – Så tyckte Hilda, och, förebrående sig sin svaghet, tog hon åter Rosas bref, för att sysselsätta sig endast med henne. Ferdinands kastade hon afsides. Emellertid vilja vi framlägga för våra läsare de båda skrifvelserna från H**.

V.
Nyheter från vår Hjeltinna.

Rosa till Hilda.

H** den 15 Juni 1827.

Min egen vän! Hvad jag sörjer och saknar dig, du den enda, till hvilken jag här kunde riktigt förtro mig, för hvilken jag kunde öppna mitt hjerta, med alla dess rika känslor, med dess djupa smärta och omätliga fröjd! Väl har jag min gode och innerligt älskade farbror Ling; men hans ålder och kön göra det dock icke möjligt att förtro honom hvarje känsla, som darrar genom mitt hjerta. Det var endast till dig jag kunde det. – O, Hilda, lifvet bär i rikt mått bittra frukter! Men jag vill icke klaga deröfver, endast jag en gång får utsträcka handen, för att skörda de goda och ädla. Huru mycket har icke inträffat på den korta tid, som förflutit sedan du lemnade mig! Ack, huru liten tid behöfves ej, att vända lugn och fröjd i oro och qval! Uti mitt hjerta bo nu de senare; ännu i går anade jag icke, att de skulle gästa der i dag. Jag vill troget berätta dig allt, både emedan det är ett behof för mig, att i din själ utgjuta alla mitt hjertas bekymmer, och emedan jag vet, huru varmt och uppriktigt du interesserar dig för allt som rör din Rosa.

Du vet, bästa Hilda, huru stilla och indraget vi lefde i vår lilla, trånga våning, sedan pappas cession, och sedan vi nödgades lemna vårt stora, präktiga hus och alla dess hufvud- och bisaker. Vi hade likväl skäl att tacka Gud, att pappa träffat ett så lyckligt ackord med sina kreditorer, att han slapp gäldstugan. Pappa fruktade mest herr Garben, och troligen erinrar du dig, att jag i en förtrolig stund berättade just icke vackra uppträden, som egde rum hos oss vid hans återkomst från Stockholm, då han, i stället för den väntade uppgörelsen, fann att pappa endast gycklat med honom, och begagnat hans frånvaro att lägga in. Jag vill icke säga dig, huru djup och genomträngande den blick var, som han kastade på pappa, då han besökte oss och dyrt försäkrade, att han skulle uttaga sin rätt till sista skärfven, eller hålla min far der han mest fruktade att komma. Både mamma och pappa talade mycket mot och med, om deras egen olycka och olyckliga händelser i allmänhet af samma slag, hvilka alltid draga svåra följder med sig; men herr Garben hörde icke derpå, utan återvände hastigt till sitt qvarter hos Svanstedts. Om allt detta torde du, min goda Hilda, hafva någon dunkel hågkomst, och jag erinrar dig endast derom, för att kunna meddela dig orsaken till Garbens sedermera visade mildhet, hvaröfver alla förundrade sig, och som jag icke ens för dig ville hafva omnämnt, i

fall det icke vore nödvändigt för att fatta det följande.

När skymningen kom, hade det beslut mognat, hvilket ofta hvälft sig i mitt hufvud, vid åsynen af de bekymmer, som tärde pappa. Jag svepte kappan litet darrande omkring mig, smög tyst och fort uppför trappan i Svanstedtska huset, och kom lyckligen, utan att mötas af någon menniska, till dörren af ett rum, der jag stannade, emedan jag hörde fasta, manliga steg knarra innanföre. Sakta öppnade jag, afkastade kappan och böjde för första gången mitt knä för en mensklig varelse. Jag erinrar mig icke hvad jag i det första ögonblickets orediga, bäfvande känsla sade; men det var en varm, innerlig bön, att han måtte skona fem värnlösa barns enda stöd. Herr Garben log mildt, och mera bar än ledde mig till soffan, emedan jag icke ville uppstiga, innan jag erhöll hans löfte, och han ej ville tala, förrän jag lemnade denna ställning.

Nu satt jag bredvid honom, fattade hans hand, och talade innerligt och bevekande till hans hjerta, om min fars bedröfliga ställning, min mors förtviflan och mina små, hjelplösa syskons förlust af allt, just då de bäst behöfde stöd och ledning. Jag visade honom den fattigdom, som väntade oss, och den oändliga bitterhet, som låg deruti, för dem som varit vana vid öfverflöd. Jag sade honom, att jag, för min egen del, trodde mig ega styrka att uthärda dermed; men att se alla dem jag älskade så hjelplösa och betryckta, det var mera än mitt hjerta förmådde uthärda. Och så djupt förödmjukande det var, du kan lätt fatta det, Hilda, bönföll jag för deras skull om förskoning.

”Jag hade velat skona, jag hade velat göra mycket för er skull, och kommerserådet hade aldrig behöft tillgripa denna utväg, om han haft förtroende till mig, och vid min förra härvaro öppet meddelat mig sin kinkiga ställning; men att så drifva uppenbart gäck med mig, att genom list och ...”

”O, säg icke mera, bäste herr Garben!” afbröt jag. ”Min smärta var oändlig, då jag icke kunde förmå min far att följa det förslag, jag vågade göra honom, att förtro sig till er, medan tid var. Om aftonen, den första dagen herr Garben tillbragte här, bönföll jag hos min far, att han skulle taga denna utväg.”

”Och det gjorde ni,” yttrade han hjertligt och såg mig med en egen, sällsam rörelse djupt in i ögonen. ”Ni trodde mig således om godt?”

”Från första ögonblicket!” svarade jag, ”och jag ber herr Garben vara öfvertygad, att jag, utom denna hugnande tro, icke varit här i denna stund; ty på ett hårdt, vanligt sinne hade jag icke velat försöka en enda bön. Tanken på möjligheten, att se mig återstött med bitterhet och ovilja, hade betagit mig modet att i ett sådant ärende nalkas en menniska, om hvars själs ädelhet jag icke förut var övertygad.”

Med en ton af innerlig rörelse yttrade Garben: ”Ingen man, goda, älskvärda, skulle kunna återstöta er, då ni söker verka på hans känsla och öfvertygelse; och hvad som stadgar mitt beslut, att lyssna till edra böner, är den omständigheten, att de äro böner och icke försvar för en dålig sak. En dotter, som ber för sin far, kan och måste förbise mycket. Och kanhända,” tillade han med en blick, som jag väl förstod, ”är detta det bittraste i hennes ädla försakelse.”

Ack, hvad jag värderade honom, Hilda, så ädel och så finkänslig! Han hade genomskådat mitt hjerta. Tyst och bekämpande de frambrytande tårarne, stod jag framför honom; då böjde han sig emot mig, och sade fort, liksom han fruktat att jag skulle tala: ”Icke ett ord mera! I morgon vill jag uppgöra mina angelägenheter med er far, på ett sätt hvaröfver han icke skall få skäl att beklaga sig.” – Jag vände mig om, för att gå. Med ord förmådde jag icke tacka honom; men jag hoppas att han läste i mitt öga hvad jag kände. När jag var nära dörren, fattade han min hand, och hviskade bedjande: ”Rosa skall ju icke glömma mig, icke en gång då, när de stormiga dagarne äro öfverståndna, och himlen åter börjat klarna?” ”Aldrig, aldrig, ädle, högsinte man!” svarade jag och ilade nedför trapporna.

Inkommen i mitt eget rum, upplöste sig mitt hjertas öfversvallande känslor i en tacksam suck till Försynen

och i en varm och innerlig bön för Garbens välgång, hvarefter jag lade mig och somnade, kringsväfvad af ljusa drömmar, deri endast min älskling, mitt hjertas afgud, herrskade och göt sitt rika lif i mitt väsende.

Nästa förmiddag var min far hos Garben i flera timmar, och om aftonen tackade han mig med en varm handtryckning. Han förstod huru allt tillgått; men vi talade icke ett ord om saken. – Garben reste, och sedan de öfriga fodringsegarne tagit i besittning det mesta af hvad min far fordom kallat sitt, inflyttade vi i det lilla hyrda huset, som låg midtemot din och din goda mors boning, och der vi, min Hilda, utbytte tillsamman så mången stund af ren systerkärlek och varmt förtroende. Då nedlade jag i ditt hjerta min dyrbaraste hemlighet, min kärlek till Mannerstedt, hvilken utgjorde och evigt kommer att utgöra förnämsta beståndsdelen af mitt väsende. Jag har ofta hört de orden lättsinnigt missbrukas: att älska någon mera än sitt lif; men det vet jag, att jag tryggt kan säga, att jag älskar honom mera än mitt lif, ja mera än allt på jorden, samt att det icke finnes någon uppoffring så svår, någon smärta så stor, någon nöd så bitter, att jag ej med glädje ville lida den för honom. Delad med honom, blefve den en salighet. Och likväl vet du, Hilda, att jag icke är någon svärmerska. Mitt förflutna lif har tillräckligt visat det, och jag vill se hvem som bättre uppskattar lifvets hvardagssidor än jag, dess oberäkneliga små skiftningar mellan pligt, nödvändighet och fördragsamhet. Men jag uppfattar äfven dess poesi; den ligger i kärleken, denna gudaburna känsla, skänkt oss på det att vi desto bättre skulle förstå och fatta det omätliga djupet af detta Väsendes kärlek.

Emedan du känner mig så fullkomligt, goda Hilda, och du vet hvad Mannerstedt, hvad egandet af hans ädla, sköna hjerta är för mig, så bör du kunna uppfatta, huru djup, huru oändlig och gränslös min smärta måste vara, vid den aflägsnaste skymt af möjlighet, att jag måste försaka min framtids hopp, min framtids himmel. Du har sett huru min far, plågad och nedtryckt af sin overksamhet, smyger fram lik en skugga af det fordna jag, som beherrskade hans varelse; du har hört att mammas klagan och jemmer aldrig stillas, emedan hon aldrig kan lösslita tankarne ifrån hvad som varit; du har sett, huru jag lefde i en fortsatt strid emellan de skiljda elementerna i mina föräldrars lynne, på det att de icke, såsom dock ofta hände, skulle plåga och såra hvarandra med förebråelser, hvilkens skulden var, att affärerna råkat på obestånd. Sådant var lifvet hos oss, då du lemnade H**. Hör nu, min Hilda, hvad som tilldragit sig i dag på morgonen. Det var helt tidigt; jag hade nyss börjat min befattning, såsom lärarinna för mina små systrar, hvilka du vet jag undervisar i de få kunskaper jag sjelf eger, sedan vi ej längre ha råd att hålla dem i skolan; och kretsen var ökad med några halfpensionärer jag emottagit, för att kunna bestrida åtskilliga utgifter i den inre hushållningen, hvilken jag förestår sedan fru Bern lemnat oss. Sedan vi satt oss i ordning, inträdde min far med ett ansigte, som bokstafligen strålade af glädje. Det var lätt att se, det något utomordentligt förefallit. – ”Kom hit, min flicka,” sade han i en ton, som helt och hållet väckte erinringen af fordna dagar; ”jag vill tala med dig.” – Han gick vid dessa ord in i det lilla sidorummet, och, betagen af mörka, oförklarliga aningar, följde jag honom. Han tillstängde omsorgsfullt dörren, och slöt mig sedan i sina armar, med ett uttryck af faderlig glädje, jag kunde nästan säga stolthet, hvilken bestyrkte mina aningar om någon ny stundande kamp.

”Hvad har händt, min bäste far?” frågade jag, nästan darrande för svaret. ”Hvad är det som gör pappa så glad?”

”Den lyckligaste, mest oväntade händelse, min Rosa! En utomordentlig Försynens nåd,” tillade han med verklig rörelse, och torkade med afviga sidan af handen en tår ur sitt öga. ”En händelse, min flicka, som icke allenast uppfyller min själ med den högsta grad af sällhet, jag någonsin rönt under hela mitt lif, utan äfven med en tacksamhet mot det högsta Väsendet, som jag aldrig känt så lifligt, som i närvarande stund.” Jag bäfvade allt mera; mitt hjerta hopdrogs af hemska förebud om stundande sorg. Jag kunde icke erinra mig att under de flydda åren någonsin hafva sett min far uti en sådan sinnesrörelse. Vi satte oss. Hela min varelse darrade. Nu talade min far; mitt hufvud svindlade; med möda höll jag mig uppe, och af allt hvad han yttrade ljuda blott de sista orden ännu i mitt öra: ”Njut, mitt barn, och prisa sedan Gud med dina föräldrar!” Härvid gick han ut och qvarlemnade i mina händer tvenne bref.

Och dessa bref, min Hilda, från hvem voro väl de? O, du har redan anat det, och jag, jag anade det genast. De voro från Garben. Det jag först öppnade var till min far, och vidrörde endast med några ord, att hans förbindelse med hans fordna fästmö var bruten, samt att det nu, då han var fri, skulle utgöra hans högsta lycka, om en förening mellan kommerserådets och hans hus kunde tillvägabringas; det skulle vara honom oändligen kärt, att få hjelpa sin tillkommande svärfar på stadig botten, m. m. Brefvet till mig afskrifver jag ordagrannt.

Hulda, goda Rosa!

En följd af omständigheter, för bittra att uppgifva, hade, under mitt vistande i Sverige, i min fästmös hjerta grundlagt en kallsinnighet, hvilken fullkomligen förändrat henne. Hon fann – hon hade under min bortovaro lärt sig finna, det jag icke kunde göra henne lycklig; hennes hjerta talade för en annan. Då jag erfor det, återgaf jag henne löftet om den hand, jag icke ville ega, sedan hennes känslor icke mera egnades åt mig. Efter dessa obehagliga händelser hafva fyra månader förflutit, hvarunder mina tankar ofta dröjt hos Rosa. Jag har, för mitt andliga öga, hvarje dag skådat henne sådan hon stod för mig i den stund, då hon, bönfallande för sin fader, sade mig, att jag egde ett värde i hennes ögon; och hvarje dag har jag suckat: ”O, att det vore så, att Rosa icke glömt mig, att hon ansåge det möjligt att kunna blifva lycklig med en man, som väl eger ett tjog år mera än hon, men också ett hjerta, hvars innerligaste önskan skulle vara för hennes sällhet och trefnad, för beredandet af hennes dagliga lycka, och som troget och heligt bevarat hennes bild i sin själ!” Den djerfva förhoppning, som lifvar mitt hjerta, som förmår mig att teckna dessa rader, är den, att Rosa icke skall försmå offret af en redlig mans kärlek och hand, hvilken ej har någon högre önskan, än den, att föra Rosa som sin maka till det nu ensliga hemmet. Om jag erhåller en lycklig visshet för detta aflägsna hopp, ett vänligt svar, skall jag icke dröja länge att sjelf hembära min hyllning och tacksamhet.

Garben.

O, Hilda! hvilka voro väl de bittra och osälla känslor, som, vid läsningen af detta enkla, hjertliga och förtroendefulla bref, intogo min själ! O, hvad det var smärtsamt! Jag värderade och aktade oändligen den ädle Garben; men älska honom kunde jag ju icke, emedan jag ej förmådde lösrycka mitt hjerta från dens bild, som der tagit sitt hem, icke försaka den, till något pris, utan att försaka lifvet, åtminstone det bättre och högre. Och hvad blefve jag sedan? En förtvinad planta, som, i brist af näringssaft, snart skulle dö. – Nej, nej, jag kan det icke! Mitt hjerta brister af qval, vid tanken att icke mera ega rättighet att älska honom. Men när jag å andra sidan ser min fars innerliga fröjd, min mors stormande glädje, hvilken redan i andanom ljuder i mina öron; när jag föreställer mig, huru allt detta skall nedsjunka till intet, och hör det sedan förvandladt till ett stormande haf af förebråelser och pinande föreställningar, öfver min obegripliga envishet, att vägra en sådan lycka, – Gud! hvad kan jag väl svara! Jag känner, att föreningen med en så redlig och bra man, som Garben, med skäl kunde kallas en lycka, om jag endast icke förut lärt känna och älska Mannerstedt. Nu finnes för mig ingen lycka utan med honom. Han är för mig den ende. Detta vågar jag likväl icke anförtro mina föräldrar; de skulle le och kränka mina heligaste känslor genom löje och förakt. Men icke nog dermed, huru djupt och bittert smärtar det mig icke, att vara otacksam mot den man, som för mig gjorde så mycket! Han skall, han måste förakta mig; och huru tungt att förlora hans aktning! Likväl, om jag utan förbehåll öppnar för honom mitt hjerta, ännu en gång flyr till hans ädelmod om förbarmande, skall han måhända hafva medlidande med mig, och förlåta mig, att jag icke kan gifva honom min varmaste känsla såsom en tacksamhet. En fattig allmosa tigger han icke om. Jag vet att han är för högsint att vilja hafva en hustru, som icke i honom finner sitt allt.

Emellertid äro dessa timmar upptagna af qvalfulla strider, strider på alla håll: kärlek, pligt, barnslig ömhet, tacksamhet! O, mitt arma, arma hjerta! Och tiden flyger så fort; aftonen nalkas, mina frihetstimmar äro snart till ända. Du bör veta, att sedan min far i dag på morgonen lemnade mig, tog jag ut nyckeln och begärde att få vara ensam intill aftonen. Mina föräldrar hafva tillåtit mig detta; men klockan sju har mamma bedt att jag

skall vara nere. Jag har icke kunnat vägra sådant; ty det måste ju dock komma till en förklaring. Ack, jag kan se huru de sitta så glada nernere, i sin lyckliga väntan, och tro att det endast är jungfruns blygsamhet, som af vana begär några timmars betänkningstid. Och det är jag, deras barn, nu deras enda hopp, som skall förstöra deras glädje, sönderplocka de nyss utslagna blommorna, åt hvilkas färgprakt de fröjda sig! Jag frågar mig sjelf, om jag kan vänta förlåtelse, då jag känner hvad ett förstördt hopp måste vara för dem.

Dessa timmar af frihet och stillhet har jag begagnat att nedlägga mina bekymmer i ditt deltagande hjerta; men det är så godt, att jag sänder dig brefvet sådant det nu förefinnes; ty fortsättningen torde väl komma att dröja litet. Vid den storm, som förestår, svindlar redan mitt arma hufvud, och svårligen lär jag få en stund att redigt berätta dig detta, förrän längre fram. Lef väl, min Hilda! Urvisaren springer så fort! Hugna snart med några rader din arma, bedröfvade

Rosa.

Det andra brefvet, från kapten Ferdinand, måste vi äfven meddela våra läsare. Det var af följande lydelse, alldeles i kaptenens stil:

Älskade, tillbedda Hilda!

Ännu en gång, – ty det vore bra bittert att för alltid rycka hoppet ur mitt hjerta; nej, dertill kan jag icke förmå mig! – således ännu en gång, o, Hilda, frågar jag dig, om icke ett helt lif af ånger och kärlek kan försona hvad jag brutit af lättsinne och nödtvång. Du vet ju, att jag äfven under denna period aldrig en minut var dig otrogen i mitt hjerta, ehuru – men lika mycket – det har jag förklarat dig så många gånger. Det var en olycka, ett raseri; det var, med ett ord, mitt öde! Men du, Hilda, kunde vara min goda genius. – Också kunde allt blifva godt, ja, en sällhet, en himmel kunde det bli; ty professorn är nu mild och god, och han hade på sista tiden så vant sig vid att ständigt se dig och Rosa omkring sig, att det synes ganska tydligt, det han saknar dig; och ofta säger han, då Rosa, i följd af sina många göromål hemma, nödgas förkorta sina besök, eller stundom fördröja dem, och madam Brun ej mera kan laga théet till lags: ”Det var skada att jag miste Hilda! Hon var en rask och snäll flicka, och fick alltid mitt thé så lagom! Nu är det antingen för svagt eller för starkt. Ja, i den konsten öfverträffade hon till och med Rosa.” Hilda, när han talar så, vet jag att det icke erfordras mycket, att förmå honom till att befästa min lycka, blott du icke vore så grym och obeveklig. Söta, dyra, älskade Hilda! säg att du vill förlåta mig, och jag flyger till detta gamla, otäcka Lindfors, att bjuda er alla frid och försoning, emedan jag känner med mig, att jag då skulle ega kraft att utverka den.

Under den mest qvalfulla oro afbidar jag ditt svar, ditt sista utslag i denna sak; ty det svär jag, Hilda, heligt och dyrt, att jag aldrig mera besvärar dig med mina böner, om du äfven nu har hjerta att afslå dem! – Men du är icke så hård! O, var god och förlåtande, min Hilda; huld, vänlig och god, såsom du fordom var det! Derom ber din ångerfulle

Ferdinand.

”Nej, min kära kusin,” sade Hilda, då hon, efter läsningen af Rosas bref, ännu en gång genomögnade Ferdinands, ”nej, det är allt förgäfves, och nu mera än någonsin!” – Hildas tankar svärmade öfver till Neckens holme. – ”Ferdinand tröstar sig nog framdeles,” tillade hon halfhögt; ”jag fruktar icke derföre. Värre, mycket värre är det med min goda, arma Rosa! O, huru mången qvalfull strid skall ej hennes hjerta utstå under dessa dagar! Ja, hon lider gränslöst! Jag känner henne, vet huru djupt hennes kärlek lefver och glöder. Att försaka den, vore numera hennes död; och att förbittra sina stackars föräldrars enda glädje och tröst, att förstöra deras enda hopp, det blir ej lätt för en sådan själ som hennes. Och otacksamheten mot Garben! Hvart jag vänder min blick, ser jag icke ljus; det är så mörkt, så dystert. Jag bäfvar att hennes varmaste känsla får ge vika för pligtens och tacksamhetens.”

Hilda suckade djupt; hon kände innerligt Rosas qval, och tackade Gud, att hon aldrig utstått sådana strider. Hon längtade och bäfvade efter fortsättningen af brefvet, och beräknade i tankarne, huru länge det kunde dröja, innan hon erhöll den.

VI.
Husliga Uppträden. – Bref från Lund. Professorns Råd till Kaptenen.

Bref kunna visserligen förtälja många saker; men vi förmoda dock, att läsaren hellre hör och ser personerna sjelfva på scenen. Vi titta således in i ett litet hörnrum af det tarfliga hus, der herrskapet Widen nu hade sin boning.

Vid den tiden, Rosa höll på att sluta sitt bref till Hilda, sutto kommerserådet och hans fru i nämnda rum, inbegripna i den lifligaste rådplägning. Allt slags groll, all tanke på förebråelse, var å båda sidor förgäten. Under mulna och stormiga dagar hade det äkta paret ingen tröst och hugsvalelse att meddela hvarandra; de förbittrade tvärtom dessa ännu mera. Men ljusnade det litet, framtittade solen bakom molnen, och vek den svarta slöjan tillbaka, då voro deras hjertan idel kärlek och harmoni, då passade de förträffligt för hvarandra, och voro de ömmaste och vänligaste makar man kunde se.

”Herre Gud, söta Widen, min egen gubbe!” sade kommerserådinnan, och strök med handen öfver sin mans afmagrade kinder, ”hvilken välsignelse det alltid medför, att bära olyckan med en sådan styrka och försakelse, ett sådant tålamod och ädel fördragsamhet, som vi! Det är såsom jag alltid sagt, att pröfningen bär sin frukt med sig. Ja, Gud vare lof, det gör hon, då man i kärlek, enighet och ståndaktighet dragit den, och med glädje och tacksamhet tagit den onda dagen likt den goda, alldeles som vi.”

Härvid suckade fru Widen och gret af känslosamhet. Det var så rörande att tänka på öfverståndna olyckor, hvilka man redan såg endast i det aflägsna fjerran. Kommerserådet höll väl inga tal om kärlek, enighet och ståndaktighet; men han sade rätt vänligt, i det han besvarade sin hustrus något ovanliga smekning: ”Ja, kära Brigitt Marie, det är en Guds nåd, en stor lycka. Jag får nu börja tänka på någon passande kompanjon, för att åter inträda i affärer.”

”Jag har redan tänkt derpå, min gubbe,” inföll frun och nämnde tre eller fyra namn, hvarvid dock kommerserådet skakade på hufvudet. ”Nå, det blir väl råd med det,” menade hans hustru vidare. ”Ha vi något att handla med, så få vi alltid en kompanjon. Sjelfva den stora glädjeposten gör mig ännu yr i hufvudet, och döfvar min vanliga skarpsinnighet. Herre Gud ändå, så underligt det går till! Jag sade alltid, att den mannen kom att betyda något i vårt hus. Jag tycker hvad vi nu af uppriktigt hjerta skola välkomna honom och på allvar krusa omkring honom vid hans ankomst.”

”Ja, det förtjenar han i sanning också,” yttrade kommerserådet. ”Men jag begriper icke, hvarföre Rosa vill vara så länge ensam. Kan du förklara mig det, min vän?”

”Åh, min gubbe lilla, den saken förklarar sig sjelf. Öfvergången från sorg och bekymmer till glädje, lycka och välstånd är för fina, ömtåliga varelser, sådana som Rosa, ofta lika skakande, som en öfvergång i motsatt förhållande. Det kära barnet behöfver ganska väl några timmar att samla sina sinnen. Jag är ju sjelf ännu så lycksalig, att jag knappt har reda på någonting; men det säger jag, att det första, som får vidtagas, blir att komma ur det här eländiga kyffet, hvaruti jag säkert skulle dödt, om jag nödgats bo här längre. Widen, min gubbe, jag lägger på ditt samvete, att det blir det allra första. Ack, vårt stora, sköna hus!” – Och härvid suckade kommerserådinnan andäktigt, med hopknäppta händer. – ”Ack, det få vi aldrig tillbaka, aldrig!”

”Det finns ju många andra stora, sköna hus,” tröstade kommerserådet; ”få vi bara först medel, så erhålla vi nog hus. Men det går i yttre dörren; nu ha vi Rosa här.”

Flickan inträdde sakta; redan hennes gång borde för mera uppmärksamma öron hafva tillkännagifvit, att den icke stod i något lyckligt förhållande till de förhoppningar, som voro föremålet för pappas och mammas samtal. Men, långtifrån att gifva akt på sin dotters bleka, förställda drag, sprang fru Widen emot henne, och slöt henne med stormande glädje till sitt hjerta, i det hon med verklig förtjusning utropade: ”Mitt barn, min Rosa, hvad du är säll, hvad du är afundsvärd! Jag vet och känner på mitt eget hjerta, huru betaget af fröjd ditt skall vara. Du har visst icke glömt att tacka Gud, som så underbart styrt allt till det bästa?”

”Jag har innerligt bedt till Gud,” sade Rosa och upplyfte sina ögon, fulla af tårar, mot moderns ansigte, ”bedt att mina dyra, älskade föräldrar måtte kunna förlåta mig, att jag denna första och enda gång i mitt lif nödgas vara ohörsam. Mitt hjerta är slutet för Garben, och han är en alltför ädel man, att jag skulle våga eller vilja bjuda honom att emottaga min hand, då hjertat ej kan följa med.”

Kommerserådinnan tumlade tre steg tillbaka, men detta utan all tillgjordhet. Hon blef så djupt betagen af smärta och förundran, att den icke ens kunde finna luft i hennes vanliga utgjutelser; och emedan rörelsen var riktigt naturlig och öfverraskande, glömde hon rent af att svimma. Hon sökte tvärtom samla alla sina krafter, för att hålla sig uppe; ty hon kände huru maktpåliggande det var, att vid ett sådant tvärstreck bibehålla sin rådighet. Hon förmådde dock ännu icke tala, utan stödde hufvudet mot handen, och satte sig helt stilla.

Äfven kommerserådet stod liksom förvandlad till en bildstod, dystert stirrande på flickan, hvilken knappt vågade andas. Den arme mannen utgjorde en jemmerfull kopia af det bedragna hoppet. Så förgick en stund; då började kommerserådinnan att litet qvickna vid, och alltsom lifvet återvände i de nästan stelnade ådrorna, kändes äfven det gamla behofvet återvakna, att kläda sina känslor i ord.

”Hvad hör jag, ovärdiga, obeskedliga, barn!” utbrast hon nästan halfgråtande. ”Hvad är det jag hör? Du nekar att emottaga den bäste, mest hederlige och rike mans hand, och det emedan ditt hjerta är slutet för honom, liksom du någonsin haft något hjerta! Ack, min Gud, att en mor skall öfverlefva sådant! Talade väl ditt hjerta för kapten Ferdinand? Och lät du icke det oaktadt, utan all motsägelse, förlofva dig med honom? En fattig stackare, skuldsatt öfver öronen, och som icke en gång älskade dig! Hvad är det då nu för griller du fått i hufvudet? Du måste hafva kommit öfver någon roman, som förhexat dig; men den kärleken du der finner, mitt barn, existerar icke i vår verld. Det är bara slarf, bara luft, alldeles ingenting! Den rätta kärleken, sådan en förnuftig hustru bör känna för sin man, den kommer nog med tiden. Lita du på min erfarenhet, och var säker, att Garben nog förstår att vinna den; ingen fara dermed. Men att vägra hans hand, försmå anbudet af hans hjerta, är det den tacksamhet du, de första månaderna efter hans bortresa, så ofta talade om? Men du får icke vägra! Jag, din mor, säger, att det icke får ske! Och du bör väl eftersinna, om du ej är skyldig dina stackars föräldrar att återgälda all den oändliga ömhet och huldhet de egnat dig. Ja, det är visst din skyldighet, söta Rosa lilla; du måste väl kunna inse det, mitt barn? Säg, Rosa lilla, gör du icke det? Tala, min flicka! Det är din ömma, goda mamma, som besvär dig derom.”

”O, min mor, det behöfs icke så mycket! Icke dessa uppmaningar till min pligt och min barnsliga känsla, om jag endast förmådde lyda; men, o Gud! jag blir gränslöst olycklig, om jag öfvertalas till ett ja, hvartill mitt hjerta evigt skall säga nej. Förlåt och haf förbarmande med ert barn!” – Hon sträckte sina armar bönfallande mot fadern, som blek och darrande hade nedsatt sig på soffan.

”Lugna dig, mitt barn,” sade kommerserådet, med en ton så vek och förkrossande, att den skar flickan genom märg och ben. Han öppnade henne sin famn, och Rosa gret högt vid hans bröst. – ”Jag vet nu sjelf hvad olycka är, och vill icke missbruka min faderliga myndighet, då den så fullkomligt står i strid med dina egna åsigter. Nej, mitt barn, min goda Rosa, du skall hafva din frihet, och jag vill tåligt framsläpa mitt tunga, overksamma lif, följden af egna fel. Det var ett skönt hopp, som några ögonblick strålade; det är förbi! Vi vilja icke mera tala derom. Jag vet, att du icke skulle vägrat, om det varit dig en möjlighet att uppfylla vår önskan.”

Han uppstod och tillade, i det han tryckte en lätt kyss på Rosas bleka, tårade kind: ”När du har svaret till den ädelmodige, redlige Garben färdigt, så lemna det åt mig; jag skall innesluta det i mitt.” Vid dessa ord gick han hastigt ut och instängde sig i sitt enskilda, lilla rum.

Det torde väl vara underkastadt något tvifvel, huruvida kommerserådets ovanliga mildhet var en följd af faderskärlek eller någon väl beräknad egennytta. Ganska säkert var han, under närvarande ögonblick, både rörd och bevekt; men han egde ock tillräcklig kännedom om Rosas lynne och veka, milda hjerta, för att lätt inse, det enda medlet, att komma till målet och kunna inverka på henne, var att tala till hennes djupa känsla, hennes barnsliga kärlek, icke genom en uppmaning till pligt, utan genom ett stort exempel af ädelmod. Troligen var det en dunkel aning om en lycklig utgång af ett sådant försök, förenad likväl med tanken på hvad Rosa varit för hans hjerta under dessa dagar af sorg och bitterhet, hvilka gemensamt verkade det handlingssätt, kommerserådet iakttog mot sin dotter. Det säkra är emellertid, att den bäst och längst uttänkta plan aldrig kunnat åstadkomma en lyckligare verkan, än denna.

Rosa hade för ingen del väntat sig en så mild, uppoffrande ömhet; hon hade beredt sig på en hård strid för bibehållandet af sin frihet, framför allt med sin far. Nu hade deremot ett alldeles motsatt förhållande egt rum, och hans kärlek och eftergifvenhet, hans ädla, storartade försakelse af alla egna fördelar, endast för att trygga Rosas lycka, bragte den första gnista af verklig tvekan i hennes beslut. Stum stod hon der, med händerna hårdt sammantryckta mot det kämpande hjertat. Striden mellan kärleken till Mannerstedt och den barnsliga kärleken begynte nu inverka på hennes öfvertygelse. Hon kände att tvenne makter sletos om hennes hjerta, samt att det skulle förblöda, åt hvilken sida segern än lutade. Då kom modern, tog hennes händer, tryckte dem intill sina våta ögon, och sade stilla och mildt: ”Min Rosa, mitt älskade barn! Icke heller jag vill bedja dig mera; jag vill tiga, tiga, som din ädle, olycklige far. Jag vill blott erinra dig, ännu medan tid är, att ångern är en bitter, förtärande frukt, genom hvars maskstungna rötter gift smyger in i hjertat och föröder dess friska lif. Se på din far! – Det synes tydligt, att endast ett nytt, verksamt lif kan återväcka de domnade själs- och kroppskrafterna. Skall deremot det eländiga snäcklif, han nu för, fortfara, så kunna vi snart bereda oss på det värsta: fem värnlösa barn utan far! Men gör som du vill; af mig skall du icke mera öfvertalas. Gud vare lof, dina föräldrar äro för ädla, att tvinga dig emot din egen vilja.”

Kommerserådinnan, som af instinkt uppfattat sin mans mening, bjöd till att följa hans exempel, och begagnade nu samma utväg som han; hon gick ut och lemnade Rosa ensam med sina betraktelser.

”Det är förfärligt,” utbrast den arma, hårdt pröfvade flickan, och nedsjönk bedjande på sina knän; ”skall jag, nödgas jag då” – – Hon hade icke styrka att fullborda meningen. Bilden af Mannerstedt i den heliga afskedsminuten, hans glada, fasta tillit till hennes tro, den af kärlek och lycksalighet strålande blicken, som mötte hennes, denna bild trädde emellan hennes hjerta och de ord hon ville uttala, och den tycktes förebrå Rosa, att hon ville bedja om styrka att försaka honom, hela deras framtids sällhet och lif. – ”Huru skulle Mannerstedt handla i en lika belägenhet?” frågade hon sig sjelf. ”Skulle han uppoffra mig, för att rädda de sina från ett ondt, som är ett intet, i jemförelse med försakelsen, genom hvilken det bättre borde vinnas?” – ”Nej, nej!” svarade den mäktiga känsla, som behöll öfverväldet i hennes själ, ”han skulle icke göra det. Så ädel och högsinnad han är, kunde han icke låta mitt hjerta brista, för att bringa sina föräldrar ett medel till jordisk vinning. Likväl” – Rosa kände att hon icke var rätt öfvertygad, att Mannerstedt skulle handla så; hon tyckte nästan, att hon endast ville dåra sig sjelf. Och när nu anblicken af hennes far på dödssängen, omgifven af de små, gråtande syskonen, åter sjelfmant framträdde för hennes andliga blick, vaknade alla de känslor, som stridde emot hennes hjertas önskningar. – ”Jag förvillas i detta kaos af tankar, detta mörker, som omhöljer min själ,” sade hon sakta, och lade handen öfver pannan; ”jag vill gå till min gamle vän, och öppna min betryckta själ för honom. Han har åtminstone deltagande, om än icke råd och tröst för mitt sjuka sinne.”

Rosa svepte kappan omkring sig, drog hatten djupt ned i pannan, och smög så lätt och sakta öfver de gator,

som lågo emellan hennes egen och professorns boning. Hon inträdde snart i hans arbetsrum.

”Huru är det med dig, mitt kära barn?” frågade professorn vänligt, då han tryckte den vanliga kyssen på flickans panna, och dervid varseblef hennes rödgråtna ögon. – ”Hur är det nu fatt? Det är ju inte längesedan jag berättade dig, huru raskt och bra det går för Mannerstedt. Du må tro, jag har ögonen på honom, och om två år, kanske förr, sitter du pastorska i den goda staden B**, samt fröjdar dig af allt hjerta åt er husliga lycka; ty med en så redlig, förståndig och bra yngling, som Mannerstedt, kan väl en flicka våga hoppas på en smula sällhet.”

”Ack, min gode, bäste farbror Ling! Huru mycket bittert och förstörande kan icke inträffa på tvenne dygn, tvenne timmar; hvad kan då icke ske innan tvenne år! Vår lycka och sällhet stå i vida fältet. Jag är djupt, outsägligt bedröfvad, och kommer för att söka tröst och råd.”

”Nå, hvad har då händt, mitt barn? Låt höra hvad det är.”

Rosa berättade för honom allt, sin första bestämda känsla, som bjöd henne afslå Garbens ädla anbud, och de qval och stridigheter, tusende gånger värre än de första, i hvilka hon råkat genom sin fars oväntade, höga ädelmod, jemte moderns spådom, att detta slag blefve hans död. – ”O, min Gud! min Gud!” snyftade Rosa, ”hvarifrån skall jag då taga tröst? Icke ens vid Mannerstedts älskande hjerta skulle jag finna den! Lugn och frid vore för alltid förspillda; ty minnet af min fars bortgång, såsom en följd af min oädla sjelfviskhet, skulle ständigt, ja oupphörligt, sofvande och vakande, stå vakt vid min sida, och förderfva eller undanrycka hvarje glädje, som blomstrade i min väg. Jag kunde icke mera njuta den; ty på mitt hjerta hvilade en skuld.”

”Lugna dig, i Himlens namn, mitt kära barn!” sade professorn, och strök smekande den upprörda och uppskrämda flickans blossande kinder. Låt icke luftbilder så handlöst kasta dig omkring, utan låt ditt förnuft också hafva ett ord med i laget, och hör hvad jag, din gamle, erfarne vän, säger dig. Se så, bort med tårarne först! Jag kan just undra hvad Mannerstedt skulle säga, om han såg dig i denna stund, stridande mellan den pligt, som bjuder försakelse, och den, som bjuder dig att icke försaka din och hans framtida lycka, er kärlek, som väl icke lärer vara af det vanliga slaget, efter den kan åstadkomma en sådan revolution i min annars så lugna och förnuftiga Rosas hjerta och känslor.”

”Ja, hvad skulle han säga?” inföll Rosa, och en glädjestråle glimmade genom tårarne, vid blotta namnet af den, som var henne öfver allt på jorden dyrbar. ”Hvad skulle han säga, bäste farbror?” – Ett ljust, innerligt uttryck spred sig öfver hvarje hennes drag.

”Kanhända står det något derom i den der lappen,” menade den gode professorn småleende, och utdrog ur en låda i sitt skrifbord ett litet, allrakäraste bref.

”Hvad, från Mannerstedt?” utropade Rosa, och de bleka kinderna höljdes hastigt af en glödande purpur, under det hjertats täta, oroliga slag nästan betogo henne förmågan att andas. ”O, jag visste icke, jag trodde icke, jag kunde icke hoppas, att redan nu” – Rosa var af glädjen helt förvirrad, och visste hvarken hvad hon hoppades eller trodde, hvilket professorns leende blick kunde hafva sagt henne, blott hon sett på honom. Men derpå var nu ej att tänka. Hennes andliga, så väl som lekamliga öga fanns endast för hennes älskares bref, och sedan sigillet, trots professorns närvaro, blifvit kysst minst tio gånger, skred Rosa ändtligen till öppnandet af sin skatt. Mannerstedt skref från Lund:

Min enda älskade!

Som jag har en glad tidning att lemna vår faderlige vän, i anledning af min nyligen lyckligt öfverståndna examen, om hvilket allt jag vet att han skall berätta dig, kan jag icke afvakta den vanliga tiden, för att skrifva, emedan jag är för lycklig att ensam bära min fröjd. Väl sade den gode professorn i afskedsstunden,

att jag endast någon gång fick insticka i brefvet en liten lapp till mitt hjertas afgud; men i detta enda fall är jag olydig. Att skrifva till honom, utan att få teckna en helsning till dig, hviska ett kärlekens ord till ditt hjerta, det är omöjligt. – O, min Rosa, om du visste huru helt och hållet du uppfyller min själ! Min examen tog jag tvenne månader förrän jag ernade det; ty min kärlek och vissheten om din har fördubblat, ja tredubblat min arbetsförmåga, och nästa magisterpromotion skall skänka mig lagerkransen. Emellertid skola hoppets och kärlekens vänliga genier sammanfläta den krona, hvilken jag, innan tvenne midsommarssolar strött sitt guld öfver grönklädd jord, med Guds hjelp fäster på din hvita panna. – Min Rosa! om du kunde fatta hvilken sällhet, hvilken namnlös fröjd för mig ligger i upprepandet af dessa båda ord! Jag har nu så vant mig vid lycka och glädje, att ej en tanke på möjlig förändring får insmyga sig i det lefvande paradis, som friskt blomstrar i mitt hjerta. Nej, jag är lugn; ty på ditt ord tror jag, som på Guds ord. Ditt hjerta är mitt tempel, och dit kan icke en tanke insmyga, som jag ej vågar läsa, som jag ej läser klar och ren. Du är mitt lif, min frid, min goda engel, hälften af mitt jag! Att förlora dig – endast tanken på en sådan möjlighet öppnar en afgrund i min själ, dit jag rädes att blicka ned, emedan det omätliga djupet låter mig ana, att en kamp skulle förestå dernere, den min kraft icke vore vuxen. Men dessa oroande tankar skola icke få makt öfver mitt hjerta; ty då vore det förbi med mig. Nej! ljus, klar och ren strålar vår kärleks stjerna. Låt oss bedja, min Rosa, att den icke nedgår, och med jättekraft vill jag arbeta, för att hinna målet, det stora, det sköna! Lef väl, lef lugn, min enda, min tillbedda, och skicka snart ett par vänliga, fridfulla rader till din

Mannerstedt.

Professorn betraktade med ett vänligt leende Rosas af den skönaste sällhetsrodnad öfvergjutna drag. Hvarje skymt af smärta, oro och strid var försvunnen under läsningen af detta bref. Kärlekens allmakt uppenbarade sig så tydligt i hela uttrycket af hennes väsende.

”Nå,” sade professorn, ”står der något, som förklarar dig hvad han skulle tycka om att höra dig vara förlofvad med Garben?”

Rosa ryste tillsamman; hon tryckte brefvet stum till sina läppar; men med Garbens namn vaknade åter den qväfda stormen i hennes inre. – ”Ack, bästa, goda farbror Ling!” sade hon med vek, darrande röst, och tryckte innerligt den gamle vännens hand mellan sina egna, ”jag dör om de slita mig ifrån honom; men huru kan jag lefva och dagligen i pappas aftärda drag läsa hans sorg och tysta förebråelser!”

”Hör mig, kära barn,” yttrade professorn, i det han lugnt påtände pipan och aftog glasögonen. ”Det har ingen fara med din fars sorg, ej heller med hans ädelmod och försakelse. Det der begriper jag alltsamman. – Det var ett för tillfället lämpadt medel, att få dig att ge vika af egen vaknad pligt och barnslig kärlek. Jag betviflar för ingen del, att din lycka ligger din far närmast om hjertat; men som han icke känner din kärlek, tror han att den borde befästas genom din förbindelse med Garben, och anser således billigt att för ändamålet begagna hvarje medel, som kan leda dit, på samma gång denna lycka upphjelper hans egen förlorade kredit. Detta är ock ej att undra på; ty för en man i sina bästa och kraftfullaste år är ett sådant overksamt lif den tyngsta, mest tryckande börda, framför allt då han har en stor familj. Men lugna dig nu! Vare långtifrån din gamle vän att ingifva dig någon känsla, som ligger i strid med din barnsliga pligt! Jag ville endast göra dig klart, att din fars lycka mindre ligger i ditt giftermål med Garben, än i den naturliga åstundan, att åter komma på fötter. Funnes ingen annan utväg, så vore det din och hvarje god och rättänkande dotters pligt, att uppoffra din egen känsla, för att trygga dina föräldrars glädje och trefnad, och jag skulle då, såsom din uppriktige vän, råda dig härtill. Men, min flicka, du vet icke hvad jag kunde göra, för att trygga icke allenast din kärlek, utan äfven den fina, ömtåliga dotterliga känslan, för att, med ett ord, bereda din jordiska lycka. Nu inga tårar mera! Var trygg, var lugn; din gamle vän skall vaka för dig. Har jag icke lofvat det åt Mannerstedt? Se så, tag ditt bref, gå hem och bygg i ro dina luftslott, der du och Mannerstedt ensamme residera, så skall väl jag emellertid upptänka någon utväg, att förebygga vidare stormar. Du vet, att jag älskar dig för mycket, för att kunna se dig ett rof för dessa strider. I morgon vill jag

sjelf tala vid din far.”

Betagen af en fröjd, för djup att uttryckas med ord, böjde Rosa sig öfver professorns hand, hvilken hon vätte med sina tårar, och den heliga känsla af varm tacksamhet, som lågade i hennes hjerta, återspeglades i den blick af obeskriflig ömhet, hvarmed hon betraktade den gamles drag. Derpå skyndade hon bort, med Mannerstedts bref hårdt intryckt i handen.

”Den flickan gör hvad hon vill med mig,” mumlade professorn. ”Men jag har ju en gång tagit henne och pojken under mitt beskydd; och skall jag kunna grundlägga hennes lycka, måste jag först grundlägga hennes lugn och frid med sig sjelf. Jag vill tala med kommerserådet, samt för flickans skull göra hvad jag kan. Dessutom är det nu synd om honom, och det har länge skurit mig i hjertat, att se honom lik en vålnad smyga utför gatan. Ja, i morgon vill jag tala med honom; dervid blir det.”

Professorn var just i begrepp att, efter detta beslut, draga sin foliant till sig, för att ånyo börja den afbrutna läsningen, då kapten Ferdinand inträdde och helsade sin farbror.

”God afton, min son,” sade professorn mildt. ”Hvarföre går du nu jemnt och hänger hufvudet? Det tycker jag alldeles icke om. En ung man, som nyligen hållit begrafning åt sina besvärliga björnar, bör, som jag tycker, vara treflig och glad, när han besöker sin gamle farbror, och icke se ut liksom han lagt sig på astronomien, ständigt kikande efter måne och stjernor.”

”Ack, min bäste farbror, förlåt mig, om jag ej är sådan jag borde vara,” svarade kapten Ferdinand bedjande. ”Gud vet, att jag är så tacksam, som någon stackars sälle, hvilken blifvit hulpen ur en dylik klämma; men, farbror, mitt hjerta vill ej unna mig det.”

”Prat, min kära Ferdinand! Det der ger sig med tiden; det är aldrig värdt att du talar om kärlek för mig, utan slå den saken ur hågen, min gosse, tilldess du blir äldre och mera stadgad. Dessutom är det icke värdt, att du tänker på något giftermål med Hilda; ty den flickan vet, så sannt jag lefver, hvad hon vill, och hon vill bestämdt icke ha dig, lita på det.”

”Huru kan farbror veta det så bestämdt?” frågade kaptenen, blossande röd, vid erinringen af det ömma, bönfallande bref, han med dagens post tillsändt henne.

”Lika godt huru jag vet det,” menade professorn, ”det gör föga till saken; allt nog, du kan tryggt bygga på mina ord, du får henne aldrig.”

”Jag har likväl ett svagt hopp,” återtog Ferdinand, ”och jag måste anförtro farbror, att jag i dag för sista gången, ja, för allra sista, skrifvit och begärt hennes tillgift, och jag smickrar mig med det hoppet, att hon nu, sedan hon beträdt sitt nya, ängsliga hem, skall lyssna till mina böner, förlåta, glömma och återvända som min lilla hustru.”

”Det der allt kunde du hafva sparat dig,” menade professorn, litet småförtretad. ”Hon skall visserligen förlåta, men aldrig glömma att du, af hvad orsak som helst, föredrog en annan. Du får korgen, så sannt jag heter gamle Ling, lita derpå! Hilda har, sedan hon ännu gick ’i kolten och oskyldigheten,’ varit egensinnig och bestämd; alldeles icke lik far eller mor, hvilkas egensinnighet haft en annan grund. Hon är en bra flicka, och har mera fasthet i sitt lynne, än du och ett halft tjog sådana män tillsammantagna.”

Ferdinand sade endast de tvenne orden: ”Min farbror!” men ögat blixtrade, och kinden glödde af ovilja, hvilken han likväl icke vågade gifva luft i ord, emedan han då fruktade att hänföras för långt ifrån den väg, som pligt och tacksamhet bjödo honom följa, då han talade med sin gamle, faderlige vän.

”Nå, har jag orätt?” återtog professorn, som ganska väl bemärkte Ferdinands rörelse, och ville draga nytta

deraf. ”Har jag orätt, eller vill du att jag skall upprepa ditt uppförande från början till slut, och det sämsta är i mitt tycke, att du skall unna henne den triumfen, att gång efter gång afslå dina böner. Vore du en man med ringaste sjelfkänsla och beslutsamhet, så gaf du henne på båten, sedan du gjort allt, hvad af en hederlig karl rimligtvis kan fordras, för att godtgöra en öfverilning.”

Professorns yttrande behagade och sårade Ferdinands ömtåliga hederskänsla på samma gång; men de talade likväl kraftigt och uppmuntrande till hans manliga stolthet, och i det han räckte sin farbror handen, svarade han: ”Ger hon mig afslag denna gång, så vill jag ej vidare heta hederlig karl, om det icke blir den sista; tro mig, farbror! Min svaghet för Hilda är med tillintetgörandet af det sista hoppet förbi. Jag kan icke längre älska en qvinna, som är så oförsonlig, och jag skall då glömma henne.”

”Godt!” svarade professorn; ”håll ord med det, så skall du få begära permission, för att resa några månader. Det är ju det gamla vanliga sättet att bota olycklig kärlek, och dessutom tänker jag, att det skulle blifva både nyttigt och interessant för dig, att litet få se dig om i verlden.”

Denna tanke, ny och retande, länge närd i Ferdinands själ, utan utsigt att se den förverkligad, gjorde nu, då den så oförmodadt och tjusande framstod, en ny revolution i hans, som professorn uttryckte sig, elastiska hjerta; och det var svårt att afgöra, hvilket han mest fruktade från sin gamla älskarinna, ett nej eller ett ja; ty han beherrskades vexelvis af tanken på en angenäm resa, med en mängd nya och retande äfventyr, och den på ett husligt, stilla lif vid Hildas sida. Emellertid beredde han sig att med all möjlig köld emottaga det vigtiga ord, som skulle bestämma hans öde samt utgöra vändpunkten af en ny lefnadsbana för honom.

VII.
Professorns Besök. – Nytt Bryderi för Kommerserådinnan – Kapten Fer- dinands Beslut.

Klockan 10 följande morgon begaf sig vår gode professor, i grå nankinsrock, grön saffianskaschett och den dyrbara käppen med guldbeslaget i handen, till f. d. kommerserådet Widens tarfliga boning. Kommerserådet och hans fru sutto i det lilla hörnrummet åt gatan, och anförtrodde hvarandra, under täta och djupa suckar, sina bekymmer och sina bedragna förhoppningar, i anseende till all den lycka, den nye friaren skulle skapa omkring dem. Under den stridaste farten af sina utgjutelser blef frun varse en skymt af professorns långa, magra gestalt, då han linkade uppför trappan.

”Kors i Himlens namn, kära Widen!” utropade hon och släppte en tallrik ärter i golfvet, hvilka hon i all huslighet höll på att rensa, ”ser du då ej! Skynda dig ut! Ack, Herre Gud, se alla mina ärter! Söta Widen, min gubbe, det var ju professorn! Spring allt hvad du kan, och stanna i förmaket; jag kommer straxt efter. – Ja, ja, har jag icke alltid tänkt att det skulle så gå!” fortsatte kommerserådinnan, sedan hennes man tillslutit dörren; ”men nu är det så dags. Då hon ej vill hafva den rike grosshandlaren Garben, lärer hon väl aldrig taga den lättsinnige, rumlande kaptenen. Ack, den flickan, hon lägger mig i grafven genom sin envishet! – Caroline och Josephine, mina små pullor! kom in och hjelp mamma plocka upp ärterna.” Och medan pullorna skrattande lågo på knä, och samlade tillsamman den tillernade middagsmåltiden, kastade fru Widen i största hast på sig lockarne och mössan, svepte en shawl öfver den mindre prydliga morgonrocken, och begaf sig derefter in i det så kallade förmaket, pinad af en olidlig nyfikenhet, hvad professorns besök egentligen kunde gälla.

”Välkommen! bäste herr professor! Kors så roligt det var, att få se någon gammal bekant! Det är minsann längesedan vi hade den äran att träffa herr professorn. Men Rosa, menar jag, har den lyckan att ännu fortfarande få vara favorit. Var så god och sitt, min bäste professor Ling!”

Med sitt vanliga småleende tog gubben plats i soffhörnet, samt yttrade sedermera, uti en vida mera vänlig och vänskapsfull ton, än den han begagnat då han sist talade med kommerserådinnan, på förlofningsdagen: ”Ja, Rosa är verkligen min älskling, och en söt och bra flicka är hon! Jag skulle också vilja göra något, för

att se henne lycklig; men jag insåg alltid, att hon icke blifvit det med min brorson, emedan deras lynnen icke passade tillsamman, och derföre var jag emot partiet, ehuru jag älskade flickan från första ögonblicket jag såg henne.”

Nu voro kommerserådet och hans fru alldeles ur konsepterna. De hade väntat ett nytt anbud i afseende å kaptenen, och båda hade känt en viss stolthet, vid hoppet att få afslå det; med hvad professorn nu egentligen kunde vilja, det var ej lätt att utgrunda, och den blick af betydelsefullt forskande, som de begge makarne vexlade, öfvertygade dem, att de voro lika långtifrån målet, sedan de skjutit bom på det första. Efter en temligen långvarig tystnad, yttrade ändtligen kommerserådet: ”Jag vet verkligen icke, med hvilken man Rosa skulle finna sig lycklig, och jag börjar tro, att min hustru har rätt, då hon påstår att flickan ej har något hjerta för kärlek. Men om förhållandet så vore, ser jag åter icke, hvarföre hon skulle afslå det förmånliga anbud hon nu har.”

Vid denna förklaring väntade kommerserådet och hans fru, att professorn skulle falla i största förvåning och undrande fråga hvilket anbud. Men äfven denna triumf nekades dem; ty professorn svarade helt enkelt: ”Ja, det är just i anledning af herr Garbens giftermålsförslag, som jag tagit mig friheten att gå hit, för att, gemensamt med Rosas föräldrar, öfverlägga hvad som kan göras för hennes trefnad och lycka.”

Kommerserådet och hans fru sågo åter på hvarandra; men vid deras gästs sista ord klarnade deras blickar till ett eget leende uttryck. Ett ljus tycktes uppgå för dem; professorn kunde ju möjligen hafva fått den idéen i hufvudet, att sjelf fria till flickan.

Rosas täta besök hos gubben föllo nu för första gången med någon vigtig betydelse kommerserådinnan i hågen; derefter den omständigheten, att Rosa redan anförtrott professorn Garbens anbud; och slutligen, då man ej kunde få reda på, hvar menskliga hjertats besynnerligheter taga sin början, och ännu mindre hvar de sluta, så tänkte kommerserådinnan, att det väl icke var det orimligaste hon hört bland dylika egenheter, att Rosa – men det var i alla fall för besatt – möjligen ville gifta sig med professorn.

”Vi äro bror oändligen förbundna för denna välvilja,” yttrade kommerserådet, som först återfick sin fattning och beslutsamhet; ”det är en verklig hugsvalelse för bekymrade föräldrar, hvilket vi tyvärr äro, att hafva någon, med hvilken de kunna rådgöra om det, som ligger dem närmast om hjertat, nemligen deras barns sällhet och jordiska väl. Och tycker icke bror, att det är bra besynnerligt, ja riktigt otroligt, att en flicka, med Rosas goda och sunda vett, och dertill med fritt hjerta, afslår ett sådant anbud, helst då hon vet, att hon derigenom kunde upphjelpa sin gamle fars förstörda affärer; ty utom Garben finns ingen menniska, som vill försträcka mig den summa, hvilken vore nödvändig för att åter, om än i aldrig så liten skala, börja min rörelse på nytt?”

”Den saken är väl icke så alldeles afgjord,” yttrade professorn i en ton, som något när liknade den föreställning fru Widen bildat sig om englarnes musik, vid det sälla uppvaknandet i bättre verldar. För hennes och hennes makes öron ljöd den åtminstone mera himmelsk än jordisk. Professorn tillade: ”Jag trodde väl, att det förnämligast var af den orsaken bror önskade förbindelsen emellan Rosa och grosshandlaren Garben!”

”Visserligen, visserligen, min högtärade bror; hvad kunde annars föranleda mig dertill? Garben är visst en bra och hederlig karl; men att se ett barn, så älskadt som Rosa, och så nödvändigt för min lycka, som hon blifvit, flytta öfver till ett annat land, huru nära det än må ligga, det kunde väl icke vara så önskvärdt, synnerligast då det skulle ske mot hennes egen böjelse, om icke, såsom sagdt är, – jag måste tala rent språk, – min fördel bjöd det.”

”Emellertid,” yttrade professorn, ”nämnde Rosa för mig i går afton, att bror icke ville i denna sak använda den faderliga myndighet, som fäder ofta missbruka till sina barns förderf och sin egen ånger. Detta finner

jag också ganska rätt och serdeles att värdera hos bror, under närvarande omständigheter.”

Nu var kommerserådet riktigt i klämman. Om han bara kunnat inse hvar han hade professorn; men denne hade så skickligt inkastat ett och annat hoppfullt ord, utan att derföre vara förbunden till dess uppfyllande, att kommerserådet ej riktigt visste hvad han nu skulle yttra, för att icke säga hvarken mer eller mindre i afseende på det faderliga ädelmodet, än ett framtida uppförande kunde rättfärdiga. Ändtligen började han i något osäker ton: ”Rosas oändliga smärta, obegriplig för mig, vid denna angelägenhet, upprörde mig i går afton i högsta grad, och jag vill erinra mig, att jag då yttrade något ditåt, för att lugna henne. Men sedan jag bättre betänkt saken, anser jag det likväl vara min pligt, som far, att föreställa henne, att ett sådant parti förtjenar tagas i närmare öfvervägande äfven för hennes fars skull; likväl utan tvång, förstås; det kommer aldrig i fråga.”

”Ja; men det gifves ett sätt att framställa sådana ämnen,” menade professorn, ”som är långt farligare, än det mest bestämda tvång. Rosa kom så upprörd och uppskrämd till mig i går afton, att jag hade all möda att återställa jemnvigten i hennes annars så lugna och stilla sinne. Sådana der häftiga känslouppsvallningar äro icke bra att tillvägabringa, och det kostar Rosas helsa och frid, kanhända hennes lif, om herrskapet följer den plan, som nu tyckes vara utkastad, att inverka på hennes alltför finkänsliga och veka hjerta. Sådan är åtminstone min öfvertygelse. Dessutom kan det väl icke vara någon omöjlighet, att hon redan träffat ett annat val.”

”Nej, omöjligt vore det visst icke,” stammade kommerserådet och hans fru på samma gång, i andanom seende det gryende hoppet utveckla sig i all sin glans. ”Men,” tillade kommerserådet hastigt, för att icke släppa ämnet ur händerna, ”vi ha dock ingen anledning att förmoda detta. Likväl, om så förhöll sig, och det vore en redlig och bra karl, som kunde försörja flickan, gjorde det visserligen föga till saken, om han hette Garben eller något annat, blott han hade ett hederligt namn.”

”Ja, det är nätt upp hvad äfven jag tänker,” yttrade professorn förnöjd. ”Men, för att återkomma till affärerna, i händelse bror har förtroende till mig, och vill träda i bolag med en man, hvilken jag känner såsom driftig och redlig, och den jag fordom försträckte de summor, hvarmed han gjorde sina första affärer, så, och i händelse bror vill vara ordentlig och bestämd vid betalningsterminerna, kan bror helsa på mig i morgon afton, då jag äfven skall bjuda till mig herr M**. Dervid kunna vi gemensamt uppgöra och öfverenskomma om de närmare omständigheterna af saken.”

”Är det min herr brors allvar?” frågade kommerserådet med en ton, hvilken lika mycket uttryckte glädje, som fruktan att bedraga sig i denna oväntade framställning.

”Mitt fullkomliga allvar,” försäkrade professorn, och räckte kommmerserådet sin hand. ”Sjelfmant gör jag gerna det lilla goda jag kan; men då det får utseende af anspråk, går det något trögt dermed. Jag bör dessutom tillägga, att detta isynnerhet sker för att betrygga Rosas lycka; ty det förstås, att, lika oåterkalleligt som mitt ord är, lika säkert och bestämdt måste bror gifva mig sitt, att med omgående post skicka grosshandlaren Garben ett tacksamt afslag. Och har jag brors löfte härom, så kan bror åter börja tänka sig som driftig affärsman, försatt tillbaka i gamla förhållanden. Förstås likväl, med klokhet och sparsamhet, annars bär det sig icke!”

”Se här mitt handslag, så väl på det ena som det andra,” svarade kommerserådet med oförställd och djup rörelse. ”Mitt hjerta är tacksamt för Garbens godhet; men tusen gånger hellre tager jag min lycka ur en mans händer, hvilken icke förlorat på mig och med Guds hjelp icke heller skall göra det.”

Uti ett trofast handslag förenade sig de båda männens händer, och kommerserådinnan höll näsduken för ögonen, emedan hon denna gång gret af verklig och naturlig glädje; och som hon vid detta tillfälle ej kom att tänka på verkan af sina tårar, följde hon den vanliga ingifvelsen, att skyla sitt tårdränkta ansigte i

näsduken. Men långvariga och djupa känsloutbrott voro, en gång för alla, emot kommerserådinnans natur. Hennes ögon uppklarnade derföre snart, och strålade fördubbladt af fröjd och hopp, vid den ljufva utsigten till en skymt af det försvunna, glada lifvet, i utbyte mot det närvarande tröga och tråkiga framsläpandet af långa dagar. Uti många och rika ord tackade hon professorn för det ädelmod, hvarmed han lofvat bistå hennes make; men sedan vred hon behändigt samtalets tråd i alla riktningar, för att kunna utleta, hvarföre den hedersmannen gjorde allt detta; ty hon visste väl, att det hade samband med hans hjertliga välvilja för Rosa. Denna bevekelsegrund syntes dock henne för mycket obetydlig; något vigtigare måste det nödvändigt vara; och hade han icke sjelf antydt, att Rosa redan träffat ett val?

Förgäfves slog fru Widen omkring sig med sina mest skarpsinniga anmärkningar; det blef förspilld möda, ty nu var professorn åter sluten som en gåta. Med ej ringa förtret måste hon derföre se den hedersmannen uppstiga, för att taga afsked, utan att hafva vunnit någon lättnad för sin nyfikenhet och sina fintliga bemödanden. Men då gubben redan var i dörren, greps hon af ett slags ångest, att nödgas lefva i en sådan ovisshet. Utan att derföre mycket besinna sig, fattade hon i hans rockskört, och med ett: ”Om förlåtelse, söta professor Ling!” fick hon honom att vända sig om, och nu sade kommerserådinnan i ganska rörande ton: ”Ack, min gode herr professor! ni har satt mitt modershjerta i en riktig ångest! Skulle väl – vore det möjligt – att det kära barnet hade en känsla – den jag, hennes mor, hennes ömmaste vän och, enligt naturen, hennes närmaste förtrogna i hjertats angelägenheter, icke skulle känna?”

”Var utan all fruktan och oro, min bästa fru!” svarade professorn lakoniskt. ”Om ni sätter ringaste värde på den vänskap, jag fattat för ert hus, så plåga icke Rosa med en enda fråga eller hänsyftning på den saken. När tid blir, kommer jag tillbaka och anmäler pretendenten.”

Härmed tillslöt professorn dörren, och ledsagades af kommerserådet ända till nedersta trappsteget.

Emellertid blef den stackars fru Widen stående ensam, långt värre än förut intrasslad inom labyrinten af sina gissningar. Ändtligen, efter mycket bråkande hit och dit, för att finna en utväg, stannade hon dock vid den första förmodan, att professorn menade sig sjelf. Ja, det var fullkomligt klart! Men nu suckade hon ändå, vid tanken derpå, att snart se sin hulda, blomstrande Rosa såsom maka vid den gamle, torre professorns sida.

”Herre Gud, sådana infall flickorna nu för tiden hafva!” yttrade hon halfhögt. ”Hvem kunde föreställa sig, att hon skulle föredraga den gamle, utlefvade gubben framför Garben, en man i sina bästa och kraftfullaste år? Men jag tiger; jag vet om intet. – Och så länge kan han väl ändå ej lefva.” – Och nu öfvergick kommerserådinnans tankegång helt enkelt till den tid, då Rosa, såsom en ung och rik enka, firad och tillbedd, skulle hålla ett hus i prakt och glans öfverträffande allt hvad H** hittills sett, och der det, i anseende till värdinnans ungdom och oerfarenhet, tillkom mamma att blifva ordförande. – ”Nå ja, min gubbe, det blir likväl ej så rasande, när jag rätt betänker saken,” började fru Widen, då hennes man åter inträdde. ”Och alltid kunna vi tiga, tilldess han sjelf vill tala; det kunna vi visst, för att göra honom till viljes, den hederliga själen. Men du förstår ju, söta Widen, hvad klockan är slagen. Jag gissade det genast; och ehuru jag aldrig velat nämna något åt dig, har jag länge i tysthet bemärkt saken, och trott att det skulle sluta på detta sätt. Ja, det har jag alltid trott!”

”På hvilket sätt, kära Brigitt Marie? Jag fattade icke meningen af professorns ord, det tillstår jag.”

”Ack, söta Widen, du fattar allting så långsamt! Vissa saker blifva dig klara först sedan du ser dem genom mina ögon. Märkte du då ej, min gubbe, att han menade sig sjelf med pretendenten? Och hörde du honom icke säga, att han alltid varit emot partiet med kaptenen? Allt det der är fullkomligen ljust och redigt; och lägger man nu härtill Rosas täta besök hos sin gamle vän, hennes glädjestrålande ansigte hvar gång hon kommer derifrån, – ty den flickan har nu, i paranthes sagdt, en smak som icke liknar andras, – så menar jag, att ej flera bevis behöfvas, för att styrka trovärdigheten af min tanke. Du förstår säkerligen nu hela

sammanhanget, min gubbe, är det icke så?”

”Nej, min gumma, det gör jag visst icke, och du får ursäkta mig, om jag tror, att din skarpsinnighet denna gång tagit felt; ty, vore det nu fråga om honom sjelf, ser du, så vore väl tiden inne att fria och gifta sig när som helst, om den icke längesedan kan anses förliden. Således finner jag den saken icke trolig.”

”Men, min egen Widen,” klagade kommerserådinnan misslynt, ”huru kan du vara så envis? Har jag då icke alltid varit skarpsynt och sett redigt och klart i sådana saker, hvilka just ligga inom min krets? Förr hade du alltid förtroende till din hustrus tanke i alla ämnen; men man får se tiderna förändra sig i så många hänseenden; ja, ja, det är verldens vanliga gång.” – Här fann kommerserådinnan lämpligt att använda ett antal suckar och tårar af det slag, som hon alltid hade till hands, då hon var i den öfvertygelse, att hennes make förnärmat henne.

”Kära Brigitt Marie, hvad är detta för barnsligheter?” yttrade kommerserådet i vänlig, smekande ton. ”Visst tror jag gerna hvad du säger, och tviflar ingalunda på din skarpsynthet, den jag känner af gammalt, och möjligen, emedan ingenting är omöjligt, kan du äfven i detta hänseende hafva rätt; men huru som helst, min vän, så kom ihåg, att du icke får göra Rosa några frågor, ej heller gifva henne den ringaste vink om dina tankar.”

Några veckor efter de händelser vi nyss skildrat, satt kommerserådet Widen på sitt nya kontor, och samtalade förnöjd med sin bolagsman, herr M**, om en vinstgifvande spekulation, som den nya firman var sinnad att företaga. I detta handelsurverk, hvilket professorn så lyckligt tillvägabragt, var herr Widen att anse såsom själen, och herr M** som kroppen, hvilken med nit och drift följde alla den herrskande kraftens rörelser, men likväl med en stadighet och fasthet, som gjorde det omöjligt för själen att verka det ringaste, utan sin underordnade medbroders biträde. Uti nästa rum sutto de unga kontoristerna på kullerstolar framför pulpeten, samt drefvo affärerna driftigt och raskt. Hela huset hade ett riktigt äkta köpmansutseende. Öfra våningen beboddes af kommerserådets familj, och herr M**, en ungkarl af gamla skolan, åtnöjde sig med rummen på nedra botten, och fann sig bäst vid dem, emedan de stodo i förening med kontoret. Kommerserådinnan hade åter börjat upplyfta hufvudet, och helsade nu sina gamla bekanta från fönstren med en uppsyn, hvilken tycktes bebåda, att hon en gång hoppades hämna sig för den likgiltighet, de under flera månader visat henne. Väl var denna våning obetydlig, i bredd med den hon fordom beherrskat; men den var likväl ett paradisiskt hemvist, i jemförelse med de små, låga och mörka kyffen hon lemnat; och öfver hufvud taget fann sig den goda frun riktigt belåten, ja lycklig, i sin nya, ljusa, trefliga och glada boning.

Men den, som kände sig tacksammast och verkligen lycklig bland alla husets medlemmar, var Rosa. Hennes sällhet och innerliga erkänsla mot sin gamle, ädle vän var lika ny hvarje dag. Hon kände djupt och lifligt, för huru mycket hon hade att tacka professorns ömhet och omtanka. På hans räkning kunde hon med säkerhet föra den grannlagenhet, hvilken förmådde hennes föräldrar att aldrig vidare omnämna förslaget med Garben. Då hon lemnade sin far brefvet, som innehöll afslaget, hade fadern endast sagt helt vänligt: ”Ja så, min flicka, är det redan färdigt!” och mamma tillagt med det ljufvaste leende: ”Himlen bevare föräldrar från det oförståndet, att tvinga sina barn i så vigtiga angelägenheter!” Och sedan talade man alldrig mera i det ämnet. Lika litet gjordes några obehöriga frågor i det andra, hvaruti professorn rekommenderat tystlåtenhet. Sålunda var allt lugnt, godt och bra. Hvem var då lyckligare än Rosa! Hon slösade också på sin gamle vän alla sitt varma, rika hjertas vänliga och hulda omsorger. Hvarje dag var hon flera gånger hos honom; ty det hus, kommerserådet nu bebodde, låg nästintill professorns. Hon tillagade hvar afton hans thé, och ledsnade aldrig att göra om det så många gånger, tilldess hon njöt den triumfen att höra honom säga, att det nu var alldeles så, som Hilda plägade tillreda det. – ”Ack, Hilda!” suckade då Rosa ofta, ”ack, att äfven hon vore här! Då kunde väl en gång äfven den stackars Ferdinand bli lycklig; ty slutligen finge hon väl gifva efter, om hon riktigt hölle af honom. Tror icke farbror det? Väl har Hilda många gånger försäkrat mig, att hon aldrig till något pris ville förena sitt öde med Ferdinands; men jag har svårt att tro, att detta är hennes hjertas

allvarliga mening, så vida hon en gång varit honom verkligt tillgifven.”

”Det första bör du icke betvifla, mitt barn,” svarade professorn allvarsamt; ”det andra kunna vi icke bestämdt veta; men Hildas lynne är fast som jern, och till din heder, min Rosa, vill jag tro, att om Mannerstedt, – hvilket fall likväl är otänkbart, – uppförde sig så emot dig, som Ferdinand emot Hilda, du då handlade på samma sätt.”

”Det är icke alldeles säkert, bästa farbror,” suckade Rosa. ”Jag älskar honom gränslöst, och Gud vet hvad jag ej kunde förlåta honom.”

”Det är godt att prata,” yttrade professorn litet småond, ”då man vet att sådana pröfningar aldrig komma i fråga. Men jag säger dig, mitt barn, underhåll aldrig hos Ferdinand något hopp i den vägen; ty jag vill nu anförtro dig, dig ensam, att jag, aftonen före hennes afresa, bedt henne komma hit, för att emottaga ett litet afskedsminne för påkommande behof. Då, ser du, frågade jag henne i förtroende, om hon icke kunde förlåta Ferdinand, och såsom hustru dela hans öde, i fall jag välsignande lade deras händer tillsamman. – Men nej! det var fåfängt. Hilda är en qvinna, sådana det icke finnes en bland hundrade. Hon vet hvad hon vill, hvad hon erkänner för rätt, och derifrån viker hon icke en hårsmån. Jag visste att hon nu gick för att tillbringa ett ringa och obemärkt lif på landet, och trodde att hennes styrka möjligen skulle svigta, vid det prof jag underställde henne. Men hon förblef sig lik, och jag kan icke neka henne min aktning och välvilja, ehuru jag nästan önskat, att hon varit mindre stolt. Hon tackade mig innerligen, och gret af glädje, för det jag ville gifva henne en dotters rum i mitt hjerta och i mitt hus – jag var nog svag att vilja hafva dem bosatta här hos mig. Men hon försäkrade tillika, att hon aldrig skulle eller kunde ändra sina tänkesätt, samt att det var henne omöjligt, efter hvad som förefallit, att någonsin mera egna Ferdinand den känsla, som för alltid slocknat i hennes bröst. Jag ville icke göra ringaste försök att öfvertala henne; men det gör mig riktigt ondt om pojken, att han icke skall kunna besegra sin svaghet; och jag har derföre lofvat, att han skall få resa några månader och se sig om i verlden, om han nu får en ny korg, hvarpå han med säkerhet kan bereda sig, till svar på det bref han afsändt.”

Dagen efter detta samtal införde vi läsaren i kommerserådet Widens nya boning. Rosa satt vid sin söm och drömde om sin älskling, då hon erhöll ett bref, hvars poststämpel förvissade henne, att det var från Hilda. Innerligt glad, bröt hon det, och fann deruti innesluten en liten, mycket tunn biljett till Ferdinand, af hvilken Rosa anade det värsta för honom. Hilda Borgenskölds bref andades det innerligaste deltagande i hennes väns öde; derefter öfvergick hon till sina egna angelägenheter, beskref resan och den bekantskap hon derunder gjort med magister Wallinder, den mest intagande, städade och treflige man, Hilda kunde erinra sig hafva sett eller känt: ”Och nära nog, söta Rosa, så vacker som Mannerstedt.” – Vidare berättade Hilda om hans besök, om den högtidliga Söndagen, den herrliga gudstjensten, samt den lilla utfarten på aftonen till Neckens holme. Kort sagdt, allt i Hildas bref andades lif och poesi, och det var uttryckt på ett språk, som Hilda aldrig förut begagnat.

Rosa smålog och tänkte för sig sjelf: ”Icke underligt, att hon ej kunde förlåta Ferdinand. Hon har aldrig älskat honom.” Ett P. S. i brefvet lydde: ”Söta Rosa! Lemna inneliggande till min kusin, och afstyrk honom att göra flera försök. De skulle dock alltid blifva fruktlösa.”

”Ja, nu vore det förspilld möda,” sade Rosa med en lätt suck. ”Ferdinand måste vara en man! Han bör och skall, hoppas jag, glömma Hilda och lära sig att bekämpa sin kärlek, hvilken nu endast kunde kallas svaghet, om den icke förlorade all sin kraft.”

Samma afton träffade Rosa kapten Ferdinand hos professorn. Biljetten brände i hennes hand, och likväl fattades hon af en så smärtsam känsla, att hon ändå behöll den, hvarje gång hon ville lemna den till sin egare. Slutligen repade hon mod och vinkade kaptenen att följa sig ut i det lilla gula förmaket. De satte sig;

Rosa vågade knappt andas; Ferdinand rodnade och bleknade ömsom. Han anade hvad det var, och frågade med en icke så omärklig darrning i rösten: ”Du har förmodligen haft bref från Hilda?”

”Ja, bästa Ferdinand, jag har haft det, och ...”

”Och hon har uppdragit dig att öfverföra svaret på mitt bref,” afbröt kaptenen. ”Jag har således icke ens förtjent, att hon sjelf meddelade mig det! I sanning, Hilda är bra förändrad.”

”Hon har endast uppdragit mig att lemna dig denna.” – Rosa räckte honom biljetten. Ferdinand uppryckte den hastigt. De tre eller fyra rader den innehöll voro snart genomögnade, och Rosa såg på tändernas ovanligt hårda tryckning mot öfverläppen, på den djupt rynkade pannan och de blossande kinderna, ja, på uttrycket i hela hans ansigte, att harm, mera än smärta, var den känsla som beherrskade honom. Utan att yttra ett ord, lemnade han biljetten åt Rosa. Hilda skref:

”Huru många gånger vill du ännu höra det, Ferdinand? Nej, och tusende gånger nej, jag blir aldrig din! Upphör derföre att plåga oss båda, genom dessa förnyade böner, hvilka nedsätta dig och smärta mig. Jag har blott en enda bön till dig: måtte du glömma

Hilda.”

”Ja, jag skall glömma henne, den hjertlösa, otacksamma, som endast förtjenar att förrycka hufvudet på någon enfaldig landtjunkare,” utbrast Ferdinand slutligen, och gick med stora steg upp och ned i rummet. – ”Ett sådant svar, ett sådant öfvermod, en sådan brist på all kärlek, ja, på all qvinlighet! Jag har aldrig, nej, bestämdt aldrig, älskat henne; det har varit blott ett foster af min inbillning, som föregycklat mig denna dröm. Och du kan tro mig, Rosa, ifrån denna stund är mitt hjerta fritt, och ingen qvinna intränger der någonsin. Vänskapen är den enda känsla jag nu vill hylla, och du skall få se, att jag hädanefter blir så förnuftig och stadig, att både du och farbror få er hjertans fröjd deraf.”

Vid slutet af denna utgjutelse, hvilken flödade lika fort öfver kaptenens läppar, som hans fötter mätte golfvets längd, återtog han biljetten, sammantryckte den hårdt i handen, och gick derefter in i professorns rum. – ”Rakt förbi, farbror!” utbrast han och kastade Hildas svar på skrifbordet; ”men, Gud vare lof, jag är lugn, fullkomligt lugn!”

”Ja, jag ser det på dig, min gosse,” svarade professorn, och betraktade deltagande de af vrede och smärta vanställda dragen. ”Men du blir väl lugn, Ferdinand; tiden måste verka, och vi skola icke vidare tala om hela saken. Ställ nu blott så till, att du kan få permission, så må du göra en tur ut i verlden, hvart dig helst lyster. Jag ger dig respenningar för sex månader. Och när du kommer tillbaka, är du kurerad, sköter din tjenst med nit och drift, håller din gamle farbror sällskap, och slår dig på stadighet och allvar, såsom det höfves en man.”

”Topp!” svarade kaptenen och räckte professorn handen. ”Farbror skall icke hafva skam af mig. När jag kommer hem, vill jag visa, att jag varit en man, och att jag helt och hållet öfvervunnit min gamla svaghet.”

Fjorton dagar derefter gick kapten Ferdinand, vid temligen godt lynne, ombord på ett ångfartyg till Köpenhamn, der han först ville roa sig litet, och vidare begifva sig ut i Guds vida verld, hvarthän hans lynne eller tillfälliga böjelse kunde leda honom.

”Måtte Gud föra honom välbehållen tillbaka!” sade professorn och aftorkade en tår, hvilken afskedet qvarlemnat på hans kind. ”Du, Rosa,” tillade han och fattade flickans hand, ”du blir nu min enda tröst, min enda glädje. De äro nu båda borta – Ferdinand och Hilda! – Hm! vet du, barn, att det stundom nästan ångrar mig, att jag icke gjorde pojken till viljes, då ännu allt stod väl till, och Hilda gerna delat sitt öde med honom. Jag var för envis den gången, såsom jag alltid varit.”

”O, säg icke så, kära, goda farbror!” bad Rosa smekande och verkligen oroad af professorns vekhet. ”Är det icke alltid bäst som sker? Jo, helt säkert, och denna gång tror jag med all visshet, att det var det allra bästa; ty det är mig klart, att Hilda aldrig höll riktigt af Ferdinand. De hade visst icke blifvit lyckliga.”

”Hvaraf slutar du det?” frågade professorn lifvad; det syntes tydligt, att han önskade finna något giltigt skäl för denna förmodan, emedan han verkligen något oroades öfver saken.

”Jo, ser farbror, här är beviset.” – Hildas bref till Rosa blef nu framtaget, läst och begrundadt. Professorn sade den ena gången efter den andra: ”Hm! hm! Inte så rasande; men hvar skall Ferdinand få någon? Hvarken du eller Hilda passade rätt åt honom.”

”Åh, dermed blir nog råd, farbror,” menade Rosa.

”’Verlden, tyvärr, är af qvinnor full!’

Ferdinand söker sig nog upp en hustru, som passar efter hans sinne. Vi kunna vara glada, att han för alltid slagit sin håg från Hilda, och när hjertat åter blir riktigt friskt, tänker jag det icke kommer att dröja så länge, innan han känner de gamla symptomerna för ett nytt föremål.”

”Vore då önskligt, att det blefve ett värdigt och godt föremål,” tillade professorn, ”så att jag af hjertat kunde säga amen. Men, Rosa, mitt barn, gif mig nu pipan, och laga att jag får litet thé att dermed skölja ned bedröfvelsen. Det kostade på mig ändå att skiljas vid pojken; ty antingen har han nu blifvit mig kärare, eller har jag blifvit svagare. Ja, ja, ålderdomen låter känna sig på många sätt. Men tag hit théet och pipan, barn, och sätt dig sedan med din söm här bredvid mig, så skall jag beskrifva en magister-promotion för dig. Jag vet, att du hör det så gerna. Nå nå, vi ha icke så långt till den nästkommande, och sedan uppgår hoppets stjerna strålande från B**.”

Rosa smålog åt sin gamle vän, och sedan de små bestyren voro slutade, satte hon sig förnöjd i andra hörnet af soffan, och de annars så flitiga händerna hvilade, under det hon lyssnade till professorns interessanta skildringar.

VIII.
Husliga Uppträden på Lindfors.

En het Augusti-eftermiddag stod Hilda Borgensköld på en temligen hög ställning, i det lilla, fordom gula förmaket, och målade med ljus vattenfärg de mörka, grumliga och otrefliga väggarne. Hilda var verkligen, såsom pappa sjelf uttryckte sig, en ”riktigt dugtig flicka, som redde sig hvar hon kom, och aldrig skydde att sjelf lägga hand vid hvad arbete som helst, när hon dermed befordrade nytta och trefnad.” Nu hade man visserligen haft råd att taga en målare i huset; men olyckligtvis fanns ingen sådan i hela trakten, och att hemta en från längre väg, ansågs ej nödigt för ett så obetydligt arbete. Emellertid ville Hilda nödvändigt hafva det lilla förmaket i ordning; ty man hade flera rätt vackra möbler, hvilka kunde pryda och gifva det trefnad, endast väggarne först fingo ett utseende, som öfverensstämde dermed. För detta ändamål läste Hilda, med all möjlig uppmärksamhet, gamla beskrifningar, som pappa egde i sitt lilla bibliothek, på den ädla konsten att tillblanda färger. Hon tyckte sig slutligen ega tillräcklig theoretisk kunskap, för att börja med den praktiska delen; och sedan sjelfva färgen blifvit bestämd, ombetroddes nämdeman i Bro, vid en resa till staden, att hemtaga nödiga tillbehör. Hvem var gladare än Hilda, då hon såg sig i besittning af alla dessa herrligheter, hvilka skulle hjelpa henne att försköna det redan så kärt blifna Lindfors! Hon väntade nu endast på någon läglig tid, att företaga sitt arbete, då hon kunde vara säker att icke öfverraskas af Wallinder, och ett sådant kom snart. Magistern skulle resa in till W** uti en embetsangelägenhet, och blifva borta i fyra dagar. Redan samma afton, Wallinder var på Lindfors och tog afsked för den långa färden, började Hilda, efter hans bortgång, den stora byken på väggarne med vatten och borste. Enligt den uträkning hon uppgjort,

hade hon fem dagar till sitt arbete; ty Wallinder kunde tidigast inträffa först om Lördags afton, och det var osäkert, om han kunde resa till Lindfors förrän Söndagen från kyrkan.

Trygg och glad samt lifvad af föreställningen om den angenäma öfverraskning, hon skulle bereda Wallinder, då han härnäst besökte dem, arbetade Hilda med drift och ihärdighet på sina förbättringar. Pappa ombetroddes att måla fönsterkarmar och dörrar med oljefärg. Fredags eftermiddag började det redan att lida till slut. Hilda stod på öfversta trappsteget af ställningen, med uppfästad klädning, och strök med sin borste för tredje gången de liksom på nytt födda väggarne, då ett: ”Hvad i Herrans namn har fröken Hilda för sig?” ljöd från dörren.

Hilda trodde att hon skulle dåna, och släppte borsten, så nydoppad han var, i ansigtet på sin lille handtlangare, hvilken stod nedanföre, och åter, i sin tur, af förskräckelse fällde krukan med hela dess innehåll i golfvet. Med någon svårighet kom Hilda på sina fötter ned från ställningen; det var nära att hon kommit på hufvudet.

”Magister Wallinder!” stammade hon rodnande, under det hon hastigt satte den uppfästade klädningen i ordning, genom en liten ryckning i knappnålen. ”Ni kom snart tillbaka, och jag kunde nästan säga olägligt.”

”Vacker tacksamhet!” svarade Wallinder småleende. ”Se blott upp en enda gång, och fröken Hilda skall finna, huru obeskedligt det är, att med så mycken köld och liknöjdhet belöna mitt besvär. Jag kommer direkte från Neckens holme, med en hel last gäddor och braxen till fröken Hilda.”

Nu såg fröken upp, och der stod Wallinder, våt som en hafsgud och ingalunda i presterligt skick, med en stor korg fisk på armen. Då var det förbi med Hildas förtrytelse; hon skrattade af allt hjerta.

”Jo, vi äro riktigt täcka, begge två,” menade hon; ”men huru i Guds namn har magistern blifvit så illa tilltygad?”

”Jo, ser fröken, det gick ganska behändigt. Då jag skulle hoppa ur ökstocken, råkade jag bara att hoppa miste två eller tre steg i brådskan, och befann mig helt apropos i vattnet, i stället för på torra landet.”

”Ack, Gud, så oförsigtigt!” yttrade Hilda med förändrad ton. ”Men hvad skola vi nu företaga? Mamma och pappa äro ute och se på nyodlingarne; men vill ni vara god och gå in i min fars rum så länge, skall jag skicka er torra kläder, och sedan kunna vi åter skratta af hjertans grund, då ni kommer utstyrd i pappas gråblå frack, med de breda, gammalmodiga skörten.”

”Det nöjet skall fröken Hilda gå miste om,” försäkrade Wallinder, i det han bugande gick baklänges, sedan Hilda emottagit fångsten; ”ty jag sände gossen, den jag hade med mig som biträde, genast tillbaka till prestgården, att hemta mig en mera passande drägt, för att kunna uppvakta fröken. Emellertid blir det väl bäst, att jag afbidar hans återkomst i löjtnantens kammare, och lemnar fröken Hilda tid att återkomma från sin förvåning och sitt bryderi.” – Wallinder försvann med en skälmaktig blick på den högt rodnande flickan.

En timma senare satt Hilda, ren och snygg, landtlig och enkel, men alltid förtjusande, under den höga linden på gården, och väntade på Wallinder, hvilken också snart infann sig, klädd i den vackra jagtdrägt, han stundom plägade bära, och hvilken så väl klädde honom.

”Hvem skulle kunna tro, som nu såg magister Wallinder, utan att känna honom, att denna lätta, verldsliga och eleganta drägt höljde en andlig man?” sade Hilda med ett fint småleende, och räckte honom nu först handen till välkomsthelsning.

”Jag vill hoppas,” svarade Wallinder allvarsamt, och tryckte vänligt den erbjudna handen, ”att det andliga hos mig ligger minst i rocken. Till själen är jag prest; men hvad mitt yttre jag beträffar, gör det mig ett nöje

att, fri från embetsåligganden, kläda mig i likhet med andra verldens barn; ty jag gissar, att fröken Hilda längesedan funnit, det jag är lika mycket verldslig som andlig.”

”Ja, just lagom,” menade Hilda; ”men säg mig hur magistern så snart kunnat återkomma från resan till W**?”

”Jo, emedan jag, för den starka värmen, och äfven af någon annan orsak, tog nätterna till hjelp, hvaraf följde, att tvenne dygn motsvarade fyra dagar; och derföre var det så naturligt, att jag, ännu litet sömnig, råkade stiga miste, då jag hoppade i land med min fiskfångst.”

”Det medgifves,” inföll Hilda, ”och det enda, som verkligen förundrar mig, är att ni icke föredrog sömnen framför fisket.”

”Jag hemkom vid middagstiden, och försökte att hvila ett par timmar; men knappt hade jag somnat, förrän jag drömde, att fröken Hilda befallte mig stiga upp, laga i ordning min farkost, och fylla den med braxen och gäddor. Lydig och glad att slippa sofva längre, sprang jag upp, väckt af den angenäma drömmen, och hastade sedan att försöka min lycka, hvilken blef rik nog, för att vara i verkligheten.”

”Ja se, magistern är alltid lycklig, både i jagt och fiske,” svarade Hilda glädtigt, ”och kommer aldrig tillbaka utan god och rik fångst.”

”Och likväl tillfredsställer mig detta icke på långt när,” återtog Wallinder. ”Jag önskar af allt mitt hjerta, att lyckan måtte stå mig bi i mera än jagt och fiske. Tror fröken Hilda, att den nyckfulla gudinnan sviker mig t. ex. i kärlek?” – Han såg henne dervid dristigt under halmhatten, djupt in i det leende, själfulla ögat.

”Det är mera än jag vet och verkligen mera än jag tror mig kunna besvara,” sade Hilda muntert; ”men jag har hört sägas, att man icke kan hafva lycka i allt, och de, som hafva den i dessa båda fall, kunna svårligen hafva den i det tredje.”

”Hvad fröken Hilda är obeskedlig!” invände Wallinder lätt rodnande, i det han böjde sig ned, tog hennes hand från arbetet, och lade den för ett par sekunder mot sitt högt klappande hjerta. – ”O, säg, skola dessa slag evigt klappa obesvarade?” frågade han med en ton, som trängde henne djupt in i själen. Högt sade en röst derinne nej; men läpparne tego envist.

”Nu är dock fröken Hilda bra hård,” återtog Wallinder med mörk blick, men qvarhöll likväl handen, hvilken hon sträfvade att lösgöra ur hans.

”Herre Gud!” utbrast Hilda, helt ängslig, ”ser icke magistern, att nämdeman i Bro seglar in genom porten? Släpp min hand! Jag är icke hård; men jag kan väl icke svara nu!”

Och i ögonblicket var Wallinder uppe; men den glädjestrålande blick, som Hildas sista ord framlockat ur hans öga, mulnade något, vid den högst ovälkomna anblicken af fader nämdeman, som alltid hade något att tala med spektoren.

”Löjtnanten är ute på trädet, min hederlige fader Lars,” yttrade Wallinder, med den mest inbjudande ton och blick åt porten.

”Ja, men han kommer straxt hem,” inföll Hilda. ”Jag ser både honom och mamma derborta på gärdet.” – Och härvid öppnade Hilda artigt dörren för den rike nämdemannen, som aldrig plägade komma tomhändt, utan alltid medförde något till den lilla, rara fröken, hvilken just var en engel, så väl i magisterns som i nämdemannens smak.

”Nå, hvad tyckte fröken om färgerna, jag hade hem från stan?” frågade gubben Lars, och tog helt makligt in

stolen vid dörren.

”Alldeles ypperligt,” försäkrade Hilda; ”jag har snart slutat min målning.” – Och nu skulle nämdemannen in och se på herrligheten, och kunde aldrig skåda sig förnöjd, så vackert var det.

”Ja, ser man bara på, fröken är nu så snäll i allt, att hon just passade blifva prestfru på landet; prostinna, förstås. Ja, ja! det vore ju inte så farligt; konstigare har jag sett.”

Något brydd sökte Hilda afleda fader nämmans vältalighet, hvilken också snart föll in uti en annan kanal, då han fick ögonen på den korg, han ställt ifrån sig vid inträdandet. – ”Ack, se här! Min gumma plockade in litet i denna åt fröken. Tag inte illa upp; det är bara för ro skull och hjertligt undt, emedan fröken är så vänlig, och aldrig håller sig för god att snacka med gummorna på kyrkbacken.”

Artigt och vänligt tog Hilda korgen, och tackade okonstladt för dess innehåll, hvilket var mångfaldigt. Derpå trakterade hon beställsamt fader Lars med dricka, som icke var surt, och bjöd honom, såsom största tecken af aktning, att sitta i förstuguqvisten och röka.

Men var nu nämdemannen belåten med den ära, som vederfors hans person, så var Wallinder det icke mindre, att se huru väl Hilda betedde sig med allmogen. – ”Ja, gubben har fullkomligt rätt deri,” sade han för sig sjelf, ”att hon förträffligt passar till prestfru på landet. Men deruti hade han orätt, att han kom och störde mig så olägligt; det var alldeles fördömdt illa.”

Nu återkommo löjtnant Borgensköld och hans hustru från den långa vandringen. Mamma pustade förfärligt, och bedyrade, att gubben aldrig mera skulle narra henne till en sådan ansträngning.

”Hilda, mitt barn! du har väl litet hallonätticka och vatten i ordning? Ack se! välkommen hem, magister Wallinder! God afton, fader nämdeman! Hilda, kära du, skynda dig! Jag dör af törst.” – Och nu nedsjönk den goda frun andtruten i länstolen, hvilken Wallinder skyndsamt ställde fram.

Gladt och angenämt förflöt aftonen; man var så husligt lycklig tillsamman, och kände det djupt i själen, isynnerhet Wallinder och Hilda. Sedan nämdeman i Bro uträttat sitt ärende hos löjtnanten, och lagade sig till hemfärden, följde denne honom på vägen. Mammas tid var att taga mjölkkammaren i ögonsigte, och de unga blefvo ensamma.

”Fröken Hilda syr så träget,” sade Wallinder och drog sin stol närmare. ”Det är en verklig plåga, att se någon vara så arbetsam, när man sjelf gör ingenting.”

”Nå, men hvarföre då vara sysslolös?” svarade Hilda glädtigt. ”Der står ju en stor korg med spenat, som mamma lemnat qvar; plocka den.”

”Jag fruktar att jag finge föga tack för besväret,” menade Wallinder, ”emedan jag icke är skicklig till något i afton.”

”Huru så?” frågade Hilda.

”Jo, af den orsak, att jag icke blir lugn förr, än fröken Hilda svarat på den fråga, jag för ett par timmar sedan framställde.”

”Jag besvarade ju den,” sade Hilda helt menlöst. ”Jag yttrade ju tydligt, att jag ej visste det, men att jag hört omtalas ...” Ett småleende slutade meningen.

”Är det beskedligt? Gör det fröken Hilda ett nöje, att plåga mig så obarmhertigt? Eller hvartill skämt i ett ögonblick, då mitt hjerta är fullt af allvar? O, låt mig åtminstone se i ert öga, om det icke talar ett annat

språk, än edra läppar?”

Wallinder ville bortdraga sömmen; men Hilda stridde tappert. Hon var på en gång så blyg och så lycksalig. Att se på honom, hade varit detsamma, som att säga honom allt hvad hon nu erfor i sitt hjerta, och det ville hon icke. Hon ville lära känna honom bättre; ty hade hon icke redan en gång blifvit så smärtfullt bedragen? Wallinder förstod icke hennes rörelse; den ingaf honom mera fruktan än hopp. Han steg derföre upp, och sade icke utan bitterhet: ”Farväl då, fröken Hilda! Kanhända jag icke heller får en blick till afsked?”

”Och hvarföre skall ni gå så tidigt?” frågade hon sakta, icke utan en märkbar darrning i rösten.

”Vill ni att jag skall stanna qvar?” Han satte sig åter.

”Den frågan tycker jag var bra öfverflödig.”

”Nå, men hvarföre då neka mig en vänlig blick, då ni icke vill gifva mig ett vänligt ord? Det måste ju smärta mig.”

”Jag ville likväl icke smärta er,” inföll Hilda, ”var öfvertygad derom; men ...”

”Men se på mig då,” bad han bevekande; ”blott en enda blick, och jag skall icke fråga mera i afton.”

”Icke i morgon heller?” sade Hilda åter leende, när hon af Wallinders röst hörde, att han var mera lugn.

”Nej, nej, hvarken i morgon eller öfvermorgon; icke på en hel vecka skall jag tala om annat, än spenat och vackert väder, bara Hilda nu vill se på mig.”

Och nu såg Hilda upp, och i den blick, de båda vexlade, låg all den salighet och innerliga hängifvenhet, en blick kan uttrycka. Wallinder skådade djupt in i hennes själs verld, och läste borgen för sin framtids hopp. Gud må veta, huru det gått med hans löfte, om ej en gosse, drypande af svett, i detsamma kastat sig af en löddrig häst, och dristigt rusat in i salen, med tillsägelse, att magistern skulle skynda hem på ögonblicket. Prosten hade fått slag och drogs med döden.

Wallinder sprang bleknande upp. ”Gå!” ropade han till gossen; ”jag kommer på minuten. Farväl, dyra Hilda! Nu blir det en faslig uppståndelse och göromål i mängd; men säg att jag är välkommen, och då jag kan, smyger jag mig ut och flyger hit.”

”Hjertligt välkommen, bäste Wallinder!” sade Hilda; ”låt oss icke vänta för länge!”

”Oss?” upprepade Wallinder, i det han tog sin hatt, och hans blick sökte ännu en gång hennes, med ett lätt förebrående uttryck. Afskedet och fruktan för dess långvarighet gjorde Hilda mera svag, än hon trodde det möjligt att blifva. Nästan medvetslöst tillade hon: ”Låt mig icke vänta för länge; men skynda nu!”

”O, Hilda!” – och innan hon kunde ana en sådan djerfhet, hade Wallinder tryckt henne till sitt hjerta, och hviskat i hennes öra: ”Nu är du min för evigt!” Allt var ett ögonblicks verk. Innan Hilda ännu hunnit sansa sig efter öfverraskningen, var Wallinder redan ute och uppe i sadeln. Han tryckte stigböglorna hårdt i hästens sidor, svängde den lätta hatten till en afskedshelsning, och ilade skyndsamt till dödens bädd, hvilken han hoppades skulle vara för honom förebudet till hans inträde i det jordiska paradisets herrlighet.

Vid ankomsten till prestgården fann Wallinder prostinnan i otröstlig sorg vid den afbleknade gubbens dödsläger. Han flämtade ännu svagt, och långt förrän läkaren följande morgon hann ut från staden, var den gamle redan afsomnad.

Såsom man väntade det, blef Wallinder förordnad att förestå pastoratet under enkans nådår, och ingen

tviflade derpå, att han ju skulle erhålla kallelse dertill; ty, med undantag af bruksherrn på Skallerbo, kunde Wallinder vara säker att enhälligt få rösterna i alla tre socknarne. Under sådana utsigter kunde en ung man väl fria och förlofva sig, framför allt då den utkorade stod så väl hos allmogen, som Hilda; och emedan Wallinder hyllade den satsen, att man borde njuta af lifvets sällhet så mycket det erbjöds, samt börja så tidigt som möjligt, så friade han formligt till Hilda Borgensköld, fick ja, föräldrarnes samtycke och dessutom välsignelsen med all glädje. På Neckens holme vexlade de unga sina ringar, och hvarje afton, så länge årstiden det medgaf, rodde Wallinder sin fästmö dit, tilldess den kulna hösten kom och af Neckens blomstrande holme bildade en öde graf. Då blomstrade deras kärlek i hemmets fridfulla skydd, och med hvarje dag kände de sig lyckligare; ty de blefvo allt kärare för hvarandra, och vintern bar för dem idel rosor, ej skuggade af ett enda törne.

IX.
En blick på det Närvarande, och en ännu längre på det Förflutna.

Med läsarens tillåtelse göra vi nu ett språng af halftannat år i vår berättelse, och förlägga den till vår goda stad B***.

På en inbjudande, skön och treflig Majmorgon 1830, titta vi in i det nyreparerade skolhuset, beläget vid en af de bredaste och bästa gatorna, samt omgifvet på sidorna med små, nätta, väl ordnade trädgårdar. Genom den höga, ljusa förstugan kommer man till venster in uti skolrummen, der de besökandes öron mötas af ett oerhördt sorl utaf läsande pojkar. Här synes rektor Mannerstedt, med Strelings genomtuggade latinska grammatika i handen, gå fram och åter och förhöra gossarne sina lexor. Men hastigt ropar en röst, hög nog att höras öfver halfva staden: ”Herr rektor, klockan slog 12!” – Rektorn ser på sitt ur, finner saken hafva sin riktighet, och ger gossarne lof, med tillsägelse att bättre läsa öfver syntaxis genetivi till i morgon, och med anmaning att icke stoja så fasligt, när de lemnade skolan, utan gå anständigt och beskedligt.

I ögonblicket voro alla gossarne på fötter, skrapade i chorus och rusade sedan med möjligaste största anständighet genom förstugan utför trapporna framåt gatan, hvar och en till sina enskilda förlustelser.

Leende såg Mannerstedt efter den muntra skaran, tillslöt skolan och öppnade sedan den dörr, som ledde till de andra rummen. Han genomgick en temligen stor och vacker sal, hvilken ledde till ett väl möbleradt förmak; derifrån inträdde han uti ett litet allra som täckaste kabinett, och sist i sängkammaren, hvarest han satte sig på den enkla soffan, lät sin blick sväfva omkring alla föremålen, och utbrast slutligen: ”Detta är allt hvad jag har att bjuda min Rosa! Väl är det icke mycket; men har jag ej äfven ett hjerta, deri hon ensam skall bo och herrska? Och huru mycket skäl har jag icke att lyckönska mig! När jag, för något mera än tvenne år tillbaka, bjöd henne farväl i denna helgedom, dit jag för första och enda gången fick tillträde, hvarest min hulda ros lofvade mig sin tro, huru långt var jag icke då ifrån att ana, det jag så snart skulle stå vid mina önskningars mål! Ack, huru nådig har icke Försynen varit emot mig! Knappt hade jag för ett år sedan tagit graden, så erhöll jag vikariatet till min nuvarande tjenst, och sedan jag förestått den tio månader, är min gamle principal befordrad till pastorat, och jag är hans lycklige efterträdare, rektor i B** och innehafvare af en ganska treflig boning, att bjuda min dyrkade brud. Mina inkomster kunna icke kallas stora; men med arbete, förstånd och sparsamhet hoppas jag de skola räcka till. Dessutom har ju min andre far, min hederlige, ädelmodige professor Ling, många gånger försäkrat mig, att han skall gifva Rosa en liten hemgift. Allt ler frid och sällhet emot mig; om tolf dagar hafva vi Pingst, och till den glada högtiden har professorn bjudit mig till H**, med löfte att allt tilldess skall vara afgjordt. O, huru oroligt slår likväl icke mitt hjerta, då jag tänker mig den stund, på hvilken professorn skall meddela kommerserådet och hans fru nyheten af min och Rosas förlofning, samt bedja om deras samtycke! Kan jag våga hoppas, att de vilja emottaga mig såsom son? Med Guds hjelp! Har icke min gamle, ädle vän gått i borgen derför, och han känner menniskohjertat och förändringen i tid och förhållanden. Ack, min Rosa! att få återse henne, att få inför hela verlden kalla henne min fästmö, hemföra henne som min hustru, det är nästan för mycken sällhet,

att inrymmas i ett menniskobröst.”

Och den unge rektorn gick fram och åter genom alla sina rum, betraktade, mönstrade hvarje sak, och tänkte beständigt: ”Skall det behaga henne så? Skall hon tycka om det, skall hon prisa min smak? Att med så få tillgångar likväl hafva skapat någon trefnad! Och när hon sjelf kommer, o, då, när hennes händer ordna allt, då kommer trefnad i hvarje vinkel, och uti mitt hjerta uppgår en helgedag, som varar igenom hela lifvet!”

Men slutligen måste han ut; känslorna blefvo honom öfvermäktiga, och det blef qvaft i både bröst och kammare. Vid sådana tillfällen flydde han till den tysta kyrkogården, till sin moders graf, öfver hvilken han upprest en enkel vård. Der var det honom ljuft och godt att vara, nära henne, hvars oändliga kärlek ständigt fortlefde i hans hjerta, hvars älskade bild hvilade der, bäddad på minnets heliga rosor. Lugnt och fridfullt kändes det omkring honom i den saligas grannskap. Han lutade den glödande pannan mot den kalla grafvården, och tårar, den sonliga tacksamhetens och kärlekens tårar, föllo på stoftet af henne, som kände en moders pligter och uppfyllde dem.

”Träffar jag dig här, min kära Mannerstedt?” sade en vänlig röst, och en kraftig hand klappade den unge rektorn på axeln. Det var rådman Sifver, som uppsökt honom och nu välvilligt förebrådde honom hans ensliga vandringar, hvilkas välgörande verkan på Mannerstedts hjerta och sinne han icke kunde fatta. ”Du sörjer din mor för mycket, min gosse. Låt de döda hvila i frid; du står nu inne i det friska, glada lifvet, och bör också njuta deraf. Du har tillräckligt pröfvat bekymmer och sorg i dina unga dagar. Se så, kom nu och följ med mig; och ät en tarflig middag i vårt hus, så få vi under tiden språka om ett och annat, som kunde vara tjenligt att jaga bort alla griller.”

Mannerstedt var genast färdig att ledsaga sin gamle, redlige vän, och denne berättade honom under vägen, att han i dag på rådstugan genomdrifvit en vigtig och kinkig fråga, hvilken mångfaldiga gånger varit före, men aldrig gått igenom, nemligen förhöjning af rektorslönen. – ”Det har i dag blifvit afgjordt och bifallet,” tillade den gamle, innerligen förnöjd; ”och med Guds hjelp skall du härigenom hafva en rätt anständig utkomst att dela med en hustru.”

Rörd och hjertligt tacksam, tryckte Mannerstedt sin gamle gynnares hand. ”O, hvad min mor skulle välsigna er, om hon lefde och såg ert bemödande, att trygga hennes älsklings framtid,” sade han och betraktade med helig rörelse detta grå hufvud, som tycktes honom vara sista öfverlefvan af en längesedan försvunnen tid, då äfven han egde föräldrar och sitt hem i deras hjerta, liksom i deras boning.

”Lofvade jag icke din mor det på dödssängen?” svarade rådman Sifver; ”och jag har alltid satt en ära uti att hålla gifna löften i helgd, det vet du, min gosse. Men huru är det, du är ju säker om hustru, eller huru? Annars hade jag ett förslag äfven i den vägen att göra dig.”

”Nej, för allt i verlden,” bad Mannerstedt. ”Såsom maka finnes för mig blott en enda! Får jag icke henne – så ...”

”Så går du väl icke och hänger dig för det,” menade rådman Sifver leende, ”utan tager dig förnuftigt en annan hustru.”

”Det förstnämnda skulle jag väl icke göra,” inföll Mannerstedt, ”det förbjuda mina grundsatser, så tungt det än blefve att genomsläpa lifvet utan henne; men det vore åtminstone säkert, att jag aldrig gifte mig. Hon har varit, är och blir den enda för mitt hjerta, den enda, som någonsin kom det att klappa af denna gudaburna känsla, och den enda, för hvilken det skall klappa tills det stelnar.”

”Men blir du då alldeles topp rasande, min kära Frans?” frågade rådman Sifver, förundrad öfver elden i Mannerstedts tal. ”Vi äro ju på öppen gata! Vänta åtminstone tilldess vi komma under tak. Jag önskar för

öfrigt af allt hjerta, att du måtte få hemföra denna klenod, som du sätter framför alla andra qvinnor; och om hon icke är alltför sipp och fin, utan vill anse gubben Sifvers hus som ett hem, skall hon vara hjertligt välkommen. Jag vill gerna emottaga henne som dotter.”

”Det skall hon anse som en glädje,” försäkrade Mannerstedt. ”Hon är så enkel, sann och god, att hon vinner hvarje hjerta, och ganska ofta kommer jag, med min tillbedda hustru, att helsa på den enda kära, öfverlefvande vännen af mina föräldrar.”

”Nå, ni skall alltid vara hjertligt välkomna! När reser du nu och begär henne af föräldrarne?”

”Till Pingsthelgen, och vill Gud, så hemtar jag henne tidigt på hösten, kanske till Midsommar, om allt går väl.”

”För brådt, för brådt!” förmanade gubben Sifver; ”det blir ju endast att resa fram och tillbaka. Till hösten är god tid.”

”Nej, det blir i allra senaste laget,” försäkrade Mannerstedt leende; ”men vi få väl se huru det låter, då jag kommer dit.”

Samma dag, detta samtal egde rum i B**, vandrade professor Ling så smått öfver gatan in till sin granne kommerserådet Widen. Professorn hade åldrats mycket, framför allt på det sista halfåret. Han stapplade märkbart, då han gick, och alla tecken tillkännagåfvo, att den ädle snart skulle vandra den tysta vägen, från hvilken man icke återvänder. Han hade ej gått hälften af det korta afståndet, då kapten Ferdinand kom springande efter honom. ”Farbror, bästa farbror, hvarthän ensam?” – Han bjöd, vid dessa ord, professorn med den hjertligaste uppmärksamhet armen, hvilken denne emottog med ett välvilligt leende, och sade: ”Är det du, min gosse? Jag trodde ej du var hemma!”

”Jag stod just på språng,” genmälte Ferdinand, ”att resa ut till min fästmö, men väntar gerna, för att vara farbror följaktig.”

”Bry dig ej om det, min son. Jag kommer att dröja litet hos kommerserådet, och Rosa ledsagar mig säkert, då jag vill gå hem. Se så, Ferdinand, vänd nu om. Helsa dina tillkommande svärföräldrar, och gif Carolina en kyss på mina vägnar.”

”Skall icke underlåtas, farbror,” svarade kaptenen, och var med tre språng tillbaka i professorns hus, der han nu bodde, sedan gubben låtit inreda öfra våningen. Straxt derpå kastade sig kaptenen i schäskärran, och rullade utåt vägen genom östra tullen.

Vi skola emellertid, i möjligaste korthet, meddela hvad som passerat sedan vi sist besökte H**. Då kapten Ferdinand svärmat omkring, de sex månader professorn bestämt åt honom, såsom en radikal kur mot den långvariga och elakartade kärleksfebern, återkom han lugn och glad, frisk till själ och kropp. Från den tiden flyttade han till sin farbror, hvilken veknade alltmera, ju äldre han blef, och med hvarje dag kände Ferdinands och Rosas sällskap blifva sig mera oumbärligt. Ferdinand var äfven så förändrad, att han numera utgjorde professorns stolthet och glädje, och aldrig vårdade en son med mera ömhet en gammal, ofta sjuklig och knarrig far. Af hela sitt hjerta älskade han den gamle mannen, hvilken, ifrån en späd, mild telning, uppdragit honom till en kraftfull stam, hvars krona, så hoppades han, någon gång skulle bära god frukt. Omsorgsfullt bjöd han till att förljufva hvarje stund för den derföre känslige professorn, och när underrättelsen om Hildas förlofning med pastor Wallinder inträffade, klappade väl hans hjerta litet starkare än vanligt; men detta förgick snart, och blef den sista smärta, som i sådant afseende väcktes hos honom.

Ferdinand blef åter en artig och fin sällskapsman, alla fruntimmers gunstling, men icke vidare någon rumlare. Professorns faderliga godhet och Rosas systerliga vänskap verkade välgörande på hans hjerta. Så hade ett år förflutit, då gubben en afton sade till honom: ”Min kära Ferdinand, det börjar att lida till slut med gamle Ling. Jag känner dagligen, att krafterna aftaga, och det skulle göra mig en glädje, sedan jag vet att du blifvit en stadig och bra karl, en verklig man, att se dig, före min bortgång, väl gift. Jag ville så gerna hafva ännu en dotter omkring mig, utom Rosa, hvilken troligen snart flyttar bort ifrån oss.”

Kaptenen hade förtroende af Mannerstedts förbindelse med Rosa, och förstod således sin farbrors syftning. Öppenhjertigt svarade han: ”Äfven jag, bästa farbror, har mycket tänkt på denna sak, och i mitt hjerta redan utsett en flicka, som jag hoppas skall fylla denna plats, och med hvilken jag kunde blifva lycklig, i fall hon älskar mig; men detta vet jag ännu icke, och vågar knappt tro sådant.”

”Nå, hvem skulle det vara?” frågade professorn glad och förundrad. ”Den gången har du förstått att bevara din hemlighet. Jag har ej ens den ringaste aning, hvem du kan mena, men är nyfiken att höra det.”

”Den utvalda,” svarade Ferdinand, ”är kronfogden Ahlmarks vackra dotter Carolina.”

”Aha! Jag kunde väl tänka, att det skulle vara något nytt,” smålog professorn. ”Flickorna i H** voro för gammalmodiga; dem hade du sett för länge. Befallningsmannen Ahlmark är ju nyss kommen till orten?”

”För ett halft år sedan. Jag var redan före den tiden nära bekant med hans son, löjtnant Ahlmark, och sedermera hafva vi blifvit ännu förtroligare. Farbror finner nu orsaken till min kärlek för jagt, hvaröfver farbror så mycket förundrat sig, emedan jag förut ej serdeles befattat mig dermed. Under dessa färder och under denna förevändning kommer jag ofta till Brantingfors, der jag alltid blir väl emottagen, och för hvarje besök känner jag det allt varmare under venstra knappraden.”

”Hm!” sade professorn; ”jag ville se flickan, innan jag lemnar mitt yttrande om saken. Vi få ställa till på något sätt, att jag kan få henne hit.”

”Ingenting är lättare,” menade Ferdinand. ”Vi skola rådgöra med Rosa; hon är bekant med Carolina, och tycker mycket om henne. Den saken skola vi genast hafva på rediga fötter.”

I ögonblicket var kaptenen öfver gatan och i kommerserådets hus, hvarifrån han, efter några minuter, återkom i sällskap med Rosa. Nu tog en ordentlig rådplägning sin början, om tjenligaste sättet att införa mamsell Ahlmark i professorns hus. Den instundande Julen gaf rika utsigter för denna önskan, och annandagsbalen utsågs att tillika blifva presentationsfest. Härmed borde så tillgå, att Rosa skulle bjuda Carolina, på sina föräldrars och sina egna vägnar, att, under den tid hon var i staden, bo i deras hus. Då Rosa var klädd till bal, eller något annat nöje, brukade hon alltid först gå in till professorn, för att visa sig och taga afsked. Naturligtvis skulle hon äfven nu göra detsamma, och dervid bedja Carolina Ahlmark åtfölja sig, hvilket denna troligen icke vägrade, om hon egde någon varmare känsla för Ferdinand.

Sagdt och gjordt. Annandagen kom, och med den mamsell Ahlmark, väl inpackad i slädfällar, Ferdinand som körsven, och hennes bror som lakej. Sällskapet steg af hos kommerserådets, der godt, varmt kaffe väntade dem. De unga flickorna gingo snart upp i Rosas rum, att rådgöra om klädseln, och då allt var färdigt och spegeln återgaf de täcka bilderna i fulla glansen af deras smakfulla baldrägter, sade Rosa enkelt och oskyldigt:

”Vet du, söta Carolina, att jag har den vanan att aldrig gå ut till något nöje, utan att först hafva varit inne och pysslat om min gamle, käre vän, professor Ling. Vill du icke följa med mig; det är straxt här bredvid.”

”Ack nej, bästa du, det går visst icke an,” svarade Carolina rodnande, men tycktes likväl icke ogerna höra, att Rosa sökte öfvertala henne. Rosa, väl bevandrad i de der mytherna, spelade så lyckligt rolen af älskvärd

envishet, att Carolina slutligen gaf efter, och, insvepta i sina kappor, ilade de lätt öfver gatan.

Professorn hade så tillställt, att han skulle vara ensam, då de anlände, men att Ferdinand borde infinna sig en stund derefter. I salen aflade de balsmyckade tärnorna sina öfverkläder, och Rosa öppnade dörren till gula förmaket, hvilket var ovanligt upplyst, och der professorn satt i ena soffhörnet och väntade.

”God afton, bästa farbror!” sade Rosa. ”Tillåt mig presentera en god vän, Carolina Ahlmark, som jag tagit med mig, emedan jag vet, att farbror tycker om vackra flickor.”

Blyg och darrande och liksom anande, att hon icke var der af en ren tillfällighet, nalkades den intagande Carolina. En hvit klädning omslöt i rika veck de yppiga formerna, och öfver de bländande axlarne var lätt och behagligt kastad en lång shawl af ljusblått krusflor. Håret, glänsande svart, var slätkammadt och utan all annan prydnad, än en hvit törnros, sammanflätad med en eternell.

Den enkla, flärdlösa drägten behagade mycket vår gode professor, och den hulda, älskliga gestalten, som böjde sig djupt ned öfver hans hand, att kyssa den, behagade honom ännu mera.

”Välkommen, Carolina!” sade professorn vänligt, och kysste flickans höga, vackra panna.

Carolina rodnade djupt. Hon kunde icke förklara den stora rörelse, hon erfor vid den gamles vänliga, förtroliga helsning. Rosas takt bragte likväl snart den förvirrade flickans sinnen i nödig jemnvigt. Man satte sig, och nu kom kaptenen balklädd och strålande af lefnadslust och glädtigt mod.

Professorns ögon voro, under Ferdinands lätta bugning, fästade på Carolina, och förnöjd blinkade han åt Rosa, liksom han velat säga: ”Allt har sin riktighet. Det går nog!”

Men baltimman var inne; de unga stego upp. Vid afskedet sade professorn: ”Helsa på mig i morgon förmiddag, mina unga damer; jag bjuder er på frukost.”

Med nöje lofvade flickorna infinna sig, nego ännu en gång, svepte kapporna, med Ferdinands tillhjelp, omkring de lätta, intagande gestalterna, och foro så till den stora rådstubalen.

Följande morgon, en stund förrän de unga fruntimren skulle begifva sig till professor Lings frukost, kom Ferdinand för att efterfråga huru de mådde efter balen. Rosa, som kände att kaptenen derjemte hade något annat ärende, aflägsnade sig under någon skicklig förevändning; och som Ferdinand ville begagna tillfället, underrättade han Carolina om sina känslor, bad om hennes genkärlek, och erhöll hennes blyga ja.

Nu kunde man med skäl säga, att gubben Lings frukost blef en verklig högtidsmåltid, emedan den gamle, sluge professorn lätt märkte huru långt saken skridit sedan gårdagen. Han var likväl för mycket grannlaga, att låtsa förstå det, tilldess Ferdinand i vanlig ordning vändt sig till föräldrarne, och anhållit om flickans hand. Men så snart Carolina rest hem, yttrade han till sin brorson: ”Nu, min gosse, skall du på ett ordentligt sätt fara åstad, som det anstår en hederlig karl, när han vill fria och gifta sig. Du är nu skuldfri, har din tjenst utan att andra dela inkomsten, och dertill mitt faderliga samtycke till föreningen; ty Carolina är, så vidt jag kunnat döma af hvad jag sett, en god, anspråkslös och intagande flicka, hvilken jag tror kommer att passa dig bäst af alla, som varit på förslag. Ni skall bo här hos mig tilldess jag dör. Sedan kan ni bygga på, om ni tycker huset ej är stort nog; men tilldess får det vara som det är. Nå nå, derpå blir väl tid att tänka längre fram; vi skola nu hålla oss till hvad vi ha för händer; och för att gifva detta så mycket mera kraft, vill jag härom skrifva några rader till Ahlmark.”

Andra förmiddagen reste kaptenen, med professorns bref på fickan, till Brantingfors, begärde, med ett vigtigt småleende, ett enskildt samtal med herr befallningsmannen, och föredrog, då man inkommit i dennes kammare, sitt åliggande med all den ledighet, man kunde vänta af en man, så öfvad i friareärender. Han

slutade med öfverlemnandet af sin farbrors bref, en högst rekommenderande handling uti en blifvande svärfaders ögon. Också utföll svaret så gynsamt det kunde önskas, och Ahlmark lät på det vänskapsfullaste och förbindligaste återföra sin helsning till professorn, åtföljd af den hjertliga försäkran, att han, så väl för sig sjelf som sin dotter, fann sig serdeles smickrad och ärad af anbudet. Sedan denna punkt var afslutad, tillkallades mamma och fästmön. De unga kysstes, föräldrarne höllo tal, och aldrig försiggick en mera ordentlig och mindre romantisk förlofning.

Först sent på aftonen återvände kaptenen till staden och sin gamle, faderlige vän, hvilken rörd slöt honom i sina armar, och gjorde det högtidliga löftet, att, om han lefde till midsommaren, skulle han, på denna sin älsklingshögtid, fira Ferdinands och Carolinas, Mannerstedts och Rosas bröllop på samma dag.

Under hela Julen vistades Carolina, på professorns begäran, i kommerserådets hus; och under de dagliga besök, hon då gjorde jemte Rosa, och äfven ensam, lärde han allt mera att älska och värdera Carolina, hvilken också, å sin sida, på det högsta bemödade sig att behaga den gamle mannen, samt att gissa hvarje hans önskan.

Den, efter professorns mening, så vigtiga konsten att tillaga thé lärde hon sig snart till fullkomlighet, och ofta sade gubben skämtande, att hon häruti öfverträffade Rosa, ja, till och med sjelfva Hilda. Denna senare och stundom äfven hennes föräldrar utgjorde ofta ämnet för den lilla fyrtaliga kretsens samtal, och alla bref, som anlände från Hilda, andades endast sällhet och glädje.

Ferdinand hade, straxt efter sin förlofning med Carolina Ahlmark, skrifvit ett långt och vänskapsfullt bref till Hilda, och deruti bedt henne att liksom Rosa blifva honom en huld syster, en god väninna, samt att, till bekräftelse derpå, försäkra honom, att han åter var henne kär som slägting och vän. Carolina tecknade några rader i ett postskriptum, och Hildas hjertliga svar på detta bref uttryckte det varmaste deltagande i hans lycka och den vänligaste försäkran, att allt gammalt groll nu var glömdt, sedan båda voro alltför lyckliga, att kunna erinra sig annat, än deras barndoms rena vänskap.

Men vi glömma för länge, att vi hafva vår gamle, hederlige professor Ling stående i förstugan, under vår långa utflykt. Det blir tid att med all heder ledsaga honom in i familjen Widens salong.

X.
Det länge väntade Frieriet.

Kommerserådet var nu genom lyckliga och skickliga spekulationer åter en temligen behållen man, hvilken, om han än icke lyftade sitt hufvud alldeles så högt, som i fordna dagar, likväl gjorde det tillräckligt högt, för att tillkännagifva, det han åter ansåg sig stå på stadig botten. Det kapital, professorn förskjutit honom, var längesedan betaldt, och äfven de flesta af hans gamla fordringsegare hade utfått full ersättning. Handeln var blomstrande och krediten öppen; detta oaktadt glömde likväl aldrig kommerserådet, icke heller hans fru, hvilken nu åter hade sina små sällskapskretsar, der hon var ordförande, den erkänsla och innerliga tacksamhet de voro skyldiga sin redbare vän, den gode professorn, och således blef förhållandet med honom alltid på den mest vänskapsfulla fot. Förhoppningen på professorns frieri till Rosa hade likväl afstannat, då derom aldrig förspordes någonting; men Rosas afsmak för giftermål, då hon äfven under det sist förflutna året haft ett fördelaktigt anbud, blef dock alltid oförklarligt.

När professorn på ifrågavarande eftermiddag inträdde, fann han kommerserådet med sin familj vid kaffebordet. Med alla tecken af aktning, glädje och fägnad, helsades den käre, sällsynte gästen. Men Rosa, som erhållit en vink om ändamålet med besöket, tog sin tillflykt till ett aflägset rum, der hennes älskares sista, af den innerligaste kärlek uppfyllda bref tröstade henne den långa, ångestfulla timma hon tillbragte ensam, i afvaktan att blifva inropad af pappas röst.

Sedan professorn druckit kaffe med sitt värdfolk, och kommerserådinnan bosatt honom i en stor länstol, samt plockat omkring honom alla de små beqvämligheter hon kunde uppfinna, satte hon sig bredvid honom, och frågade för tredje gången efter hans helsa.

”Jo men,” yttrade professorn, hvilken hon nu en gång lemnade tid att svara, ”helsan är icke så klen; men krafterna, krafterna, de aftaga ständigt och öfvertyga mig dagligen, att man vid 77 års ålder icke kan göra räkning på dem. Kort sagdt, de erinra mig om min stundande bortgång, och med den förknippar sig tanken, att, så vidt i min förmåga står, grundlägga deras lycka, som jag under lifvet älskat, och som varit mitt hjerta närmast.”

”Måtte denna tid, min värdige vän, ännu vara långt borta,” svarade kommerserådet, icke utan verklig rörelse, ”och måtte vi alla ännu se bror länge ibland oss! Jag vet att ingen hyser någon annan önskan.”

”Ack nej,” suckade kommerserådinnan, mycket rörd och innerligen bevekt vid föreställningen, att den gamle hedersmannen ville trygga deras lycka, hvilka varit hans hjerta närmast, ”ack nej! ingen kunde tänka annorlunda; ty denna faderliga huldhet och godhet har fästat med tacksamhetens starka band deras hjertan, som hafva herr professorns ädelmod att tacka för allt.”

”Icke så, min fru,” svarade professorn, litet brydd öfver så mycken hjertlighet från kommerserådinnans sida. ”Hvad herrskapet beträffar, är det lilla biträde, jag kunnat lemna, längesedan godtgjordt. Jag tänkte förnämligast på Rosa, hvilken jag älskar liksom vore hon min egen dotter; och, för att tala utan omsvep, är det för hennes skull jag kommit hit i dag.”

Nu vaknade på nytt och med fördubblad styrka kommerserådinnans gamla misstankar på ett giftermål. – ”Ack, den ädla själen!” tänkte hon, ”han har icke velat viga sig vid henne förrän på dödssängen; men då skulle det ske, för att lagligen kunna insätta henne såsom arfvinge.” – Hon började gråta vid detta prof af ädelmod och fin grannlagenhet, och i följd deraf svarade hon: ”Ack, bäste herr professor! Huru lycklig gör mig ej denna tanke, hvilken jag länge känt och värderat! Men hvarföre kunna vi, i alla fall, icke hoppas, att vår gamle, käre vän ännu länge skänker oss sitt sällskap?”

”Hvad är det då, som fru kommerserådinnan känt och värderat?” frågade professorn med ett leende, alldeles likt det, som fordom sväfvade öfver hans läppar, och hvilket helt och hållet bragte den goda frun ur koncepterna.

”Jag – ack ja, hvad jag känt och värderat? Hvilken fråga, söta professor Ling! Naturligtvis är det vår gode och aktade väns välvilja för Rosa, som jag menar.”

”Ja, det vill jag gerna tro; men jag fruktar, att fru Widen misstagit sig något om grunden för denna välvilja. Dock, misstag höra till lifvets ordning; vi skola lemna detta.” Och härvid drog professorn rätt hjertligt på munnen. Något värdigt, något som bevittnade att det skulle blifva allvar, låg deremot i hans ton, då han på nytt började: ”Herrskapet torde erinra sig, att, när jag väckte förslaget att hjelpa bror Widen åter till kredit och bergning, nämnde jag tillika, att Rosa troligen afslog Garbens anbud, emedan hennes hjerta redan gjort sitt val.”

”Ack ja, ja,” tog kommerserådinnan häftigt till ordet, ”det har jag i nära tvenne år beständigt erinrat mig. Skulle den stund nu vara kommen, som upplyser denna gåta?”

”Ja,” svarade professorn, ”denna stund är verkligen inne, och den, åt hvilken Rosas alla känslor länge varit ensamt egnade, begär nu genom mig hennes hand af hulda föräldrar.”

”Och hvem i Guds namn är han då?” ljöd det på en gång från kommerserådets och hans frus läppar.

Långsamt, med vigt på sin ton, yttrade professorn: ”Denne unge man, som begär att nämnas er son, hvilken med den varmaste sonliga kärlek och aktning vill omfatta sin Rosas föräldrar, och är henne så fullkomligt värdig, att, om hon vore min egen dotter, jag skulle välja honom framför hundrade, ja framför alla; denne ende är filosofie-magistern, rektorn vid skolan i B**, herr Frans Mannerstedt.”

Kommerserådet satt stum; frun sade endast med något släpande ton: ”Ma – Ma – Mannerstedt?”

”Den fattige kandidaten i vindskammaren?” utbrast kommerserådet, småningom återkommen från sin förvåning. ”Bror behagar skämta?”

”Skämta?” svarade professorn med mörk blick. ”Jag skämtar lika litet nu, som då jag med mitt förra förslag besökte bror. Hvad jag säger, det säger jag, och dervid blir jag, att Frans Mannerstedt, icke den fattige kandidaten i vindskammaren, utan den unge rektorn i B**, hvilken har en indrägtig tjenst, som med tiden skaffar honom ett pastorat, är den värdigaste att erhålla Rosa. Utomdess får hon af mig en hemgift, hvilken sätter honom i stånd att inreda sitt hus till en rätt behaglig bostad åt sin unga fru.”

Kommerserådet satt tyst; den gamla, slumrande, men icke förgätna stoltheten började på nytt höja sin röst inom honom; men läpparne voro slutna tilldess han hört sin hutrus utslag i denna besynnerliga sak.

Mannerstedt hade alltid varit kommerserådinnans gunstling, och tanken att återse den älskvärde, blygsamme och artige ynglingen, att nämna honom son, uppfyllde henne med verklig glädje, isynnerhet då hon erfor, att den unge rektorn kunde anständigt försörja sin hustru, och dessutom hade att vänta en hemgift af sin gamle vän. Saken fann således icke den ringaste betänklighet inför hennes ögon; och från de afbrutna utropen: ”Ma – Ma – Mannerstedt!” öfvergick det i ett hjertligt: ”Hvad, han, den kära gossen, min verklige favorit, som jag skyddade med riktig moderskärlek? Ja, min bäste professor Ling, honom skall jag med mycken glädje emottaga såsom son. Kors, hvilket vackert par han och Rosa skall blifva! Men, herre Gud, att jag ingenting vetat, aldrig tänkt eller drömt derom; jag, som annars plägar vara så skarpsynt i uttydningen af dylika saker! Men, Widen, min gubbe, huru är det med dig? Du ser så missbelåten ut! Jag vill aldrig förmoda, att detta val icke behagar dig. Kors i alla dagar, hade jag bara kunnat drömma derom!”

Kommerserådet fann visserligen, efter sina åsigter, partiet alltför ringa för en flicka med Rosas talanger, utseende och behag; men derjemte insåg han i ögonblicket, att det, med professorn och sin hustru till motståndare, och, såsom deras bundsförvandter, Rosas bedjande blickar, hvilka troligen icke skulle uteblifva, tjenade till ingenting att göra invändningar. Isynnerhet var han eftergifven derföre, att det höga priset, professorns vänskap, dervid lätteligen kunde gå förloradt. Svaret blef således ganska förbindligt: ”Hvad bror Ling besluter, eller, som jag tycker, redan har beslutit för Rosas framtid, det har mitt fullkomliga bifall. Ehuru visserligen, det kan jag icke neka, Mannerstedts bild ännu alltid föresväfvar mig i den svarta, snäfva fracken, och med fiolen under hakan, stående framför notställaren. Men jag tviflar icke,” tillade han hastigt, vid en blick på professorns rynkade ögonbryn, ”jag tviflar visst icke, att, sedan han tagit graden, blifvit prestvigd och erhållit en tjenst, hans yttre, så i det ena som andra afseendet, svarar emot hvartannat; ty onekligen var vår lille vindskandidat en ganska hygglig yngling. Dock, hvar är Rosa? Vi måste ha reda på henne, för att se huru det kläder henne att åter vara fästmö.”

Vid dessa ord gick kommerserådet sjelf till sin dotters rum, och förde den öfversälla Rosa fram till professorn, i det han sade: ”Nå, så säg oss nu, mitt barn, om saken verkligen förhåller sig, som din gamle vän yttrat? Har du redan under loppet af flera år älskat den stackars musikläraren, och är det ditt hjertas högsta önskan, att blifva pastorska i den lilla staden B**?”

”Ja, det vet Gud, min älskade far, jag eger ingen högre!” svarade Rosa klart och tydligt, böjde sig ned öfver faderns hand, och förde den till sina läppar. ”Nej, ingen högre,” tillade hon ännu en gång, ”än den att få dela Mannerstedts lif, det må blifva hurudant som helst, ljusa eller mörka dagar; ty mitt hjerta har tillhört honom

från det ögonblick han såsom bönfallande stod vid min fars tröskel. Ja, alltsedan har jag älskat honom, och mitt lif är fästadt vid hans.”

”Nå, min vän,” yttrade kommerserådet leende, och vände sig till sin hustru, ”kom nu och säg, att Rosa icke förstår sig på kärlek. Men svara blott på ännu en fråga, min flicka: om du redan så tidigt älskade Mannerstedt, hvarföre gaf du då frivilligt ditt ja åt kaptenen, när han friade?”

”Derföre, bästa pappa, att jag den tiden ansåg som den mest otänkbara sak, att någonsin blifva förenad med den, hvars bild bodde i mitt hjerta; och då gaf jag Ferdinand mitt löfte, emedan det var mig likgiltigt, hvem som erhöll det, endast det var en hederlig man.”

”Nå; men när du tänkte så eftergifvande, kära Rosa, hvarföre antog du icke på samma grund grosshandlaren Garbens anbud?”

”Åh, bästa pappa, saken var vid den tiden mycket förändrad. Vår dåvarande fattigdom gjorde mig förtrogen med möjligheten att se mina tysta önskningar förverkligade, och då Mannerstedt, om aftonen den 1 Februari 1828, kom att taga afsked, och hvarken pappa eller mamma kunde tala med honom, då, o, hvad skall jag säga mera! funno våra känslor ord, och han erhöll löftet om min tro.”

”Hvad säger du, flicka!” utbrast kommerserådinnan, ur stånd att längre tiga, så gerna hon än önskat höra mera. ”Efter den beräkningen har du ju varit förlofvad med Mannerstedt mer än två år, och det utan dina föräldrars vetskap och medgifvande! Herre Gud, hvad barn likväl äro otacksamma! Du, som hade en öm och huld mor, skulle undandraga henne ditt förtroende! Nej, Rosa, det hade jag aldrig trott; mera öppenhet och kärlek ansåg jag mig hafva skäl att vänta.”

Men nu hann mamma icke säga mera; Rosa låg vid hennes bröst och bad smekande om tillgift. ”Söta, goda mamma, huru mycket bekymmer hade icke mamma den tiden! Skulle det icke blifvit ett nytt, att erfara, det jag lofvat mitt hjerta och min tro åt en fattig yngling, med så svaga utsigter, som Mannerstedt? Och troligen skulle han icke heller nu egt den plats han innehar, om han ej blifvit understödd af begges vår ädle och faderlige vän, professor Ling, samt en gammal vän, hvilken min Mannerstedt eger i B**, sin födelsestad.”

”Aha! är det professorn, som varit din förtrogne?” sade kommerserådinnan, och såg med ett skalkaktigt leende på den gamle mannen, hvilken, innerligen förnöjd, betraktade det stundande slutet af sitt arbete.

”Det har jag varit, min bästa fru,” yttrade han med glad rörelse. ”Jag måste bekänna det. De unga sökte sin tillflykt hos gamle Ling, och jag tog dem under armarne, för att ge litet mera stadga åt de vingar, hvarpå kärleken bar dem ut i vida rymder. Nu är mitt verk snart fullbordadt, och min sista önskan, näst den för mina skyddslingars jordiska sällhet, är att få göra ett dubbelt bröllop på en dag. Ja, Mannerstedt och Rosa, Ferdinand och Carolina skola utan alla öfverflödiga ceremonier vigas i min salong; ty efter min tanke firas sådana högtider bäst så tyst som möjligt.”

”Men, i Guds namn, min kära professor,” inföll kommerserådinnan förundrad, ”hvad är det nödigt att redan tala om bröllopet? Vi hafva ju ännu icke haft en ordentlig förlofning, och icke heller sett fästmannen.”

”Hvad det förstnämnda beträffar,” yttrade gubben Ling, ”tycker jag förlofningen är ordentlig nog, då den varat i två och ett halft år; och som svar på den andra anmärkningen får jag nämna, att vi hafva rektorn här dagen före Pingstafton. Ringarne har jag beställt, och dem kunna de utan allt bråk vexla, medan vi gamla till deras välgång tömma ett glas af mitt gamla rhenska vin. Sedan är min förmening, att vi utan vidare tidsutdrägt taga ut lysning, och hålla bröllop vid midsommartiden. Om detta senare har Mannerstedt likväl ännu icke någon visshet, endast ett aflägset hopp. Men saken kan så mycket mindre möta svårigheter, som jag redan länge brefvexlat med en gammal vän af hans föräldrar och honom sjelf; och denne hedersman,

rådman Sifver, har lofvat mig att under Mannerstedts frånvaro låta fullända hvad som kan felas för det unga parets emottagande. Och skulle ett och annat icke vara unga frun i lag, skall hon väl få sin lilla handkassa att afhjelpa möjliga brister. Rådman Sifver har dessutom gjort Mannerstedt en ännu större tjenst. Han har utverkat åt honom sex veckors tjenstledighet, hvilket han icke får veta förrän han kommer hit, och dessutom ännu en, som icke är att förakta: han har hopp att drifva igenom en fråga, som länge hvilat oafgjord, nemligen en förhöjning af rektorslönen.”

Den gode professorn hade på en gång velat uppduka alla sina nyheter, för att derigenom betaga kommerserådinnan all motsägelselust, hvilket ändamål han äfven vann, ty fru Widen var, såsom vi veta, serdeles känslig; och då hon nu, så fort det nästan svindelyra hufvudet ville medgifva, följde med tankarne sprången i professorns vänliga framställning, var hon slutligen så glad åt allt, och så trött att följa med, att hon helt belåten utropade: ”Låt det i Guds namn bli som vår ädle vän uttänkt det! Hans omsorger för Rosa hafva varit så många och så stora, att han förtjenar den rättigheten att ordna högtidligheten efter sin smak. Widen, min bäste man, häruti är jag viss, att du tänker alldeles lika med mig.”

”Alldeles, kära Brigitt Marie,” svarade kommerserådet, fullt belåten att se saken redigt uppgjord, då den, i alla fall, *måste* gå igenom. ”Jag är nöjd, och begge förena vi vår hjertliga tacksamhet till bror Ling, för all möda och all omsorg för vårt barns väl.”

Professorn emottog den erbjudna handen, och ehuru han ganska väl insåg, att den gamla högmodsandan ännu satt qvar hos kommerserådet, tog han allt för godt mynt, och låtsade icke bemärka, att hjertligheten var något kall och tillkonstlad. Å fru mammas sida åter fann han den mera naturlig, och derföre erhöll fru Widen den första handtryckningen under deras långa bekantskap.

Rosas känslor funno icke riktigt luft förrän om aftonen, då hon följde sin gamle, käre vän hem. När de nu sutto tillsamman på den välkända soffan, i det lilla gula förmaket, kände hon sitt hjerta lättare, och med djupaste rörelse tackade hon honom för hans oändligt rika kärlek, hvilken under dessa år så ofta uppenbarat sig, och slutligen tillfört henne sitt lifs högsta sällhet.

”Det var hög tid, mitt barn,” svarade professorn, i det han, utmattad af den ovanliga och långvariga ansträngningen, föll tillbaka mot soffans ryggstöd. ”Gamle Ling går snart till hvila, det känner han på sig; men du skall stundom minnas gubben, är det icke så, min flicka, och egna honom en suck af saknad, det enda lilla törnet bland ditt lifs friska rosor? Men äfven denna saknad skall småningom förlora sin bitterhet, och förvandlas i en stilla längtan till fullkomlighet. Detta mål skola vi likväl icke hinna här i lifvet. Fullkomlighet finnes först ofvan stjernorna.”

Uppfylld af stilla, heliga känslor, böjde Rosa sina knän, och lade den gamles magra, knotiga hand öfver sina tårdränkta ögon. – ”O, min far,” suckade hon djupt, ”bilden af denna tid söndersliter min själ, och mitt hjerta fylles af qval vid den föreställningen, att det endast blir Carolina förunnadt, att tillsluta dessa älskade ögon, dem jag velat kyssa tillsamman för den långa hvilan.”

”Denna afund, min Rosa,” sade professorn med ett mildt leende, under det han med handen smekte den af smärta och oro bleknade kinden, ”hoppas jag med Guds hjelp du skall slippa att föra med dig. Jag tror och hoppas!”

”O, nej, nej!” afbröt Rosa högt gråtande. ”Säg ingenting mera; jag vill tusen gånger hellre afstå alla mina ljufva, dotterliga pligter åt Carolina. Jag vet ju likväl, att hon skall väl uppfylla dem.”

”Ja visserligen, kära du, det tror jag ock; men då ser jag er helst hos mig båda, ja alla fyra. Jag skulle önska, att jag äfven hade min bror och hans familj här, framför allt Hilda. Det var en bra flicka, och, ser du, Rosa, när man känner att det lider till slut, när man skall göra sig resfärdig för den långa, vigtiga färden, då

glömmes all bitterhet och småaktig förtret, jordlifvets olyckliga tillhörigheter. Man vill så gerna förlåta och sjelf vinna förlåtelse; man känner en trängtan att till sitt hjerta trycka alla dem, med hvilka man är förenad genom slägtskapens eller vänskapens band. Men vi måste nöja oss med blotta önskan, då det ej kan ske annorlunda.”

Efter ett litet uppehåll återtog professorn: ”Jag har likväl skrifvit ett bref till min bror, och ett annat till Hilda, hvilka ni finner bland mina papper. Dessa skall ni tillsända dem, jemte det sorgbref, som underrättar dem om min bortgång. Jag har äfven tänkt på Hilda. Hon och du, mitt barn, hafva fått en lika stor hemgift, och, med undantag af en serskildt liten vängåfva åt Mannerstedt, och en dito åt min stackars bror, tillhör resten Ferdinand; och jag hoppas, med Guds hjelp, att ni alla skall blifva belåtna med mina anordningar.”

Rosa kunde icke svara. De bittra tankar, som intogo henne vid föreställningen om den älskade, gamles bortgång, trängde för djupt in i själen; de funno icke ord; hon snyftade sakta.

”Nu skall du gå hem, min flicka,” yttrade professorn, som med innerligt deltagande såg hennes smärta, utan att kunna lindra den. ”Jag behöfver hvila, och du skall äfven lägga dig och drömma om din brudgum.”

Rosa uppstod, tryckte ännu en kyss på den faderliga handen, hvarefter hon gick att tillkalla madam Brun.

Följande morgon, då Rosa besökte sin trogne vän, fann hon Ferdinand i djupaste bekymmer och oro sittande vid den hvilosäng, på hvilken professorn låg. Denne klagade icke öfver något egentligt ondt; men han var mera matt och kraftlös än vanligt, och för hvarje gång Rosa infann sig, fann hon honom alltmera aftynad. Han gick likväl ännu uppe, åminstone halfva dagen, och tanken på Mannerstedts ankomst, hvilken snart borde inträffa, uppfyllde honom med glädje, på samma gång de dermed förknippade omständigheterna sysselsatte och spände den innan kort för alltid brutna kraften.

XI.
Återseendet.

Några dagar före Pingsthelgen reste Mannerstedt från B**, med känslor, dem man fåfängt ville försöka tolka, men hvilka lätt kunna fattas af dem, som, efter en lång och tröttsam pilgrimsfärd på fattigdomens och försakelsens törniga stråt, slutligen se sig vid målet af ett länge närdt, ehuru aflägset hopp. I dessa ögonblick, gränsen mellan de dagar, öfver hvilkas ofta molnhöljda och qvalfulla stunder glömskans slöja kastat sina djupa, rika veck, och dessa, hvilka åter belysas af en strålande morgonrodnad, hvars glans bådar ljus, frid och lugn, under dessa betydelsefulla vändpunkter står själen liksom mellan tvenne verldar. Det förflutna är det materiela, som nedsjunkit till hvila; framtiden är den lefvande anden, hvilken på trons vingar höjer sig till högre sferer.

Vidt hän till de saliga rymderna sväfvade Mannerstedts tankar, medan han blixtsnabbt ilade framåt vägen till H**. Den försvunna tiden, då han såsom fattig musiklärare bugade vid tröskeln hos det rika kommerserådet, och efterhand gradvis steg i ynnest, tilldess han slutligen blef ett slags husgunstling; allt detta låg uti en dunkel dimma, och endast aftonen, på hvilken Rosa gaf honom löftet om sin kärlek och tro, stod såsom en klar och strålande stjerna på hans lefnadshimmel, och lyste honom nu vänligt till den ort, der hans själ under de förflutna åren dröjt med längtan och kärlek.

Professorn hade med flit dolt sjelfva den bestämda dagen för Mannerstedts ankomst, så mycket Rosa än bedt att få erfara den. Det var redan öfver midnatt, då Mannerstedt, i följd af sin gamle väns bjudning att bo hos honom, körde in på professorns gård. Madam Brun, som var beredd på hans ankomst, kom ned och tog emot honom, och i trappan helsades han af kaptenen, som i nattrock och tofflor sprang emot honom och broderligt slöt honom till sitt bröst. Arm i arm vandrade de båda unga männen upp i salongen.

”Vi måste hålla oss tysta,” hviskade Ferdinand; ”farbror är svag och har nyss somnat. Derföre är det så godt vi gå upp på mina rum, och madam Brun är ju snäll och lagar att vi få dit litet förfriskning.” – Härvid gick kaptenen förut och visade vägen, och Mannerstedt smög tyst efter. Sedan de inkommit i ett elegant, nästan yppigt förmak, för att vara i professor Lings hus, bjöd Ferdinand ännu en gång den väntade och kärkomne gästen handen, med ett hjertligt: ”Välkommen, bäste herr rektor! Men ta mej f-n jag känner igen herrn,” tillade han, i det han höll ljuset emot Mannerstedt, och med verklig öfverraskning betraktade, huru den sköna, smärta, fina ynglingen blifvit förvandlad till en kraftfull, herrlig man, hvars ädla och behagliga drag stodo i en fullkomlig harmoni med den värdighet, som hela hans hållning uttryckte. Den presterliga drägten, den lilla halfkaftanen, hvilken med sina veck prydligt sluter sig till en fördelaktig vext, och kläder så väl våra unga andliga, gaf ett eget och nytt behag åt Mannerstedts något bleka ansigte, nu likväl fint skuggadt af mörka, omsorgsfullt ordnade polissonger.

Ferdinand sade ännu en gång: ”F-n så herrn blifvit förändrad till sin fördel!” Mannerstedt log och svarade: ”att han, i afseende på herr kaptenen, var af alldeles lika tanke.”

”Nå, men det är likväl löjligt,” utbrast Ferdinand med ett muntert skratt, ”att vi stå här som ett par galningar och komplimentera hvarandra. Det lemna vi åt våra fästmör, hvilka, om de också ej gifva oss något förtroende deraf, likväl äro de, som bäst förstå att uppskatta vårt värde.”

”Ack, att det redan vore i morgon!” suckade Mannerstedt.

”Åh, tålamod,” förmanade kaptenen; ”några timmar få vi försöka att slå oss ut på egen hand. Till att börja med,” och vid dessa ord uppdrog han korken ur en fräsande champagne-butelj, ”dricka vi våra sötungars skål. Men nej, först välkomst- och brorskål; ty herr kapten och herr rektor låter dock alltför fremmande för oss, som i min gamle, redlige farbror värdera en far, och af honom benämnas söner.”

”Mycket sannt,” svarade Mannerstedt, som tog sitt glas och klingade med Ferdinand.

”Se så, hedersvän och bror,” sade kaptenen, sedan en hjertlig omfamning beseglat brödraförbundet, ”nu kommer turen till damerna. Skål för våra flickor! Måtte de blifva mönster af hustrur, och göra oss till de lyckligaste äkta män!”

”Måtte vi blifva mönster för äkta män, och göra dem till de lyckligaste hustrur!” rättade Mannerstedt, och tömde sitt andra glas.

”Må vara,” skämtade Ferdinand, ”det går också an; men, uppriktigt sagdt, tycker jag det förra passar bättre.”

Nu inkom madan Brun med aftonmåltiden, och dagens första strålar helsade de unga herrarne, ännu sittande vid aftonbordet med glasen i hand.

”Nej, Ferdinand,” sade Mannerstedt och bortsköt för femtonde gången buteljen, hvilken kaptenen ständigt sände tillbaka, ”nu måste vi, på tro och heder, sluta och sofva ett par timmar. Jag är ovan att förtära så mycket, och blir sjuk om du trugar mig att dricka mera.”

”Se så, prat! bara det här glaset, vår hedersgubbe till ära! För hans sista dagars glädje och trefnad! Nå, Mannerstedt, vägrar du att dricka den skålen?”

”Vi hafva druckit den tvenne gånger förut,” inföll Mannerstedt; ”men den kan förtjena att drickas för tredje gången. Och nu, Ferdinand, icke en droppa mera; vid Gud, ingen droppa mera! Godnatt!”

”Nå, så får jag väl hafva förbarmande med dig, din stackare,” skrattade kaptenen. Stolarne bortskötos, och herrarne gingo till hvila.

Klockan omkring nio på morgonen inträdde Rosa i professorns rum. Gubben låg påklädd på soffan, och höll just på att röka sin morgonpipa; men det ville icke gå bra. Krafterna voro så klena.

”Huru står det till i dag, bäste farbror?” frågade Rosa deltagande, och böjde sig ned, för att emottaga den vanliga kyssen på pannan.

”Jo, men, mitt barn, det är nu så der! Jag väntar blott på Mannerstedt.”

”Än jag då?” yttrade Rosa med en ton, som bevittnade den högsta grad af otålighet. ”Jag kan nästan dö af längtan. Timmarne vexa till dagar och dagarne till evigheter.”

”Ja ja, kära du, det är så, när man är ung och blodet sjuder friskt och hett; men gå in, min flicka, i gula förmaket, och tag hit boken, hvarur du plägar läsa högt för mig. Vi böra bjuda till att öfva oss i tålamod.”

”Ja, det behöfs nog,” menade Rosa och öppnade förmaksdörren. Men med ett nästan våldsamt anskri af glädje föll hon i Mannerstedts utsträckta armar, till hans häftigt klappande hjerta. Derinne blef alldeles tyst, tyst som i grafven.

”Nå, hur blir det, barn?” frågade professorn, och stödde sig lyssnande på ena armbogen. ”Kom hit, så får jag se er; kom hit, säger jag!”

Rösten af deras jordiske skyddsengel väckte de lyckliga till lif och verklighet.

”Min själs afgud, min älskade, min hulda flicka!” sade Mannerstedt och betraktade med outsäglig hänförelse det täcka, af tusen purpurskyar öfverhöljda ansigtet; han blickade in i det blå ögats rena, öppna himmel, och kysste de glödröda läpparne ännu rödare.

Då sköt Rosa honom sakta tillbaka, och hviskade: ”Professorn ropar; låt oss skynda till honom, som beredt oss detta öfvermått af salighet; våra känslor tillhöra nu honom.” Hand i hand flögo de till den gamles sida, fattade knäböjande hans händer, och tryckte dem under stum, men oändlig rörelse. Deras glädjetårar föllo som välgörande daggdroppar på gubbens hjerta.

”Nå, barn, hemta er nu; det der var ju en öfverraskning, eller huru, Rosa, min flicka? Du hade ju ingen aning?”

”Nej, bästa farbror, endast en oändlig längtan,” svarade hon och vände den strålande blicken på sin älskare, hvars arm omslöt hennes lif. Och nu voro åter pappa Ling och hela verlden glömda; blott de sågo på hvarandra, stannade liksom af sig sjelfva alla tankar och känslor, och hela deras själs förmåga låg endast i åskådandet.

Men snart kom kapten Ferdinand, och sedan han några sekunder varit en tyst åskådare af den stumma, men vältaliga gruppen, gick han fram och gjorde med sitt lätta, muntra skämt ett afbrott i deras tysta, drömmande sällhet.

Klockan 11 begaf sig Mannerstedt, i sällskap med kaptenen, att uppvakta sina tillkommande svärföräldrar. Professorn hade gerna sjelf följt sin skyddsling; men tyvärr kunde han icke mera lemna rummet. Likväl hade han förberedt allt så klokt och omsorgsfullt, att han visste det Mannerstedt skulle blifva emottagen med glädje och oskrymtad ömhet.

Rosa hade gått hem en stund förut, för att underrätta sina föräldrar om sin fästmans ankomst.

Kommerserådet gick fram och åter på golfvet med stora steg. Han önskade blott att han en gång kunde få den fördömda snäfva fracken och de korta underkläderna ur sitt minne. I öfrigt hoppades han att kunna

försona sig med den måg ödet gifvit honom.

Kommerserådinnan satt i den mest behagliga ställning i soffhörnet, färdig att emottaga sin gamle gunstling, hvilken hon med verklig glädje tänkte sig såsom son. ”Hör, Rosa, kära du, berätta mig litet mera! Är han lika vacker, lika älskvärd, som fordom?”

”Ack,” svarade Rosa, ”vacker, det är han visst, mycket vackrare än han någonsin varit; och hvad älskvärdheten och behaget beträffar, så får mamma döma sjelf derom. Se här ha vi honom med Ferdinand!” – Herrarne inträdde, och kommerserådet gick sjelf med vigtig uppsyn emot sin tillkommande svärson.

”Nå, min kära” – – Vid dessa välbekanta ljud flögo gamla minnen genom Mannerstedts själ, och han väntade sig ingenting mindre, än att få höra de efterföljande välkända orden: ”Nå, min kära kandidat, skall han icke,” m. m.; men i det stället blef det:

”Nå, min kära rektor Mannerstedt, välkommen tillbaka! Välkommen till mitt hus, som vän och son! Professorn, den hedersmannen, har planerat för saken. Vi skola derföre icke göra några vidlyftiga omständigheter derom, och ej hålla långa tal.” – Och härmed slöt kommerserådet, väl något vigtigt, men likväl på det hela rätt faderligt, den unge mannen i sina armar. Mannerstedts utseende, väsende och hållning gjorde intryck på honom, och med tydlig välvilja framförde han honom till sin hustru.

”Herre Gud, Mannerstedt, min söta gosse!” utbrast fru Widen, till hälften gråtande, till hälften leende, ”hvad du blifvit ståtlig och manlig och hjertans behaglig! Min Gud, så besynnerligt det går till här i verlden, isynnerhet hvad äktenskap beträffar! Men derom få vi tala sedan. Gud välsigne dig, och göre dig och min Rosa lyckliga!” Kommerserådinnan böjde sig ned och tryckte en kyss på den djupt rodnande, nästan blyge fästmannens panna, och sade dervid, riktigt moderligen ömt: ”Min son, min Frans, har jag icke alltid älskat dig?”

Aldrig hade fru Widen varit så enkel och sann, kanske aldrig så rörd, sedan sin egen förlofningsdag.

Vördnadsfullt förde Mannerstedt den utsträckta handen till sina läppar, till sitt af den renaste menskliga fröjd svallande hjerta. – ”Min hulda, min outsägligt dyra mor! evigt står denna er oändliga godhet, edra vänliga, oegennyttiga omsorger intryckta i min själ, med drag som inga skiften kunna fördunkla.”

Om aftonen samma dag var hela familjen samlad hos professorn, der ringarne vexlades; men annandagen skulle kommerserådinnan hafva sin vilja fram, och derföre blef förlofningen ånyo tillkännagifven i en lysande sällskapskrets, hvarvid de bjudna gästerna anmärkte, att mamsell Widen betedde sig ganska olika vid denna och sin förra förlofning. Nu kunde ingen, som såg henne, draga i betänkande att hon var en lycklig fästmö, hvilket, efter mångas förmenande, varit något tvifvelaktigt vid förra tillfället.

Med förtjusning och tacksamhet emottog Mannerstedt af professorn underrättelse om sin tjenstledighet för sex veckor, och med ännu högre förtjusning erfor han af sina tillkommande svärföräldrar, att bröllopet skulle firas medan han nu var i H**.

Vid den senare glädjeposten kände likväl Mannerstedt en mängd myror i hufvudet, hvilkas naturliga grasserande derstädes han anförtrodde professorn härröra af den orsak, att hans ungkarlsbo först erfordrade någon ytterligare anordning. Men då professorn äfven i detta hänseende lugnade honom, genom den försäkran, att allt skulle vara färdigt vid hans hemkomst, öfverlemnade sig vår hjelte uteslutande åt den närvarande sällheten, hvars enda skugga uppkom af gubben Lings alltmera tilltagande svaghet.

Midsommarafton var af den gamle utsedd till bröllopsdag, och den skulle, enligt hans första yttrande, firas i hans hus, tyst och stilla, endast bevittnad af närmaste anförvandter. Men med hvarje dag, som närmade sig den dubbla högtiden, blef professorn allt sämre, och slutligen förmådde han ej mera lemna sängen.

Befallningsmannen Ahlmark och kommerserådet sökte således, hvar för sig, genomdrifva sin anhållan, att bröllopet måtte firas i något af deras hus; men fåfängt, det lät sig icke göra. Den gamle hedersmannen ville på sin liggsoffa blifva utburen i salongen, så att han med egna ögon kunde se deras förening. Ingen vågade motsäga honom, som alla vördade. Derföre gjordes också alla förberedelser att uppfylla hans önskan, och kommerserådinnans, liksom fru Ahlmarks, enda tröst var tanken på det annandagsbröllop begge ville gifva.

Alltsedan Mannerstedts ankomst, hade täta och lifliga öfverläggningar egt rum emellan honom, kaptenen, Rosa och Carolina. Bref afsändes och emottogos, hvilka synbarligen innehöllo någon hemlighet, ty de aflemnades eller öppnades aldrig i professorns närvaro; men slutligen invigdes kommerserådet och hans fru i densamma, och nu blef det ett bråkande och städande i gästrummen, hvilket tillkännagaf att man väntade fremmande.

”Jag vet ej,” sade professorn en afton, några dagar före helgen, ”hvarföre ni alla springer och fjeskar. Jag har ju sagt, barn, att här icke får ställas till några extra högtidligheter. Rätt och slätt skall det vara, och likväl ser jag tydligt, att ni alla fyra, isynnerhet i afton, ser ut som ni hade qvicksilfver uti er. Icke flera än en eller två hållas inne på en gång. Sitt nu hos mig vackert, och bråka icke; sjelfva saken blir ej derföre högtidligare eller heligare.”

Litet förlägna sågo de förlofvade på hvarandra. Det syntes tydligen, att de hade något på hjertat, och icke utan oro blickade de åt det gula förmaket, der gestalterna af en hög karlfigur och ett smärt qvinnoväsende ömsom skymtade förbi den halfslutna dörren. Emellertid satte de unga sig omkring sängen; men professorn hade, ehuru svag, likväl med sin gamla skarpsynthet blifvit varse deras rörelse och blickar åt dörren. Hans ögon följde deras, och med en röst, som förrådde spänd väntan, frågade han hastigt: ”Hvem är det, som rör sig i förmaket?”

Alla tego; endast Mannerstedt nalkades. ”Min dyraste far,” sade han sakta, och fästade den forskande blicken på professorns anletsdrag, ”vi hafva vågat gissa en önskan, som vi trodde hvila i ert hjerta. Ni förtörnas ju icke derföre på oss?”

”Ack! nu vet jag!” svarade den gamle, och ett leende af ren tillfredsställelse spelade omkring de bleka läpparne. ”Gud välsigne er, barn, för den glädje ni härigenom beredt mig! Låt dem komma in.”

Rosa öppnade hastigt dörren, och vinkade de väntande att träda närmare. Öfver tröskeln fram till sängen mera bar än ledde Wallinder sin darrande fästmö. Djupt skakad vid anblicken af den älskade gamle, nedsjönk Hilda snyftande vid hans hvilobädd.

”Icke så, barn!” sade professorn och bemödade sig att gifva den svaga, matta tonen någon fasthet, i det han med afviga handen söndertryckte en tår i sitt öga. ”Gamle Ling skulle ju ändå en gång vandra hädan. Så så, se nu upp vackert! Du blomstrar ju som en ros, Hilda; och detta är din fästman? Välkomna, hjertligt välkomna begge två!” – Professorns blick hvilade med välbehag på Wallinders ädla gestalt. Denne stod djupt böjd öfver den gamles hand, och tryckte den med varm rörelse till sina läppar.

”Nå, huru har ni ställt till, för att kunna bereda mig denna öfverraskning, mina barn?” frågade slutligen professorn, och såg sig frågande omkring i den sextaliga kretsen.

”Jag rådgjorde med Mannerstedt och Ferdinand, bäste farbror,” började Rosa, och derefter skrefvo vi alla tre till Hilda och Wallinder, hvilka med glädje gingo in på förslaget, och det kunde så mycket lättare verkställas, som de i alla fall skulle hafva bröllop nästa månad. Wallinder lät genast lysa; en af hans embetsbröder åtog sig att sköta hans tjenst, och nu äro de här, för att på samma dag som vi, under vår älskade farbror Lings ögon, invigas till ett helt lif af sällhet och frid.”

”Du springer i fyrsprång med din berättelse, kära barn,” återtog professorn, och, vänd till Wallinder och Hilda, tillade han: ”Jag fruktar, att denna för mig så kära stund gjort er mycket bryderi. Hvad sade min bror och svägerska om saken? De kunde väl icke följa med?”

”De kunde icke blifva hemma,” svarade Hilda, och lade farbroderns hand öfver de tårade ögonen. ”De måste ju äfven hit, för att bivista sina barns sällhetsdag, och ännu mera för att få emottaga några vänliga ord från de läppar, som för dem länge varit slutna, men hvilka nu säkert skola lugna de längtande med ett välkomstord.”

Professorn reste på sig litet. ”Äro de här?” sade han med vek rörelse. ”Min bror – hvar är du, Herman?”

Ännu en gång gick dörren upp, och bröderna lågo i hvarandras armar. Fru Borgensköld stod darrande vid hufvudgärden, tilldess Hilda, närmande sina läppar till professorns öra, bedjande hviskade: ”Mamma!” – Då utsträckte han handen emot sin svägerska, och ett sakta, men likväl klart: ”Jag var för hård; förlåt mig det, Elisabeth!” förenade alla skiljda hjertan i en helig och fridfull samklang.

Dagen före vigseln befann sig professorn så svag, att läkaren ansåg knappt möjligt, att han skulle upplefva den högtid han sjelf anordnat. Löjtnant Borgensköld frågade då sin bror, om icke akten kunde firas samma afton; men, tyst skakande på hufvudet, afslog professorn hvarje ändring i den en gång fastställda planen. De förlofvade voro alla omkring honom, och täflade att gissa och förekomma hans minsta önskningar. Åt alla sina skyddslingar smålog han mildt; likväl syntes detta leende vekast, då han skådade i Rosas tårdränkta öga. Till Wallinder hviskade han: ”Bror får en förträfflig hustru. Det är kärna i den flickan! Hon ser ut att vara vek som ett vax; men hennes lynne är fast som jern. Jag har pröfvat det, och hon har bestått profvet, då de flesta qvinnor skulle svigtat.”

”Jag känner hennes värde, och skall troget vårda den ädla skatt, Herren anförtrott mig,” svarade Wallinder, under det hans hand tacksamt tryckte professorns, för det beröm denne lemnade hans fästmö.

Fram emot midnatten ville professorn, att de unga skulle lemna honom; men då alla händer bönfallande sträcktes emot honom, och alla blickar, varmare än ord kunnat göra, bådo om uppfyllande af deras gemensamma önskan, yttrade han matt, knappt hörbart: ”Så blif då qvar, mina barn; och du, Mannerstedt, läs högt för mig.”

Han valde sjelf ett par stycken ur bibeln, sedan ett par af Wallins herrliga psalmer. Allt var så lugnt, så tyst, så fridfullt derinne. Mannerstedts djupa, fylliga röst sväfvade genom rymden, lik en andesusning, bådande hopp och salighet.

Emot morgonen slumrade professorn några timmar, och Midsommaraftonen fann honom bättre, än han på lång tid varit, eller måhända var det endast det skenbara uppflammandet af den brutna kraften, som ännu några timmar ville fasthålla den flämtande lifgnistan.

Klockan sju på aftonen blef han, enligt sin åstundan, buren in i salongen, hvilken, sirligt smyckad med blommor, erinrade om den dubbla högtiden. Snart syntes de tre sälla paren böja knä och emottaga den presterliga beseglingen af det vigtiga förbundet. Inga stela grannlåter, inga högtidliga lyckönskningar eller tal afkylde den rena lågan, som brann i de nyvigdas hjertan. Allt var tyst. Efter en stilla, innerlig omfamning af föräldrarne, framträdde de unga till sin faderlige väns läger. Der låg den gamle mannen, med ett förklaradt leende på de askgrå läpparne, händerna hårdt sammantryckta till bön, och ögonen med en blick af djup, oändlig kärlek fästade på sina älsklingar. Med möda skiljdes händerna, att välsignande utsträckas öfver dem. Denna rörelse var den sista. Kraftlösa nedsjönko armarne, de vänliga ögonen slöto sig för alltid, och vid professor Lings stoft knäböjde gråtande de varelser, hvilkas sällhet han beredt.

Slut på Senare Delen.